

٧ نامۆزگاریه ئالنوونیه کان

بۆ به خته وه ربوونی

٧ ژن و میرد

- نهینی و ئامانجهکانی ژبانی هاوسه رگیری.
- هاوبهشی ژبانت ماوهی خوازیبێنی کردن.
- (چریهك) له په یوهندی سێکسی.
- تیروونی ههست و سۆز له گهڵ راپه راندنی ئه رکه کان.
- نهینییهکانی شهوی بوکینی.
- وینهکانی په یوهندی ژن و میرد.
- گرفت و چاره سه ریه کان.

ن / د. سعد ریاض

ه / مهديق ههستن

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

یه کهم چاپ
ههولیر 2011

بۆدابهزانى جۆرهها كتيب: سردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود كتيابهائى مختلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ، عربى ، فارسى)

ئامۆزگارىيە ئالتوونىيەكان بۆبەختەوهرىوونى ژن و مىرد

نووسىنى : د. سعد رياض

وهرگىرانى : مصدق محسن

ههولير

يەكەم چاپ

۲۰۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناسنامه‌ی کتیب

ناوی : نامۆزگاریه ئالتونیه‌کان بۆ به‌خته‌ومر بوونی ژن و می‌رد

بابه‌ت : نایینی

نووسینی : د. سعد ریاض

ومرگێرانی : مصدق محسن

کۆمپیوتەر : نووسینگه‌ی هیوا

چاپی : یه‌که‌م / ۲۰۱۱

شوینی بلاوکردنه‌وه : ((کتیبخانه‌ی حاجی قادری کۆیی))

له به‌رێوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه گشتیه‌کان ژماره‌ی سپاردنی (۲۸۱۷) ی سالی ۲۰۱۰ ی پیندراوه.

کتیبخانه‌ی

حاجی قادری کۆیی

بو‌فرۆشتن و چاپکردن و بلاوکردنه‌وه

هه‌ولێر - کوردستان - عێراق

(۰۷۵۰ ۴۶۷ ۱۳ ۹۴ / ۰۶۶ ۴۲ ۴۳ ۸۶۸)

مافی چاپ پارێزراره

بسم الله الرحمن الرحيم

قال تعالى: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾.

خوای گه وره ده فەرموویت (یه کێك له نیشانه وه به لگه کانی تری
ئه وه یه: که ههر له خۆتان هاوسه ری بۆ دروست کردوون بۆ ئه وه ی
ئارام بگرن له لایداو له نیتوانتاندا خۆشه ویستی و سۆزو
میهره بانی فراههم هیناوه، به راستی ئاله و دیاردانه دا به لگه
هه یه بۆ که سانیك بیرده که نه وه و تێده فکرن).

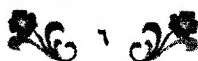
پيشه‌كى

ژيانى مرۆڤ له دونيادا ماوهيه‌كى كورته. يان چەند ساتيكي ديارى كراوه، جا كات يان به‌سەريدا زال دەبى يان به‌سەرتدا زال دەبيت. هه‌وه‌ها بريتي يه له ماوه‌ي گواستنه‌وه بۆ رۆژى دوايى. هه‌موو ئەوانه رووده‌ده‌ن ئەرك و كارەكانت پتويسته ببنه ئامرازتيك بۆ نزيك بونه‌وه له خواى گه‌وره‌و به‌ده‌سته‌هينانى به‌زه‌يه‌كه‌ى له‌رۆژى دواييدا، يان هينانه‌دى به‌ختيارى هه‌ميشه‌يى. ئەمەش رەتى ئەوه‌ناكاتە‌وه كه‌مرۆڤ له‌دونيا‌دا به‌به‌ختيارى بژييت، يان ئەندازه‌يه‌ك له‌كامه‌رانى له‌ سه‌رجه‌م بواره‌كانى ژيان به‌ده‌ست به‌ييت، تاوه‌كو به‌شى خۆى له‌ دونيادا له‌ بيرنه‌كرى.

بۆ ئەوه‌ى هه‌موو مرۆڤ بزانييت كه‌وا ته‌نهايه‌ك جار ده‌ژييت، ئەوه‌جاره‌ش گه‌ررۆژتيك به‌سەريدا تى پەرى ئەوا به‌شي‌ك له‌ژيانى به‌سەرجووه، جانه‌گەر ئەم رۆژه به‌به‌ره‌هم و پەر ده‌ستكه‌وت بوو ئەوا برديوه‌تیه‌وه، به‌لام ئەگەر به‌ فيرۆدانى كات بو به‌بى سود ئەوا له‌دونيا پەشيمان و هه‌سه‌رت دايدە‌گرى، مرۆڤى ژير ئەو كه‌سه‌يه كه له هه‌موو قوناغه‌كانى ژيانى به‌دواى به‌ختيارى دا ده‌گه‌رى.

به‌ختيارى ژن و ميژد له‌گه‌نگه‌رين ئەو هۆكارانه‌يه‌كه‌وا له‌مرۆڤ ده‌كات دلخۆش ييت له‌ دونيادا، و بريكي زۆريش له‌ خۆشنوودى و نارامى به‌ده‌ست يينييت، حاله‌تى خۆش ويستو خۆشه‌ويستى هاورى ده‌بى له‌گه‌ليدا كه‌واده‌كات كاتژمي‌ر بيته‌ چركه‌ كاتي‌ك له‌نزيك خۆشه‌ويسته‌كه‌ى ده‌بيت، هه‌روه‌ها واده‌كات مه‌ست بوون و هه‌وانه‌وه به‌ده‌ست به‌ييت له‌و كاته‌ى له‌گه‌ليه‌تى، وه‌توشى خه‌مو پەژاره ده‌بيت له‌و كاته‌ى لى ي دووره، ژيان له‌نيوان ئەم دوانه ده‌بيته نيعمه‌تيكى نارام و به‌يه‌كه‌وه‌به‌ستراو.

به‌لام به‌رله‌وه‌ى باسى به‌ختيارى ژن و ميژد بكه‌ين پتويسته يه‌كه‌جار بزاني ماناى

به خته وهه ربوونی به شیوهیه کی گشتی چیه؟ به خته وهه ربوونی بریتی یه له هاته دهی خود، یان به دهه ربوونی وردتر: به ختیاری دروست ده بیته له دهوخی نهومهیل و ئاره زووانه ی که خود شانازی پیوه ده کات که شوینگی جی به جی کردنی کردهیی یه نه مهش په یهسته به به رزترین قوناغه کانی گه شهی مرۆ، که بریتییه له هاته دهی مه بهسته بالاگان که ناکۆک نیه له گه له بهر ژه وهه ندیه کانی مرۆ، بی گومان بونی بیرۆکه له ژانی مرۆ کاتی لی دهویتی و شانازی پیوه ده کات، و خوده که ی بۆ ده هیئتیه دهی، وه له میانه شیدا به خته وهه ربوونی و خوشحالی ده هیئتیه دی.

بۆیه به ختیاری بریتییه له وهی که خودی مرۆ شانازی پیوه ده کاو وه ریده گیریتیه وه بۆ مهیدانی کردهیی، هه ندیک له دهه روناسان واده بینن که به ختیاری ئامانجی هینانه دی که سایه تیه کی به هیزه، هه ندیک تر واده بینن که مه بهسته که له به ختیار کردنی مرۆ قایه تی شار دراوه ته وه، وه هه ندیک تر له مه سه له ماد دیه کانه وه ده بیننه وه. سو قرات واده بینن که به ختیاری بریتی یه له رازی بوون... نه م رازی بوونهش رووده دات کاتی که ئاره زووه کانه د یاری ده کهین، به جوړیک که چاوی تی نابرین له وهی که ناتوانین، چونکه مرۆ هه ست به ئاره حه تی ناکات مه گه ر ئاره زوویکی هه بووبی و نه هات بیتیه دی، وه به شه و رۆژ به سه ر بیر کردنه وه دا زال ده بیته، به لام گه ر مرۆ توانی ئاره زووه کانی به هیئتیه دی به پی ی توانای و به بی زیاده رۆیی له تیر کردن، نه وا له نیوان خه لکیدا به کامه رانی ده ژیت.

له دوا ی نه مه کاتی که قسه له سه ر به ختیاری ژن و میرد ده کهین نه وا قسه ده کهین له سه ر نه وهی که یارمه تی مرۆ ده دات بۆ گه یشتن به دهوخی که له رازی بوون که وا خوا ی گه وه به ی دیاری کردووه، و سه یری نه و مرۆ قانه ناکات که خوا ی گه وه فه زلی دا وه تی به سه ریدا، وه به رده وام ته قه لای ده کات بۆ هه لباردنی باشتر و گونجاوتر به ر له رودانی په شیمانی، و به رده وام هه ولده دات بۆ راپه راندنی ئه رکو رۆ له کانی به ر له خه مخواردنی له تیربوونی که سانی تر له پیداو یستیه کانی.

له م کتیه به نه م کیشه گرنگه چاره سه ر ده کهین، که بریتی یه له بابه تی به ختیاری ژن و

مېرد، و كە لەم چەند تەوەرە سەرەكى يەى خوارەو ديارى دەكرېت:

* چۆن بەختيارى ژن و مېرد دەهېنمە دى لە ميانەى ھەلبېژاردنى راست و دروست بۇ ژن يان مېرد؟

* پەيوەندى بەيە كەوہوبون لە قۇناغى داخوازى و گرى بەست چۆن دەبېت ھەتتا پاش ئەمە بېتتە پەيوەندىە كى بەختەوەر؟

* پەيوەندى سېكسى راست و دروست چۆن دەبېت كە بېتتە ھۆى ھاتنەدى چىژو كامەرانى بۇ ھەردو لايەن؟

* كارامەيى يە كانى ژيانى ژن و مېردايەتى چى يە تاكو بەختيارى و ئارامى بەيىنەدى؟
* بەختيارى لەگەل بەرپرسايەتى چۆن دەبېت، وەكو: بەرپرسيارەتى خەرچى، يان پەروەردە كردنى رۆلە كان؟

* بەرەستە كانى بەختيارى ژن و مېرد چى يە؟ و چۆن بەسەرياندا زال دەين؟
* گرنگترين ئەو گرفتانه چين كە لە قۇناغە كانى ھاوسەرگىرى جياواز روودەدات، و چۆنىەتى زالېبون بەسەرياندا؟

* چۆن فېرى ھەوال و دەنگ و باسى پېشىنە كانى ئېمە بين لەم پىسپۆرىە؟
بۆيە بەختيارى خەزىنەيە كەو ھەموومان پىويستيمان بەوہيە بەدوايدا بگەرېن، چونكە بەختيارى لە كار كردندا، و بەختيارى لەگەل رۆلە كان، و بەختيارى لەگەل قەيرانە كان، ھەموو ئەمانە چىژو خۇشەكن پىويست دەكات لەسەرمان فېرى بين و راھىنانى لەسەر بگەين لەبەرگىرى لە ژيانغاندا، جا دەبى بەدواى بگەرېن و پىادەى بگەين، ھەتا لەو ھەموو قۇناغانەى ژيانغان بە بەختيارى و شادمانى بژين. جا لە خواى گەورە دەپارىنەوہ رەزامەندى و ئارامى و ئاسودەيى و باوہرمان پى بەخشىت، وەيارمەتيمان بدات لەوہى پى خۇشەو لېي رازيە....

نووسەر

د. سەعد رىياز

به‌شی یه‌که‌م

ناما نجه‌کانی ژیانی ژن و میرد

چه‌مکی هاوسه‌رگیری له‌نیسلام و ده‌رونناسیدا

- هاوسه‌رگیری له‌نیسلام به‌ر له‌هاوسه‌رگیری؟

- هاوسه‌رگیری له‌ده‌رونناسی.

- چی‌هه‌یه‌به‌ر له‌هاوسه‌رگیری؟

- هه‌له‌کانی به‌ر له‌هاوسه‌رگیری؟

- چه‌مکی خوشه‌ویستی.

- چاره‌سه‌رکردنی خوشه‌ویستی.

- چیمان له‌هاوسه‌رگیری ده‌ویتی؟

- نیشته‌جی.

- خوشه‌ویستی.

- به‌زه‌یی.

- چاروونی.

سووده‌کانی هاوسه‌رگیری

به‌کورتی.

خوت تاقی بکه‌وه.

چەمكى ھاۋسەرگىرى لە ئىسلام و دەروناسىدا

ھاۋسەرگىرى لە ئىسلامدا

ئىسلام بۆ رىنموۋنى كىردن ھاۋسەرگىرى كەخەللىكى لەتارىكىيى يەۋە دەرھىناۋەبۆ رووناكايى، و لەژيانى نەفامىيەتى يەۋە بۆژيانى زانست و زانين و باۋەر، ولەخرابى نەرىتەكان بۆ باشترين بەھاو رەۋشت. لەگىرنگىر ئەۋ كىشەنەي كەئىسلام چارەسەرى كىردوۋە رىساۋ بىنچىنەي ئەۋتۆى دانائە كەكىشەي ھاۋسەرگىرى لەسەر دامەزراندوۋە،كاتىك كەكارىگەرىيەكى گەۋرە دەبىت لەسەر تاكو لەسەر كۆمەلگا...

دوا بەدۋاي ئەمە كاتىك جىاۋاز دەكرىت لەنئىۋان نەرىتەكانى ھاۋسەرگىرى لەنەفامىيەتى، نەرىتەكانى ھاۋسەرگىرى لەئىسلام ئەۋا دەبىنىت كەئىسلام رىز لەمىرۆۋ دەگرىت، بەتايىبەتى ئافىرەت لەگەل بونى ھەندىك لەپاھەند بىۋىن و رىنمايىيەكان لەچۆنىيەتى لەبەرگىردنى جىل و بەرگ و شىۋە رەفتارۋ دانانى ماف و پىداۋىستىيەگىرگىيەكانى بۆ ئەۋەي بىيىتە بونەۋەرىكى رىزلى گىراۋ چىژۋەرگىت لەژيانىدا. سەبارەت بەمە (نەمىل دۆمىنگ) كە رۆژھەلاتناسىكى فەرەنسىيە دەلىت: قىسەيەكى پىرو پوچە كەدەۋىترىت: ئافىرەت لەئىسلام لەدەسەلاتەكەي دامالراۋە ھەروەك گاورەكان راي دەگەيىنن كەئافىرەت سەراۋەي گونجاق و خراپەكارىيەۋ لەپال ئەۋەشدا نەفرەتى لىكراۋە.

لەبەر ئەۋە لەسەر مىرۆۋ پىۋىستە لەۋلاتانى رۆژھەلات بگەرى بۆئەۋەي بىيىنى كە ئادابى مال تىايدا بەھىزۋ پتەۋە، ۋەئافىرەت لەۋى تىرەيى پى نابدرىت ئەۋەش لەبەرئەۋەي ۋەكو ئافىرەتانى ئىمەنىيە كەۋا شەكى كورت لەبەر بگەن و قۆل و باسكىيان روت بگەنەۋە، ۋەكو كرىكارە ئافىرەتەكانمان لە كارگەۋ تەمبەلخانەكان ئىرەيان پىنابردرىت. جىھانى ئىسلامى

خۆشەيىستى مال ۋە خۆشەيىستى گىيانى فەرامۇش ناكات، ھەرۋەھا ئىسلام ئەۋەي
ۋەزىمانگىرتۋە لە سۈرچاكى نمۇنەيى ۋە دلدارى پاك فەرامۇش ناكات.

(سالى جان مارش) كەگۈرۈ لەسالى ۱۹۵۴ ز لە واشىنتۇن لە دايك بىۋە دلىت:
سەبارەت بەپىيۈست كىردى ھەندىك لە كۆت ۋە بەند بەسەر ئافىرەتى مۇسلمان لەژىر سايەي
ئىسلام، ئەۋە ئەم كۆت ۋە بەندە ھىچ نىيە تەنھا بۇ بەرژەۋەندى ۋە سودى ئافىرەتى مۇسلمان ۋە بۇ
خىرو چاكەي خىزان ۋە پارىزگارى لە سەركىردىيان دانراۋە كە دەپىتە ھۆي بەھىزىۋونى
پەيۋەندىيەكانىيان لە دۈاجاردا برىتتە لە خىرو چاكە بۇ كۆمەلگاي ئىسلامى بەشىۋەيەكى
گشتى...

كاتىك ئىسلام سۈرى ئەركەكانى بۇ ھەرتاكىك دادەنىت لە چۆنپەتى ئامادەكىردى
خودى خۆي بۆھەلگىرتنى راسپاردەۋ دۈۈركەۋتەنەۋە لەتاۋان ۋە گۈناح، پارىزگارى كىردى دەرون
ۋە دۈۈركەۋتەنەۋە لەھەرشىك كەدەپىتە مايەي سۈكايەتى پى كىردى. بەدۈاي ئەمەشدا ئىسلام
داۋا لەشۈنكەۋتۈانى دەكات ئەۋانەي دەتۈان ئەركەكانى ھاسەرگىرى بەجى بەپىنن با ۋن
بەپىنن ۋە ئەۋەي ناتۈانىت بابەرۋژۋوبىت چۈنكە ئەمە بۇ ئەۋ خۇپاراستنە لەھەرخاپەيەك،
ھەرۋەھا ئىسلام داۋاي لەئافىرەتان كىردۈۋە دەروونى خۇيان ۋە جەستەيان پىپارىزن ۋە بەدىارى
نەخەن مەگەر بۆمىردەكانىيان نەبىت كەمافى خۇيەتى بۇ پاك پاكىرتنى دەرونى خۆي ۋە
دۈۈركەۋتەنەۋە لە ۋانەي كە پىشتەر خۈاي گەرە ھەرامى كىردۈۈن.

لەم روانگەيەۋە ئىسلام ھاسەرگىرى كىردۈتە قۇناغىكى بىنەرەتى لەژيانى تاكەكەسىدا
كەپىش ھاسەرگىرى ئارەزۈۋەكانى تىردەكىردۈ بەۋ نىعمەتانەي كەخۈاي گەرە ھەرامى
كىردۈۈن، لەھەمان كاتدا ئامانج لەھاسەرگىرى برىتى يە لەزىادكىردى ۋەچەۋ زۆركىردى ئەۋ
مىرۋانەكەدەلىن: لا إله إلا الله محمد رسول الله

هاوسەرگىرى لە دەرونناسىدا

دەرونناسى ئەۋەدى دىيارى كىردۈۋە كەمرۇڭ ئارەزۈۋ ۋە ھەزى خۇي ھەيە دەيەۋىت تىريان بىكات، زۆرىيە ئەۋ ئارەزۋانەش ئارەزۈي سىكسىن، ئەم فېترەتە لەلەي ھەموو مەۋقەيەك ۋە كەيەكە بەلگە لەلەي ھەموو بونەۋەرىكى زىندۈۋ بونى ھەيە، بەتايىبە تىش ئاژەل.

بەلەم جىاۋازى نىۋان مەۋ ۋە ئاژەل بىرىتى يە لەۋەي كەمرۇڭ پىۋىستە جەلەۋ بۇ ئارەزۈۋەكانى شەل نەكات، ۋەھركاتىك پىۋىست بوو تىريان بىكات، ۋەھەرۋەھا پىۋىست ناكات لەسەر ئەم جۆر» تىگەيشتەنە بىننىتەۋە كەپىي ۋايت سىروشتى مەۋ پىكەتاتۋ لەدوۋ ۋوزە، ۋوزەي خۇشەۋىستى ۋ ۋوزەي شەپانگىزى، ۋوزەي خۇشەۋىستى بىرىتى يە لەۋۋوزەي سىكسى... ئەمە بەپىي ۋ راھەي تىۋرى شىكارى دەروۋنى بەلەم مەۋ بىرىتى يە لە كۆمەلەك پىۋەرۋ بەھاۋ سىفاتى ئەرىنى ۋ نەرىنى گىنگىرىن خورەۋشت كەپىۋىستى بە دەفرىكى باش ھەيە كە ئەم خورەۋشتەي تىدەبى ئەم دەفرەش بىرىتىيە لەئانىنى راستى ۋ دروستى. دۋاي ئەمەش زانستى نۆي دەرىخستەۋە كەمرۇڭ تۋاناۋ ۋزەيەكى زۆرى ھەيە كەۋاي لى دەكات بىتۋانىت ھوكم بەسەر ھەۋەس ۋ ئارەزۋانى بىكات، يان خاۋەن تۋانايەكە بۇ بەرىۋ» بىردىنخودى خۇي، ۋ مامەلە كەردنى باش لەگەل ھەلۋىستەكان ۋ كەسەكانى كە ئىستا پىي ۋ دەۋىرىت زىرەكى ۋىژدانى.

لىرەدا دەكرى بلىن: دەرونناسى نۆي بانگەۋازى مەۋ دەكات بۇ رىكخستىنى دەروۋن ۋ ھوكم كەردن بەسەرخود، چىژ ۋەرگىرتن لە ۋەي شايەنىەتى، ئەمەش لەسەر ھاسەرگىرى جىبەجى دەكرى، بەر لە ھاسەرگىرى بىرىتى يە لە رىكخستەۋەي دەروۋنى ۋ ھوكم دان بەسەر ئارەۋە ناچارىيەكان.... لەدوۋىدا ھاسەرگىرى دەبىتە تىربونى ئارەزۋەكان بە رىگايەكى راست ۋ دروست تانەنجامەكانى بۆكەسەكە بە چىژ ۋەختىارى دەگەرىتەۋە....

بەرلە ھاۋسەرگىرى

ژيانى ژن و مىرد گەشتىكى كورت يان چىرۆكىكى راگوزەر نىيە وبەلام گەشتىكى درىژەو پىيۋىستى بەكەرەستەي گەۋرەو شارەزايى تىرو تەۋاوو ئامانجەنە گۆرەكانى ھەيە، بۇنەۋەي ژن و مىرد لەميانەي ژيانى ژن و مىردايەتيان بەختىياري بۇ ھەريەكەيان بەيتە دى-يەكەميان-دياري كردنى ئامانجەكانى لەم ئەرکە بەر لەدەستپىيەكردنى، ۋەلامى ئەم پىرسىيارە دەداتەۋە: لەبەرچى ھاۋسەرگىرى؟ كاتىك ھەرمىرۆڭىك دەيەۋىت ئامانجەكانى لەم پەيۋەندىيە نوئى يە دىاري بىكات، ئەۋا پىيۋىستى بە شارەزايى يان كارامەيى زۆر دەيىت ۋەكو ئەمانەي خوارەۋە:

چى ھەيە بەرلە ھاۋسەرگىرى؟

بەرلە ھاۋسەرگىرى ھەركەسىك بۇنەم قۇناغە، ۋ بۇنەم ماۋەيە لەتەمەنى خەۋنىكى زۆر و ئاۋاتى جۇراۋجۆر دەكىشىت، جا ھەندىكيان ۋايردەكەنەۋە كە ھاۋسەرگىرى برىتى يە لەچىۋى سىكىسى، پەيۋەندىيە سۆز دارەكان بەدرىژايى شەۋو لەكاتى رۆژدا، ۋەھەندىكى تر باۋەريان ۋايە كەژيانى ژن و مىردايەتى برىتى يە لە كاتەرۆمانسىيەكان كەكچ گوى لەقسە دلدارىيەكان و سەرسورھىنەرەكان دەگرىت لەھەموكات و ساتىكدا، ئەگەر بىتجگە لەمەشتى تر پرويدا ئەۋا ھەست بەبى ھىۋايى و داروخان دەكات، لەپاشان توشى دۋارۆڭىكى ناخوشى دەكات. ۋەھەندىكى تريان بروايان ۋايە ژيانى ھاۋسەرگىرى برىتى يە لەماندوبوون و ھىلاك بوون لەبەدەستھىنانى خەرجىيەكانى خىزان و دابىنكردنى پىداۋىستىيەكانى . ئىستا كام لەپىشېينى كردن لەم پىشېينىانەي پىشۋو راست و دروست؟

لەراستىدا ھەموو پىشېينىەكانى پىشۋو لەبارەي ھاۋسەرگىرى ھەلەن، يان كورتھەلاتۋە لەسەر يەك ئاراستە، كەچى تىگەيشتى راست بۇژيانى ژن و مىردايەتى بۇ يارى و رابواردن نىيە، بەلام ژيانى ژن و مىردايەتى بەرپىرسىيارەتتىكى ھاۋبەشە، ۋ ژيان سۆزو كۆشش و گالتەۋ گەپ و چىژو كارەكانى تىرىش كۆدەكاتەۋە. بۇيە ژيانى ژن و مىردايەتى تىگەيەشتىكى

ھەمەلايەنەيە ھەموو كارەكانى پېشوو كۆ دەكاتەو. جياوازي نيوان كەسيك و يەكېكى تر ئەو يە كە كەسى بەختيار لەژيانى ژن و مىردايەتى ئەو كەسەيە زانين و كارامەيەكى زۆرى ھەيە لەھينانەدى چىژو خوشى لەكۆشش و گالتەو گەپ و لەكاتى پىسادەكردنى ئەركەكانى لەژيانى ژن و مىردايەتى.

ھەلەكانى بەرلەھاوسەرگىرى

زۆرتىن گرتە كانان لەژيان بەسيفەتېكى گشتى برىتى يە لەپەلەكردن لەشتىك بەرلەوادەكەى، سەرەراى ئەو يە ئەگەر ھەر كەسيكى خىرا بىزانىبا كەوا ئەو شتەى ھەولى ھينانەدى دەدات بەرىگاي ناشەرى ئەگەر كەمىك نارامى بگرتبا ئەوا بەرىگاي راست و جى رەزامەندى دەپھينايەدى. ئەم حالەتە جى بەجى دەبىت لەسەر ھەر شتىك كەپەلەكردن بۆ بەدەست ھينانى بۆ ئىستا ھىچ مافىكى تۆى تىدانىە... بەجۆرىك جى بەجى دەبىت لەسەر دزىك كاتىك دزى دەكات، وجى بەجى دەبىت لە زىنا كار كاتىك زىنا دەكات... بەم شىو يە ھەروەھا ئەمە لە لای ھەندى گەنجىش ھەيە بەر لە چوونە ناو ژيانى ژن و مىردايەتى، بەشىو يەك بۆ ھەندىكيان بەھۆى ئارەزووى سەر كەش لە تىركردنى ويژدان و سۆزى ھۆش خواردو دەبىتەھۆى روودانى كەوتنە ناو ھەندىك لە ھەلەكانى بەرلەھاوسەرگىرى، وە ئەمەش لە لای ھەردوو رەگەز روودەدات، و پاشان پەشىمانىي و ژيانى دلتەنگى بەدواو دەيت، لەئەنجامدا ھەردوولا زەرەر بار دەبن، بەلام زەرەرى گەورە زۆرىەى جار توشى كچان دەبىت، زۆرجار گۆى بىستى حالەتەكانى خۆشەويستى و دلدارى دەبن لەنيوان كوران و كچان، ھەيانە لەخۆويە، و ھەشيانە لەژىر دروشى تاقى كردنەويە، ھەندىكى تريان بەھۆى نەفامى كلاسيكى يە، بەلام گرینگتر لەم شارەزايى يەى كەبوو تەھۆى بوونى كەم و كورى لەژيانى لاواندا، بەتايىبەتى لەقۇناغى دروست بونى عەقلى بىت، يان لەقۇناغى دىراسەكردن و دەست خستى بىت، جا بەدەست ھينانى برىكى زۆر لەتوانا و زەكانى كە دەبى و بەرھەميان بەھىنىت

لەبونيائىتەننى خۇي و داھاتەكەي كەدەياختە ناو جەريەزەيەكانى خۇشەويستى و سۆزدارى،
 وگۆشش كىردن لەدواي ئەم ئارەزوۋە بۇ ناكۆتايى. ۋەمىژوۋو حالەتى زۆرمان بۇ دەگىرىتەۋە
 كەبۇمان روون دەكاتەۋە چۆن ئاگرى خۇشەويستى دروست دەيىت، ئەۋى رودەدات لە دواي
 خۇشەويستى لە سوتايى و (دۆش دامان) و تامەزرۆبوون، ۋەئەۋەي لە ئەنجامى جيا
 بوونەۋەي ھەردوۋو خۇشەويستەكە روداۋىك كە ھۆكارىكە بۆشەيدايى و ئازارو چەرمەسەرى.
 ھەموومان گويىمان لەچىرۆكى قەيس و لەيلا و رۆمىۋ و جۈلئىت و زۆرىك لەۋانە بوۋە،
 ھەروەھا لە دواي ئەمانەشدا ئەفسانەۋ شىعرى زۆرمان بۇ گواستراۋەتەۋە، لەم چىرۆكانەش
 بۇمان دەرەكەۋىت كەخۇشەويستى بەپىي سىروشتى خاۋەنەكەي دەگۆردى،
 جاخۇشەويستىيەكەي دەرەچى لەۋو حالەتەي كە خاۋەنەكەي لە سەريەتى بۇ كەسىكى تەۋاو
 جياۋاز لە سىروشت و حالەتەكانى لەۋو شەۋەكەي دەگۆرىت بۇ رۆژ، و كاتژمىرەكانى لە
 چاۋەروانى خۇشەويستەكەي دەگۆرى بۇ چەندەھا سال و رۆژ.

چەمكى خۇشەويستى

خۇشەويستى برىتىيە لە پەيۋەندى نىۋان دوو كەس، ۋەچەندەھاپىنئاسەي ھەيە، جا
 خۇشەويستى برىتىيە لە ھەزو ئارەزوۋ، و برىتىيە لەگەنجىي، و برىتىيە لەعەشقىق، و خۇ
 شەويستى واتە شەيدايى، و پەرۋشى كە خەم و خەفەتى بەدۋادادىت، ھەروەھا برىتىيە لە
 دلدارى، و سۆزو خۇشەويستى، ۋەتامەزرۆبوون و ھەزكردن، و شەيدايى.... ئەمانەش برىتىيە
 يىن لە ناۋەكانى خۇشەويستى، جاۋا لە خوارەۋە راقەي ئەم پىنئاسانە دەكەين:

خۇشەويستى: برىتىيە لە ئارەزوۋى دەرۋون بۇ شىتەك يان بۇ كەسىكى تر.

- ھەرزەكارى و شەيدايى: شەيدايى برىتىيە لە نەرم و نيانى و پەرۋشىيەكەي. ۋە دەلىين
 پياۋى شەيدا: دلدارىكى ئارەزوۋ مەندە.

- خۇشەويستى ھەزلىكردن: پەرەدى دل، برىتىيە لە پارچەيەك بەبى خۇشەويستى ۋەك

پەردە يەكەن ۋايە، دەلېن: كەۋتە داۋى خۇشەۋىستى. واتە: خۇشەۋىستىيە كەي راگە ياندى. كاتىك خىزانى غەزىزى مىسىرى كەۋتە داۋى خۇشەۋىستى گەۋرە مان يوسىف سەلامى خۇاى لىيىت (خۇشەۋىستىيە كەي كارى تىكرد). (قد شىغفەحبا).

خەفەت: ئەۋ كاتەي كەناخۇشى بەدۋايدادىت، بەۋاتاي ناخۇشى ون كەردنى خۇشەۋىستە كەي يان بەزە جەت گەشىتن پىي.

- دلدارى: برىتى يە لە بەھىزترىن پلەكانى خۇشەۋىستى تائەۋ كاتەي ھەردوۋ خۇشەۋىستە كە دەبنە يەك گيان. ۋە دەشبىت خۇشەۋىستىيە كە يەك لايەن بىت

- پەرىشانى: برىتى يە لەسوتان يان بەھىزترىن دلدارى لە ئەقن و ناخۇشى.

- دەردى قورس: ئەۋ خۇشەۋىستىيە كە خەم و خەفەت بەدۋاى خۇي دادىنى.

- سەرنج راكىشان و پەرۋشى: ئارەزوۋ مەندىيەتە بۇ خۇشەۋىست. دلدەرمىش بەزەيى

يە.

- پەۋارە: ئەندىشەي خۇشەۋىستى، ماناي: گروپلىسەي سەند يان سوتاندى. ئەگەر خۇشەۋىستى پەيۋەست بوۋ بە دلدارىيە كەي ئەۋا سەردە كىشى بۇ شىت بوۋن. بەماناي: زالبونى سۆز ۋە ھەلۋە شاندىنەۋى عەقلى. ۋە لەسەر ئەم بنچىنەيە خۇشەۋىستى شىتىكى جوانە ناكىرى قەدەغەي بىكەين، ۋە سۆزىكى پەشۋاكۋە ئەگەر دەستى پىكرد ۋە زالبوۋ بەسەر كەسىك كەنەيتۋانى دەستى بەسەر دابگرى لە دەست پىكردنەۋى تاكۇتايى.

بەلام بۇنەۋەي ئەۋ پەيۋەندىيە بگوريت ۋە سوۋتانى سوتەمەنى مىللەت بىبات بۇ خۇشگۈزەرانى و بەختىارى: پىيۋىستىمان بە ژمارەيەك مەرج ھەيە:

يەكەميان: دەبىت لە نيۋان ژن و مىرددا ھەبىت، ھەتا بتوانىت باۋەر بەيەكتر بىكەن بەبى كۆسپ و تەگەرە تادەگاتە خۇشەۋىستى بۇ پەۋارەيى و خەمناكى و ناخۇشى.

دوۋەميان: دەبىت لە كاتىكى گونجاۋا دىت، بەماناي نايىت ئەۋكەسە لە قۇناغىك دابىت كە گونجاۋ نەبىت بۇ خۇشەۋىستى، چۈنكە توشى زۆر گىرو گرفت دەبىت. لە كاتىكىدا رۇۋانە

گويمان لە چىرۆك و بەسەرھات دەبىت لەژىرناۋى خۆشەويستى، يان ناۋى دەنپن خەمى
خۆشەويستى، ۋەتوشى سزاي خراب دەبىت، يان پەشيمان بوونەۋەيەكى دوورودرىژ.

- چىرۆكى كچىك

ئەمە كچىكە چىرۆكى خۇي دەگىرتتەۋە، ئەو لەبەھىتتىن پىلەكانى ئاخ ھەلگىشان و
پەشىمانى دا بوو: سەرھات لەئاخاوتنىكى تەلەفۇنى پاك ويىگەرد دەستى پىكرد. گەشەي سەند
بۆ چىرۆكىكى خۆشەويستى خەيالى، كچەكە دەيوت: بەھەلەي بىردم كەوا خۆشى دەۋىم و
دېتەخوازىيىنم... داۋاي كرد بىيىنم... نەمەيشت... ھەرەشەي لى كردم بەسەر ھەلگرتن و
پچراندنى پەيۋەندى... بىيەيزىم نواند... ويىنەيەكى خۆم بۆ نارد لەگەل نامەيەكى گولۋاي
بۆندار، نامەكان گۆردرانەۋە... داۋاي لى كردم لەگەللى بچمە دەرەۋە... بەتوندى رەفزم كردهۋە،
بەويىنەكانم ھەرەشەي لى كردم، بەنامە بۆندارەكان بەدەنگەكەم لەتەلەفۇن كەوا تۆمارى
كردبوو، لەگەللى دەرچووم بەمەرچىك بەزووتتىن كات بگەرپتەۋە گەرامەۋە بەلام؟ گەرامەۋە
بەكۆلىك شەرمەزارى، پىم ووت: باھاسەر گىرى بگەين: ئابروچونە، بەھەموو سوك
وگالتەپىكردنەۋە پىيى وتم: من داۋىن پىس ناھىنم. ئەمەيە ئەنجامىكى ناخۇش، دۋاي
ئەزموونىكى سەخت، ئەمەش بانگەشەيەكە پىيۋىستە بۆ ھەموو كچىك: وريابە زۆر وريابە لە
تېۋەگلان بەشېك لەم جۆرە پەيۋەندىانە، يەككە لەھاۋرى كچەكانت كەخراپە فرىوت بدات و
راتبىكىشى بۆلاي خۇي بۆ شىك لەم جۆرە پەيۋەندىيە بەدەرەشتانە كەواخۇي ئارايشت داۋە
بۆت، ۋەھەلت خەلەتېنى بەۋەي كە ئەۋەي لەگەل خەللى روويدا ئەم لەگەللى روونادات
لەونابرو چونە يان شتى تر... نەكەي باۋەر بەم جۆرە شتانە بگەي، ئەمانە ھەموو لەفېلەكانى
شەيتانە، باش بزانە كۆتايى ئەم پەيۋەندىيە قەدەغەكراۋانە ھەمووكات ئەو كۆتايىيە
كەباسكرايان لەۋىش توندترە. ھەروەھا وريابە لەباۋەر پى كردن بەو گەنجانەي كەوا يارى بە
كەرامەتى خەلك دەكەن، ئەوانە بەخيانت و درۆزن پۆلېن دەكرىن، لەوانەيە يەككە لەوانە

واخۇي پيشان بدات بەراست گۆيى و دلسۆزى، چونكە ئامانجى ئەمانە ھەموكات يەك ئامانجە، ۋەئەۋەش زانراۋە ئاقل لى ي ناترسى، توش لە ئاقلەندەن بە.

-تېيىنى و پىسيار

ئەۋەي لىرەدا تېيىنى دەكەين ئەم سۆزداريە دەيىت بېيىتە سەرچاۋەيەك بۇ بەختىارى، دەشېيىتە رق و قىن لەسەر خاۋەنەكەي، ئەۋەش وامان لىدەكات ئەم پىسيارە بەپەلەيە بكەين: ئايا خۆشەويىستى لەبەدبەختى يە يان لەبەختەۋەرى يە؟

ۋەلام: خۆشەويىستى دەيىتە ھۆي سوتاندەن و ئىش و ژان كاتىك بەيەك گەيشتەن بەخۆشەويىستەكەت لەسەرت قورس دەيىت، يان كاتىك خۆشەويىستەكەت بەۋشەكى و بايەخ پى ئەدانت دەيىنى، دەيىت لەخۆشەويىستى بەختەۋەرى و كامەرانى و دلنەرمى پەرۋشى و ئارامى ھەيىت كاتىك لەنزىك خۆشەويىستەكەت دەژىت، لەسۆزو زمان شىرىنى و بەزەيى خۆشەويىستەكەت دەخۆيتەۋە، ۋەلە دلنەۋاي ھاۋسەرگىرى دەژىن خۋاي گەۋرە بەرەخمەتى خۆي بىپارزىت.

-چارەسەرى خۆشەويىستى

خۆشەويىستى دەگەريىتەۋە بۇ ھەست و سۆزىكى شىپرزە زال دەيىت بەسەر كەسيك و دەيكاتە مولكى خۆي، بىرو ھۆشى خەريك دەكات، قسە دەكرىت لەبارەي رەفتارەكان زۆر لەگۇرپانكارى، پاشان ئەگەر ئەۋ خۆشەويىستى لەكاتى خۆي نەبوو، تىرېۋونى نىە بۇ كوزاندەۋەي تامەزرۆكانى، دەيىت لەوكاتەدا خۆشەويىستى تووش بوو بەنەخۆشەيەكان پىۋىستى بەچارەسەرى خىراۋ دروست ھەيە.

- چارە چى يە بۇ چارە سەرگىردنى خوشە ويىستى!

شىكار: چارە سەرگىردن دەپىت لەبىنى ھاۋسەرگىرى ھاۋتوانا، ۋە ۋەستايىت لەسەر شەرىعى خۋاي گەۋرە و سنور بىپارىزى، ۋە كارگىردن بەپىتى ئەھكامەكانى، ۋە بەجى گەياندىنى ئەركەكانى ۋە فەرمانەكانى خۇدای گەۋرە، ۋە سەبر گىرتن لەسەر گىرگىيەكان و بەر پىرسارىيەت يەكان. ۋە ئىستى.....

- چىمان دەۋىت لە ھاۋسەرگىرى؟

پىش ئەۋەدى بىچىنە ناۋ ھاۋسەرگىرى چاكتىر وايە دەستىنىشنى ئامانجەكانى بىكەين داۋاكارىن جى بەجى بىكرىت لەكاتى ئەۋ پەيۋەندىيە پاىيە بەرزە، ۋە چۆن دەگەين بەبەختەۋەرى خىزان بەھەموۋ ماناكانى؟

ئەگەر ويىستت دۋارۋىتىكى خۇشت دەست كەۋى پىۋىستە رابىردۋوت ۋە مىژۋوت ۋە پەسەنت بىزانىت، تاكو لەرىگىيە راست لانە دەيت، ۋە زۆرىك لەبەختەۋەرى ۋولاتان دەگىرنەۋە، ۋە زۆر جار لەبىرمان دەچىت كەئىمە ھەموۋ مان لەيەك گىيانىن، ۋە زۆر جار لەبىرمان دەچىتەۋە ئىمە لەخۇلەن، ۋە دەبىنەۋە خۇل ۋە ھەروەھا دەگەرىنەۋە بۇ لاي خۋاي گەۋرە، خۇدای گەۋرە ئىمە لەخۇل دروست كىردۋە، ھەروەك خۇدای گەۋرە دەفەرمۋىت ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ ۋاتە: لەنىشانەكانى خۇدايەتى و يەكتا پەرىستى كەئەۋ ئىۋەدى لەخۇل دروست كىردۋە، باب و باپىرەتانىشى لەخۇل دروست كىردۋە لەقىش ۋەك رەسەنەكەيەتى ﴿أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾، ﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ پاشان ئىۋە ئاقلەمەندىن تواناي قىسە كىردن و راپەراندنى بىژۋى ژىانتان ھەيە. پاشان ئەۋ ئىۋەدى بەخۇرايى دروست نەكىردۋە، ھەركەسىك تواناي لەسەر ئەۋە ھەبوۋ ئەۋا ئەۋ خاۋەنى يەكتا پەرىستى و تەسبىحاتە.

ۋەماناي: ﴿خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾. ۋاتە: ئافىرەتان كە لەلايان نىشتەجىن،، (من انفسكم) ۋاتە: لە مەنى پىۋاۋەكانو لە رەگەزەكانيان.

ۋە دەلىل: مەبەست لى ى ھەۋايە. خۇداي گەۋرە لە پەرەسۋى ئادەم درۋوستى كىرەۋە،
﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾، ئىبن ۋە عباس ۋە مەھمۇد دەلىل: المودە: سەرچى يىيە، ۋە الرحمة:
مىنالى.

ۋە دەلىل: المودە: سۆزى دلە كانە ھەندىك بۇھەندىكى تر. السدى دەلىل: المودە:
خۇشەۋىستى يە، ۋە الرحمة: بەزەيى يە، مانا كەي رىۋايەت كراۋە لە ئىبن ۋە عباس دەلىل: المودە:
خۇشەۋىستى پىياۋ بۇ خىزانە كەيەتى، ۋە الرحمة: بەزەيى كەي بۇ ئافرىقە كەيەتى كاتىك توشى
ناخۇشى دەپىت.

ۋە دەلىل: پىياۋ ئەسلى كەي لەزەۋى يە، ھەرلە زەۋىش ھىز ۋەردە گىت، ۋە لەۋىش
رەزگار بۇنە كەۋا سەرەتا لى ى درۋست كراۋە پىۋىستى بەنىشتە جى بۇن ھەيە لەسەرى،
ئافرىقىش درۋست كراۋە بۇ ئەۋدى بىتتە ئارامگەيەك بۇ پىياۋ. لىرەدا پىۋىستە ھەركەسىك
ئەۋ ژىانەي قىۋل بىكەت دەپىت بزانى ۋە لەمى ئەۋ پىسار بەداتەۋە: ئەۋ لەچ شىك درۋست
كراۋە؟ ۋە بۇ چى درۋست كراۋە؟ ۋە ھەرۋەھا لە ئايەتى خۇي گەۋرەدا ھاتۋە: ﴿وَمَا خَلَقْتُ
الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾. ۋە مەش داۋادە كىت لەمرۇق ئەنجامى بەرزى ھەپىت ۋە بگاتە
ئەنجامىش، ۋە كۆش بىكەت بۇ گەياندنى ئامانجە كانى لەھەموۋ كارۋ كىرەۋە كانى.

ھەرھەموۋمان رىگايەكى دىۋى دەمانگىتەۋە لەسەر ژىانىكى ھابەش كۆدەپىتەۋە
لەنىۋان دۈۋكەس بىگومان پىشتىۋانى ۋە چارەنۋسى خۇداي گەۋرەپىيان دەگات، پاش ماۋەيەك
كەم بىكەت يان زىادبىكەت دەپىتە خىزان. ئەۋ خىزانەش تەنھا تۋى كۆمەلگايە بۇ ئەۋە
درۋست كراۋە كەخۇا پەرستى بىكەت لەسەر زەۋى، بەلام لەگەل ھەموۋ ئەۋانەش چارەنۋسى
لەدىيا لەبىرناكات، ۋە ھەرۋەھا خۇشى چاكەۋ شادۋمانىش لەبىرناكات بەۋى خۇداي گەۋرە پى
ى خۇشە. ۋە تى دەكۆشى بۇ گەيشتن بەشادى ۋە دىۋانى لە ھەموۋ بۈرەكانى ژىانى. لەسەر
ئەۋ بىچىنەيەي ھەموۋ كەس ئارەزۋى لە ھاسەرگىرى ھەيە ۋە بۇ ئەم كارە نۆيەش
ژمارەيەك ئامانج ھەيە: تاۋەكو ھاسەرگىرىيە كە بەختىار پىت. يان تىبىكۆشى بۇ بىياتىنانى

بەختە وەرى و كامەرانى بەھەموو مانايەك.

بۇ ھاسەرگىرى چەند ئامانچىكى بىچىنەيى ھەيە پىويستە ھەموو زىن و مىردىك كۆشش
بكات بۇ گەشتىن پىي وەك:

۱- دىنيايى.

۲- رووخۇشى.

۳- بەزەيى.

۴- بەر چاۋروونى.

ھاسەرگىرى دىنيايى و رووخۇشى و بەزەيى و بەرچاۋروونى يە

مىرۇڭ لەھەموو قۇناغىك لەقۇناغە كانى ژيانى پىويستە بگەرىت بەدۋاي بەرچاۋ رونى و
دىنيايى، بەم نايەتە لە خوداى گەور «رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا». (الفرقان: ۷۴).

واتە: (خوداۋەندە پىيمان بىخەشە لەخىزانە كانمان و ۋەچە كانمان بەر چاۋ روونى و دىمانگىرە
بەپىشەۋا بۇ لەخودا ترساۋان).

ۋەبۇ ئەۋەى ژيانى ھاسەرگىرى بىيىتە خۇشەۋىستى و بەزەيى پىويستە ئەم مەرجانەى
تىدبايىت:

-دادۋەرى ئاينى خودا لەمافە كان و ئەركە كان بۇ ھەريەك لەژن و مىرد:

ئەگەر زىن و مىرد لەژيانى رۇزانەيان تەرازۋى داد پەرۋەريان دانا لەمافە كان و ئەركە كان
ئەۋا رەگ و رىشەى ناكۆكى لەنىۋانىان نامىنىت، ۋەبەختىريان بۇ ھەلدەكەۋى كە بالە كانى
لەسەر مالى زىن و مىرد دەلەرىتتەۋە، چونكە داد ۋەرى كردن بۇ پىۋەرەكانى خوداى گەۋرە
كەۋاى داناۋە دەروون ھەست بە پشۋودەكات، ۋەھەرۋەھا نىزىك نەكەۋتتەۋە لە سنورى خۋاى
گەۋرە ۋەلىرەدا ھىچ كۆپرەۋەرى و دژايەتى و ناكۆكى نايىت ئەگەر ترس و دلە راۋكىش

لەھەردوو لايان پروویدا.

نمونه (۱):

يەككە لە ئافرەتەكانى رۆژتاۋا گىرايەۋە، ئەو مۇسلمان نەبوو، ئافرەتەكە كچەكەى خۆى
 بىردە مەزگەۋىتىكى مۇسلمانان، ۋە داۋاي لەكچەكەى كرد بچىتە ئاۋ ئىسلام، كاتىك پىرسىياري
 ئەۋ شتەى لىكرا سەرەراى ئەۋەش مۇسلمان نەبوو، وتى مەن شتەم لەئىسلام خويندۆتەۋە
 ۋەفېرىبوم، كەۋا ئىسلام زۆر لە ماف و ئەركەكان لەسەر مۇسلمان ۋاجب دەكات، لەۋانە رىز
 گرتنى گەۋرە، ۋەرىزگرتن لەباب و باپىران و بەسالاچۋان، بۆيە حەزم كرد كچەكەم لەكاتى
 گەۋرە بوونىشدا لەسەر ئەۋ رەۋشەبىت، ۋە بۆيە ويستم مۇسلمان بىت.

نمونه (۲):

ھەروەھا ئافرەتەكى تىرىش گىرايەۋە كەئەۋ ئاۋاتە خوازبوو لەماتى مۇسلمانان بىبۋايە
 ئەگەر ژنى چۈرەمىش بۋايە، ۋە يان خەمەتكار بۋايە، بەۋەى كەئەۋ دەيزانى لەسەر چۆنپەتى
 مافى ھەلسۈكەۋوت كردن لەگەل خەللىكى تر، يان ئەۋەى ئاين ۋاجبى كردۋە ئەركەكانى و دابىن
 كردنى ماف بۇ خەللىكى تر لەژيانى ئاسودەيان دا.

- ھاۋسەرگىرى خۆشەۋىستى و دۆستايەتى و سەقامگىرىيە بۇژن و مىرد

ھەموو ژن و مىردىك لەپەيۋەندىيەكانيان بەدۋاي سى خاسىيەت دەگەرىن:

خۆشەۋىستى و دۆستايەتى و بەزەيى، ئەگەر لەماناكانى تۆزىكىش لىك نىك بىن، بەلام
 لەنىۋان ھەست بەجىاۋازىيەكى ورد دەكەين.

خۆشەۋىستى سۆزىكە پەيۋەندىيەكانى دل تازە دەكاتەۋە، ۋەلەناۋ دەرۋنەۋە ھەلدەستى،
 دۆستايەتى يان پەيۋەندى دەبىتە روخسارى خۆشەۋىستى، ۋەژن و مىرد رىگا دەكرن بۇ

دەربىرىنى رى ئى رابواردن و قسەى خۆش و دىارى گۆرىنەو، بەزەش برىتى يە لەزۆرى بەشدارى كرىنىكى راستگۆيانە لەخۆشى و ناخۆشىدا، وەبەتەنگ ھاتنىكى دلسۆزانە، وەھەر ھاوکارىيەك مەرۇف بتوانى بىكات، ئەمەش دەبىتە ئاوەردانەو ەيەك لەپەرۆشى و زەردەخەنەيەكى پرىشنگدار، وەقسەى خۆش، وە يارمەتيدانى پارەو شت و مەك.

جا ئەو ھەموو پەيوەندى و كارو كىدارانەى كەئانى ئىسلام ياساى داناوە بۆ مەرۇقاىەتى بۆ ھىنانەدى ژيانىكى كامەران و رەزامەندى بوون لەدۇنيا، وە ئامانچ و مەبەستىكى گەورەيان بۆ داناوە لە دواروژ ئەو ەندە لەدۇنيا كۆشش دەكەن وەك ئەو ەى ھەتا ھەتايە دەژىن، وەئەو ەندەش بۆ دواروژ كاردەكەن وەك ئەو ەى بەيانی دەمرن، بەم جوړە دەگەنە بەختىارى دۇنياو دواروژ.

-ھاوکارى نىوان ژن و مىرد لەژيانى ھاوبەش دا لەژىر دروشمى خۆنەويستى و قورىانى دان؛

ھاوسەرگىرى ھاوکارىيەكى ھاوبەشە لەنىوان ھەردوولادا، نەك ناكۆكى و مەلمانى بۆ تۆلە كرىنەو ەلەوى تر، يان پەيوەندى كۆيلەيى و سەردار، بەلكو لەو ژيانە ھەموو خزمەتى يەكتر دەكەن، ھەر بۆيەش ژن و مىرد پىكەو ەكۆشش دەكەن بۆ بنىات نانى خىزانىكى داد وەرانە، ناكرىت ئەو بىنايە تەواو بىت تەنھا دەبىت كارەكانيان بە قورىانىدان و خۆنەويستى و لىبوردەيى و ئارامگرتن ناوبەن، وەئەگەر ھاتوو خۆنەويستى و لىبوردەيى و خۆبەخت كرىن لەناو خىزان نەما ئەوا لەھىچ شوئىنىكى تر ئەم بەختەو ەريە نادۆزىتەو، وە بەختەو ەريش لەھىچ رىنگايەك نادۆزىتەو.

- داد پەرۋەرى و ويژدان لە ھەموو کارووبارەكانى ژيان

داد پەرۋەرى لە ھەر شوئىنك بىت چاكەو بە ھەر ۋەرى زىاد دەكات، بە شىۋەيك باشتەر ژيانى ژن و مىرد پىۋىستى پىيەتى بۇ لوتكەى دادپەرۋەرى لە ھەموو شىتەك، ۋە دەبىت ھەردولا دادپەرۋەرى لە گەل يەكترى بكەن، ۋە ستمەيش لە نيوان موسلمانان بە گشتى قەدەغە كراۋە، ۋە بە تايەتەيش لە نيوان ژن و مىرد، ۋە پىداگىرى لە سەر دادپەرۋەرى و بەرپرسيارەتى لە نيوان ھەردولا بوونى ھەست كەردن بە جەورو ستمە دوور دەخاتەو، ۋە ئەو دادپەرۋەرىيە كە ئىمە دەمانەوى كۆلەگەيە كە لە كۆلەگەكانى ژيانى ھاوسەرپىتى بە گشتى. ئەمەش ھەلۋىست و وشەى جوان و داواكارى و خەرج و بژىۋى و باۋەرى دەگرىتەو.

لە نىشانەكانى دادپەرۋەرى نيوان ژن و مىرد ئەمانەن:

۱- دووركەوتنەۋەى بەردەوام لە دەمەقالتى و جنىۋدان.

۲- قورس نە كەردنى بارى يەككە لە ھاوسەرەكە ئەگەر لەوزەى دانەبوو.

۳- دەست گرتن لە خەرج كەردن و دووركەوتنەۋە لە پىسكەيى.

۴- پىۋىستە ھىچ كاميان گوئەگرىت لە قسەى پاشەملەو بوختان چيان، يان ئەوانەى ھەولەدەن بۇ دوورۋووى، نەبۇ كەسانى تىكەدرو مال كاۋلكەر.

۵- نايىت ستمە لە ھاۋەشى ژيانم بكەم بە بەراورد كەردنى لە گەل ھاوسەرانى تر، ھەموو كەسك تايەتمەندى خۆى ھەيە ۋە ھەندىكەش كەموكورى ھەيە، ۋە دەگەرئىم بەدۋاى لايەنەباشەكان لە ھاۋەشى ژيانم.

بەرپرسيارەتلىكى تەۋاۋ لە نيوان ژن و مىرد:

دەستەبەرى يان بەرپرسيارەتى لە كارەگرنگەكانە كەوا پاپۆرى ھاوسەرپىتى پىيدا تىدەپەرپىت بۇ سەر رىگاي دامەزراندن و چاكەو بەختەۋەرى و رزگارپوون، بەختەۋەرىش لە ھىچ خىزانىك نادۆزرىتەو. ئەگەر لە سەر بنەماى زۆردارى كەمتەرخەمى و خۆدزىنەۋە ستمە كەردن

بیت. وهبؤ ئه وهی بزانیٔ هه رکه سیٔ بیهؤیت باشتین ئاماڤه کانی بهیٔیته دی له ژیانى هاوسهرى دایاخود مائیک کۆله گه ی ژیان دابه زریٔی له سهر بنچینه ی دهسته بهری و هاوکارى و خۆشه ویستی و دۆستایه تی و بهزه یی شایه نی پێشکهش کردنی که سانی چاک و روشن که ره وه ی دروسته که گه له که ی پپؤیستیتى.

بەلەم ئەگەر كۆمەلگاكە مان گۆرا بۇ كۆمەلگايەك ھەناسەبركیی پى بکەوئیت بەدوای لاسایی کردنەوہیەکی کویرانە بۇ كۆمەلگاکانی رۆژئاوا وەك بەھاو خوورپەوشتەکانی، وە بووہ دیل لەكۆمەلگاکانی ئیسلامی ئەوا وینەییەکی پووچەل دەبیت بی بەھاو پیوہرئیکی جیگیر، ئەو کاتە ئەو كۆمەلگەییە کەسانیکمان بۇ بەرھەم دئینی کە هیچ بەھاو مانایەکیان نیە، ھەوہا دەبنە توخمیکی بەدیگراو کەشایەنی ئەوین هیچ بەرپرسیارەتی و راسپارەییەك لەئەستۆ بگرن.

چہند ناما نجیکی تر:

هه‌ندیك ئامانجی تر هه‌یه ده‌كریٔ دابنرٔ له‌سه‌ر ژبانی هاوسه‌گریری له‌ دواپۆژ، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ش ئه‌مانه‌ش له‌ناو ئامانجه‌كانی یشووودان. ئه‌و ئامانجانه‌ش:

۱- تیرکردنی ناره زوومہندی سیّکسی.

۲- دستکەوتنی ئەو کەسە هەوکاری دەکات لەسەر رێکخستنی ژيانى.

۳- منداڻ پوون.

ئەۋەى تېببىنى ئەۋ مەبەست و ئامانجانە نايەتەدى تەنھا لەچۈرچىۋەى خۇشەۋىستى و بەزەى و دلىايى نيۋان ژن و مىرد، ئەمەش نايىتە تىرکردنى سىكىسى پربەماناى مرۇقاىەتى نىە تەنھا ئەگەر لە چۈاچىۋەى خۇشەۋىستى و بەزەى پىاھاتنە دەيىت، ۋە ھىچ لەزەت لەمنداۋە كانىش ۋەرناگرىت تەنھا ئەگەر خۇشەۋىستى و بەزەى لەگەلدابىت، ۋە ناكرىت بارىزگارى لە پارەۋ پول و تەندروستى يان پارىزگارى لەسەر كەسانى تربى تەنھا لەچۈر

چىۋەى خۇشەۋىستى و بەزەبى پىا ھاتنەۋە ئەنجام دەدرىت.

لەسەر ئەۋبىنچىنەيە ھەموو گەنجىك ناكىرت تەنھا كۆشش بكات لە ھاۋسەرگىرى دا بۇ تىركردنى پىۋىستىيەكانى ئاينى و ئارەزوۋەكانى ئادەمى، بەلكو ھەول دەدات لەۋاۋدى بەجى ھىننى ئامانجەبەرزەكانە، ۋەمەبەستە گىرگەكان لەياد ناكات، بەلكو دەبىت چاۋەكانى بەروۋنى و بەئاشكرا جىگىر بكات لەھەر ساتىك، چونكە دەبىتە چاۋگى بەختەۋەرىيەكەى لەدونىا، ۋە ۋەرىگايەكىشە بۇ بەھەشت لە دۋارۋژ بەئىزنى خۋاى گەۋرە.

سوۋدەكانى ھاۋسەرگىرى:

ھاۋسەرگىرى تەنھا سىنوردانىيە بۇ تىركردنى ئارەزوۋى سىكسى، يان تىركردنى ھەۋا ھەۋەس بە كىچىك لەكاتى جلى بوۋكىنى، يان ئىش و كارى ئاھەنگ گىرانى بوۋك و زاۋا ئەۋ كاتەى ھەموو پىكەۋە كۆدەبنەۋە، بەلام ھاۋسەرگىرى رىگاي پىكەينىنى خىزانى مۇسلمانە، نىيەتەكان چاك دەكاتەۋە بۇ كۆمەلگايەكى بەختىار، ۋە رىگايەكە بۇ پەرۋەردە كردنى نەۋەيەكى چاكە خۋاز باۋەرى بەخۇداى گەۋرە ھەبىت، ۋە خەبات دەكات لەپىناۋى خودا، ۋە شەھىدىش دەبى لەپىناۋى خوداى دلۇقان، ۋەرىگايەكە بۇ پاك بوۋنى بەندەيەكى ئىماندارى دەستپاك، بۇ نىشتە جى بوۋنى خۋى و ھاۋسەرەكەى، ئەگەر ھاتوۋ ھاۋسەرگىرى لەسەر بىنچىنەى عەقل و بىرۋە لەسەر بىناخەى داد پەرۋەرىيەكى دروست دامەزرا، ئەۋا گەلىك كەلك و سوۋدى گىرگى ھەيە ھەندىكىان باس دەكەين:

۱- ھاۋسەرگىرى سەربەخۋى بۇ ژن و مىرد دەھىننىتەدى:

كورو كىچ پىش بەھاۋسەرى بوۋن بەشىكن لەتاكەكانى خىزان و مىلكەچى ئەۋان دەبن، بەلام ژيانى كورو كىچ لەكاتى ھاۋسەرگىرىدا گۆرانى بەسەر دادىت، ۋەروخسارىكى نوئى ۋەردەگرىت، ۋەسەربەخۇ بوۋنى بەدەست دەكەۋىت، ۋەلەۋژيانە نوئىيەدا كوزو كچەكە دەبنە ژن

و میرد، وه په یکه ریکی کۆمه لایه تی بچوک دروست ده کهن، وه ده گهنه سه ره خۆ بوون و بهر پر سیاره تی هه لده گرن، وه بۆیان ده بیته ئامانج له ژیان، وه به ره می کاره که یان له خیزانه نوییه که یان به دیار ده که ویت، وه بهر پر سیاره تی کار گیر ی خیزانه نوییه که یان هه لده گرن، هه ردووکیان ده بنه بریار ده رو خاوه نداریه تی بۆ یاساکانی خیزان و نابنه ملکه چی که س، بۆیه ژیا نیکی سه ره خۆی نوی ده ست پی ده کهن.

به لām ته گه ر هاوسه رگیریه که به ژێرده ستی خانه واده که یان، بزانه ئه و هاوسه رگیریه که یان له سه ر هه و دروست ده بیته، وه بزانه به خته وه ری ناچیتته ئه و. مالا نه، به تاییه تی ته گه ر یه کیك له ژن و میرده که ئاواتی هه بیته، وه له ئامانجه کانی شی سه ره خۆ بوون بیت له ژیان.

نونه ی حاله تیك:

نونه ی خیزانیك كه ژۆر پابه ندی كوره که یان ده بن به توندترین شیوه، وه وایك ده ده نه وه ته گه ر كوره که یان ژن به یینی ئه وای لیا ن ده سه نن، وه پاشان له گه ل یه که م رۆژ له دیاری کردنی هاوسه ره که ی دژایه تی به بی هۆ له نیوان خانه واده ی كوره که و که چه که ده ست پی ده کات، وه ده ست پی کردنی هه ندیک گیرو گرفت ره نگه له یه که م رۆژی بوو کی نی کوتایی پی بیته، به لām پیچه وانه له یه که م رۆژی بوو گواسته نه وه، گیرو گرفت و خۆتی هه لقور تان دن له هه موو کارو باره کانی ژیان په ره ده سی نی، له گه ل مامه له کردنی خراپ له گه ل که چه که و خزمه کانی به بیانی و ئه وه ی ئه وان هاتوون ده ست بگرن به سه ر ماله که یان دا، ته وژیانه به ره وام ناییت له نیوانیان به بی گیرو گرفت و ململانی، وه به تاییه تی که ئه وان له یه که خانوو ده ژین، ململانی یه کان په ره ده سی نی له نیوانیان تاده گاته لیک جیا بو نه وه کاتیك ئه وان له یه که م رۆژه کانی هاوسه رگیریدان.

به هه مان شیوه ئه م جۆره هاوسه رگیریه به سه ر نه که ووتووی ده گه ریته وه، به هیچ جۆریك سه ره خۆی نایه ته دی که و ئافره ته که خه ونی پیوه ده بی نی که بیته خاوه نی مال و میرد، وه باوه ری وابوو که ده توانی له گه ل خۆی بیات، هه ستی نه ده کرد که وای تیروانی نی میرده که ی

تىروانىنى خزم و كەسەكەيەتى بە بەبى خواستى ئەو، واهەستى دەكرد كەوا تەنھا مېردەكەى
خاۋەنى فەرمانە، نەك دايكى مېردەكەى، وە باۋەرى وابوۋ ژيانى ژن و مېردايەتى لەگەل
هەموو فەرمانەكان و تەرەكەكاندا خۆشى تېدايە لەگەل سەربەخۆيى بووندا.

۲- رابواردن و پشوو:

مرۆڭ ناتوانيت بەتەنيا بژيت، ژيانى تەنيايى هيچ جورە بەختەۋەريەك بەدى ناهييت،
پەندىكى مىللى ھەيە دەليت(بەھەشتى بى خەلك خۆشى تيانىە) بۆيە مرۆڭ بەردەوام
دەگەرېت بەدۋاى كەسيك كەباۋەرى پېيت، وە لە دانىشتن ھۆگرى بيت لەگەلېدا، وە ھەول
دەدات لەگەلى رابويرېت. وەلە دواييدا لە پېويستىەكانى سروشتى مرۆڭ برىتى يە لەھۆگرى و
خۆشەويستى و دلارامى. تەنيايش قورس و خەمبارى يە، وە مرۆڭش پېويستى بە مرۆڭى
ترەھيە بۆى بېتتە دەست پاك و چاكە خواز و دلئەۋايى و دلۇقانى بۆ ئەۋەى ھاورىيەتى بكات
و سكالائى لەلابكات، وە نھيئىەكانى لەلابدركيئى، وە سوود وەرگريت لەكەيفكردن و
دلئەۋايى و ميھربانى لەگەلى دا، وەبەم جورە ئارامى و دلئەۋايى دەست دەكەويت، وە ئەو
پېويستى بەھاورىيەكى دلئۆزە لىي دلئىابيت، وە دۆستايەتيەكى دلئۆزى بۆ نیشان دا، وە
رژدى نەكات بۆ دەرختىنى خۆشەويستى بۆى.

ۋەچاكترين كەس دەكرېت لى دلئىابيت و ئەو پېداۋيستىە سروشتىەت بۆ جى بەجى بكات
ھاۋسەرە، ئافرەت بيت يان پياۋ، وە ھەموو ھاورىيەتى و خۆشەويستى شتىكى كاتى و
سنوردارە تەنيا ھاورىيەتى و خۆشەويستى نيوان ژن و مېرد، ئەو بەردەوام و بى سنورە. چونكە
ئەوان دەبنە يەك و يەك ئامانجى ھاۋبەشيان ھەيە، ھەريەكەو پېويستى بەۋى تریانە لەھەموو
كەس زياتر، ئارامى و دلئەۋايى ديتە دى بەھۆى ھاۋسەرگىرى دروست ھەتا خۋاى گەۋرە
لەئايەتەكانى قورئانى پېرۆز ئىشارەتى پېداۋە.

ۋە لەبەر ئەۋەيە سودەكانى ھاۋسەرگىرى دروست و بنەرەتى دەگەرېتەۋە بۆ ھۆگرى و

ھەست كىردن بەئارامى لەگەل ھاۋبەشى ژيان، ۋە ئاكرىت ئەۋ سوۋدەش بەيئەدى تەنھا ئەگەر ھەللىرىدراۋە كەدروست ۋە رىكەۋتن بىت لەگەل كەسايەتتەكى بىي ھاۋتاۋ بەخواستى خۇي، ۋە ھاۋ دەمى بىت لە ھاۋبەشى ژيانى، بەلام ئەگەر ھەللىرىدراۋە كەي بۆ رازى كىردى خەلك بىت، يان خۇي ۋادىار بخت كەئەۋ كىچى فلان كەس ۋە فىسار كەسى ھىناۋە، يان خىزانە كەي بەناۋ بانگەۋ..... كىچى فلانە..... بەبى بونى ھىچ خاسىيەتتىكى ھاۋبەش لەنىۋانان، بزائە رابواردن ۋە رووخۇشى ھىچ بايەخىكى نىە لەگەل ئەم جۆرە ھاۋسەرگىرىيە.

بەلام ئەگەر ھەللىرىدراۋە كە ۋەك ھەللىرىدراۋى دۆست بىت بۆ ژيان لەسەر ھەمان خاسىيەت ۋە خواستى خۇي، بزائە ئەۋە دەيئە دۆستىكى راستى، ۋە ھاۋرىت دەبى ۋە ھاۋدەمت دەبى لەتەنىيى ژيان ۋە شتە بايەخدارەكان ۋە ئەركەكان، ۋە ھاۋشات دەبى لەكاتى تەنگانە ۋە خۇشىدا ۋە ھەموو كات ھەۋلدەدات بۆ رابواردن لەگەل ۋە پاراستنى ھەست ۋە ويژدانت.

۳- پاراستنى داۋىن پاكى:

زۆرىيە گىروگىرگەتەكان كەروودەدەن لەكۆمەلگادەگەرىنەۋە بۆ گىروگىرگەتسى ئارەزومەندىتى لەۋانە دەستىرىژى سىكىسى يان دىزىكردن بۆ دەستكەۋتنى پارە، يان ھەندىكى تر لەچاۋ چنۆكى مەرۋ ۋە چاۋتىرىنى، ۋە پاشان ھاۋسەرگىرى ۋادەكات بۆ تىر كىردى ئارەزۋەكانى مەرۋ ئەمەش لەھەموو ئارەزۋەكان لەپىشتەرە بۆي، ۋە بەھۋى ھاۋسەرگىرى مەرۋ تىردەيىت لەكىردارى سىكىسى، ۋە ئەمەش لەبەھىتتىن ئارەۋەكانى مەرۋە، ئەۋ كىردارەش تىردەكىت بەرىگى سىروشتى، ۋە لەھەمان كاتدا مەرۋ لەتاۋان دەپارىژى.

ۋە ئەمەش پىغەمبەر دروۋدى خۇي لەسەرىي رامان دەسپىرى، ۋە دەفەرەموۋى: ﴿مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَانَّهُ اعْضَ لِلْبَصْرِ، وَأَحْصَنَ لِلْخُرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالْصَوْمِ فَانَّهُ لَهُ وَجَاءٌ﴾ رواه البخاري. (ھەركەسى تۋانى بگەرىتەۋە باژن بەيئى، چۈنكە چاۋ دەپارىژى ۋە دايدەپۇشى، ۋە داۋىن پاكى دەپارىژى، ۋە ھەركەسىك نەيتۋانى پىۋىستە بەرۋژۋوبىت چۈنكە

ئەۋەد بۇ ئەۋ شەكۈمەندىيە).

ۋەبەم شىۋەيە ئىسلامىيەش لەپەنەي تىر كىردى ئەم ئارەزوۋە سىكسىيە بەخشىن ۋە پاداشت دەداتەۋەد، بەماناي سوۋدو كەلك ۋەرگرتن لەدونىاۋ سوۋدو ۋەرگرتن لەدواروژ، ئەمەش لەفەرموۋدەيەكى پىغەمبەر دروۋدى خۋاي لەسەربى لەبۇدە ر (رەزاي خۋاي لەسەرىيەت) ھاتوۋە: (وفي بضع أحدكم صدقة)، (لەكاتى ھەر سەر جىيى كىردىك لە ئىۋە چاكەيەك دەنوسرى). ۋەتيان: ئەي پىغەمبەر خۇدا، دەكرى يەكىك لەئىمە ئارە زوۋەكانى خۋى دابىركىنى ۋە پاداشتىشى بۇ بنوسرى؟ قال: (أرأيتم لو وضعها في حرام أكان عليه فيها وزر؟ فكذلك إذا وضعها في الحلال كان له أجر) (رواه المسلم). فەرموۋى: (ئاي ئىۋە نابىنن ئەگەر ئەم ئاۋە بىركىتە شوۋىنى ھەرام گوناھىكى بۇدەنوسرى؟ يەھەمان شىۋە ئەگەر بىركىتە شوۋىنى ھەلال چاكەيەكى بۇ دەنوسرى).

ۋە لەچاكەكانى ئىسلام لەسەرمان لەھەموو كاتىك پاداشتىكى داناۋە مادام ئاراستەكراۋە لەرىنگاي خۋاي گەۋرە، تاكو كاتەكانى رابواردنى تايىبەت بەپىياۋ لەگەل خىزانەكەي چاكەۋ خىرو پاداشت دەست دەكەۋىت بەرامبەر بەۋەش تاۋانىكت بۇ دەنوسرى ئەگەر لەخراپە بەكار بەيىنرىت.

تېيىنىيەكى گرنگ:

پىياۋ داۋىن پىس تاكو سوۋد بېيىت لەم پاداشتە لەكاتى ئەنجامدانى پەيۋەندى سىكسى، لەبەر ئەۋەدى بۇ داۋىن پىس ئەم پەيۋەنيە سىكسە دەرازىتەۋە لەشتى تاۋان، ۋەخۋى جوان دەكات لەگەل ھەركەسى بۇ ئەم كىردار ناشرىنە، ۋە شەيتانىش لەگەل ھەردوۋىكىان دەيىت، ئەم پەيۋەندىش لەيەكەم ساتەكانى ئارەزوۋ ۋە دل تىچون روۋدەدات كەھىچ جىاۋازى نىە لەگەل ئارەزوۋەكانى ئارەلەن، ۋە پاش كۆتايى ھاتنى ئەم كىردارە تاۋانكار ھەست بەم گوناھە دەكات بەھەستىكى تاۋان ۋە پەشيمان بوۋنەۋە، ئەۋەش ئەگەر تاۋانكار تۈزىك ۋەيژدانى

لەلامايىت، ۋە ئەگەر تۈانى لەم جۆرە تاۋانە بىگەرئىتە ۋە ئەۋا سەرگەۋتۈۋ دەيىت، ۋە ئەگەر ھەۋلى دا ئەم كىدارانە زىاتىر لەجارتىك دووبارە بىكاتەۋە ئەۋا ويىدانە كەي دەمىت، ۋە لەم كاتەشدا تەنھا ھەۋەس ۋە ئارەزۋوبىر يار دەدات، بەشىنەيى لەسوارچاكي مەۋقايەتى دوۋردە كەۋىتەۋە، ۋە لەم خالەدا دىاركەۋت ھاۋسەر گىرى بۆ ئەۋە ھاتۋە مەۋق پىارتىزىت بۆ مەۋقايەتتە كەي، ۋە لەھەمان كاتدا ئارەزۋوى خۆي تىردە كات بەيى زىان يان زەرەر گەياندىن.

۴- مىنداللىق ۋە زۆر بۈۋى نەۋە:

مال ۋە مىندال رازاندە ۋەي ژيانى دۈنيان، ۋە بۆيە لەسۈدە كانى ھاۋسەرگىرى بەرز دەگەرئىتە ۋە بۆ بۈۋى مىندال ۋە مانەۋەي ۋە چەي ئادەمى، ۋە لەھەمان كاتدا خىللىكە لەخىللە كانى ژيانى دۈنيا، ۋە بۈۋى مىندال چاك بۈۋى كارتىكى چاكە بۆ دايك ۋە باۋك دەيىتە ھۆي بەختەۋە ريان لە دۈنياۋ قىامەت، ۋە مىندال بۆ دايك ۋە باۋك دلىيى ۋە ئامانجە، ژيان دەيىتە خۆش گۈزەرانى ۋە جۈجۈۋ ۋە رازاۋەيى، ۋە مىنداللىق بىرىتى يە لە بەرھەمە كانى ھاۋسەرگىرى، ۋە بۆيە لەھەدىسە كان باسكراۋە كەزۆر بۈۋى نەۋە يەككە لەئامانجە كانى ھاۋسەرئىتى، پىغەمبەر درۋودى خۋاي لەسەرىي دەفەرۋىت (تزوجوا الودود الولود، فانى مكاثر بكم الامم) رواه أبوداود.

ۋاتە: (ھاۋسەرگىرى بىكەن لەگەل ئافرەتى خۆش رەفتارۋ بەسك وزا، ۋەمەن راتان دەسپىرم بەزۆر بۈۋى نەۋەي چاك لەنىۋ مىللەتاند).

۵- ھاۋكارى كىردن لەسەر چاكە ۋە خۋاتىرسان:

ژيان كۈرتە ۋە پاشان دەيىتە مىردن ۋە نەمان، ۋە ژيانلىق جىگاي تاقى كىردنەۋە كارە، ئەۋ كارەش پىۋىستى بە ھاۋكارى كىردن ھەيە لەسەر چاكە ۋە ترسان لەخۋاۋ كارى چاك، ۋە پىرۋژدى ھاۋسەرگىرى دەگەرئىتە ۋە بەفرياد رەسى لەسەر چاكە ۋە ترسان ئەۋ ھاۋسەرىيە كەرتىككەۋت بە ھاۋبەشى ژيانى چاك ۋە ئىماندار ۋە بەدلى ئەۋ بىت، ۋە ئەۋ سود ۋە رىگىت لەھاندانى بۆ ھەزۋ

ئارەزو، ۋە رېتىمىيى كىردى ۋە ھاورىيەتى كىردى بۇ راسپاردنى فەرمانەكانى، ۋەداۋاى يارمەتى دەكات ھاۋكارى بىكات لەرىز گرتن ۋە كىردى كارە چاكەكان، ۋە رۆيشتن بەردە لای خۋاى دلۇقان، ۋە بۇيە ھاۋسەرى ئىماندارو چاكە خۋاى يەككە لە نىعمەتەكانى خۋاى مېھربان كەۋامرۇڧ لى ى سوۋدمەند دەبىت لەدۇنياۋ دۋارۇڧ.

سوۋدەكانى ھاۋسەرگىرى بۇ كۆمەلگا

كۆمەلگا تەنھا بىرىتى يە لە كۆمەلگىڭ خىزان ۋە كەسەكان، ۋە ئەگەر كەسەكە چاك بوو خىزانەكەش چاك دەبىت، ۋە ئەگەر خىزانەكەش چاك بوو كۆمەلگايەكەش چاك دەبىت، بۇ ئەۋەى كۆمەلگا بەرزىترىن پلەكانى سەقامگىرى بەدەست بەيىنى پىۋىستە كەسەكان لە پەيۋەندىەكى خىزانى باشداىن، ۋە لەۋ پەيۋەندىە پىرۋزانەش ھاۋسەرگىرىيە، بۇيە ھاۋسەرگىرى ۋە پىكەيىنانى خىزان فەرمانىكى پىداۋىستىيە بۇ سەلامەتى ۋە ئاسايشى كۆمەلگا، ھەرچەندە گەنجان لەكارىكى گونجاۋ ژن دەھىنن ۋە دەبەستىيەۋە بە خىزان، ۋادەكات گەندەلى ۋە لەخۇباىى بوون ۋە كۈشتن ۋە دزى ۋە تاۋان كەم بىتەۋە، ۋە دەستىرىژى ۋە لادان ۋە نەبوۋنى ئاسايش ۋە خۇكۈشتن ۋە خۇ بىتەۋش كىردن ئەمانە سەرژمىرىيەكان دىاريان كىردۋە كە زۇر بەى ئەم كارانەى كەروودەدەن لەۋ كەسانەن كەبىتەش لەبوۋنى خىزان ۋە باۋەشە گەرمەكان.

ۋە بۇيە ھاۋسەرگىرى بۇ پىرۋزە گىزىگەكان دەگەرىتەۋە بۇ بىيات نانى كەسايەتى ۋە كۆمەلگا، ۋە ھىنانەكايەى خۇشەۋىستى ۋە دلارامى بەزەىى بۇ تاكەكەس، ۋە ھىنانەدى زۇر بوۋنى ۋەچە، بۇ پاراستنى كۆمەلگا، ۋە ئەم پىرۋزەيەش سوۋدو كەلگى زۇرى ھەيە. ۋە بۇ ئەۋەى خەلگ باشترىن سوۋد بىنىتەدى لەھاۋسەر گىرىدا، دەبىت بزانىت چۇن بەختەۋەدى بەدەست دەھىنىت لەھەموۋ قۇناغىك لەقۇناغەكانى؟ ئەمەش لەۋەرزەكانى دادى نىشان دەكرى، بەلام پىش گۋاستنەۋەت بۇ ۋەرزى داھاتوۋ پىۋىستە لەسەرت ئامانجەكەت لەھاۋسەرگىرىدا جىگىر بىكەيت، ۋە لەم خشتەيەدا بىنوسەۋە:

ئامانجە كانم لە ھاوسەرگىرىدا

ئامانجە كانم لە دونىا	لە دۋارۋۇژ

بەكورتى:

ئىسلام دىنىكى تەۋاۋ و پۈختە بۆلەك ھەم ۋە بارەكانى ژيان، ۋە ئىسلامىش ھاتۋە بۆلەك ۋە خەك لە تارىكى دەرىجىسى بۆلەك روناكى، ئىسلام تەنھا بۆلەك ھاتۋە تاكو بېتە پەھىم ۋە زەبى بۆلەك ھەم ۋە جىھان، ۋە دۋاىي ئىسلام بىنچىنە ۋە بناغە دارشتۋە كە ھاوسەرگىرى لەسەرى بىيات نراۋە، ۋە بۆلەك ھاوسەرگىرىش سوۋدى زۆرى ۋەك خۆشەۋىستى ۋە دىلنەۋاىي ۋە مېھرەبانى دانائە، ۋە مەۋقۇش خۆى ژيانى پرىتە لە بەختەۋەرى راستەقىنە.

پاشان ھەم ۋە زانستە مەۋقايەتتە كان ھاتن ئەم چەمكەيان سەلماند كەۋا ئارەزوۋى مەۋقۇ لە تېر كەردنى پىداۋىستىيە كان ۋە ھىنانەدى ئارامى لەخۇدى خۆى ۋە لەكۆمەلگاكەى، ۋە لەم چەمكەنى كەۋا لىكۆلىنەۋە لەسەر كراۋە بەفراۋانى دىياردەى خۆشەۋىستىيە، ۋە ئاىا خۆشەۋىستى كۆلۈپە يان بەختەۋەرى ۋە رۈن بۆتەۋە خۆشەۋىستى ئەگەر ھاوسەرگىرىيە كەى لەسەر ھىزو تۈنەپىك ھات ئەۋا بەختەۋەرىيە ۋە ئەمەش لەسوۋدەكانى ھاوسەرگىرى مەزن. ۋە ھەندىك سودى تىرىشى ھەيە ۋەك:

۱- سەرىبە خۆ بوون.

۲- لىبۈوردەىي ژىن و مىرد.

۳- رابۋاردن و پشۋو.

۴- مىندالبۈون و زۆر بوونى ۋە چە.

۵- هاوکاری کردن له سهر چاکه و ترسان له خوا.

۶- له گهڵ هه نديک سوودی تر بۆ کۆمه لگا به شیوه یه کی گشتی.

خۆت تاقی بکه ره وه:

ئه وهی دیت کۆمه لێک رێنمایین پێویسته له سهر خۆت جی به جی یان بکهیت، نه گهر به تهواوی نه گهر له سه ری ریککه و تبهوی نهوا نیشانه ی (به لێ) له ژێر هه لبژێر دراوه که دابنێ، وه نه گهر هاتوو له هه لبژێر دراوه که ت را با بوویت نیشانه ی (هه ندێ جار) له ژێری دابنێ، وه نه گهر ریکه و توه نه بووی نهوا نیشانه ی (نه خیر) له ژێر هه لبژێر دراوه که دابنێ.

ز	رێنمای	به لێ	هه ندێ جار	نه خیر
۱	نامانجیکێ جیگیر داده نییم له هه موو هه نگاوێک له هه نگاوه کانی ژیانم.			
۲	کاره پیشه کیه کانم له ژیان ریک ده خه م.			
۳	پیلانێک داده نییم بۆ ریکه خستنی کاروباره کانی ژیانم.			
۴	هه ست ده که م من له قۆناغه کانی ژیانم خۆش گوزه رانی و سه رکه و تن به دیده هیتم.			
۵	نامانجه کانی هاوسه رگیری باش ده زانم.			
۶	تیده کوۆشم بۆ زۆر کردنی پێداویستیه کانم بۆ هاوسه رگیری.			
۷	سوده کانی هاوسه رگیری باش ده زانم.			
۸	هیوادارم شانسم هه بیته به ئافره تیکی ریک و پێک.			

هه لسه نگاندن:

ئه گهر هاتوو هه لبه ژیر دراوه کهت به وه لامی (به لئی) بوو ئهوا دوو پله به ده دست ده هیئنی، وه
ئه گهر هاتوو هه لبه ژیر دراوه کهت به وه لامی (هه ندیک جار) بوو ئهوا یه ک پله به ده دست ده هیئنی،
وه ئه گهر هاتوو وه لامی هه لبه ژیر دراوه کهت (نه خیر) بیئت ئهوا هیچ شتیک به ده دست ناهیئیت.
وه ده کریت خۆت هه لسه نگیننی وه ک نه مهی خواره وه:

پله	جۆر
له سفر - ٤ پله	تۆ ئامانجه کانت باش جیگیر ناکهی، وه نازانی چۆن پیش ده کهوی له سه ر کاره گرنگه کان.
له ٨-٥ پله	تۆ له سه ر یه که مین ریگای به خته وه ریت له گه ل یه که م هه نگاو له ژیاننی هاوسه رگیری، پیویستت به زانیاری زیاتره
له ١٢-٨ پله	تۆ له سه ر ریگاده رایت، به لام هیشتا کۆسپ هه یه له قوناغی جیگیر کردنی ئامانجه کان له هاوسه رگیری.
له ١٦-١٢ پله	تۆشایانی ئه وهی هه نگاو بهاویژی له سه ر ریگای به ختیاری هاوسه رگیری وه پیویسته له سه ر به رده وام بیئت، وه گواستنه وه بۆ هه نگاویکی تر

به شی دووهم

هه ئېژاردنی هاوسه رو ماوهی ماوهی خوازینی کردن

- خونا ماده کردن.

- ووریایی لهه قوناغه دا به خته وهری به دهست دهینی!

یه کهم: هه ئېژاردنی هاوبه شی ژیان.

دووهم: راستیتی لهه ماره کردن ئاهه نگه کانی بووک گواستنه وه و

دیارییه کان.

سی یهه: دووری لهه خزم لهه هه ئېژاردنی هاوسه.

چوارهم: سوور بوون لهه سهه په یوه ندی چاک لهه ماوه یه دا که پیچه وانیه

شهر نه بیت.

پینجهه: راشکاو به هه مووشتیک بو لایه نی تر لهه ماوه یه دا.

- گرییه ست

1
- هه ئوهسته یه که لهه گه ل خود پیش ژن هینان.

- په یوه ندی نیوان گرییه ست وشه وی بووکی نی.

- په یوه ندی نیوان هه ئېژاردن بو ئافرهت و به خته وهری هاوسه رگیری.

- په یوه ندی نیوان هه ئېژاردن بو پیاو و به خته وهری هاوسه رگیری.

- پوخته.

- خوت تاقی بکه وه.

- خۇ نامادە كردن :

ماۋەى خوازىيىنى كردن ماۋەيەكى گىرنگە لەسەرەتاي ژيانى ھاۋسەرگىرى، ۋە سەرەتاۋ بىنچىنەكەى دەگەرپتەۋە بۆ ئەۋ كەسەى كەپپىشتەر ژيانى ھاۋسەرگىرى لەسەر بىيات ناۋە، ۋە ماۋەى خوازىيىنىش ماۋەى يەكتىرناسىن و رىككەۋتن و نىزىك بوۋنەۋەيە، ۋە بۆ ئەۋەى ئەۋ ماۋەيە نىيەت و مەبەستىكى باش پىك بىت بۆ بەختەۋەرى ھاۋسەر گىرى، ۋە دوور كەۋتنەۋە بەپىي توانا لە گىرو گىرتهكان كە بايەخدارن لەژيان.

- وورپايى لەم قۇناغەدا بەختەۋەرى بەدەست دەھىنى :

بۆ ھەموو قۇناغىك كارى گىرنگ ۋە ئەرك و وورپايى ھەيە پىي ۋىستە گىرنگيان پىي بدريت ھەر كەس دەيەۋىت بەختەۋەرى لە ژيانىدا بەدەست بەھىنى، ۋە لە نامۆزگارىيە گىرنگەكان بۆ داھاتوو لەسەر ئەم قۇناغەى خوارەۋەيە :

يەكەم ھەلبىژاردنى ھاۋسەشى ژيان :

خۇ نامادە كردن بۆ ژيانى ھاۋسەرگىرى سەر كەۋتوو دەست پىي دەكەت لەگەل يەكەمىن ھەنگاۋ، ئەۋىش ھەلبىژاردنى ھاۋسەرە، ۋە لىرە گەنج خۇي دەپپىتتەۋە لەشلەژان و بەتەنگەۋەھاتن چونكە لە بەختەۋەرىيەكى راستەقىنە دەژىت، ۋە ۋا بىر دەكاتەۋە كە ئەۋ لەمالى ھاۋسەرىيەت، ۋە لەخەيالىي نوستن و دالغەلىدان دەژىت لەگەل كچە خەيالىيەكەى، ۋە ھەردەم ۋاى بەبىر دادىت زۆرىك لەۋ خاسىيەتەنەى كەۋمىدەۋازە ھەبىت لەۋەى كەلەگەلى دا دەمىپپىتتەۋە، ۋەشپىزەيى رۆژانىيىكى زۆر بەخەيال لەگەلىدا دەژىت، ۋە ماناي جوانى راستەقىنە نازانى، يان نازانىت بەختەۋەرى راستەقىنە لەكۆيدادەبىت. ۋە ھەندىكى تىر بىرو باۋەرى ۋايە كە بەختەۋەرى ھاۋسەرگىرى لەزۆرى سامان دايە، ۋەبەدەست ھىنانى سامان بەرىگايەكى سانا

بەبى مەندۈر بون ۋە ھىلاكى يان كۆشش كىردن لەژيان، ۋە دەگەرئىت بەدۋاى ئافرىتەئىكى دەۋلەتمەند چۈنكە ۋاپىر دەكەتەۋە كە ژيان لەگەل بەختەۋەرى ۋە دلتىيائى ۋە دۋاررۇژىكى بىرقەدار بەدەست دەھىنى. ۋە ھەندىكى تر كەۋا لەقۇۋلايى ھەستىان دايە كەخمايەتى كىردن لەگەل خاۋەنى بىنەمالە ۋە چازادە ئەۋەى بىھۋى لەدۇنيادا بەدەستت دەكەۋى، كەچى ئەۋ نازانى كەچ كارەساتىك خۋى شارۋتەۋە ۋە دۋا رۇژىش چۆن خۋى پەنھان كىردۈۋە.

ۋەئىستا پاش ئەۋ ھەمو ھەلبىژىردراۋە جۇراۋ جۇرانە، كامەيە ھەلبىژىردراۋى راست ۋە دروست كەۋا ئەۋەى بىھۋىت لە بەختەۋەرى ھاسەر گىرى بەدەستى دەھىنىت؟ ئايا ھىچ بەلگەيەك لەسەر ئەمە ھەيە؟ پىغەمبەرى ئىسلام درۋدى خۋاى لى بىت لە ھەدىسىكى پىرۋژ نامۆزگاريمان دەكەت دەفەرمۋى: (تنكح المرأة لأربع: لحسبها ومالها وجهها ودينها، فافطر بذات الدين تربت يداك) (رواه البخارى). (ئافرىتە داخۋازى دەكرىت لەبەر چۋار شت: بۇ ۋەچە خزادىيەكەى ۋە سامان ۋە دەۋلەتمەندىيەكەى، جۋانىيەكەى ۋە ئايىنەكەى، جۋانگى خۆت لەئايىنەكە گىركە دەستەكانت بەپىت ۋە بەرەكەت دەبى).

ۋەلىرەدا پىغەمبەر درۋدى خۋاى لەسەرىي بۇمان رۈندەكەتەۋە ھەلبىژاردنىكى تر زۆر لەگەنجان بە ئاگادىنىيىتەۋە، بىرىيىيە ھەلبىژاردن لەسەر بىنچىنەى ئاين ۋە خورەۋشت، ئەۋەش ئاراستەيە بۇ ئەۋ گەنجانەى كە بەدۋاى ھاسەردا دەگەرئىن، ھەيە داۋادەكەت خاۋەنى مال ۋە سامان ۋە جۋان بىت، يان شتى تر، ۋەئايىن لەبىردەكەت، ۋە لەدۋاررۇژى ئەۋدا ئافرىتەئىكى پەيۋەست بەبىرۋ باۋەرى ئاين دانىيە، كەۋا لە خۋاى گەۋرە دەترسىت لەكەتى سەۋدا كىردنى لەگەل مىردەكەى ۋە تاكەكانى خىزانى ۋە زىيانيان پى ناگەيەنىت، ۋە دەبىتەھاسەرىكى چاك بۇى ۋە چاۋدىرى دەبىت لەكارە ساتەكانى ژيان.

ۋەعومەرى كورى خەتابىش رەزاي خۋاى لەسەرىي دەفەرمۋىت: ئافرىتەتان سى جۆرن: ناسك، داۋىن پاك، مۇسلمانە، خانەۋادەكەى دادەمەزرىتى لە خۋاردن ۋە گۈزەران، ژيان ۋە گۈزەران ديارناكات لەسەر خانەۋادەكەى، ۋە ھەندىك ئازۋوقەۋ خەزىنەن بۇ مىندال، ۋە سى

یه میان تووندوتیژو بهرق و کینهن وهك ئەسپیی وان خوای گهور. ده یخاته گەردنی ئەو بەندهیهی که خۆی دهیهوێت. وهبۆیه یه کهمین ههنگاوی هاوسەرگیری سەرکهوتوو بریتی یه له چۆنیهتی دهستیشانکردنی هاوسهری ژیان، که ههنگاویکی گرنکه له سهرهتای رینگا بۆ پیکهینانی مایلیکی ئارام، بۆیه پێویستی به لهسهرخۆیی ههیه نهك پهلهکردن، وه وهرگرتنی کاتیکی پێویست بۆ بیرکردنهوه، وه ئەگەر بریارهت دا خێزانیک و مایلیکی هاوسهرییتی به خته وه له گهڵ شەریکی ژیاوت پێک بهیئت بگهڕی به دووای ئافرهتییکی خورهوشت بهرزو ئاقل و هیمن، ئەم زانیاریانهشت بۆ تهواو دهبیئت له کاتی زانینی خۆرهوشتی بنه ماله که وه پوره کانی وه خوشکه کانی، زۆریه ی جار ده کریت خورهوشت وهك یهك بن له نیوان تاکه کانی یهك خێزان، بهلام ناتوانی ئافرهته که بناسیت ئایا خراپه یان خورهوشتی باشه تهنها پاش هاوسهرییتی، وه له وانه شه ئافرهتی خراپ نه بیئت له وهی که باسکراوه له فلسفه فی داوود: (ئافرهتی خراپ وه کو تۆری راوچی وایه کهس لی ی دهریاز ناوت تهنها ئەو کهسهی خوای لی رازی بیئت).

بهلام به نیسبهت بۆ جوانی روخساری دهره وهی ئەمه شتیکی بنه رهتی نیه بۆ هاوسهرگیری، یان زۆر سهره کی نیه له به دهست هیسانی به خته وهی هاوسهرگیری، وه سهرکهوتنی ژیانی هاوسهرگیری پشت نابهستی تهنها به جوانی هاوسهره که، له هه مووی باشتر دهستیشان کردنی مام ناوه ندیهك له جوانی و سهلامهتی له نه خۆشی و ههر که موو کووریهك به پی ی توانا، وه سهلامهتی ههر کووسپ و ته گهره یهك بییته هۆی قه دهغه کردنی مندالبوون له دووایدا، بۆ زانی مندالبوون دهرامه تیکه له لایه ن خوای پهروه دگاره وه دهیداته ئەو کهسهی که ئەو بیسهوێت. وه ئەوهش که پیغه مبه رمان درودی خوای له سه ریئت که نه نهس ریوایه تی کردوو ره ئنمایان ده کات و ده فهرمویت: پیغه مبه ر درودی خوای له سه ریئت فهرمان ده کات به ژن هیئان و شووکردن، وه زۆر به توندی شوونه کردن رهت ده کاته وه.

وله بنچینه سه ره کهیه کانی هاوسهرگیری سهرکهوتوو هه لبژاردنی ئافره تی خاوه ن ره سه نایه تی و بنه ماله یی و به خشنده بیئت بۆ میرده که ی تاوه کو شانازی به سه ریا نه کاو، خۆی

به گه وره تر له و نه زانیته، یان عهیی لى نه گریته به و هۆیه ی که له بنه ماله یه کی به خشنده نیه، وه ده بیته له ته مه نیش نزیک بیته لى ی، باشتروایه ته مه نی پیاو گه وره تربیته له ته مه نی ئافره ته که له نیوان چوار تا ده سال، وه پتویسته ئافره ته کهش کارى ناومال باش بزانیته و ده ست بلاوو خوش گوزه ران نه بیته، چونکه ئافره ته ی خوشگوزه ران ناچیتته مه تبه خ وه هه لئاسى به کارو بارى ناومال، له وانه یه گێرو گرت رووبدات له کاتی که دا پیاوه که نه توانیته خزمه تکار به کری بگریته.

پتویسته پیاو پێداگیری بکات له سه ر ده ست نیشانکردنی ئافره تی کی روشنبیر له زانسته که ی و له ره وشته که ی، وه نه زان و که م زان هه لئس و که وتیان باش نابیت له زۆریه ی کاره کاند، وه ناتوانیته مندا له کانی وه کو یه ک په روه رده بکات، وه ناتوانیته یارمه تیان بدات له کاروانی ژيانى قوتابخانه و روشنبیریان، به پێچه وانه وه ئه م خێزانه ناجیگیر و ئیفلێج ده بیته، چونکه له سه ر ریره وێکی نه زانانه حوکم له سه ر کارو باره کان ده کریته، وه ئافره ته کهش ده بیته دوژمنی پیاوه که و مندا له کان، وه ئافره تی که هیچ روشنبیرییه کی گشتی و تایبه تی نه بیته له چۆنیه تی مامه له کردن له گه ل پیاوه که ی یان خه لکی تر، وه هه روه ها هیچ سه لیه یه کی نه بیته له زانینی تایبه ته ندیه کانی مندا له کان، وه چۆن تێیان ده گه یه نی و کێشه کانیان بۆ چاره سه ر ده کات؟

وه له سه سه ر داواکاریش پتویسته به دوای ئافره تی که بگریته ریز له ژيانى هاوسه رگیری بنیته، وه ناوده بریته به هاوکاری و لیبوره یی و ره زا بوون، ئه مه ش له نیشانه کانی به خته وه ریه، وه به خته وه ریه خێزانیش بریتی یه له رازی بوونی قه ده رى خودای میهره بان بۆ به نده کانی، وه لیبوره بیته به رامبه ر ئه و که سه ی له ژێرده ستندان، وه ئارام گرتنیش له سه ر نه هامه تی.

تیبینه کی گرنګ:

ئەوێ دەگەریت یان داوا دەکات بۆ هاوسەرگیری پێویسته بزانیته که دهستکهوتن له سهراویهشی ژیا نیکی غونهیی له سهراوه مووشتیک قورس و گرانه، هیچ مرۆفیک نیه له هه موو بواره کان هاوتاو بی که موو کووری بیت جگه له پیغه مبه دروودی خوی له سه ریته، به لام هاوسەرگیری سهراکه و توو ئەو هیه که سوود و در بگریته له پیکگه یشتن و ریکه و تن له نیوان ژن و میژد، وه دادپه روهری له په یوهندی هاوسه ریته، له وانهش باش مامه له کردن، وه در خستنی خوشه ویستی له نیوان هه ردوولا.

نامۆزگاری:

با دوور کهوینه وه له سهرا هه لباردنی غونهیی، چه ندیک له گه نجان هه روا ده گهرین به دوای هاوسه ری غونهیی له هه مووشتیک تا کو ته مه نیان به سهرا ده چیت و ده چه ساله وه وه وا خویان ده بیننه وه که ناتوانن بینه شایه نی ئەوێ هاو سهرا بدۆزنه وه، وه کاتیک ویستیان ده ست هه لگرن له هه ندیک سیفات ئەو کاته ی بۆی ده گه ران ئەجاره ده بینن ره تکرده وه که له لایه نی تره وه ده بیت، چونکه له گه ل چونه ساله وه گونجاو نایته بۆیان، وه له دواییدا دیاری بکهو خاوه ن چاکه بهو پشت به خوابه ستهو ده ستیشان بکه، وه بزانه مادام تۆ مه به ست چاکه یه باش بزانی که خوی دلۆقان پشت و په نات ده بیت ورێ ی راسته پیشان ده دات.

دووه م راستستییته له ماره کردنه کان و ناههنگی بووک گواستنه وه کان دیا رییه کان:

داب و نه ریته بۆ ماوه کان له هاوسه رگیری و ماره کردنه کان و دیا رییه کان یه کیکن له کاره کانی یارمه تیده ره له سهرا تیکچونی ژیا نی ژن و میژد له کاته کانی دواییدا به دیارده کهوێ، یان هه ره نه بی له و کارانه یه کهوا رووناکی به خته وه ری لیل ده کات، بارگرانی

کردنی سهر شانی پیاو به ماره کردنی له راده به دهرو ئاههنگی بووک گواستنه وهی هیلاک له نرخی تیچونی پاره ته نهها به که ساسی و خهم و ماندوو بوون ده گهریته وه بۆ سهر ژیاننی ژن و میردایه تی، بۆیه ده بیته ماره کردن و ئاههنگ گیرانه که یه ک بگرنه وه له گهلا باری سهر شانی پیاو که گونجایی، تاوه کو هیوور کردنه وهی دهروونی به دهست ده هیئن، وه هۆشی پشوویک بدات، وه دلشی دلیابیته، تاوه کو پیشوازی ژیانیکی به خته وه رانه بکات به فهرحنایی و هه وهس و نارامی و ره زابوون.

وه ههروه ها ته مهشیان هاوشیویه له سهر ئه و دیاریانه که له ئاههنگی بووک گواستنه وه و بۆنه کاندایه که له پیش و دوایدا ده کریت، وا پتویسته به گویرهی داهاتی پیاو که بیته، نه وهش له بهر ژه وهندی ئافره ته که دایه نی یه که زۆر پیدابگیری و داوای شتی گرانبه هاو زیاتر له توانایی پیاو که دایته که زروفه کهی بواری ئه و شتانهی تیا نه بیته، داوا کردنی شتی زیاتر سهره تای ریگای ده رچوونه له به خته وه ری خیزان که له دوایدا ده رده که ویت، چونکه هه لویستی نه ریئی ده نیشت که له سهره تای یه کترناسین.

مارهیی له ئیسلامدا:

مارهیی: بریتی یه له وهی که ده دریته ئافره ت بۆ سهر فرازی و پیکه وه ژیان له نیتوانیان، وه بریاره کانی واجبه، خوای گه وره ده فرمووی: ﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾. (النساء: ۴) (ئیه مارهیی یه کان بده نه ئافره ته کان وه ک ریز لیئان و بیرویاوهر) وه پیغه مبه ردرودی خوای له سهر بۆ ده فرموویت: (التمس ولو خاتما من حديد) (رواه البخاری). (داوای مارهیی بکه ن نه گهر ته لقه یه کیش بیته له ناسن).

حوکمه کانی مارهیی ۱

له حوکمه کانی مارهیی ته مانهی خواره وهیه:

۱- وا باشتره له سهری سووک بکهی یان که می بکهیته وه، بۆیه پیغه مبهه دروودی خوای له سهری ده فهرموویت: (أعظم النساء بركة أيسرهن منونة) رواه أحمد. (بهترین ئافرهتی پرخیڕ ئهو ئافرهتهیه مارهیی و داواکاریه که می که مترو سانترییت).

۲- ناولیینه که می داده نریت له گرێبهسته که دا.

۳- په له کردنه که می داده نریت له گهل گرێبهسته، وه دواکه وتنه وه که می راست ده کریتسه وه یان هه ندیکی دوا ده که ویت بۆ دوا یی.

سی یه م: دووری له خزمایه تی له هه لباردنی هاوسهر:

له رینماییه کانی نیسلامی کارامه له هه لباردنی هاوسهر په سندکردنی هاوسهری بیانی له سهه ئافره تی خانه واده و خزمایه تی، سوور بوون له سهه منداڵ بوون، وه دهسته بهری بۆ سه لامه تی به ده نی، هاوسهره که له نه خۆشیه کاریگهره کان و ناته واوی بۆ ماوه ییه کان، وه فراوانی بۆ باز نه ی یه کتر ناسین، وه زیاد بوونی په یه ونه یه کۆمه لایه تیه کان. وه بۆیه پیغه مبهه دروودی خوای له سهه رییت ئاگادارمان ده کاته وه له هاوسهرگیری کردن له گهل خزم و خۆیش دا، وه له ئاگادار کردنه وه کانیشی ده فهرموویت: (لاتنکحوا القراة، فان الولد خلق ضاویاً)، و قوله (اغتربوا ولا تضوا). ده فهرموویت (ئافره تی خزم ماره مه کهن، چونکه منداڵه که به له پرو لاوازی له دایک ده بی) وه ده فهرموویت (دوو رکه ونه وه په نا مه به نه بهر ئه م کارانه وه منداڵه کانتان که م ته ندام و له پرو لاواز مه کهن).

وه زانستی بۆ ماوه یی نوێ سه لماندویه تی که ژن هینان له ناو خزم و کهس کۆرپه له لاواز ده رده چییت له بواری لهش و لار، وه له بواری زیره کیش، منداڵه کان خاسیه تی زگماکییه کی نه ویستراوی بۆ ماوه یی ده بن وه نه ریته کۆمه لایه تیه کانیش ناپه سه ند ده بن، وه نه وه که

که توشی پێداویستی تایبهتی پووکاوه دهبی. ئهو راستیهش پێغه مبهری ئیسلام درودی خوای له سه ربیته له وه تهی چوارده سه ده پیش ئه وهی زانست بیته بریاری له سه ر داوه و راستیه کانیش به چاو ده بینرێن. وه ئه وهش موعجیزه که بۆ پێغه مبهری مه زغان درودی خوای له سه ربیته که ده خرپته سه ر موعجیزه نایابه کانی ترو تا قی کردنه وه راستگۆیه کانی، که چی تا کو ئیستاش زانست به دوایدا ده گهری، وه پێغه مبهری خودا راست ده فهرموێ و به ئاره زووی خوێ هیچ ناخاوتنیك ناکا.

تیبیه کی گرنگ:

تیبینه کم له بهر ده ستایه به هوێ لیكۆلینه وه و کۆلنه دانم ده رباره ی کۆمه لگا، زۆر به ی ئه و گیر و گرفتانه ی له نیوان ژن و میرد رووده دن به هوێ داخوازی خزمه کانه ویه، وه وا چاوه روان ده کری مامه له کردن به شیوازیك بیته و کاره ساته کانیش به شیوازیکی تربیته، وه هه ندیکی تر له کیشه کان ده رووین وه ک شه رم کردن، وه هه ندی جار ئه م کاره ده گاته کۆسپ له ئه نجامدانی په یوه ندی سیکسی، وه زۆریک له کیشه کانی کۆمه لایه تی و ده روونی تر. بۆیه واباشتره ده ست نیشان کردنی هاوسه ر له ده ره وهی سنوری خێزان ه بیته، تا وه کو ده رووغان روون بیته وه له م جوړه کیشه نه ی به دوایدا دین.

چوارهم: سوور بوون له سه ر په یوه ندی چاک له و ماوه یه دا که پێچه وانی شه ر نه بیته:

پێویسته هه موو داواکاریه ک له سه ر هاوسه رگیری بزانیته که ئه و پرۆژه یه پرۆژه ی ژیا نه، نه گه ر هاتوو وه ستاو بیته له سه ر خۆشه ویستی و به زه یی و لیک نزیك بوونه وه به سه ر جیک ده رنه چیت له سنووری شه ر ئه مه ده بیته کۆله گه ی به خته وه ری له دا هاتودا، چونکه هه رشتیک له سه ر راستی بنیات بنریت هه ر به راستیش ده مینیتته وه به پشتیوانی خوای گه وره. وه پیش گرێبه ستی شه رعی ئافره ته که به بیانی داده نریت له لای داواکار، وه بۆیه نابیت له گه لی بیته و

به ئاره زووانه دهستی لیبدریته و نه ماچ کردیش، وه ناشیته سهیری بکریته تهنها روخساری وه ههردوو دهستی له به دهنی ئافره ته که، وه نایته به تهنها له گه لی دایته، یان هه ر شتی که لهو جۆرانه، جگه له وهی کۆمه لگا یه کتری ناسیوه له م رۆژانه دا، بۆیه ئاگادار به بۆ داواکارو داواکارو هه لته خلیسکی ئ به رهو زینا، چونکه نه گه ر سه ری شو رکرد بۆ ئه م کارانه ئه وا ئازارو شه رمه زاری ده یگاتی زیاتر له وهی پیاو ده یگاتی، باشتره لهو گوناحه گه وره یه ی کچه کهو کوره که له لای خوی گه وره، چونکه نه گه ر کچه که رازی بوو پیوستی کوره که ی به جی گه یاند، ئه وا گالته ی پی ده کات زۆر جاریش به ره لای ده کات و وه ک ئه وهی هیچ نه بووه.

بۆیه شه ریعه تی ئیسلام جیاوازی داناوه له نیوان داخوازی و هاوسه رگیری جیاوازیه کی روونیش، چونکه داخوازی مه رج نیه هاوسه رگیری لی بکه ویتته وه له ئافره تی کی دیاری کراو، به لām هاوسه رگیری به لگه نامه یه کی باوهر پی کراوه. به لگه نامه یه کی تووندو تۆله، سنوره کان و مه رجه کان وه مافه کان و باسه کانی تیدا دیاری کراوه.

قورتانی پیرو ز له سه ر دوو فه رمان گوو زه ر ده کات وه ده رباره ی ئه و ئافره تانه ی پیاوه کانیا ن مردوون ده فه رمووی: ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنْكُمْ سَتَدْرُكُوهُنَّ وَلَكِنْ لَا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عَقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ البقره: ۲۳۵.

واته: (هیچ گونا هیکتان له سه ر نییه له وهی به ناراسته وخۆ خوازیینی ژنانی میرد مردوو بکه ن، که هیشتا ماوه ی دیاری کراویان ته واو نه بووه و دروست نییه شو بکه نه وه، یاخود له دلی خۆتاندا بریاری خوازیینیان دایته، خوی گه وره به راستی زانیویه تی که ئیوه له مه ودوا ناویان ده بن و باسیان ده کهن، به لām نه کهن به نه یینی به لئینیا ن لی وه ریگرن، مه گه ر به شیوازی گو فتاری کی چاک و دروست و باو نه یته، نه کهن بریاری ته واو ماره برینیا ن بدن هه تا ماوه ی دیاری کراو ته واو نه یته).

وه داخوازی هه رچه نده پرو پاگه نده ی ده رباره ی بکریته هیشتا نایته هۆی دلیابوون و

جیگیربوونی کار ده که، وه داواکاریش هیچ مافیکی له سهر داخوازیه بۆی ته نجام بدات، ته نها دهست به سهر داگرتنی داخوازیه که بۆ ئه وهی ئاگاداریکاته وه که هیچ داواکارینک داوای پیشکesh نه کات. ئه وهی گرنکه لهم داخوازیانه له لای داواکار تا وه کوو هاوسهرگیریه که ته واو ده بییت، وه ئه وهی ئافره تیش ناگوازیته وه بۆ باز نهی هاوسهرگیری ته نها به گریبه ستیکی شهرعی دروست، وه کو کۆله گهی بنه ره تیش له گریبه ست بریتی یه له وه لام دانه وهو رازی بوون، وه لام دانه وه و رازی بوونیش ده برینیکی ده سه لات پیدراوو زانراو له یاساو شهرع دا.

وه نه گهر ئه و گریبه سه ته به وه لام دانه وهو رازی بوون نه هاته دی، وه هاوسهرگیریش نه یاسایی وه نه شهرعی وه نه ریپیدراو نابییت، وه داخوازیش به بیانی ده مینیته وه نابییت له گهل داواکار به ته نها بییت، وه نابییت سه فه ریشی له گهل بکات به بی که سیکی نزیکی وه ک باوک یان برا، وه له و بریاره زانراو شهرعی که هه یه نه گهر داواکار گریبه سه ته که هه لبوه شینیته وه به بی ئه وهی بچیته لای پیویسته له سه ری نیوهی ماره یی یه که ی بدات، خوا ی گه و ره «فه رموویت: ﴿وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بَيْنَهُ عَقْدَةُ النِّكَاحِ﴾. البقره: ۲۳۷. واته: (نه گهر ئیوه ئافره ته کانتان ته لاق دا پیش ئه وهی بچه لایان له کاتی کدا ئه و ماره یی یه ی له گریبه سه ته که دا بۆ ئه وانتان دانا بوو پیویسته له سه رتان نیوهی ماره ییه که بده ن به ئافره ته که مه گهر لیتنان خوشن یان ئه و که سه ی گریبه سه تی ماره ییه که ی به ده سه ته لیتنان خوشبی). به لام نه گهر داواکار ده ستگیرانه که ی به جی هیشت یاشا وه یه که کم یان زۆر هیچی له سه ر پیویست نابییت ته نها ئه وهی خوره وشت و داب و نه ریته کان له لۆمه و سه رزه نیشت واجبی ده کات، ئه وه ش چۆن ده بییت حاله ته که ش ئاوا یه ئه وهی ناشکرا ده کریت بۆ خوازیینی کار ناشکراش ده کریت بۆ به لینده ره که وه ک و یه ک.

نامۇزگار يە بۇ كىچ:

ورىابە لە ۋ گەنجەنى گالتەت پى دەكەن لە قۇناغى داخۋازى، بەپى ى توانا ھەول ددات
بچىتە مالان ۋ چىرۆكە كانى خۇشەويستى ۋ ھەز لىكردن بھۇنىتە ۋە ۋ بىخاتە سەرمانە ۋە ۋ ۋىانى
خۇى، ۋە بىكاتە گۇرانى لە گەل ھاورىيە كانى، ۋە كۇشش دەكات بۇ ئە ۋە ۋ شانازى پىتە بكات
لە نىوان دۇست ۋ دۇرئمانى، ئەمەش زۇر ناخايەنى ۋ بەجى ى دەھىلى ۋ دەچىتە لاي
ئافرەتتىكى تر، چونكە ھىچ زەرەر ناكات تەنھا چەند ديارىەكى سادەنە نەبىت، لەبەر ئە ۋە ۋ
ئافرەت تەنازول ناكات بۇ گەنج ھەتا ئەگەر ھاتو دەستگىرانىشى بىت لە ھىچ شتىك ۋە ئە ۋ
مولچكى مىردەكەيەتى لە دا ھاتوودا، تاكو ھاوسەر گىرىيەكە بەدى دىت ۋ ئاشكرادەبىت
لەناو خەلك، ۋە بۇ ئە ۋە ۋ بزانىت ھەلە بەيەك جار روونادات، بەلام دەكرىت بەچەند
ھەنگاۋىكى يەك لەدۋاى يەك رووبدات، ھەروەھا بەپىشەكى ۋ ئاسانكارىەكان دەست پىناكات
كەوا لەدۋايدا بۇ دەبىتە پەشىمانى ۋ خەمبارى كە ھەرگىز كۇتايى نايەت.

پىنچەم: راشكاۋى بەھەموو شتىك لە ۋ ماۋەيەدا بۇ لايەنەكەى دىكە:

ھەموو لايەك سوورە لەسەر ئە ۋە ۋ قسە لە گەل لايەنى تىركات ئە ۋە ۋ لە ۋىانىدا ھەيە لە
مە بەستەكان، يان شارەزاىيەكەى، يانزىرەكەيەكەى، يان ھەلۋىستى، تاۋەكو خۇشەويستى
لەنىۋانىان تەواۋ دەبىت، ۋە ھەموولايەنىك يەكترناسىن لە گەل لايەنەكەى تر دەكات، ۋە
زانبارى روون لەنىۋانىان دەبىت يارمەتياۋ دەدات بۇ چارەسەر كىشەكان ئەگەر سەرى
ھەلدا، ۋە مىسۇگەر كىشەكانى خۇپاراستن بۇيان لە ھەر مىلەلانىيەك ۋە لەكاتى
راشكاۋىدا ھەردوولايەن پىداگىرى لەسەر ئەمانە دەكەن:

۱- ھەر لايەنىك بۇ ئە ۋە ۋ تر گرنگىر تاييەتەندى خۇى روون بكاتە ۋە.

۲- ھەر يەككىك لەوان پىۋىستە ئە ۋ شتەى خۇشى دەۋىت يان رقى لى يەتى بۇ ئە ۋە ۋ تر

روون بکاته وه.

۳- هه لایه نیتک بۆ ئه ویتێر شاره زایی خۆی روون بکاته وه.

۴- هه لایه نیتک بۆ ئه ویتێر تێر ناته وای و که موو کوری خۆی روون بکاته وه، داوای لێ بکات یارمهتی بدات بۆ ده ربازبوون لێ.

گریه ست:

رێکه و تن له سه ره هاو سه ره گیرێ فه ره مانیکێ دله که سه لێ ی ده ره ناچیت، و اجبه به ناخاوتن ناماژه به وه لām دانه وه و رازی بوون به دهیت، یان وه که ده لێن به شیوازی گریه ست: (خێزان ه که وه کیلی منه له سه ره کتایی خوا که قورئانه، وه له سه ره رێبازو سونه تی پێغه مبه ری خودا)، وه له سه ره ئه وه مارهی یه که دانراوه له نیوانمان، وه میرده کهش ده لێ: داخوازیه کهم قبول کرد).

مه ره جه کانی وه لām دانه وه و رازی بوون:

۱- تایبه تمه ندی به لێن به سته کان (ناییت شیت یان بچوک بن).

۲- یه که بونی کۆره که، ناییت هه یج نیوانیک هه بیته له به یینی ده سته واژه ی وه لām دانه وه و رازی بوون به نیوانی کات یان ناخافتن.

۳- وه لām دانه وه و رازی بوون جیاوازی نا کریت ته نه ا نه گه ره جیاوازیه که با شتر بیت، وه که وه کیلی ژنه که ده لیت: خێزان ه که وه کیلی منه له سه ره مارهی به ره که ی (...). وه میرده کهش ده لیت: داخوازیه قبول کرد له سه ره مارهی به ره که (...).

۴- ده بیته هه موو به لێن به سته کان گوێیان له یه که تر بیت.

مه‌رجه‌کانی ته‌ندروستی گریه‌سته‌که

۱-حه‌لاگی ئافره‌ته‌که، ناییت له‌سه‌ری قه‌ده‌غه بکریت به‌هۆی بنه‌ماله یان شیردان یان ژن و ژن خوازی.

۲-راسپێردراو(وه‌لی) که باوکی کچه‌که‌یه یان خزمه‌کانی باوکی یان سه‌رپه‌رشتیاره‌که‌ی، وه‌ک پیغه‌مبه‌ر درودی خوای له‌سه‌ری ده‌فه‌رموویت:(لانکاح الا بولي) رواه الترمذی. (ماردی دروست بییه ته‌نها راسپێردراویک نه‌بیّت). وه‌ئیمامی عومهر ده‌فه‌رموویت:(ژن ماره‌مه‌که‌ن ته‌نها به‌مۆله‌ت وه‌رگرتن به‌راسپێردراوه‌که‌ی، یان خاوه‌ن رایه‌ک له‌ خزمه‌که‌ی یان گه‌وره‌یه‌کی نه‌ه‌و).

مه‌رجه‌کانی راسپێردراو

۱-ده‌بیّت راسپێردراوه‌که یه‌کیک بیّت له‌خزمه‌کانی، وه‌ده‌بیّت نیریّت، پیگه‌یشته‌وییّت، سه‌ر به‌خۆبیّت، به‌هیزو توانابیّت.

۲-راسپێردراوه‌که مۆله‌تی لی وه‌رده‌گیری له‌ داخوازی کردن له‌هه‌ر که‌سیک بیه‌وی هاوسه‌رگیری له‌گه‌ڵدابکات ته‌گه‌ر داخوازی کاره‌که کچ بیّت، وه‌ داوای فه‌رمانی لی ده‌کریّت ته‌گه‌ر بیوه ژن بیّت.

۳-بانگه‌یشتی راسپێردراوی نزیك ناکریّت له‌گه‌ڵ بوونی یه‌کیکی نزیکتر له‌نه‌ه‌و، وه‌ بانگه‌یشتی راسپێردراوی برای باوک ناکریّت له‌گه‌ڵ بوونی برایه‌ک ته‌گه‌ر هه‌بییّت.

دوو شایه‌تده‌ر

۱-ده‌بیّت دووکه‌س یان زیاتر بیّت.

۲-ده‌بیّت دادپه‌روه‌ربن، راست بن به‌دورکه‌وته‌نه‌وه له‌گونا‌هه‌گه‌وره‌کان، واز بیتن له‌شته زۆر بچوکه‌کان.

لیهاتوویی میرده که بۆ ژنه که له ناین دا:

دهبی سه ره به ست بن وه خاوهنی خوره وشت و ئاین و دهسپاک بن، وه پیغه مبه رد رودی خوای له سه رییت دهفه و ویت: (اذا أتاكم من ترضون دینه و خلقه فزوجوه....). (نه گهر یه کیك هات بۆ داوا کردنی کچه کانتان نه گهر له ناین و خوره و شته که ی رازی بوون بیده نی). ره سه نایه تی له گریه سستی هاوسه رگری ئه وه ی ده بییت په یوه ست بییت پییه وه ته نها له هه ندیک له وه حاله تانه ی خواره وه.

- ۱- پاش گریه سه ته که نه گهر به دیار کهوت پیاوه که هه له خه له تابوو به ئافره ته که یان به پیچه وان وه، (نونه یه کیکیان نه زۆک بییت وه لایه نی دیکه ئه و راستیه یان نه زانیبی).
- ۲- نه گهر یه کیك له کور و کچه که ناته واویه کی هه بییت ئه و ده توانییت گریه سه ته که هه لبه وشیندریته وه بۆ نونه: نه خو شیه کان (شیتی، به له کی) وه ناته واویه کان (کویری، که ری).

په یوه ندی نیوان گریه سه ست و شهوی بوو کی نی:

دروست بونی ژیا نی هاوسه رگری به خته وه ری شتیك نیه ته نها چه ند قۆناغیك و هه نگاویك، وه ئه و قۆناغانه ش پیویسته بۆ ئه و که سه ی ده یه ویت ژیا نی له سه ر راستی و به خته وه ری دا بییت پیویسته چالاکی هه موو قۆناغ و ئه رکه کا نی بزانییت، وه له و چالاکیه گرنگانه ش بریتی یه له وه لامدانه وه ی ئه و پرسیاره:

په یوه ندی چۆن ده بییت له ماوه ی نیوان گریه سه ست و شهوی په رده؟

پیویسته هه ردوو داواکراو و داواکار له سه ر هاوسه رگری بزانییت ئه و په یوه ندیه به په یوه ندی قۆناغی داخوازی ده چییت، به پیی شهرع نه گهر بۆ پیاوه که گونجا ده توانی له گه ن خیزانه که ی هه رشتیک بکات ته نانه ت جووت بوونیش، به لام به م شیوه یه نامۆزگاری ناکه م، به لام له مه یان پیاوه که ده بییت خۆی به دوور بگریت، چونکه نه گهر میرده که پیش شهوی په رده

له گهل ھاوسه ره که ی جووت بوو، چونکه پاشان نه گهر ته لاقي دا نهوا ژنه که هه قی خوښه تی
ماره بیه که به ته وای وهر بگریته به بی کهم و کووری، به لام نه گهر ته لاقي دا به بی جووت بوون
یان به بی نه وای به ته نیایی له گه لی هه لسو که وتی کرد بیته، نهوا کچه که هه موو ماردی
ناکه ویت ته نه نیوه نه بیته، به لام نه گهر به رده وام له گهل ھاوسه ره که ی له گفت و گوو
په یوهندی دایته له نیوان گریبه ست و شهوی بوکی نی، نهوه شهوی په رده نهو خوښه تاییه تیه و
له زهت و شیرینه ی نامی نی، هه تاگو هه ول ددهات که هه شهویک له شهوه کانی ناسایی
رابردوی بیته باشتین شهو له ژیانی هه موو ژن و میړدیک وه ده کریت هه رده و ھاوسه ره که
له قوناغی گریبه ست که زیاتر له یه کتر نریک بینه وه، وه به باشی یه کتر بناسن، چونکه بۆ
هه یه ده ستیان به یه ککه وای و به شه ری لیک نریک بینه وه، به لام له گهل سوور بوون له سه ر
سه ر پیچی نه کردن زیاتر له هه قی خوت، له گهل نه وه شه که شه ری ی پیدا وه، به لام داب و
نهریت و یاسا نه مه رت ده کاته وه، وه داب و نه ریتیش نه ویه که خه لک ده زانن، نه ویش
جووت بوونه له نیوان هه رده و ھاوسه ره که ته نها پاش نا هه نگی بووک گوازه نه وه و شهوی
بووکی نی تا وه کو خوښه که ته واد ده بیته، وه هه موو شتی که ده بیته رووناکی و رییشان دان،
وه هیچ له هه لویست و کاره سات روونادات له گهل لیل کردنی پووختی به خته وهری ھاوسه رگری
له دا هاتوودا یان روو خاندنی نهو ژیا نه پیش بنیاتنانی، یان روو خاندنی کی شه و گپرو گرفت
له وانه یه بیته هویه ک بۆ که ساسی و نه گبه تی له په یوهندی ھاوسه رایه تی له دا هاتوودا.

هه لویسته یه ک له گهل خوت دا پیش ھاوسه رگری

نهو بانگه وازه بۆ هه موو ژن و میړدیکه پیش ھاوسه رگری، پیویسته وه لامی نه م
پرسیارانه بده نه وه وه به سه ریدا سه رکه ون له نیوان تاندا.

-ئاواته خوازت چیه له دواروژت؟ وه ناما نجت چی یه له ژیا نته؟

-مه به ست چیه له تیگه یشتنی ھاوسه رگری، نایامنداله، یان سه فه رکردن و رابو واردن،

یان چیتر؟

- ئەو خاسىيەتەنە چىن كە ھەزەدە كەي لە ھاۋىيە شى ژيانىدا يېيىنىت؟؟
- ئايىا بەيۋىستى دەزانى لەيە كەم سالى ھاۋىيە رىگىرى تان مىندالتان بىيىت؟
- ئايىا يارمەتى دەر دەبىت لەھەر كىشەيە كى تەندروستى، يان ناتەۋاۋى زگماكى؟
- ئايىا تۆ كۆمەلەيەتى؟ ۋە كىن ھاۋىيە كانت؟
- پەيۋەندىت چۆنە بەدايك و باۋكت؟(براكانت، خوشكە كانت، دۆستە كانت).
- كاتى بەتالت بەچى بەسەر دەبەيت؟ ئايىا ئاۋات چىيە؟ ھەتا چەند پابەندى بەئايىن؟
- ئايىا چالاكى چاكە خۋازى و خۆبەخشىنت تياھەيە؟
- رات چىيە ئەگە دايكەم يان دايكت دەستى خستە ناۋ كارو بارى تاييە تيمان؟
- كىن ئەۋانەي رىگىيان پى دەدەيت بىنەناۋ مالت لەكاتى دەرچوونت؟
- كىن ئەۋانەي رىگىيان پى دەدەيت بىنە ناۋ مالت لەكاتى دەرچوونت يان نامادە بوونت؟
- پرۆژە ھاۋىيە شەكانان چىن؟
- باشترىن كاتى پشۋوت چىيە كەلەبەر دەستدەيىت؟
- ئىستە چاۋگەي بژىۋىت چىيە؟
- چۆن روۋبەروۋى كىشەكانان دەبىنەۋە لە دۋارژۇدا؟

په یوه ندى نیوان هه لېژاردن بۆ خیزان وه به خته وه ری هاوسه رگری:

ئایا ده زانی ته نجامه کانی هه لېژاردن بۆ هاوسه ره له سه ره به خته وه ری هاوسه رگری چیه ؟ته وه
خشته ی خواره وه په یوه ندى هه لېژاردنی میرد بۆ هاوسه ره که ی ژیا نی دواروژ وه به خته وه ری
هاوسه رگری روون ده کاته وه:

ز	په یوه ری هه لېژاردن	کاریگری له سه ره به خته وه ری هاوسه رگری
۱	ته نه ا جوانی نافره ت	نه گهر ده ستنیشان کردنی هاوسه ره ته نه ا له سه ره بنچینه ی جوانی ته واو بیته به بی گرنگی دان به ئاین و ره وشت، نه وا ژیا نیکی دواروژی ده گۆریت له توشبوونی میرد که به وه حاله ی ترسیکی توند له سه ره ژنه که ی که له ماوه ی تییه کانی مه یدانی و گهران به رچاومان که وت. وه په رۆشی راده به در له ره فتاره کانیدا، وه زۆر به ی جار پیش ماوه یه که په یوه ندیه که ده گۆریت بۆ که مته رخه می، یان به هو ی نه وه ی لیراهاتنی پیاوه که له سه ره که یف و رابواردنی له گه لیدا، وه نه مه ش زۆر جارن رووده دات، یان کاتی که ته مه ن هیترشی بۆ ده هیته یان کاریگری مندالبون له سه ره جوانیه که ی، وه لیژهدا نافره ته که سامانه که ی وون ده کات، وه نه وه ش ■ به یته سه ره تای داروو خانی ژیا نی هاوسه رییه تی وه به خته وه ری ده گۆریت بۆ خه م و په ژاره یه کی توند.
۲	نافره تیکی خاوه ن سامانیکی زۆر له پیاوه که به رزتریته	پاره و سامان هۆکاری که بۆ ژیا ن نه ک بۆ ئامانج، به لام نه گهر گهران گۆرا به ره و سامان بۆ ئامانج نه وا پیاوه که هه ولده دات له ماوه ی گهرانی به دوا ی هاوسه ریکی خاوه ن پاره یه کی زۆر، له پاره زیاته ر هیچی تری نه بیته، نه و کاته بیگومان جوانی له بیر ده چیته یان هه ر ه یچ نه بیته ریژه یه که له جوانی، وه کاتی که چاوی

ز	پېۋەرى ھەلېزاردن	كارىگەرى لەسەر بەختە ۋەرى ھاۋسەرگىرى
		<p>پىنكەۋت ھەستى بە شادى ۋە دلارامى ۋە رەزابدون كرد، بى گومان چارەسەرى ئەۋەدەكات چى لە رەۋشتى دا ھەيىت لە رەفتارە نابەجى يەكانى پاش ھاۋسەرگىرى، ئەمانە ھەموۋى خۆيەخت كردن ۋە بەخشىنە بۆ پارەكەى... ۋە ئايا ئەنجامەكانى چى دەيىت؟ پاش ماۋەيەكى زۆر دوورنا ژيان دەگۆرىت بۆ مۆتەكە، لەبەر ئەۋەى ئافرەتەكەش ھەۋلەددا ئەۋ ۋەزەى تىايەتى بەبىر خۆى بېنىتەۋە چۆن رازى بوو بەۋ پياۋە كە ھىچ شتىكى نىيە، كە ئەۋ دروستى كرد، ۋە ھەر ئەۋىش دەسەلاتى بەسەردا ھەبوو، ۋە ئەگەر تواناى ھەبوو رىزى لى بگرىت ۋە زال يىت بەسەر ئەۋ خەمەى كەتەلاق بەدوايدا خۆيدا دەھىنىت، بەلام ئەگەر سوورىت لەسەر گەيشتن بۆ بەدېھىنانى نامانجەكەى ئەۋ ئارام دەگرىت لە گەلدا بۆ كاتىكى ناسك ھەتا ئەۋەى دەيەۋى بەدەستى بگەۋىت لەھەر فىلىك لە ژيانىكى دوور لە بەختەۋەرى ۋە دىئايى، ۋە پاشان بە پارەى ئافرەتەكە دەگەرىت بەدۋاى ئافرەتىكى تر بۆ ئەۋەى لەگەل ئافرەتەكەى تىرى ئە بەختەۋەرىيە بدۆزىتەۋە كە ماۋەيەكى زۆرە لى ۋە ۋون بوۋە.</p>
۳	ئافرەتىكى خاۋەن ۋە چاخزادەۋ بىنەمالە	<p>جۆرىكى تر ھەيە لەپياۋان، باۋەريان وايە كە بەختەۋەرى راستەقىنە بەدەست دىت پىۋىستە لەگەل خاۋەن بىنەمالەۋ رەسەنايەتى بگرىت، لەبىرى چۈە كە ھەستى راستەقىنە بەبىنەمالە ئەۋەيە ھەست كردنە بەخودى خۆى ۋە رىزگرتەكەى،</p>

ز	پېۋەرى ھە ئېژاردن	كارىگەرى لەسەر بەختە وەرى ھاوسەرگىرى
		<p>وہ ناچار دہ کریت ریزی لی بگیریٹ، بەلام ئەگەر ژيانى ھاوسەرگىرى دروست بیٹ لەسەر ئەو ھەلېژاردنە، لەبەر ئەو دى دەست نیشان کردنى ئافرەت لەسەر بنەمالەيى و رەسەنايەتى بەچاوخساندن لە پېۋەرەكانى ھەلېژاردنى تردا، ژيان دەگۆریت بۆ خەفەت و نارەحەتى و خەمبارى لەدواروژدا، بۆ نىشتەجى بوونىش ھىچ شانسىكى نابیت، وەزۆر جارن بەلىك جىابوونەوہ كۆتايى دیت، يان دەگۆریت بۆ بازنەي مەملانى، يان پىاوہ كە ھەموو ماناي كەرامەت و پىاوہەتى لەدەست دەدات، وە وەك پاشكۆيەك بۆ بنەمالە لەژىر ناو نىشانى كەلك و سوودوہەرگرتن تەنھا بۆ ئەو ژيان بەسەر دەبات، وە ئەمەش ھىچ شتىك نىہ تەنھا چەند روژىك ژيان و ساتىك بەختە وەرى تىانييە.</p>
۴	<p>ئافرەتتىكى خاوەن رەوشت و ئاين</p>	<p>جۆرىكى تر لە پىاوان ھەن ھەموو ئەو پېۋەرەكانى رابردو داندەنى بۆ دواروژى، وە دەيەوېت خىزانەكەي ھەموو پېۋەرەكى خىرو جوانى و سامانو وەجاخزادەيى و بنەمالەيى تىداییت، بەلام رەوشت و ئاين لەبەر دەكات، بەبيانوى ئەو دى رابردو بەختە وەرى دەكات، بەلام كەسى تىگەيشتو زرنەگ ئەو دى دەگەریت بەدواي ھاوسەرى دواروژى لە رەوشتىكى باش، وە دەگاتە ئاينىكى دروست، لەو حالەتەدا دەست پىشخەرى وە وازھىنان لەھەندىك جوانى دەكات وە دوايى بۆي دەخرىتەوہ سەر شانسى دەبیٹ لە ئاين دا، بەلام ئەگەر گونجا بۆ ئەو ئاينە كەوا ھەموو پېۋەرەكانى تری تىدایە ئەو زەرەرى نىہ، بەلام</p>

کاریگه‌ری له سه‌ر به خته وه‌ری هاوسه‌رگیری	پیوه‌ری هه‌ ئیژاردن	ز
<p>چاکه زیاتر ده‌بیټ، وه هه‌روه‌ها په‌شیمانی چی ده‌که‌ی بۆ ژنیانی که‌سیک که سووره له‌سه‌ر ئه‌و هه‌ل‌ئێژاردنه‌؟ ئه‌و بۆچون و گه‌رانه‌ جی‌گیری کرد که‌پیشبینی ده‌کریت له‌ داها‌توودا بۆ ئه‌و ژیان به‌خته‌وه‌ری و شادی و رازی بوون و دلارمی و خوشه‌ویستی و به‌زه‌یی پیاها‌تنه‌وه‌، ئه‌وه‌یه‌ که هه‌موو مرۆ‌ئێکی ئاقل‌مه‌ند به‌دوا‌یدا ده‌گه‌ری، وه هه‌موو پیاوێک ده‌زانی که ژیان پریه‌تی له‌ئێرک و گرانی و به‌رزو نزمی ریزه‌کانی لیخن ناکات، به‌لام گرنگ‌ترین شت که‌زال بیټ به‌سه‌ر ئه‌م به‌رزی و نزمیانه‌ بریتی یه‌ له‌ ئافره‌تیکی خاوه‌ن ره‌وشت و ئاین. وه هه‌روه‌ها ژنیانی به‌خته‌وه‌ری به‌رده‌وام ده‌بیټ، وه مانه‌وه‌ی ئه‌و ئافره‌ته‌ تاکۆتایی ژیان به‌رده‌وام ده‌بیټ، به‌لام ئه‌گه‌ر جوانیه‌ که کم بیټ و ره‌وشته‌ که زۆر بیټ، وه ئه‌گه‌ر سامانی‌ش له‌کیس چوو ئه‌م سه‌برو نارامی ده‌دۆزیت‌ه‌وه‌ له‌ دوا‌رۆژدا. وه هه‌روه‌ها ژنیانی هاوسه‌رگیره‌تی به‌خته‌وه‌ر به‌رده‌وام ده‌بیټ به‌فه‌رمانی خودای دلۆ‌قان تاوه‌کو راستیان بۆ ده‌ر ده‌که‌ویت.</p>		

په یوه ندى نیوان هه لېږاردن بۆ میرد وه به خته وه ربوونی هاوسهر گیری:

ئایا کچه که ده زانی دهستیشان کردنی له لایهن کوره که وه نه نجامه کانی چیه له سه ره به خته وه ربوونی هاوسهر گیری؟ ته م خسته یه ی خواره وه نه نجامه کانی دهستیشان کردنی کچه که بۆ پیاوه که ی له سه ره ژیا نی دواروژ روون ده کاته وه:

ز	پیوه ربوونی هه لېږاردن	کاریگه ربوونی هه لېږاردن له سه ره ژیا نی دواروژ
١	ته نه نا خا وهن سامان	هه ندیک کچ هه ن ته نه نا ده گه ربین به دوا ی پیاوی خا وهن سامان، له گه ل هۆیه کانی رابواردن، له ئۆتۆمبیل و نه و که ل و په لانه ی که با وه ربوونی وایه که ژیا ن له سایه ی دا له پشت گیره کانی به خته وه ربوونه، وه گرنگی نادا ت به ره وشت و زانست و ئاین وه چ با وه ربوونکت هیه له نه نجامه کان له هه لېږاردنی له سه ره ژیا نی دواروژ؟ پیاوه که به چاویکی نیگه تیفانه سه یری کچه که ده کات، وه ناوا مامه لێ له گه لدا ده کات ته نه نا ده ستی که وتوه، وه هیچی بۆ ناماده ناکا ت ته نه نا ده یه وێ له لایهن به رامبه ره که ی شتیکی ده ست که وێ، هه تا نه گه ر شته که ش ماده ش نه بی ت له سه ره حیسابی خیزانه که ی، وه هه ره ها نه و ژیا نه به نی سه بت ژنه که پرده بی ت له بار که وتووی و ناخۆشی و دلته نگی جگه له بوونی هه ندیک رابواردنی خۆ هه لخه له تینه ر.
٢	خا وهن نه زموونی سۆزدا ری وه دروست کردنی په یوه ندى رۆمانسی پیش هاوسهر گیری	هه ندی له کچه کان با وه ربیا ن وایه که به خته وه ربوونی له ژیر سایه ی گه نیک ده بی ت بزانی ت چۆن هه زی کچ ده بزوی نی و ده یخا ته ناو هه زه کانی، وه چۆن شه کان ده هونی ته وه و ده ست ده گری به سه ره دلێ نا فره تا ن به چا و پۆشین له کار و دواروژی، له گه ل نه وه شدا ئایا نه و وشانه له ویزدا نیه وه سه ره هه لده دا ت یا ن ته نه نا ده ست کردد، وه هۆکاره کان پی ی ده لیت بۆ هه موو نه وانه ی بیانه وێ راوی بکه ن یا ن بیخا ته ته له وه، وه له بنه ماکانی ژیا ن هیچ هونه ربوونی تی دا نیه جگه له وو وشانه نه بی ت. ئایا نه نجامه که ی چی ده بی ت؟

ز	پیوه ری هه لێژاردن	کاریگه ری هه لێژاردن له سه ر ژیا نی دوا روژ
	<p>پاش سه ره تای ده ست پی کردنی هاوسه ری ماوه چه په سان رو ده دات، له بهر نه وه وشه کان ووشك ده بن و رۆمانسیه ته كهش نامی نیست، وه كه سه كهش له سه ر پس پۆریه نات ه واویه كه ی ده می نیسته وه، وه هیچ شاره زاییه کی تی دا نابیت بۆ دا بن کردنی پید اویستی خیزان، وه لی ره یه كیشه سه ر هه لده ده ن، به لام قه ده غه یه نیه نه م خاسیه تانه له پیاودا هه بی ت، به لام نه م هه لێژاردنه له پیشتر نیه، نه مه ده كه ویت ه دوا ی هه لێژاردن له سه ر بنچینه ی شاره زایی و لی هاتووی و هه لگرتنی بهر پر سیاره تی نه مه یان له بهرزه فری پیاوانه، وه نه گه ر نه م خاسیه ته سۆزداریه ش له م جو ره پیاوانه دا هه بی ت نه وا خیری زیاتره.</p>	<p>هه ندیک ئافره تان هاوسه ره كه یان له سه ر بنچینه ی ئاین و ره وشت هه لده بیژرن، نه و هه لێژاردنه ش زۆر له سه ره رشتیای کاروباره کان و هه ندیک له ئافره تان ره تی ده كه نه وه، به گومانی نه وه ی كه سه ره رشتیاری فهرمانه کان ده یانه وی بگه رین به دوا ی پیاویکی سانا له کارو باردا، یان خاوه نی فهرمانیکی بهر ز بی ت، تا وه كو ژیا نی كچه كه یان مسۆگه ر بکه ن، وه له بیر یان چو وه كه ژیا نی به خشنده و به خته وه ره به سترا وه بهرزه زابوون، رازی بوون و دلنیا بوون به سترا وه به ئیمان، كه واته گه ران به دوا ی خاوه ن ئاین و بیرو با وهر بنا خه ن بۆ دروست کردنی مالیکی دلخۆشكه ر و ژیا نیکی به خشنده، به لام نه گه ر خاوه ن ره وشت ره تکرایه وه به بیانی وی نه وه ی كه سامانیکی زۆری نیه بۆ کاری ئاههنگ گیران به و ریژه یی كه وا خوشكه كه ی یان كچه كه ی بۆی ئاماده كرا وه.... نه مه ده بیته نیشانه یه کی تر سناك له سه ر ژیا نی كۆمه لگا به شیوه یه کی گشتی، وه پیشینی ده کریت فیتنه و گهن ده لیه کی گه وه له كۆمه لگا رو ویدات، له ناو خیزان، وه له په یوه ندیه مرۆفایه تیه کان، وه له دوا ییدا کوتایی به به خته وه ری هاوسه رگیری دیت.</p>
۳	<p>هه لێژاردن له سه ر نه و كه سه ی له ئاین و ره وشته كه ی رازی به</p>	

چەند نامۆزگارىيەك بۇ ئەو كەسانەنى قايل دەپن لەسەر قۇناغى ھاسەرگىرى:

پىتۈستە لەسەر كىچى بىزنىڭ كە مىردى چاكە وويست بەخشندەيى، ۋە دەرامەتتىكى لەلەين خۇاى گەورە شۇڭدار، ۋە خۇاى مېھرىبانىش نايدات تەنھا بەملىكەچى ۋە پارانە ۋە بۇ ئەو، خۇداى گەورە دەفەرمۇيىت: ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾. الاعراف: ۹۶.

ۋاتە: (سۆيىدىيىت ئەگەر خەللى ئەوشارۋچكەيە باۋەريان ھېنابايە، ۋە لەخۇاش بىرسانايە ئىمە لە ناسمان ۋە زەۋيدا بەرەكەت ۋە خۇشيمان بەسەر دا دەباراندن بەلام ئەوان درۋيان كىرد ۋە ئىمەش تۆلەيان لىدەكەينەۋە بەۋەي كە دەيكەن).

پىتۈستە ھەموو باۋەريان ۋاپىت كە ھاسەرگىرى بىتۈيە، ۋە ھەموو ئەو بىتۈيە بۇدىياريكراۋە، ۋە ھىۋا مەخۋازە لەو بىتۈيە كە خۇا داۋىيەپىت بەكەسى تىيا ھاورىكانت، يان خۇمى مىردەكەت كە دەۋلەمەندىن، يان بەنافرەتى جۋان، يان پىۋايىك خاۋەنى بىكەيەكى گەورەيە دەيدات. پىتەمبەرى خۇدا درۋدى خۇا لەسەرىيىت دەفەرمۇيىت (أنظروا الى من أسفل منكم، ولا تنظروا الى من هو فوقكم، فهو أجدر أن لا تزدروا نعمة الله) رواه مسلم. ۋاتە: (ئىۋە سەيرى ئەۋكەسانەبەكەن كە لە خۇارۋى ئىۋەدان لەبىتۈي ۋە ساماندارى، ۋە تەماشاي ئەۋ كەسانە مەكەن كە لە سەروۋى ئىۋەدان، ئەمەش لىتاتۋوترو شاھەينىتەريانىيە كەۋاگالتە بە نىعمەتەكانى خۇداى گەورەناكات ۋە زىادەروۋى ناكات لەخەرجىدا). ھەمووكات كىچان پىداگىرى دەكەن لەسەر ئەۋەي دەروۋيان روۋناك بىت، ھەۋالى داخۋازى خۇشكەكان ۋە خۇمەكانى پىدەگات بەشادىيەكى راستگۇيانە، داۋاى خىروخۇشيان بۇ دەكات، ۋە بەراۋردى خۇي ۋە نىۋان ۋە كىچەكانى ترناكات كەۋا مىردىيان كىردۋە ئەگەرچى بەتەمەن لەۋىش بىچۈكتە، ئەگەر ھەلىكى زۆر لەپىش كىچەكە رىكەۋت بۇ داخۋازى كىردى بەلام لەھىچيان سەركەۋتۈنەۋە، ئەۋەي مەگەرىنەۋە بۇيارۋدۇخىك بۇ ھەريەك لەمانە، يان بارۋدۇخىكى خىزانى، ۋە دەست نىشان كىردى خىزانەكەت بۇت، (..... قدر الله وماشاء فعل...) رواه مسلم.

نافرەت سۆزى كۆدەكاتەۋە بۇ مىردەكەي، ۋە بۇ دەپارىزى ھەتاكو پىش ئەۋەي پىبىگات

ۋە سۆزى خۇي دەپارىزى بەگىنگى دان بۇ ھەر پياۋىك يىت، ۋە خۇي دادەپۇشى لەۋ كەسانەي كەخەيال ۋە ھىوا يەۋەن بۇي، ھەتا ئەگەر بۇ كەسىش ئاشكراي نەكات، تاۋەكو گەۋھەرەكەي پىشكەش بەۋكەسەي دەكات كە خۇاي گەۋرە خەلالى كىردوۋە ئەۋىشى لەۋ خەلال كىردوۋە.

راۋىز كىردن:

دەكرى داۋاكار سوۋد ۋەرگىر لەسەر ھاۋسەرگىرى، ۋە ئەۋەي ئارەزۈمەندە لەدەست نىشان كىردنى ھاۋسەرى دروست بۇ ھاۋبەشى ژيانى پىۋىستە راۋىزىكات بەخەلكى شارەزاۋ خاۋەنى تاقي كىردنەۋەي دىسۆزانە ۋە لەپىناۋى خۇداي گەۋرە.

ھەلبىزاردنى باشتر (ئىستىخارە):

دەكرىت داۋاكار لەسەر ھاۋسەرگىرى رۈۋىكاتە ھەلبىزاردنى باشتر بەراستى ۋە بەدلىسۆزى، ۋەپشت بە خۇدا بىبەستى لەماۋەي دروستى ھەلبىزاردنەكە بۇ ھەر بابەتلىك، يان ۋەرگىرتنى برىار لە ھەلبىزاردندا بۇ خۇي دەگەرپىتەۋە. ۋە لەۋ خەدىسەدا: پىغەمبەردى خۇاي لەسەرپىت فىرى ھەلبىزاردنى شتى باشترمان دەكات لەھەموو كاروبارەكاندا ۋەك ئەۋەي فىرى سۈرەتلىكى قورئانمان بىكات، دەفەرموۋىت: (اذا هم احدكم بالامر فليركع ركعتين من غير الفريضة، ثم ليقل : اللهم اني استخيرك بعلمك و استقدرك بقدرتك، و أسئلك من فضلك العظيم، فانك تقدر ولا أقدر، و تعلم ولا اعلم، و انت علام الغيوب، اللهم ان كنت تعلم ان هذا الامر خير لي في ديني و معاشي و عاقله أمري). يان دەفەرموۋىت: (عاجل أمري و اجله، فاذره لي و سره لي، ثم بارك لي فيه، و ان كنت تعلم ان هذا الامر شر لي في ديني و معاشي و عاقله أمري). يان دەفەرموۋىت: (في عاجل أمري و آجله، فاصرفه عني و اصرفني عنه، و اقدر لي الخير حيث كان، ثم ارضني)، ۋە دەفەرموۋىت: (ويسمي حاجته) رواه البخارى.

ۋاتە: (ئەگەر يەككىكتان پەژارە مەبەستى بەفەرمانىك بوو بادوۋ ركەت نوپىشى سۈننەت بىكات جگە لەفەرزەكان، دۋايى بابلىت: خاۋەگيان من تۆم سەر پىشك و بالا دەست كىردوۋە بە

زانستەكەت، ۋەلىت دەپارئەمە ۋە بەھىزو توانايىت بەتوانايى خۆت بەخشندە بەلەگەلم، ۋە لەچاكە ۋە گەۋرەيت دەپارئەمە ۋە، خۇداۋەندە تۆ بەتواناۋ دەسلەتلى ۋە من بى توانام، تۆ زانايىت زانينىت بە ھەمۋەشتىكدا ھەيە منىش ھىچ نازانم، تۆ نەينى زانين و زانيارىت بە سەر ھەمۋە شتە شاراۋەكاندا ھەيە، خاۋايە گيان تۆ دەزانىت ئەگەر ئەم كارە خىرى بۆمن لە ئاينەكەم و ئاينەكەم و دۋارۋۆژم داھەيە ۱ ئەۋا بۆم ئاسان بىكە، پاشان پشتىوانم بە، ۋە ئەگەر ئەم كارە شەرۋ خراپەي ھەيە بۆمن لە ئاين و ئيان و دۋارۋۆژم. ئەۋا لىم دوورخەرۋە. ۋە منىشى لى دوورخەرۋە، خاۋايە گيان توشى خىرو چاكەم بىكە بەھەر شۈيتىك بىت، پاشان لىم رازى بىە).

ئەي كىچ شلە ژانت لەۋانەيە وات لىبىكا قىژەيەكت لەدەمت دەرچىت، يان پىكەننى يەك لەدۋاي يەك، يان ھەر جولانەۋەيەكى ناشاز، ۋە خۆت بىپارىزە لەسەر شىۋە شۇكۋدارى خۆت، ۋەھەر كاتىك ھەستت بەكاردانەۋەيەك كرد يادگار يەك بىنەۋە بەر خۆت.

۱-شەرم و ئابروۋى زۆرت گەت و گۆت لى قەدەغەناكات، چۈنكە ئەۋ دەيەۋى گۆيت لى رابگرى كاتىك تۆ قەدەكەيت.

۲-كىچ ئەگەر دىتى لەمالەۋە تانەي لى دەدەن، يان دوورى دەخەنەۋە لەۋ جۆرە قسانە، يان بىتتە مايە شەكەت و بارگرانى لەسەرى، يان گرنگى دانىكى زۆر بەكارۋ بارى ماددى و دىيالى، پىۋىستە لەسەرى بەرەۋەكانىيان نەكات، تەنھا ھەلۋىستى نارەزايى ۋەرگىت لە بەرامبەريان، بەلام پىۋىستە بەشىۋەيەكى چاك قەناعەتيان پى بەينى، ۋە ھەمۋە ھۆكارىكى لىزانانە، ئەگەر قەناعەتيان پى ھىنا، بەلام ئەگەر قەناعەتيان نەھىنا ئەۋا بەرەۋەچ دەدرىتەۋە(قدر الله وماشاء فعل).

۳-گەنج بىرى دەكەۋىتەۋە ئەۋەي سەرەتايى ھەبىت كۆتايىشى ھەيە، ۋە پى داگرى دەكات لەۋەي دەبىت ئەم ھەنگاۋانە تەۋاۋ بىت لە داخۋازىدا ھەمۋەي لەژىر شەرىعى خۇداي شۇمەندۈلدۈقانە، بىلايەن نايىت ۋە ئەگەر زۆر بەكەمىش.

۴-گەنج فىر دەبىت چۆن دەچىتە سەر كامە قۇنغ لەژيانى، زانست و زانيارى بەدەست دەھىننىت كەبۋى ماندوۋ بوۋە بۇ ئەۋەي بەسەلامەتى لى تىپەرەيت.

۵- گەنج هەمووکات لە هەر هەنگاوێک لە ژیاڵیان مەبەست و ئامانجی بیر دەهێنتەوه، بۆچی ئەم هەلبژار دێه دەبێت، وەچۆن لەو ماوهیدا بەختەوهری و ئارامی دەست دەکەوێ،

بە کورتی:

ژیاڵی مەرۆ بەقوناغ و هەنگاودا تێدەپەریت وە خەلکیش تێیدا دەژین تاوێ کو دێیاڵی بۆ دیت، وە لەو قوناغانەش ئامادهیی کراو بۆ هاوسەرگیری، وە یەکەم جار لەم هەنگاوانە دەست پێ دەکات لە گەڵ بەدەست هێنانی بەختەوهری لەدیاری کردنی هاوبەشی ژیاڵت وە دەبێتە هاویری ی لەماوهی ژیاڵیدا، وە سووک کردنی خەرچ و پێداویستەکان بەپێی توانا، وە هەر وەها گرنگیدان بەجێ بەجێ کردنی شەری خودای گەر وە لەهەموو کات و هەموو ژیاڵ دا، چونکە بەختەوهری و دواوژی تێدا یە.

وە پێدەگری لەسەر راستگویی بە هەموو شتیێک پێش هاوسەرگیری هەتاوێ کو ئەوێ رونهات بەستایش نەکردنی یە کو دوا یەکی پاش هاوسەرگیری و بەختەوهریش بگۆریت بۆ نازارو کاریگەری هەبێت تا کو تایی ژیاڵ هەردوو هاوسەر دەبێ ئەوێ بزانن کە ژیاڵ تەنها کێلگە یە بۆ دوا روژ هەر کەسیێک بەباشی و پوختی چاندی ئەواخیریکی زۆر دەدوو ریتەو لە دویا و دوا روژدا. هەر وەها ئەو هەنگاوه لەسەر تایی ژیاڵی هاوسەرگیریدا پێویستی بە پیلان و دانانی ئامانج هەیه بە پێی توانا لە گەڵ پشتبەستن بە خودای گەر وەو میهرەبان و داوای یارمەتی لێکردن، ئەمەش دەبێتە پشتگیریێک لە خوشگوزەراڵی و راستگویی وە دەست کەوتنی بەختیاری و ئارامی لە ژیاڵت.

خۆت تاقی بکەوه:

ئەوێ خوار وە کو مەلێکن لە پرسیار پێویستە هەلسی بەجێ بەجێ کردنیان لە سەر خۆت، ئەگەر رێککەوتی لەسەری بەتەواوی نیشانهی (بەلێ) لەژێر هەلبژاردنە کەدا دابنێ، وە ئەگەر پارا بوی لەسەری نیشانهی (هەندێ جار) لەژێر هەلبژاردنە کە دابنێ، وە ئەگەر رێککەوتی لەسەری ئەوا نیشانهی (نەخێر) لەژێر هەلبژاردنە کە دابنێ:

ز	پىرسىيەر	بەللى	ھەندى جار	نە خىر
۱	ئايال ئامانچى خوت دەزانىت لە ژيانىت؟			
۲	ئايال دەخوئىنىتەو لە ماوۋى گىرگى دانت لە ژياندا؟			
۳	ئايال رىز لە ژيانى ھاسەرگىرى دەگىرىت؟			
۴	ئايال دەزانى تو جىنشىنى خوداى گەوۋى لەسەر زەوۋى؟			
۵	ئايال ئەو نىعمەتەنى خوداى گەورە داۋى بەتو دەتوانى بىيازىمىرى؟			
۶	ئايال دەتوانى ھەلبۇاردنى ھابەشى ژيانىت لەسەر شەرىعى خوداى گەورە دەستىنىشان بىكەيت؟			
۷	ئايال سىنورى مامەلە كىرگەن لە گەل دەسىگىرەنە كەت دەزانىت؟			
۸	ئايال پىداگىرى دەكەي لەسەر پىچى نە كىرگەن لە رادەبەدەرت لە قۇناغى گىرەستىدا؟			
۹	ئايال ھەست رەزىبون دەكەي لەوۋى خوداى گەورە مىھرىبان بۆ ساز كىرگەن؟			
۱۰	ئايال سىورە بىت لەسەر بەدەست ھىنەنە بەختەوۋى لەھەموو ژيانىتدا؟			

هه ئسه نگاندن:

ئه گهر هه لېژاردنت بۆ وه لامي (به لئ) بوو ئه وا دوو پله به ده ست ده يئني، وه ئه گهر هه لېژاردنه كه ت به وه لامي (هه ندئ جار) بوو ئه وا يه ك پله به ده ست ده يئني، وه ئه گهر هه لېژاردنه كه ت به وه لامي (نه خيژ) بوو ئه وا هيچ به ده ست ناهيئني. وه ده تواني خۆت هه ئسه نگيئني وه ك ئه مه ي خواره وه:

پله	بارودوخ
له سفر - ٤ پله	تۆ ماناي هه لېژاردني باش بۆ هاوبه شي ژيانت نازانيت، وه هه وئيش ناده يت له پيئاوي ئه مه يان.
له ٥-١٠ پله	تۆ له سه ر يه كه م ريگاي راستي له هه لېژاردني هاوبه شي ژيانت، وه پيويستيت به زانياري زياتره.
له ١١-١٥ پله	تۆ له ريگادا ده رۆيت، به لام هيشتا كۆسپ هه يه له پيگه يشتني ته مه ني هه رزه كاريت بۆ به ختياري له قوناغي داخوازي كردن.
له ١٦-٢٠ پله	تۆ ئاماده ي بۆ هه نكاو هاويشتن له سه ر ريگاي به خته وه ري، بۆيه پيويسته به رده وام بيت، وه ببيگوازيته وه بۆ هه نكاوي داهاتوو.

به‌شی سییه‌م

زالبوون به‌سهر کیشهی ده‌ست نیشان کردن به‌هاوبه‌شی ژیان و ماوهی خوازبینی

- خوئاماده‌کردن.
- رارایی له سروشتی هه‌لبژاردندا.
- جیاوازی له‌سهر ئاماده‌کاری.
- که‌م و کوری له‌یه‌کتر ناسین.
- بو‌چوونه هه‌له‌کان ده‌رباره‌ی ژیان.
- هه‌له‌خه‌له‌تاندن له‌نیوان هه‌ردوولادا.
- گه‌ران به‌دوای هاوسه‌ردا ته‌نهما بو‌تیرکردنی ناره‌زووه‌کان.
- ژن هیئانی به‌رژه‌وه‌ندی.
- ژن هیئانی ناچاری.
- ژن هیئانی عورفی یان داب و نه‌ریت.
- ژن هیئانی مسیاری.
- زیاده‌ره‌وی له‌خو‌رازاندنه‌وه، وه‌درؤ کردن له‌م قوئاغه‌دا.
- کیشهی سه‌ربه‌ستی له‌راده‌به‌ده‌ر له‌ماوه‌ی ده‌ست گیرانیدا.
- به‌کورتی.
- خو‌ت تاقی بکه‌وه.

خۆ ئاماده کردن :

قۆناغی هاوسه رگیری و پهسند کردنی هاوبهشی ژیان له گرنه گرتین ههنگاوه کانه له دروست کردنی به خته وه ری هاوسه رگیری، هه ر وه ها به خته وه ری له قۆناغه دا به ته واوی به ستراره به هه لباردنی دروست بۆ هاوبهشی ژیان، دوا ی رازی بوون و قه ناعه ت له سه ر ئه وه لباردنه، له گه ل ئه وه ش له وانیه شه ژان رووبدات، وه که سه که واهه ست ده کات که ژن هینان له به خته وه ری نیه، به لām نیش و نازارو ماندوو بوونه، راستیه که ی وانیه، به لām ده رچونی هه ندیک کهس له چوارچیوه ی دروست له هه لباردندا، وه مامه له کردن له گه ل کهسانی تر ئه وه ش یه کی که له روودانی زۆر له کیشه کان، له و کیشه نه ش ئه مانه ن:

پارایی له سروشتی هه لباردندا :

ئایا تۆ له جۆره کانی پارایی؟

وه ئایا تۆ هه ست به ترس ده که ی له پیشوازی کردن له قۆناغه؟

پێویسته هه موو مرۆفیک که دیتته ئه و ریگایه گرنه که له ژیا نی ده بی بزانی ت که نه فس و ئاره زوو و شه یتان تیده کوشت بۆ شیواندنی ئه وه هنگاوه گرنه که، وه نه فس و ئاره زوو که سه که راره ده که ن بۆ هه لباردن، یان جی به جی کردنی ئه وه هنگاوه، چونکه نایه ویت پابه ندی ت یان زۆر گو ی نه دان وه به رپر سیاره تی له سه ر خودی خۆ ی بۆ یه هه ولده دات له کیشه کان رابکات، وه دوو ری به جی هینانی کرداری هه لباردن و سه ره تای قۆناغی خوازی نی، که خۆ ی ده بینیت وه له راری و ئاره زوو له خۆ کشانه وه بۆ چه ند هۆ کایتکی زۆر له وان: له خۆ ی پر سیار ده کات که هاوبهشی ژیا نی که وا هه لباردوو له جوانانه یه که خه ونی پێیه وه ده بیننی، یان ئه وه که سه هه ندیک ناته واوی هه یه که ئه وه قبو لی کردوو، یان هه ندیک له پاکانه که وا دوو دلی ده خاته ده روونی وه، بۆ یه داوا ی لی ده کات هه ست به به خته وه ری یان جیگیر بوون نه کات له م قۆناغه دا، ئه وه که سه ده بی بزانی ت که هه وه س و ئاره زوو نایه لیت سه ر بکه ویت.

بۆ ئەو ھى زالىبت بەسەرىدا دەبيت بناغەيەك دابنى بۆ ھەلبژاردنىكى دروست، پاشان دەست بىكا بە دەست نیشانكردن بەبى رارايى، ۋە بۆ ئەو ھى لە داھاتوودا بەختەو ھى بە دەست بەينى پىويستە لەسەرى رازى بيت بەو ھەلبژاردنەدا ۋە مەل بەدا بۆ ئەمەيان مادام ئەو سىفەتانەى لە ھەلبژاردنەدا تىيدايە ئەگەر چى بەريژەيەكى زۆر نەبيت، چونكە ھىچ كەسيك نى ھەم ۋە سىفاتىكى تىدابيت، ۋە لىرەدا بەختەو ھى ريژەيە كە ديارى دەكات بەرەز ابونى دروون ۋە شەر لە گەل ئارەزوو لە راراي يان پاشگەزبونەو ھەلبژاردن. ۋە لە ھۆكارەكانى دىكەدا بۆ رارايى لە ھەلبژاردندا شەيتان كە ھەز ناكات مالىك دروست بيت لەسەر شەرى خوداى گەرە، ۋە ھەز دەكات تۆۋى داۋىن پىسى بچىنيت لەنىۋان خەلكدا، ئەگەر بىنرا مالىك دروست كراۋە لەسەر تەقوا يان لەرىگاي دروست بوندايە، ئەۋاشتى قەدەغەى تىدا نابيت، بۆ يە گومان دەخاتە دلى خاۋەنەكە بەو ھى كەپەلە بىكەن لە ھەلبژاردندا، تاۋەكو ئەو كەسە ھەست نەكات بەختەو ھى لە گەل ئەنجامى پەسەند كەردنەكەى، ۋە پەلە دەكات، ۋە رەنگەيەكى ھەلبژىرى كامەيان جوانترە، ئەم جۆرە ھەلبژاردنەش رەز ابون بە دەست ناھينى.

لیږه ده بیټه سهره تایی خهم و ناخوښی، وه ته گهر نهو کهسه ش به دواي نهو گومانانه دا روښت نهوا کو تاییه که ی جیا بوونه وه یه، بائو کهسه ش باش بزانی نهو جیا بوونه وه یه کو تایی کیسه کان نیه، به لام نهو بازار ده کیښی به نه خوښی جهر به زه یی و قیز لی بوونه وه، ده چیته پیش بو خوازیښی دوا یی جیا ده بیټه وه..... وه هیچ کهس نایییښته وه که به چاو چنوک ی به دوا یدا ده گهر یت. چاره سریش بو نهو کیښه یه. که خو ی له ناو کهسه که په نهان کردو وه، له ماو ی ژماره یه که له چالاکی و شاره زایی له ژیا ښیدا، لهو چالاکی و پسروریانه ش: ده بیټ تامانجی خو ی به باشی دیاری بکات، ههر دهم تی بکوښی بو به دست هی نانی شته سهره تاییه کان، ده بی بزانیټ ناکریت کهس هه موو شتیک به دست بیټیت له یه کم جاردا، ده بی بزانیټ شه یتان گومان ناخاته ناو دل ی نهو کهسه ی که قبولی ناکات و ههر دهم تا عه تی خوا ی گوره ده کات.

ناکۆکی له سه ر ئاماده کاری:

نایا هه رده م تێده کۆشی بۆ زیاده ره وی له ئاماده کاری؟

نایا هه ولده ده ی خۆت و خه لکی تر ته کلیف بکه ی که شایسه نیت؟

له و کێشانه داده نریت که گه نج قه ده غه ده کات له سه ر رازی بوون له سه ر نه و هه نگاهه گرنگه له ژیان عورف و عادات زۆری له خه لک ده کات له سه ر ئاماده کردنی مال به شیوه یه کی تایبته. له وه ی واجب کراوه پاش خوازییانی بارگرانی هه یه نازانم بۆچی؟ وهک: جهژنه کان یان بۆنه کان وه لاسایی کردنه وه کان، وه زۆری دیکه له داب و نه ریته خراپه کان که نه و قۆناغه گرنگه قه ده غه ده کات له ته و او بوون، پاشان ئاماده کای و به راوورد کردن له گه ل که سانی دیکه دا به گوێره ی رێژه یی ده کریت، یان توانای نه و بارگرانیه ی به بۆ ره چاو کردن بۆ جیاوازی تاکه کان، وه له ده سته واژه بلاوه کان له و بواره دا به که سه که ده لێن: نه گه ر به که مته ر رێژه ش رازی بین ده بیته وه کو خوشکه که ی بیته، بۆ ره چاو کردنی باری گۆزه رانی نه و که سه. نه گه ر چاویک بخشینین به میژووی ئیسلامدا نمونه ی باش ده بینین ئاماژه ده کات به وه ی که به خته وه ری به زۆری سامان نیه، یان مه رج نیه که چه که وهک خوشکه که ی ئاماده کاری بۆ بکریت، یان وهک دۆست و خزمانی.... نمونه یه که هه یه له سه رده می پیغه مبه ر درودی خوی له سه ریته... که وا هه ردوو که چه که ی داخوازی کرد بۆ عوسمانی کوری عه ففان. وه نه و کاته له باشتین شوین ده ژیا شانازیترین بنچینه له و سه رده مه دا باشتینیان بوو، چونکه عوسمانی کوری عه ففان له ده وله مه نترین نه و سه رده مه دا بوو، له هه مان کاتدا فاتیمه ی کچی دا به عه لی کوری نه بی تالیب خوا له هه موویان رازی بیته له کاتی که دا نه و هیه چ مال و سامانیکی نه و توژی نه بوو ته نها که میک نه بیته که به شی پێداویسیه کانی نه ده کرد، لێره دا به ئیمان و ئیسلام هه موو پێکه وه له به خته وه ریدا ده ژیان نه وه ی سامانی هه بووایه، یان نه وه ی سامانی نه بووایه ته نها که میک نه بیته. وه لێره دا به خته وه ری به زۆری ئاماده کاری نیه وهک که ل و په ل یان شانازی کردن به رامبه ر خه لکانی تر، به لām به خته وه ری به دلنیایی و نیشه جی ی و خۆشه ویستی یه،

ئەمەش نایەتە دی تەنھا بە رازی بوون و خۆتەسلیم کردن بەخودای دلۆشان، وه باوهری هیئان بهقهزاو قەدەر. بەلام کەلو پەلو ئامادەکاری دەبیّت لەسنووری توانادا بیّت یان بەگوێهری توانا بەی دەست بلاوی یان رەزیلی....

تییینیەکی گرنگ:

تییینیەکم لەبەردەستدایە لە کەل و پەل و ئاماجەکاری بۆ مائی هاوسەرگیری، بریتی یە لە پێداگیری دایک و باوک لەسەر ئامادەکاری بە کەل و پەلی زۆر جۆراو جۆر لەو زۆزانەدا، وه هەندی جار لەهەمان جۆر بەلام بەتاخمی جیاواز، کاتیك تەماشام کرد دلتیابووم لەوێ ئەو ژن و میتردە بەدریژایی ژیاڤیان بەکاری ناھێنن ئەگەر سەد سالیش بژین، ئەو ئەم هەموو کەل و پەلە دەگمەنانه بۆ کێن؟ بروام وایە شتیك نیه تەنھا جینگایەکی گەورە دی دەویّت بۆ تیکردنی ئەو هەموو کەل و پەلە زۆزانە، پاك و خاوین کردنەوێ گواستەنەوێ، سودیکی زۆر کە ناگەریتەوێ تەنھا بۆ کارگە دی دروست کردنی ئەم کەل و پەلانی نەبیّت، ئەوێ زۆر خەمبارم دەکات ئەوێ ئەو هەموو کەل و پەلانی ئەو دەرەوێ ولات دەهینریّت، چونکە هەردوو ژن و میتردە کە دەیانەویّت وا خۆ پیشانی خەلک بەن کەل و پەلەکانیان جوانن و لە دەرەوێ هیئراون و بە گرانترین نرخیش کراون.

تاكو كەو ئەو مەملانی یە دەمیئیتەوێ بە خەرج کردنی بی بەرنامە، ئیستا ئەو دادەنریّت لە کۆسپ و تەگەرەکانی هەندیك خوازییتی، بۆ هەندیك کەسیش دەبیّتە هۆی قەرز بەسەرێهێ و تا ژیاڤی ماوێ دەبیّت بە قیست بیداتەوێ، بۆیە تکادەکەم با ئەو داب و نەریتە خراپانە بگۆڕین.

كەم و كورى ئەيەكتەر ناسىندا :

خاۋازبېتى پىۋىستى بەماۋەيەكى باش ھەيە لە پىناۋ يەكتەر ناسىنى يەككە لەلەيەنەكان لەسەر ئەۋى تردا، لەگەل ئەۋەشدا ھەر يەككە ئەم تاقى كىرنەۋە دەۋلەمەندىكات بېدەسەلات دەمىننەۋە لە لاۋردنى شتە شاۋاۋەكان، تەنھا لەھەندىۋى حالەتى دەگەن نەبىت، لەگەل ئەۋەشدا ئەمە زۆر پىۋىستە لەپىناۋ دروست كىرنى ژيانى ھاۋىش لەسەر زەۋى رەق و بەرونىش ديارە، لەسەر ئەۋە بىچىنەيە دەكرىت ژيان دەست پىبكات لەسەر روناكى و ھىدايەت، ئەگەر ئەۋە بىچىنەيە ۋەستا لەسەر يەكتەر ناسىنىكى راشكاۋانە دەكرىت ئەمە بېتە نىيەتتىكى چاك بۇ ژيانىكى شاد بۇ داھاتوو.

ۋە بۇ خۇپاراستن و چارەسەرى بۇ ئەۋە كىشەيە دەبىت كىچ و كور پىداگىرى لەسەر ئەمانەى خوارەۋە بگەن:

۱- ھەريەك دەبىت كەسايەتى ئەۋىتر بزانىت.

۲- ھەريەككە دەبىت بزانىت ئەۋى تر چى خۇشەۋىت و رقى لەچىە.

۳- ھەر يەككە دەبىت زانىارى لەسەر خىزانەكەى تر ھەبىت.

۴- ھەريەككە دەبىت بزانىت مېژۋى ئەۋىتر چى تىدايە ۋەگىرنگىر پىسپورى لەچى دايە.

۵- ھەريەككە دەبىت بزانىت ئەۋىتر ئارەۋى لەسەر چىە ۋە گىرنگىر نامانجەكانىشى چىن.

۶- دەبىت ھەردوۋلا بەلئىن بەن لە چۆنەتى يارمەتىدانى ئەۋى تر لەسەر سەركەۋتن و بايەخ پىدان.

۷- ھەردوۋ لارىككەۋن لەسەر سەرەتاي رىگاي بەختەۋەرى پىكەۋە.

بۇ چۈنە ھەلەكان دەربارەى ژيان:

ھەندى گەنج خەۋن و بۇچونى ھەيە دەربارەى ژيانى ھاۋسەرگىرى، ئەۋە خەۋنەش

گه مارۆدراون له چهند رۆژو شهوێك كه هه مووی رۆمانسیهت و په یوه ندی تایبه تی یه، ههروه ها روون کراوه ته وه كه زۆربه ی کێشه و به ربهره کانیه کان كه گرپه رده دات له ژيانی هاوسه رگری ئه و بۆچونه هه له و خه یالیا نه یه له ژیان و دوا رۆژدا، چونكه هه ندی كه س له جیهانی خه ونه گولاویه کان ده ژین، وا بیر ده کاته وه كه دوا رۆژ به هه شتیكه بی کێشه و گرو گرفت، به لām پاش ئه وه ی ده چیتته ناو دونیا تازه که ی کاتیك به دوا ی ئه و به هه شته ده گهریت نایدۆزیتته وه، بۆیه لۆمه ی هاوسه ره كه ده کات كه ئه و به رپر سیاره، ئینجا به ربهره کانی یه کی درێژ ده ست پیده کات كه ژیان تام و مانا که ی نامینیت، له کاتی کدا هه ندیک هیوا و ناوات له خه یاله وه ده رده چن ناتوانیت له سه ر زه وی جی به جی بکریت.

پیاو و نافرته له راستیدا مه لاتی که ی ناسمان نین، به لکو ئیمه مرۆفین و له سه ر زه وی ده ژین، دوورین له به هه شتی به لێن پیدراو و جیهانه خه یالی یه کان. له و رێره وه دا پتویسته داواکاران له سه ر خوازی نی بزانه كه ژيانی گولاوی که وا ماندوو بوون و هه لّخه لئان دنی تیدانی یه ئه و به هه شتی دوا رۆژه، به لām ژيانی دونیا بریتی یه مه نزلگی کارو تاقی کردنه وه و تیکۆشان، له گه لّ ئه وه ش قورتانی پیرو ز وه سیه تمان ده کات كه چاره نوس له بیر نه که یین، ده بی باوهرمان وابیت كه ئه و ژiane شیرینی تیدایه، به لām مرۆف جیاوازی ده کات له ئه و تر له تیگه یشتن و کاردا ئه گه ر ئیماندار تووشی خۆشیه ک هات سوپاسگوزاری ده کات ئه مه یان چاکه یه که له بو ی، وه ئه گه ر توشی ناخۆشیه ک هات ئارام ده گری وه دیسان چاکه یه که له بو ی.

هه لّخه له تان دین له نیوان هه ردوو لایه ندا:

فیل باز ئه و که سه یه که یه کیك له لایه نه کان پیاو یان نافرته که له په نای خۆی ده هیلیتته وه فیل له ئه وی تر یان ده کات و درۆشی له گه لّدا ده کات، یان ده هیلیتته وه و قسه ی بۆ ده کات، یان به ئامانجی دل خۆش کردن، یان به ئامانجی گرتنی و پارێزگاری لیکردنی، یان به ئامانجی شاردنه وه ی که م و کووریه کانی که ناتوانیت وا به ئاسانی لی ی ده ربازییت، لێره وه ناکۆکی

سەر ههڵدەدات له نیتوان ژن و میرد ههکه به هۆی ئهو ههڵخه له تاندنه، ئاژاوه گیریش له م نیتونده رۆلی خۆی ده بینیت و قسه بۆ یه کێکیان یان ههر دوولا ده کات.

بۆ نمونه کچ یان کور له پیناو راکیشانی لایهنی تر بۆ لای خۆی ههڵدهستێ به قه ناعهت پێهینان به هاوسهر گیرى به هۆی زیاده رهوی، یان درۆهه له بستن به هۆی به زرزی پلهو پایه ی سامانی یان رهوشتی، جگه له به لێندانی به تال که له ههواوه ده رده چن، به لام که ده چنه گۆره پانی ژیان شته شاراوه کان ئاشکرا ده بن وه راستیه کانیش ده رده که ون، لهو کاته ناکۆکی ده ست پێ ده کات یان بیر ده که نه وه له ده ربازبوون له یه کتری، چونکه فیل لیکراو هه ست ده کات ههر له سه ره تاوه ئهو ی تر له گه لیدا راستگۆنه بووه، ئه ی کۆتاییه که ی چۆن ده بیته؟ باوه ر به یه کتری نامینیت.

له سه ر ئهو بنچینه پێویسته داواکاران له سه ر داخوازی بزانه که پێکه وه نانی مالتی باش و وه ستاو له سه ر خوشه ویستی و به زه یی کرداریکی بازرگانی خراپ نیه له چوا چێوه ی دا به ههر وه سیله یه ک بیت قازانج به ده ست به یینی، به لام ئهو په یوه ندیه کی پیروژه پێویستی به به ستانه وه کی پیروژه هیه وه ستاو بیت له سه ر راستی و راشکاوی له نیتوان هه ردوولا.

گه ران به دوای هاوسه ردا ته نها بۆ تیرکردنی ئاره زووه کان؛

تێگه یشتنیکی هه له هیه له لای هه ندێ گه نج ده رباره ی تێگه یشتنیان له خوازیینی و هاوسه رگیری. زۆریه ی گه نجان هه ولده دن له پناوی دامرکاندنی ئاره زووه کانیا ن هاوسه رگیری بکه ن. وه باوه ریا ن وایه که ژیا نی هاوسه رایه تی ته نها تیرکردنی ئهو لایه نه یه، بیتاگان له وه ی ئه وان ده روانه لایه نی ئاره لێ که نابیتته ئامانجێک بۆ پیکه یینانی خێزان، ئه مه یه که میانه، دووه میان ئه م جوړه هاوسه رانه زۆر نامیننه وه وه به رده وام نابن، چونکه به خیرایی ئاره زووی سیکیسیان ده کوژیته وه، وه ئه م بینایه ده روخت که له سه ر ئهو بناخه یه ده ستی پێکردبوو.

ژیا نی هاوسه رگیری ده بیته له سه ر بنچینه ی تێگه یشن و هۆگری و خوشه ویستی و

تەۋاۋكارى پىكەۋە بىرئىت، ۋە بەجى گەياندىنى ئەركى خۇدايى، تاۋەكو بەردەۋامى و بەدەست
 ھىنانى بەختەۋەرى بەدۋادابىت، ۋە لەئەركەكانى دىكە باشى ھاسەرگىرى جگە لەتتەركردنى
 ئارەزوۋەكانى سىكسى برىتى يە لە ھەلگرتنى بەرپرسىيارەتى خەرچكردنى بىژيوى، ۋە
 ئەركەكانى كۆمەلەيتى و پىشەيى، ۋە بەرپرسىيارەتى پەرۋەردەكردنى مىندال، ۋە چاۋدېرى
 خىزانى و زۆرى تىرىش.

ژن ھىنانى بەرژەۋەندى:

ژن ھىنان پەيۋەندىيەكى پىرۋزە لە نىۋان دوۋكەس روودەدات رىخۆشكەرىكە بۇ
 دامەزراندنى مال ماناى خۆشەۋىستى و بەزەيى و مىندال ھەلگىرى، بەلام چى روودەدات
 ئەگەر ئەو نامانجە پاىە بەرژە بگۆرىت بۇ نامانجى ماددى بەبى رەچاۋكردنى ھەلۋىستى
 مەۋقايەتى؟ ۋە چى روودەدات ئەگەر ئەو خۋازىيىنە گۆرا بۇ خۋازىيىنى بەرژەۋەندى؟ بەداخەۋە
 ھەندىك لە خۋازىيىنى ھەن لەسەر ئەو بىنچىنەيە دامەزراۋن و بەردەۋامىش روودەدەن، ھەندى
 كەس ھەن داخۋازى پىشكەش دەكەن لەدەروازەى بەرژەۋەندىيەكى دىارىكراۋ كاتىك
 نامانجەكەيان ھاتەدى ھەموۋ پاكانەۋ ھۆكارىكيان كۆتايى پىدېت و ژيان دەست پىدەكات
 بەناكۆكى و جىاۋازى.

نەمۇنەى ھالەتەك:

گەنجىك لەھەموۋ شوئىتەك دەگەرىت بەدۋاى ئافرەتەكى خاۋەن سامان، كە زۆر
 پىۋىستىتى بىتتە ھاسەرى، لىرەۋ لەۋى گەرا تاكو ئافرەتەكى تەلاق دراۋى دۆزىيەۋە،
 ھەرچەندە سامانى ئەۋەندە زۆر نەبوۋ، بەلام بەشەك لە چاۋچىنۆكىيە پىك ھات و ھەندىك
 پىداۋىستى تىركرد، بەكردار چۈۋە پىشەۋە، چۈنكە ئافرەتى تەلاق دراۋ لەبارىكى بىرىندار داىە
 دەگەرى بەدۋاى يەكەك بىرىنەكەى بۇ تىمار بكات، ۋە رازى بوۋ، پاش ماۋەيەكى كەم

راستیه که دیار که وت، ههتا توانی له پاره که ی خواردو کهم بووه وه، تاکو ئافره ته که ههستی کرد که نهوی خوش ناوێت، به لām له نیوانیان ته نهها بهرژه وهندی تایبه تی ههیه، کیشه کان دهستی پیکردو به خته وه ریش دوور که وته وه، په یوه ندیه کهش گۆرا بۆ مملانی و شهرو شوڤرو دلّه کانیش جیا بوونه وه.

ئا ئه مه یه کۆتایی خوازیینی بهرژه وهندی، وه هه موو که سینک نیه تیکی ههیه، ئه گهر ئه و ژیا نه تاله ژیا نی ئه و بیّت، ئایا دوا رۆژه که ی چی ده بیّت بهرام بهر خودای گه و ره و میهره بان، وه پرسیا ری لی ده کریّت ده ریا ری ئه و. راسپارده یی له لاهو وه و له ژیر چاودیری ئه و دابو وه، بۆیه خوازیینی بهرژه وه ند سا زی نیه، به لکو بهر زتره له وه یان، له ژیر رۆشنا یی ئه م ئایه ته پیروژه خوا ی گه و ره و دلۆقان ده فهر مویت: (هن لباس- لکم و انتم لباس هن).

ژن هیانی ناچاری:

له هه ندیک ب نه ماله و خیزان سیسته می خوازیینی خزما یه تی هه یه، یان ژن هیان بۆ کوره کان له یه ک خیزان هه ر له مندالیه وه بۆ دیاری ده کهن، ئه و خوازیینی پی ی ده لێن خوازیینی به ناچاری، ئه مه یان ترسان کترین حاله ته کا نی خوازیینی، که وا باوک کورو کچه که و مناله کا نیان خوازیینی ده کهن بی ئه وه ی گوی بده نه ئاره زو وه کا نیان، ته نهها خه میکه و ده یانه وی لی ده ربا زین، کا تییک به زۆره ملی خوارد نیکی ده یده تی به لām ئه و خه ز به م خوارد نه نا کات و ئیشتیه ی بۆ ناچیت. ئه مه ش وه ک خوازیینی وایه، خوازیینی ش زۆر جا ران تامی تیدانیه، ئه گهر تامی شی تیدابیّت به خته وه ری تیدانیه، وه زیاتر له مه هه رکا رییک کیشه یه ک له نیوانیان رووبدات ئه و ئه و که سانه به نه فره ت ده کهن که بوونه ته هۆکا ری ئه و ژیا نه یان، که وا ئه و دۆزه خه یان بۆ درۆست کردو ون.

ژن ھېنانى عورفى (داب ۋ نەرىت):

ژن ھېنانى عورفى دابو نەرىتتىكە كارىپىدە كرىت لەسەر خوازىننى بەبى سەلماندىن بەبەلگە نامەيەكى رەسمى، ئەگەر بە نوسراۋ بوو يان نەنوسراۋ، دوو جۆرىش: جۆرىكىيان يەككە گرىتەۋە لەگەل روكن و واجبەكان، ۋە جۆرىكىيان وانپە.

جۆرى يەكەم: گرىبەستىكى دوورستە ھەموونىشانەكانى شەرىعى لەسەر رىك خراۋە، لەچىزۋەرگرتن، جىگىر كەردنى ھەقى ھەردوۋلا، ۋە دەبىت ئەم گرىبەستە جىگىر بىكرىت بەرامبەر لايەنى رەسمى بەرىگەكانى سەلماندىكى زانراۋ.

جۆرى دوۋەم: ئىنەيەك لەۋ: ناۋەرۈكى گرىبەستەكە لەنىۋان پياۋو ئافرەتەكە دەكرىت بەبى شاھىدى لەسەر ئەمە، ئەمەش بەژن ھېنانى نەپنى ناۋ دەبىت، ئەمە گرىبەستىكى بەتالە، بەھۋى نەبوۋنى شاھىد، ۋە بەھۋى بلاۋ كەردنەۋە ئاگادار كەردنەۋە كەھەندىك مەزھەب لەسەرى كۆكن، جووت بوۋنى سىكىسى حەرام دەكات، چۈنكە ھەقى ھەردوۋلا تىيدا جىگىرنى، ئەگەر يەكىك ژنى مەرەكە بەبى سەر پەرىشتىار ۋە بەبى شاھىد و مەرەكە كەشى شارەۋە، ئەو مەرەكە كەردنە بەتالە بەرىكەۋتنى پىشەۋايان، ۋە زانايانىش دەلىت: (ناكرىت تەنھا ئەگەر پەرىشتىارىك نەبىت) (ھەر ئافرەتەك بەبىمۆلەتى سەپەرىشتىار مېردى كەرد ئەۋا مەرەپپەكە بەتالە) يەكىكى تىش لەسەلەفەكان دەلىت مەرەپپە دروست نىيە تەنھا بە دوو شاھىد نەبىت، ئەۋ مەزھەبەش ئەبو حىفەۋ شافى ۋە احمد و مالك دەلىن پىۋىستە مەرەكە كەردنە بە ئاشكرائىت، ۋە ژن مەرەكە كەردنى نەپنى لە رەگەزى مەرەكە كەردنى تاۋانەكانە، خۇداى گەۋرە دەفەرموئىت: (محسناات غر مسافحات ولا متخذات أخدان).

دەربارەى ژن ھېنانى عورفى دكتور فرىد ۋاصل دەلىت: خوازىننى عورفى بەبى شەرىع دروست نىيە لەم كاتەدا كەۋا ئىمەى تىاين، ۋە بلاۋ كەردەۋە ئاينەكانىش دەربارەى ۋوتوانە، فېتنە تىدازۋر دەبىت، شاھىدەكانىش لەۋەى كە شاھىدىيان لەسەردابوۋ نكۆلى دەكەن، ۋە شاھىد بەدرۋو وونكەردنى مافى ژن و مىرد، ئەم خوازىننىيە دروست نابىت تەنھا ئەگەر ئەۋ ئەرەكان و

مه رجه شهرعیانه ی تیدا هه بیئت:

۱- دارشتنی شهرعی دروست له نیوان میرده که بیان بریکاره که ی وه سه ره رشتیاری ژنه که یان یه کیلک له بریکاره شهرعیه نزیکه کانی.

۲- ئاماده بوونی سه ره رشتیاری شهرعی بۆ ژنه که له کاتی گریبه سته که بۆ ئه وه ی به خۆی سه ره رشتیاری گریبه سته که بکات له جیاتی ژنه که، چونکه سه ره رشتیاری شهرعی روکنیکه له روکنه کانی خوازیینی له لای ئاماده بووان، وه دواکه وتنی ئهم روکنه به تال ده کاته وه لای ئاماده بووان، ئهمهش به شیوه یه کی گونجاو ده بینین بۆ ئهم کاته، بۆ قه دهغه کردنی فیل کردن.

۳- هه بوونی شاهیدی دادپه روهر له کاتی دارشتنی گریبه ست وه دادپه روهری ئاشکرا مه رجیکه له دروستی شاهیده کان له سه ر گریبه ستی هاوسه ر گیرى، وه دادپه روهریش له یه کیلک داواده کریت له گونا هه گه وره کانی نه نجام داییت، وه زۆر سوریش نه بیئت له نه نجامدانی گونا هه ی بچوک.

۴- ئاشکرا کردنی ماره کردنه که، واته: خوازیینی له لای گریبه ست ئاشکرای گشتی یه، ئهمهش به ریگا کانی ناساندنی به سه ر خه لکدا، له هه مووی گرنه گتر دامه ززاندنی ئاههنگ و خۆشی، وه بانگه یشت کردنی خه لک بۆ ئاماده بوونی گریبه سته که، ئاشکرا کردنی به هه موو هۆکاریکى شهرعی و ئاههنگ گێران به ناو خه لکدا، بۆ هه دیسیکی عایشه ره زای خوای له سه ر بیئت ده فره مویت: پیغه مبه ر درودی خوای له سه ر بیئت ده فره مویت: (أعلنوا هذا النكاح، واجعلوه في المساجد، واضربوا عیله بالدفوف)، وه ره زه نیش زیادى کردوه: (فان فصل مابین الحلال والحرام: الصوت) أخرجه الترمذي.

بۆیه ئاشکرا کردنی گریبه ست له لای مالیک روکنیکه له روکنه کانی ماره یی، ئهمهش دروسته له م چه رখে دا، وه دروست له به ر ئهمه هه ر گریبه ستیک ده ریچیئت وه ئهم مه رجان هه روکنانه ی تیدانه بیئت گریبه ستیکى شهرعی و دروست نیه، وه گریبه ستیش به بی ئهمه له فره مانى داوین پیسیه.

ژن ھېناني مىسار:

ژن ھېناني مىسار: بىرىتى يە لە گىرىبەستى مارەيى لەسەر ئافرەت گىرىبەستىكى شەرىعى ھەموو مەرج و ئەرەكەكانى تىدەيە، تەنھا ژنەكە بەرەزامەندى خۆى لە ھەندىك مافى خۆى لەسەر مىرد خۆش دەيىت، ۋەك نىشتەجى، ۋە خەرجى، ۋە مال دانان بۆى. ئەم دياردەيەش لەبەر زۆرى ئافرەتانى شىۋنەكردوۋ دامەزراۋە، ۋەھەر ۋەھا لەبەر نەبوونى تواناي ھەندى كەس لەسەر خەرجى زۆر و مال دانان، لەبەر ئەۋە پەيۋەندى بەم مالەتازەيە تەنھا ئەنجام دانى پەيۋەندى تايىبەتى نىۋان ژن و مىردە.

ھوكمى ژن ھېناني مىسار/

سى راھەن لەسەر ھوكمى ژن ھېناني مىسار ۋەك ئەمانە:

ھوكمى يەكەم: ئەمەيان رىپىدراۋە لە گەل ئەۋەش ئاپەسەندە، ۋە ماناي ئەۋەتەيە گىرىبەستىكە ھەموو روكن و مەرجەكانى شەرىعى ئەنجام داۋە، ھىچ بەھانەيەك ۋە رىناگىرەت بۇ ھەرام ۋەك: ژن ھېناني ھەلۋەشاۋە يان ژن ھېناني كاتى، مەبەست لى ي ئەۋەيە ژنەكە رازى بوۋە بەلىخۆشبوون لە ھەندىك لە مافەكانى، ۋە ئەۋەى رىپىدەدات بەم جۆرە ھاسەرگىرىيە پىشت دەبەستى بە ھەلۋىستى دايكى ئىمانداران سۈدەبنت زەمە خوا لى ي رازى بىت كاتىك گەۋرە بوۋ خۆى خەلات كەرد بە پىغەمبەر درودى خۋاي لەسەر بىت كەۋا بىتە ھەۋى ي عانىشە، پىغەمبەرىش درودى خۋاي لەسەرىيىت بۇ عانىشەى دابەش كەرد بەدوۋرۇژ: رۇژىك بۇ ئەۋە رۇژىكىش بۇ سەۋدە. (رواھ البخارى).

ھوكمى دوۋەم: ئەم جۆرەيان ھەرامە، نەيىنەكەش لەم جۆرە ھاسەرگىرىيە ئەگەر بلاۋ بىتەۋە لەناۋ كۆمەلگا ھىچ ئامانچىك لە ھاسەرگىرىيە بەدەست نا ھىنى، لەدلىنەۋايى و خۆشەۋىستى و چاۋدىرى تەۋاۋ بۇ مافەكان و ئەرەكەكان ۋە پەروەردەكردنى مىندال.

حوكمى سىيەم: ۋە ستانىك لى ھوكمەكەي، ئەۋەي دياردەكەۋىت كەۋا مەرجادانى پىاۋە كە لا بردنى نەفەقە و مالدانانە، لەگەل ئەۋەش گرىبەست دروستە ۋە ھاۋسەرگىرىش دروستە، چونكە ئەم جۆرە ھاۋسەرگىرىيە ھىچ ۋەر ناگىت لى پىداۋىستىيەكان كەۋا ھەرشارەزايەكى دادپەرۋەر كە ئەيدات بەبى فراۋان بوۋن و روونكرندنەۋا لى جۆرە ھاۋسەرگىرىيە. ھەرۋەھا ئەم جۆرە ژىن ھىنانە بە كىشەكانى خواز بىنى دادەنرىت، چونكە ھىچ خۆشەۋىستى و بەزەبى و دلئەۋايى لەدۋاۋەيدا نىيە كەلەئامانجەكانى خوازبىنىيە، بەلام زۆربەي جار گەمارۆ دراۋە بە بەتتىركردنى ئارەزوۋە سىكىسى يان بۆ بەھىزكردن. ئەۋەش سودىكى بەدپەتۋە لەگەللىك سوۋدى وون بوۋ، بۆيەش ئەمە نابىتە كۆمەلگايەكى تەۋاۋ و بەختەۋەر لەگەل ئەم جۆرە خوازبىنىيە،

زىيادە رۆيى لەنيۋان ئاراشت دان، ۋە درۆكردن لەقۇئاغە:

ئايا زىيادە رەۋى دەكرى لە خۇئاراشت دان و دووركەۋتنەۋە لەراستى لەقۇئاغى خوازبىنى؟

ئايا لەقۇئاغى خوازبىنى درۆكردن و لادان ھەيە؟

زۆر بەي گەنجان لە قۇئاغى خوازبىنى پىداگىرى دەكەن بۆ زىيادە رۆيى لە ئاراشت دان و دەرختىنى ئەۋەي لە تايبەت مەندىيەكەي دانيە، ئەگەر بۆ ئاراشت دان ئامانجىكى پايە بەرز ھەبوۋ، ئەۋەش دلخۇش كىردنى لايەنەكەي ترە، يان دروست كىردنى پەيۋەندىيەكى خۆشەۋىستى يە لەنيۋان، ئەۋەش كاريكى باشە، بەلام ئەگەر ئەم ئاراشت دانە درۆ و شاردنەۋە راستى بىت لەلايەنەكەي تر، ئەمەش ھۆكاريكى جياۋازە لە بەدەست ھىنانى ئامانجەكان، چونكە ھەر يەككە لەۋانە يەخەي ئەۋىتر دەگرىت بەرەفتارىك كە پىشېبىنى نەدەكرا، زۆر كىشەش روودەدات، بەختەۋەرىش دوور دەكەۋىتەۋە، ئازاۋە جياۋازى نرىك دەبىتەۋە و كۆتايىيەكەشى باش نابىت. بۆ زال بوۋن بەسەر ئەۋ كىشەيە دەبىت پىداگىرى بىكەيت لەسەر ئەمانە:

۱- يەكەم لەسەر ھەردوۋلا پىۋىستە راشكاۋىن بە خاسىيەتەكانى، ۋە ۋەستان لەسەر كەم

ۋ كورىيەكانى، يان بەراست كىردنەۋى ئەۋ كەم ۋ كورىيەكان، يان يارمەتىدەنى لايەنى دىكە لەسەر رازى بونيان سەرىگىت.

۲-دەبىت خۇرازاننەۋە لەسنورى سەرنج راكىشانى ئەۋى دىكەبىت، ۋە زىاد كىردنى پەيۋەندى خۇشەۋىستى ۋ بەزەبى لەنىۋانان.

۳-ھەر يەككە كۆشش بىكەت بۆلەك گەران بەدۋى خاسىيەتى ئەۋى دىكە لە باش ۋ ناتەۋاۋىيەكان، ۋە ۋەستان لەگەللى بەبى لايەنى تاۋەكو ژيان بە رەخنەۋ تانەۋ تەشەر دەست پىنەكەت، چۈنكە بەختەۋەرى لەلەيان دۈۋر دەكەۋىتەۋە.

۴-دەبىت رىكەۋتەكان لەنىۋانان لەسەر گىرگىزىن ھەنگاۋەكان بىت كە يارمەتى ھەمۋە لايەك بەدات لەسەر مامەلە كىردن لەگەل يەكتەر بە خۇشەۋىستى، تاۋەكو ھەنگاۋەكان بەختەۋەرى بەدەست بەيىن.

كىشەى سەرىيەستى لە رادەبەر لەماۋەى دەستگىرانىدا:

لە ھەندىك خىزاندا سەرىيەستىيەكى رەھا ھەيە لەژىر ناۋىشانى: مەن دىلىم لە كچەكەم، يان پشت ئەستۈۋىر بە كچەكەم، بۆيە بۆلەك نەكەۋ دەستگىرانەكى سەرىيەستى فەراھەم دەكەن بۆ ئەۋەى لەمال بچنە دەرەۋە، ۋە بەكەيفى خۇيان دابىشش ۋ برون بەبى پەيۋەندى ۋ سىنور، لە پىكەۋ دانىشتن بەتەنھا دەۋورىن بەبىيانۋى زىاتر يەكتەر بناسن، لىرەۋە كىشە روودەدات، بەلام ئەۋ كىشەيە لەۋ بۈرەدا روودەدات، ئەۋەيە ئەگەر گەنج كۆيۈۋەۋ لەگەل ئافرەتلىك لەگەل ئەۋەى شەرىنى نىيە بۆي لىك نىزىك بۈۋنەۋە گەت ۋ گۆ روودەدات، دۋى دەست لىدان ۋ پىشەكەكان دەرۋان كە ئەمە سۆزۈ خۇشەۋىستى يە بەرامبەر خۇشەۋىستەكەى، ھەرۋەھا ئەگەر رىكەۋتن ۋ گىرەست ۋ دوست كىردن رۈنەدات ئەۋا ھەردۈۋلا زەرەرمەند دەبن، پىاۋەكە زەرەرمەند دەبىت چۈنكە پىشتى لە خۈاكردۈۋە، لەۋانەيە تۈشى چارەنۋىسىكى خراب بىت، ۋە ئافرەتەكەش زۆر زەرەرمەند دەبىت، ئاپرۈۋەكەى لەدەست دەدات ۋ واخۇى دىتە بەرچاۋ كە

سووك و ريسوا بووه، ناوبانگيشى له ناو خه لك ده شيوت،

به لام نه گهر نهه په يوه نديه گه شهى سهندو گه يشته په يوه نديه كه ته نها ژن و ميتر ده كه پى ناگادار بوون، نهوا زهره ر مه نديه كه دوايى بۆ هه ردو ولايان ده گه ريته وه به تاييه تى ئافره ته كه، بۆيه پيوسته هه موو خيترانيك سوورييت له سه ر په روه ده كردنى مندا له كانيان چۆن سه ربه ستى به ده ست ده هينن، به لام به مه رجيك پيچه وانه نه بيت له گه ل شه رع و ئاين، هه تاكو كاتي ك په يوه نديه كه ش ته واوييت له سه ر بنچينه يه كى دروست بيت، له دوايدا به خته وه رى و دلته واوي و بيده نكي بچه سپيت. به لام پاش گر بيه سته كه ش ده بيت سه ربه ستيه كه بۆ هه ردو و هاوسه ره كه نه گاته راده ي ژن و ميتر دايه تى، تاوه كو به خته وه رى دروست له شه وى بوو كي نيدا بيت ده ي، به لام نه گهر گه يشته په يوه ندى ژن و ميتر دايه تى هه رچه نده پيچه وانه ي شه رع نيه، به لام پيچه وانه يه له گه ل داب و نه ريته كان.

ئيسا بانگه وازى بۆ هه موو كه سيك كه ده يه وي ت به خته وه رى شانسى بيت له و قوناغه دا وه مافى خۆى باش بزاني ت وه هه ول بيات بۆ به ده ست هينانى، وه نه گه ره كه كانى خۆى بزاني ت وه يارمه تى خه لكى تريش بدات بۆ نهه مه به ستته، له گه ل نه وه ش كي شه ي دروست له هه له كردندا نيه، به لام كي شه ي گهور، نه وه يه كه سيك ريگاي راست بناسي ت و به رده وام بيت له هه له كردن، نه وه ش هه لويستى كه سيك بىر ديني ته وه كه ده ليت: نه مه ژه هر، نه گه ر لى نيك بيت وه، نهوا ده ت كوژى، وه ده ليت: ته نها يه ك جار هه لده ست به تاقى كردنه وه ي، له و حاله ته دا نا بيت ته نها جاري كيش تاقى بكه يته وه، چونكه دوايه كه ي مرده نه، هيچ ئاقل مه نديك شتيك تاقى ناكاته وه، له هه لويست و روودا وه كان كه ژيان و راستي تى ئيسپاتى كردي ت كه نه مه درووت ده خاته وه، له به خته وه رى و شادى.

بەكورتى؛

بەم راسپاردانە لەو ۋەرزدا دەردەچن:

- ۱- دەبىت دەست نیشانکردنەكە لەسەرەتاۋە لەسەر بنچىنەيەكى باش بىت.
- ۲- دەبىت دەست نیشان كردنەكە بەپلەي يەكەم لەسەر بنچىنەي تايىن بىت.
- ۳- لە سەرەتاي يەكترناسىن پەيوەندىم لەگەل دەزگىرانەكەم باش دەكەم، ۋە كۆشكىش لەسەر ھەوا دروست ناكەم.
- ۴- دەبىت لەيەكەم ساتى ھاسەرگىرى راشكاۋانە بىت.
- ۵- لەھەموو مامەلەكانماندارەچاۋى ھەقى خۋاي گەۋرە بگەين.
- ۶- لەئامادەكارى و كەلو پەلو خەرجىدا زياتر لەتوانا زىادە رەۋى نەكەين.
- ۷- پاش دەست نیشان كردىكى باش بارا نەبين.
- ۸- لە كاتى دەست نیشانكردنى ھاسەردا باخۇمان لە ھاورى خراپ بەدوور بگىرىن ۋە بەرەو بىياتنان بەرەو يەكەم قۇناغەكانى خۋازىيىنى ھەنگاۋ بىيىن.
- ۹- با وريابىن لە ترسناكيەكانى ژن ھىنانى عورفى و ژن ھىنانى مىسار لەسەر كۆمەلگا.
- ۱۰- لە ھەموو ئىش و كارەكاندا با دل سۆزى بىر خۇمان بەيىنەۋە بۇ روو بەروو بوۋنەۋەي خۋاي دلۇقان، تاۋەكو سەرگەۋتوو راستگۇيىن.

خۇت تاقى بگەرەۋە؛

ئەمەي دىت كۆمەللىك پىرسىيارن پىۋىستە لەسەر خۇت جى بەجىيان بگەيت، ئەگەر بەتەۋاۋى رىككەۋتى لەگەلدا ئەۋا لەژىر ھەلپژاردنەكە (بەللى) دابىنى ۋە ئەگەر رارابويت ئەۋا نىشانەي (ھەندى جار) دابىنى، ۋەئەگەر رىككەۋتى ئەۋا نىشانى (نەخىر) لەژىر ھەلپژاردنەكە دابىنى.

ز	پرسىپارەكان	بەئى	ھەندى چار	نەخى ر
۱	ئايىا ترسناكى رارايى دەزانى چىيە لە ھەبژاردنى ھاوسەردا؟			
۲	ئايىا دەزانى كىشەكانى دىنە بەردەمت چىن لەكاتى يەكتەر ناسىندا؟			
۳	ئايىا دەزانى ترسناكى ژنەينانى بەرژەۋەندى چىيە؟			
۴	ئايىا دەزانى ترسناكى ژنەينانى عورفى چىيە؟			
۵	ئايىا دەزانى ئامانچى سەربەستى زىيادە رۆيى چىيە لە قۇناغى دەستگىرانىدا؟			
۶	ئايىا دەزانى تەگەرەكانى درۆۋ زىيادە رۆي لە رازاندنەۋە چىيە لە قۇناغى دەستگىرانىدا؟			
۷	ئايىا دەزانى بەرھەمەكانى تىگەيشتنى ھەلە چىيە لە سروشتى خوازىيىنىدا؟			
۸	ئايىا دەزانى چۆن خۆت پاك دەكەيتەۋە لە كىشەكانى قۇناغى دەستگىرانى؟			
۹	ئايىا دەزانى كىشەكانى روودەدەن لەكاتى بارگرانى لايەنى دوۋەم بەزىياتر لە تواناي خۆي چىن؟			
۱۰	ئايىا پىداگىرى دەكەيت لەسەر رىزگرتن بەسنوورى شەرىع لە قۇناغى دەستگىرانىدا؟			

ھەلەسەنگەندە:

ئەگەر ۋەلەمەكەت بە (بەلى) بولسا، ئۇ ۋەلەمەكەت، ۋە ئەگەر ۋەلەمەكەت (ھەندى) جار) بولسا، ئەگەر ۋەلەمەكەت، بەلەم ئەگەر ۋەلەمەكەت بە (ئەخىر) بولسا، ھېچ ۋەزىيەتتە. ۋە دەكرىت خۇت ھەلەسەنگەندە ۋەك تەمەي خوارەۋە:

ھالەت	پەلە
تۆگەلىك كېشەت لەبەر دەم دايە لەۋ قۇناغدا لە دروست كەندى مالىكى بەختىار.	لەسفر - ۴ پەلە
تۆھەلەدەدەيت لە قۇناغى دەستگىرانىدا كان كېشەكان دووربەختەۋە، ۋە پىۋىستىت بە زانىيەرى زىاترە.	لە ۵-۱۰ پەلە
تۆبەرىگادا دەۋىت، بەلەم ھېشتا كۆسپ ۋە تەگەرە ھەيە لە بەختەۋەرى پىگەيشتەنت لە قۇناغى دەستگىرانىدا.	لە ۱۱-۱۵ پەلە
تۆشايەنى ئەۋەيت ھەنگاۋ بىيىت لەسەر رىنگاۋ بەختەۋەرى، پىۋىستە لەسەرت بەردەۋام يىت، ۋە بگوازىتەۋە بۇ قۇناغى داھاتوو.	لە ۱۶-۲۰ پەلە

به‌شی چواره‌م

شەوی پەردەو پەییوەندی سیکی

-ئامادەکاری.

-ئاهەنگی خوازیینی.

-ئامۆزگاریەکانی شەوی پەردە.

-سەرەتای جووت بوون.

-کایگەری ماچ لە ژێانی هاوسەرگیری.

-ئارام گرتن لە سەرەتای یەکتەناسینی سیکی.

-ژنەکە چی خۆش دەوێت لەمێردەکە.

-مێردەکە چی خۆش دەوێت لە ژنەکە.

-جیاوازی نیوان پێگە‌یشتنی دوورەگەز.

-جیاوازی نیوان پیاو و ئافرەت لە سیکی دا.

-رێکەوتنی نیوان ژن و مێرد لە جووت بووندا.

-جۆرەکانی جووت بوون.

-قوناغەکانی جووت بوون.

-رۆڵی هەریەکە لە ژن و مێرد لە جۆلاندن.

-چی هەیه پاش جووت بوون.

-ئاوەرۆک.

-خۆت تاقی بکەوه.

ئامادەكارى :

ھەموو قۇناغىڭ لە ژيانى مرۇق بە گرنىگ و سوود بەخش دادە نرىت، وە مرۇقى ئاقل ھەموو ساتە كانى ژيانى گرنىگى پىدەدات لە ماوہى نياز پاكى و دلسۆزى بۇ خوداى گەوردە مېھربان، ھەر وەھا خوداى گەوردە لەبىر ناكات لە خۇشى و ناخۇشىە كان، لەو رىزە وەدا ھەر كەسىڭ بىەوئىت پىتويستە ژيانى نوئى دەست پىبىكات بە جۆرىڭ بەختە وەرو سەر كەوتوبىت، وە نيازى وايت لە ماوہى ژيانە تازە كەى لە خوداى گەوردە نزيك بىتتە وە، وە مالىكى نوئى پىڭ بىنيت دامە زرايت لە سەر شەرى خوداى گەوردە مېھربان.

- ئاھەنگى خوارىنى :

تائىنى ئىسلام شادى و خۇشى لەدەروونە وە رىپىدراوہ، وە پىرۆز بايى و دەعوەت كردن، وە كۆبۇونە وەى خەلڭ و خزم و دۆست و خۇشەويستان، وە ھەموويان دلخۇش دەبن لە گەل ژن و مېردە كە، وە پىرۆز بايى لە يەكترى دەكەن بۇ پىڭ ھىنانى مالىكى تازە، ژيانە دەست پىمە كە بە خراپە لە ژىر بىيانووى تەنھا شەوئىكە، چونكە يارمەتيدەرە بۇ گەنج لە سەر تاوان بە بىيانووى شادى دەربرىن، بۇغۇنە: ئامادە كردنى ھەندىڭ خواردنە وە، يان پەنا بردنە بەر ھەندىڭ نمايش كردنى لاشە كانيان لە ژىر ناوئىشانى ھونەر، ئەمە چۆن زامنى سەر كەوتن و بەختە وەرى دەكات لە داھاتوودا؟

لەم دەر وازەدا ئەوہى دەيەوئىت سەرەتايى ژيانى دروست پىتويستە شادى دەربرى و خەلڭ كىش بەختە وەر كا، بەلام بە مەرجىڭ لە خوداى گەوردە ياخى نەبىت و دەرپچىت بە ھەر ھۆكارىكى رابواردن لە سنورى شەرىع.

نامۆزگارىيە كى شەۋى پەردە:

شەۋىكى بىناتنەرە شەۋىكى جوانە رەۋايە خۇشى ۋە شادى دەربىرى، ئەۋ خۇشە گىشتىگىر دەكرى لەسەر خىزم ۋە ناسىياۋ ۋە دراۋسى ۋە خۇشەۋىستان ۋە ھاورىيان، ۋە ھەرۋەھا دەكرى گۇرانى تىدا ئامانجىگىرىت ۋە كەيف ۋە شادىش رىيىدراۋە، ۋە دەكرى چىشت لىنان ۋە خۇنارايشتدانى تىدا ئەنجام بدرى، بەلام بەمەرجىك خەرجى كەسەكە زىاتر لەتوانى خۇى نەبىت، يان بچىتە خانەى دەست بلاۋى بەبى ئامانج، ۋە ھەرۋەھا كاتىكى خۇش ۋە جوان تىدەپەرىت لەگەل خىزم ۋە دۇستان، پاشان شوين بۇ ژىن ۋە مىردەكە چۆل دەكەن، لەۋ ساتەدا ژيانى تايىبەتيان دەست پىدەكات. ۋاباشترە ھەردوۋ ژىن ۋە مىردەكە ژيانىان دەست پىكەن بەدوۋ رەكەت نوپۇز كىردن بۇ دەست پىكەردى ژيانىكى تازە، تاۋەكو خىرو بەرەكەت لەلايەن خۇداى گەۋرەۋە مىھەربانەۋ. برژىتە سەريان. ۋە پاشان پەيۋەندى تايىبەتى پەيۋەندى جوۋت بوۋن لەنىۋان ژىن ۋە مىردەكە دەست پىدەكات، ئەۋەش پىۋىستى بەچەند نامۆزگارىيەك ھەيە تاۋەكو بەختەۋەرۋ سەركەۋتوۋىن بەبى كىشەۋ گىرت لەژياناندا.... ئەمەى خوارەۋە گىرنگىرىن ئەۋ نامۆزگارىيەن:

۱- ژىن ۋە مىردەكە رۇژىك يان چەند رۇژىك بە ھىلاكى ۋە دەمارگىرى ۋە شىپىزەيى دەژىن: ئەنجامى جولەى بەردەۋام ۋە داۋاكارىيەكانى رۇژى بىۋوك گۋاستنەۋە، يان رۇژانى پىشتەر لە ئامادەكارى ۋە كەل ۋەپەل، لە ۋە ھالەتەدا ۋە باشترە ھەۋلى جوۋت بوۋن نەدەن لە شەۋى پەردەدا، بەلكو ئەۋ شەۋ. بىكەنە شەۋى پىشودان، ئەم كىدارە داۋاغەن بۇ رۇژى دواتر يىاخود رۇژانى تر، چونكە ئەگەر لەم شەۋەدا ئەم كارە ئەنجام بەدەن زۆر جاران بەسەر نەكەۋتن كۇتايى دىت، ئەگەر زاۋا لەجارى يەكەم سەر نەكەۋت ۋە ھەۋلىدا بۇ جارى دوۋەم لە ھەمان شەۋدا ئەۋا شىپىزەۋ ھىلاك دەبىت ۋە لەۋانەيە سەرنەكەۋتن بىيىتە ھۆگرى، بەلكو زىاتر لەمەش زاۋا دەچىتە بازەنى گوماناۋى لە سەرنەكەۋتن، توۋشى خەمۇكى سىكسى دەبىت، يان ھەست كىردن بەروخان، لەۋانەشە خەلكەكە بۇ ئەۋەى دەگەرىننەۋە كە نوۋشتەى لىكراۋ. بەتايىبەتى لە

شۈيىنە فۆلكلورىيەكان.

لە ھەممۇ باشتر ئەۋدە بوۋك و زاۋا ھەۋلەدەن كەش و ھەۋايەكى لەبار بەدەست بەيىنن پىيىت لە خۆشەۋىستى و شاعىرانە، ۋەك ئەۋدى سەرەتاي ئىۋارەيسەكى كەش و ماتە لەژىر تىشكى بىدەنگى، لەگەل شىتېك ۋەك گالتە كەرنىكى سوۋك و دىارىيەكى جوان لەلايەن بوۋكەكەۋە، چونكە ھەممۇ ئەمانە ۋن زىاتر باۋەرى بە پىاۋە كە دەكات و دلىيان نارام دەيىت. ۲- پىۋىس ناكات پىاۋەكە داب و نەرىتى خراپ بەكاربەيىنى، بەتايىبەتى لە گۈندەكان و ناۋچە فۆلكلورىيەكان روودەدات، ئەۋىش چاۋەرى كەرنى ئەنجامەكەيە، ئارەزوۋ دەكەن لەدەيتنى كراسى بوۋكى، ۋە زۆرى تىش لەۋ رەۋىشانە كە ھەندى جار دەيىتە كىشەي دەروۋنى و چارەسەرىشى بەزەھەت دەيىت، ۋە تايىبەتى لەلاي ئافرەتەكە، ۋە لەۋانەيە كىشەكە چارە سەرى نەيىت ئەگەر ھات و ئافرەتەكە ھەستىار ياخود زۆر بەشەرم و ھەيىيىت، يان دەيىتە ھۆى دل ساردۋونى كەسوۋكارى زاۋا لەسەر بوۋكەكە، ئەم كىشەترسناكانە دەيىت دوۋر بىرىنەۋە تاكو كاريگەرى نەكات لەسەر بەختەۋەرى ھاۋسەر گىرى لە داھاتوۋدا.

۳- نامۆزگارى ئەۋ كەسە دەكرىت كە لەلە يەكەم جار لە پەيۋەندى جوۋت بوۋن سەرکەۋتوۋ نەبوۋ بە نارام گرتن، چونكە ئەمە كۆتايى نىە، بەلام پىۋىستە بگەرپن بەدۋاي ھۆكارەكان بۆ چى ئەمە روۋىداۋە، دەكرىت بگەرپتەۋە بۆ سى ھۆكار:

يەكەم: بەبىر خۆ ھىنانەۋە كە پىشتەر چەند ماندوۋ ھىلاك بوۋە، ئەمەش دەيىتە ھۆى بارى پىشۋى و شىپزەيى كەۋا سەرکەۋتوۋ نەبوۋ لەگەيشتن لەگەلى.

دوۋەم: لەۋانەيە كىشەيەكى دەروۋنى لەيەكەك ھاۋسەرەكان ھەيىت، ئەنجامى ئەزمۈۋىنى بەژان، يان كىشەي دەروۋنى، يان گرى و ئالۋىيەكى ھەيە لە رابردوۋدا، ئەمەش پىۋىستى بە دكتورىكى تايىبەتى ھەيە لە چارەسەرى دەروۋنى.

سىيەم: لەۋانەيە نۆشتە يان شىتېكى لەۋ بابەتەي لىكرابىت، ئەمەش چارەسەرى بەدۋعاۋ پىشكەۋتنى ياسايى و شەرى ھەيە، پىۋىستى بە فالچى و جادوگەر نىە، چونكە پەنابردنە

بهر ئهم جوړه خه لكانه كه سه كه له باز نه يه كي تاريك ده سور ښيته وه، به ده ست هيڼاني به خته وه ري له دنياو دواړو ژدا لاواز ده بښت.

۴- ده بښت ميژده كه سروشتي تويكاري بۆ نه دامي ميښنه بزانيټ، په رده ي كچيني چونه؟ وه چون مامه له ده كات له گه له هم هه لويسته تاوه كو سنوريك بۆ هم نازاره دابني كه نافرته كه تووشي ده بښت له گه له يه كه م په يوه ندي جووت بوون، له هه مانكاتدا ده بښت له و بروايه دابښت كه نازاره كه ي نه وه نده زور نيه تاوه كو نه ترسيټ و بښته هو ي ترسان له و كرداره له كاتي په يوه نديدا، به جوړيك روانيني نافرته كه به نازاري زور له نه نجامي دراني په رده ي بوو كيڼي دروست نيه، به لكو ترسي نافرته كه زال ده بښت به سهريدا، نه گهر نافرته كه نه ترسيټ نه و ميژده كه به رووخوشي و سه ليقه و له گه له ژنه كه ي دا ده بښت به ماوه كي كه م له جووت بووندا نازاره كه شي هه روه ك نقورچه يه كي سوو كه به ده ست بگيريټ له به شيك له به شه كاني مرؤف.

۵- يه كيكي تر له داب و نه رښته نيگه تيفه كان كه پيچه وانه ده بښته وه له سه ربه يوه ندي جووت بوون له دواړو ژدا نه وه يه كه له هه نديك پساوان واده زانن كه په رده ي كچيني ده بښت له شه وي يه كه مدا بدرټ، به لام و اباشتره كه ميژده كه پيدا گيري بكات له وه ي كونكردي په رده ي كچيني به شيويه كي هيواش و له سر خوويټ وه به چنه د شه ويكيش ته و او بښت، نه وه ش به بڼه نكي و به خته وه ري و پشو و دلنه وايي و چيژوه رگرتن رووده دات، به بي نيش و خه م و شپرزهي. بۆته وه ي نه مه ش به بي نيشانه يه كي لابه لا ته و او بښت ده كريت نافرته كه به هو ي به كار هيڼاني مهره ميك وه (فازلين) بۆ يارمه تي داني نيزينه له سر ته و او كردني په يوه ندي جووت بوون له سه رته ايي كردار به بي كيشه وگرفت.

۶- له كاره گرنگه كاني سه رته اي په يوه ندي جووت بوون بريتي يه له رو شنبيري ميژده كه، وه زانياري هه بښت له سر سروشتي جياوازي تاكه كه سي له نيوان نافرته تان له په رده ي كچينيديا، وه كار دانه وه ي خوين هاتن له گه له نه نجامداني په يوه ندي جووت بوون جياوازه له نافرته تيكه و.

بۇ ئافرىدە تىپكى تر، دەكرىت پاش كونكرىنى پەردەى كچىنى خويىنىكى زۆر بىت، لەوانەشە دلوپىك يان چەند دلوپىك خويىنى سووك بىت، ۋە لەوانەشە لەكاتى ئەنجامدان خويىن روونەدات بەگوپىرەى جىاۋازى جۆرى پەردەى كچىنى.

۷- ئەۋ خويىنەى كەلەۋانەىيە لەكاتى كونبىۋىنى پەردەى كچىنى لە ئافرىدە تەكەدەبىت، لەوانەىيە دلوپىك بىت، لەوانەشە خويىنىكى زۆر ۋە ھىۋاش بىت لەھەندىك حالەتى قورس ۋە دەگمەنىشە، دەبىت مامەلەى لەگەلدا بەكى بەپاك كەرەۋىيەك تاۋەكو پىس نەكات، لە ھەمان كاتدا يارمەتى بدرى لەسەر سارىۋىۋىۋە ۋە چاكبىۋىۋەى بەپەلە، ۋا باشترە پىاۋە كە نەچىتە لای پاش خويىن بەرىۋىۋە بۇماۋەى دوۋرۇز يان سى رۇز تاكو برىنە كەسارىۋەدەبىت.

۸- دەبىت زىن و مىردە كە بەبىرىان بىت لەدۋاى ئەم پەيۋەندىيە پاداشت ۋ چاكەيان بۇ دەنوسرى، كەۋا ئىسلام بۇيانى دانائە بەلام بەمەرجى نىەت پاكى، كەۋا لە ھەدىسىكى سەحىح دا ھاتۋە: (ۋى بضع أحدكم صدقة). قالوا: يا رسول الله، أيأتي أحدنا شهوته وكون له فيها أجر؟ قال: (نعم)، أليس اذا وضعها في حرام كان عليه وزر؟ كذلك اذا وضعها في حلال كان له أجره أحتسبون الشر ولا تحتسبون الخير؟ رواه مسلم. واته: (جووتبىۋىۋە لەگەل خيىزانى خوت پاداشت ۋ خيىرە) ۋوتىان: ئەى پىغەمبەرى خوا:، ئايا ھەرىيەكىك لەئىمە ئارەزۋى خوى دابركىيىتەۋ؟ لەگەل ئەۋەى چاكەۋ پاداشتى بۇھەىيە؟ فەرمۋى (بەلى)، ئايا ئەگەر ئاۋەكەى لەشۋىنىكى ھەرام بىكات گوناھى لەسەر نىە؟ ھەروەھا ئەگەر لە شۋىنىكى ھەلالىش بىكات خيىر پاداشتى بۇ ھەىيە. ئايا ئىۋە شەرو گوناھ ھەژماردەكەن بەلام پاداشت ۋ چاكە ھەژمار ناكەن؟

۹- لەسەر پىاۋە كە پىۋىستە لەبىرى بىت كەبەگوپىرەى رەۋشت ۋ داب ۋ نەرىت بۇ ئەم حالەتە ئەۋ دەبىتە داۋاكار ۋە ئافرىدە تەكەش داۋا لىكراۋە، پىاۋەكەش داۋاللىكراۋە، پىاۋەكەش زىياترە ئارە زۋە بۇى، ۋە لەۋىش كەمتر ئارام دەگرىت، بە جىاۋازى لە بلاۋكرىدەۋەى ھەندى كەس كەدەلپىن ئارەزۋى ئافرىدە تە ھىترە لەپىاۋ، راستى ئەۋەى سەلماندۋە كە ئەمە

جىاۋازە، ئەمەش راستىيە كەيە كە شەرىع ئىسپاتى كىردۈۋە.

۱۰- لەسەر ژنە كە پىيۋىستە ۋە لائىمى پىياۋە كەي بداتەۋە ئەگەر داۋاي سەرجىتى ي لىنكىرد، ئامادەنە بوۋنى خۇي رانەگە يىيىت كەۋا لەۋ ھەدىسەدا ھاتۋە (اذا دعا الرجل زوجته كاجتو، فلتاته وان كانت على التنور).

۱۱- لەسەر ئافرىدە تەكە پىيۋىستە لەبىرى بىت گوناھى چەندە ئەگەر داۋاي پىياۋە كەي رەت بىكاتەۋە بەبى بىيانو، بەرق ھەلئساۋى دەمىيىتەۋە، لەۋانەيە شەۋق ۋە ئارەزۋى بە فېرۇدەدات ۋە پالى پىۋە دەنى بۇ لادان لە رەۋىت يان بىر كىردنەۋە لىي، يان ھەرىچ نەبىت شېرزدى ۋە شىۋاۋى.

۱۲- نابىت ئافرىدە تەكە خۇي تەرخان بىكات بۇ رۇژوۋ گىرتنى سۈنەت ئەگەر پىياۋە كە لەمال بوۋ تەنھا بە مۆلەتى ئەۋ، چۈنكە ھەقى پىياۋە كە لە پىشتەرە لە پاداشتى رۇژوۋى ناپىۋىست، ۋە لە ھەدىسىكدا ھاتۋە: (لاتصوم المرأة وزوجها شاهد الا بأذنه) متفق عليه. مەبەست لىي رۇژوۋى خۇبە خىشىن بە رىكەۋتە، كەۋا لە ھەدىسىكى تىرىشدا ھاتۋە.

سەرھەتاي جۈۋت بوۋن :

ئامادەكارى بۇ جۈۋت بوۋن ۋە پارانەۋە، دەبىت پىياۋە كە بەناۋى خوداي گەۋرە دەست پىبىكات، پىيغەمبەر درودى خۋاي لەسەرىي دەفەرمۋىت: (لوأن أحدكم اذا أتى أهله قال: اللهم جنبني الشيطان، وجنب الشيطان وارزقنا، فان كان بينهما ولد، لم يضره الشيطان). ۋە لىي نىك بىكەۋىتەۋە بە ھىۋاشى ۋە ئاخافتى ۋە ماچ كىردن، پىيغەمبەر درودى خۋاي لەسەرىي دەفەرمۋىت: (لا يقعن أحدكم على امرأته، كمتقع الهيمة، ولتين بينهما رسول). قىل: «ما الرسل؟ قال: القبله والكلهم. وقال: ثلاث من العجز في الرجل....»). ۋە باسكراۋە كاتىك پىساۋ نىكى خىزانە كەي دەكەۋىت ۋە توۋشى دەبىت بەماناي: لەگەلى جۈۋت دەبىت پىش ئەۋەي لەگەلى بىناخافى ۋە رابۋىرىت ۋە لەگەلى پالدا تەۋە ئەۋىداۋىستى خۇي لىي جى بەجى دەكەت،

پېش ئەۋەي ئافرىتەكە پېداۋىستى خۇي لە جى بەجى بىكات. غەزالى دەلىت: پاشان ئەگەر پىاۋەكە ئارەزوۋى خۇي لى جى بەجى كرد بالەسەر خۇيىت لەسەر خىزانەكەى تاۋەكو ئەۋىش ئارەزوۋى خۇي جى بەجى دەكات، لەۋانەيە ئاۋ ھىنانەۋەى دۈابكەۋىت، ئەۋسا ئارەزوۋەكەى دەجۈلىت، چۈنكە گۈي پى ئەدانى ناخۇشە بۆى، ۋە جىاۋازى لە سىروشتى ئاۋ ھاتنەۋە لەۋانەيە يەگۈشە كىچۈنى لىبىكەۋىتەۋە رىكەۋتن لەكاتى ئاۋ ھاتنەۋە چىزى زىاترە، نابىت پىاۋ تەنھا بەخۇدى خۇيەۋە خەرىك بىت، چۈنكە لەۋانەيە ئافرىتەكە شەرم بىكات. دەبىت پىاۋەكە بزانىت زۆر بەى كىشەكانى ھاسەرايەتى سەرەتايەكەى كەمتەرخەمىيە لەلايەن خۇيەۋە، ۋە شەرم ۋە ھىاش لەلايەن ئافرىتەكەۋە، پاشان رىكەۋتن روونادات ۋە كىشەكانى خىزانى بەدۈادادىت.

نەۋنەيەك لەسەر ئەمەيان:

ئافرىتەك ھات شىكاتى كرد لە پىاۋەكەى خۋاردنى ناداتى، يان تىرى ناكات لە خۋاردن، كاتىك خىزم ۋە ناسىارەكان لى يان پىرسى چۈن تىرت ناكات لەگەل ئەۋەى ھەموو جۈرە خۋاردەمەنىەك لەمەلەكەتدا ھەيە؟ دەلىت: مەن لەمەلى تىرنامم... پاش گەران ۋە پىشكىن لەۋ فەرمانە روون بۆۋە كەۋا ئافرىتەكە شەرمەكەى نايەلىت بلىت: پىاۋەكەم ئارەزوۋى ھەزم تىرناكات، ھەر بە كىدارىش روون بۆۋە كە پىاۋەكە لە گەلىدا بەبى ۋىژدانانە ۋە بەبى گۈپىدان بۆ سىروشتى ئەۋۋ بەبى گىنگىدان پىى. لە خۇي ناپىرسىت؟ ئايا ئەۋ ھەزو ئارەزوۋەكەى تىرپوۋە يان نا؟ لەسەر ئەۋ بىنچىنەيە زۆر مالان تىكچۈۋە بەھۋى ئەۋ پەيۋەندىيە زىگماكىيە كەپىۋىستى بەفېرپوون ۋە ھۋشيار كىردنەۋە ھەيە لەھەموو دام ۋە دەزگا پەيۋەندى دارەكان.

كارىگەرى ماچ لە ژيانى ھاوسەرىگىرى:

ماچ نىشانەيە لەسەر خۆشەويستى، ۋە ھىمايەكە لە نزيك بوۋنەۋە، ھۆكارىكىشە بۇ سەرەتاي ھۆگىرى و بەزەيى پىياھاتنەۋە، ۋە پىشەكەيە بۇ جوتبوۋنى نىۋان ژن و مىرد، پىغەمبەر درودى خۋاي لەسەرىيىت لە ھەموو ھەدىسىكدا كە پىشتر باسماں كىرد رايىسپاردوۋە، دەفەرموۋىت: (لايقعن أحدكم على أمرته كما تقع البهيمة، وليكن بينكم رسول). قىل: وما الرسول؟ قال: (القبلة والكلام).

(ھېچ كامىكتان لەئىۋە مەچۈنە لاي خىزانەكەي ھەروەك ئاژەل توۋشى دەبىت، با لەنىۋانتاندا نىردراۋىك ھەبىت) وتيان: نىردراۋ چىە ئەي پىغەمبەرى خوا؟ فەرموۋى: (ماچ و ناخافت). ھەروەھا ماچ كارىگەرى گەۋرەي ھەيە لەسەر بەختەۋەرى خىزان، ۋە دروستكردى خۆشەويستىە لەنىۋان ژن وىرد، بەلام تىروانىنى ئافرەت بۇ ماچ جىاۋازە لە تىروانىنى پىاۋ، ئافرەت ھەز لەماچى ھىۋاش و ناسك دەكات، بەلكو وانىشان دەدات ماچ ئامانجىكە لە خودى خۇي، لەۋكاتەدا ۋاھەست دەكات لەلاي پىاۋەكەي خۆشەويست و ويستراۋە، ۋە ۋا ھەست دەكات رىز لىننەكە لە خۇي و مىردەكەي، بەلام پىاۋ ۋادەروانىت كەماچ زۆربەي جاران سەرەتايەكە بۇ جوۋتبوۋن و پىك گەيشتىنى سىكىسى.

ھونەرەكانى ماچ:

بۇ ماچ كىردن ھەندىك بىنەما ھەن تاۋەكو ئامانجەكەي بەدەست بەيىنى، لەۋانە:

۱-دەبىت لەخۆشەويستىەۋە بىت بۇ بۇخۆشەويستەكەي.

۲-دەبىت بۇ ئارامى و دلنەۋايى يەۋە بىت.

۳-دەبىت ھەردوۋلا سوورىن لەسەر ئەۋەي بۇنى دەميان خۇش و جوان بىت.

۴-دەبىت ھەردوۋلا ھەۋلىدەن كەلىۋەكانى تەرىن، ۋە نايىت ووشك يان خراپ بىت.

۵-دەبىت لەلايەن ھەردوۋكىانەۋە كاردانەۋەيەكى باش ھەبىت.

۶- ماچ كردن دەبىت بەلەسەرەخۆبىت تادەگاتە مژىنى لىۋەكان يان مژىنى زمان، بەلام پاش ماوئەيەك لەكاردانەوئەى نىۋان ژن و مىرددا.

ئارامگرتن لەسەرەتاي يەكترناسىنى جووت بووندا:

دەبىت ژن و مىرد بزنانن كە ئەوان پىۋىستىيان بەكاتىكى درىژ ھەيە بۆ بەدەست ھىنانى رىكەوتنى سىكىسى پاش خوازىيىنى، ئەمەش بەردەوام دەبىت بۆ چەند ھەفتەيەك يان چەند مانگىك يان زياتر يان كەمتر، بەنىسبەت زۆرەي ھاوسەر ۱- كان لىھاتوويى سىكىسى بە مەسەلەيەكى گرنىگ دادەنرىت، چونكە وا دادەنرىت كەمەسەلەي گەشىتن بەرىكەوتنىكى عەقلى و سۆزدارى زياتر ۲- لەمەسەلەي بەدەنى و لاشەيى. دەبىت ھەردوو ھاوسەرەكە بزنانن كە ئەو پەيۋەندىيە خۆرسىكە ئەگەر ھەريەكىك وازى لىھىنا بۆ سروشتەكەى ئەوا چەند كاردانەوئەيەك ھەيە كار ۳- زىكماكيەدەوئەستىنى، لەوانە:

۱- ھەبوونى زانىارى لە بىرى يەكىك لە ھاوسەرەكان.

۲- ھەبوونى خلتەو شتى كۆن دەر بارەى ئەو پەيۋەندىيە.

۳- ھەبوونى پەرۋشى دەرۋونى لە يەكىكىيان، وە پەنانابا تە بەر راويژكردن يان چارەسەرى.

۴- ھەبوونى كەم و كورى لاشەيى، يان كۆسپ و تەگەرەيەك قەدەغەى دەكات لەجىبەجى كردنى پەيۋەندى بەشپەيۋەكى سروشتى، بۆيە رىكەوتنەكە شەل دەكات لە نىۋان ھەردوو ھاوسەردا.

ئەوئەى ئافرەتەكە ھەزەدەكات لە پىاۋەكەى دا ھەبىت:

پىۋىستە لەسەر پىاۋەكە چاودىرى يەكى باشى شوين و كاتى ئارەزووى خىزانەكەى بكات بۆ كارى جووت بوون (وئەك: پىش بى نوئىزى بە چەندروژىكى كەم، وە پاش سەرەتاي خاوين بوونەو بە ھەفتەيەك) بۆ ئەوئەى لەلايەن ئافرەتەكەو زياتر قىۋول بىرى وە ئافرەتەش

ھەزدە كات پىاۋەكە زىاتەر داۋاي سەرجىيى لىبىكات ئەگەر چى ئافرەتە كەش زىاتەر ھەزى لىبىت كاتىك دەبىنىت خىزانە كەي لە بەردەستدايە ۋە بەتەۋاۋەتى تەسلىمى پىاۋەكە يەتى ھەر چۆن ئارەزوۋى دەكات با ۋابىكات، ئەمەش زىاتەر چىژى ھاۋبەش لەنىۋانىان روودەدات ۋ ئارامى ۋ دىلنەۋايى بۇ ھەردوۋىيانە.

ئەۋەي پىاۋەكە ھەزدەكات لەژنەكەي دا ھەبىت:

پىاۋەكە ھەز دەكات خۆشەۋىستى گۆرىنەۋە ھەبىت لە گەل خىزانەكەي، ۋە جل ۋ بەرگى شەرم داكەنى ۋ جل ۋ بەرگى ئارەزوۋ جولاندن لەبەرىكات، ھەردەم تىدەكۆشى بۇ تىژكردنەۋەي ئارەزوۋەكان ۋ پىداۋىستىيەكانى، ھەموۋكات ھەۋلدەدات بەروۋىيەكى خۆش بىيىنىت، مالىكەي بىيىتە جىگاي ئارامى ۋ پشودان، كەل ۋ پەلەكانى رىكبىخات ۋ شۈينەكە خاۋىن بىكاتەۋە، ۋە بۇنى خۆش لەخۇي بدات ۋ جىگاي خەۋتن بۇندارىكات. كارىك نەكات كىشەۋ ھەلۋىستىك رووبدات پىش گەيشتىنى تايىبەتى، ۋە دوۋرەكەۋىتەۋە لە ھەرشىكەكە پىاۋەكەي توۋر دەكات، ھەست بە پىاۋەتى مىردەكەي بىكات، ئەمەش دەبىتە پاراستىنى پىاۋەكە لە لادان ۋ ئارەزوۋى تىژكردن لە دەرەۋەي مال.

ماۋەي نىۋان پىگەيشتىنى ھەردوۋرەگەز:

پىۋىستە ھەردوۋ ھاۋسەرەكە بزائن كەماۋەي بەتالى ۋ بۇنە لەنىۋان بەيەكگەيشتەكان چىن؟ پزىشكەكان نامۆزگارى دەكەن كە ماۋەي نىۋان دوۋ سىكس لە دە كاتژمىر كەمتر نەبىت، ھەر چەندە پىاۋەكە زۆر ھەزى لە جوۋت بوۋن بىت، ھەتاكو ئەگەر لەسەرەتاي ژيانى ھاۋسەريەتەش بىت، يەك لە ھەلەكان ئەۋەيە ھەندىك پىاۋ كاتىك جوۋت دەبن لە شەۋىكدا دەگاتە پىنجار، روۋن بۆتەۋە ئەم زىدە رۆيە زىان بە تەندروستى پىاۋەكە دەگەيەنىت، ئافرەتەكەش بە شىۋەيەكى زۆر لاشەۋ دەرۋونى دەشىۋىت، چۈنكە ھەرچەندە پىاۋەكە زۆر

سىكس بىكات ئافرىدە كە سارد دەبىت و تەنھا بۆرازى كىردنى پىاۋە كەى بىدەنگ دەبىت و ھىچ لەزەت ك و ەرنەگىت.

جىاۋازى نىۋان پىاۋ و ئافرىدە لە جووتبۇندا :

زۆر جىاۋازى لە نىۋان پىاۋ ئافرىدە ھەيە لە سىكس دا، لەۋانە: سىكس لای پىاۋ ھەزو مەبەستىكە لە دەروونىدا، لە كاتى پەرىندا كۆتايى دىت، پاشان خاۋبونەۋە روودەدات، بەلام لە لای ئافرىدە لەبەر ئەۋەى گۆرانكارى رىشەيى روودەدات لەۋانە سك پىبون مىندالبون، بۇ ۋا ھىما دەكرى لای ئەۋ ھۆكارىكە بۇ مەبەستىكى گەۋرەتر، ھەۋەسى و ئارەزوۋ لای پىاۋ كات و دەمى نىۋە ھەلەكشان و داكشانى پىۋە ديار نايىت، بە جىاۋازى ئافرىدە رازى بوونى لەسەر سىكس كارىگەرى بە كۆمەلىك شتەۋە ھەيە، لەۋانە: مامەلە كىردنى مىردەكەى لە گەلى، ۋە بارى دەروونى، ۋە ئايا خاۋىنە يان نا ۋە زۆر شتى تر. پىاۋ زۆرتر جوۋلەى ئارەزوۋى سانائەت، ۋە دەتوانىت جووتبون ئەنجام بدات پاش چەند ساتىك لە بىر كىردنەۋە، ۋە ھەروەھا دەتوانىت پاش شىكار كىردنى مەسەلەيەكى ئالۋزى فىزىيان بىركارى ئەم كارە ئەنجام بدات، بەلام ئافرىدە پىۋىستى بە جولاندنى بە دەرو بىرو سۆزى ھەيە پىش گەيشتن بە جووت بوون.

ئەمە بە جىاۋازى پىاۋە كە دەتۋانى كۆنترۆلى سىكس بىكات لەسەر ھەموو شتەكان بە نىسبەت خۇى، پىاۋ لەسەرەتاي ژنەينانى زۆر بە ھىز سىكس دەست پىدەكات، لە رۆژىكدا زىاتر لە جارىك. دۋايى تۋاناكەى لە گەل كات كەم دەبىتەۋە، ۋاى لىدىت پاش چەند سالىك لە دوورۇژ يان سى رۆژ جارىك سىكس ئەنجام دەدات، پاش كەمتر دەبىتەۋە بۇ دوو جار لە ھەفتەيەك، ئەمەش جىاۋازى لە پىاۋان بە گشتى، بۇيە چىژۋەرگرتن لە نىۋان يان كەمتر دەبىتەۋە بە ھۆى گەۋرە بوون و چۈنە سالەۋە.

بەلام ئافرىدە زۆر جارەن شەرمەكەى لەسەرى زال دەبىت لە سەرەتاي ھاۋسەرگىرىدا، ئەمەش دەگەرىتەۋە بۇ ئەزانىنى يەك بۇ رۆشنىرى سىكسى، بۇيە بەلاۋازى دەست پىدەكات

دوایی لە گەل رۆیشتىنى كات زیاتر دەكریتە ۋە بۆ سىكس كردن، ۋە ئەندامى مېينە زیاتر پىدەگات، ئامادەكارى زیاد دەكات بۆ ۋە رگرتنى رابواردن ۋە نرخ دانان بۆ چىژو ۋە رگرتن، ئەمەش ۋەك ئاگادارىيەك لە گەل كاتدا كەمىك لاواز دەبىت بۆ ئەنجام دانى كارى سىكس.

رېككەوتن لە نىۋان ژىن ۋە مېرد لە جوتبونددا:

لە ۋەك ئارەنەى كەوا دەبىتە رېككەوتنى ژىن لە گەل مېردا لە كاتى سىكس: خۆپەرستى پىاۋەكەيە كەوا ئارەزوۋە سىكسىيەكانى خىزانەكەى فەرامۆش دەكات، پىاۋەكە پەلە دەكات لە گەشتن بە سىكسى راستەوخۆ، ۋە خىرايى پەرىن لەلەى پىاۋەكە، ئىش ۋە ئازارەش لەلەى ئافرەتەكە دەبىتە ھۆى ساردى سىكسى، ۋە دەبىتە نەخۆشى كە پەيوەندى ھەيە بە ئەندامى زاۋزى لای ئافرەتەكە ۋە داۋىش ترسان لە سىكسى. ھەندىك پىداۋىستى ھەيە تاۋەكو رېككەوتن لە نىۋان ژىن ۋە مېرد روۋىدات:

۱- پىۋىستە ھەريەك لە ژىن ۋە مېردەكە سىروشتى شىكارى بۆ خۆى ۋە ئەۋىتر بزانىت، تاۋەكو مامەلەبكات لە گەل گۆرانكارىيەكانى كە روۋدەدات پىش ۋە لەكاتى ۋە لە داۋى جووت بوون بەبى كىشەو گەرت.

۲- پىۋىستە ھەريەكەك رېژ لەۋىتر بنىت، سەيرە زۆرىش سەيرە لەپىاۋىك بە ھەموو دەرەقى ۋە توندوتىرەك بە درىژايى رۆژ مامەلە لە گەل خىزانەكەى دەكات لە داۋى كە دەبىتە شەو داۋى سەرجىتى لىدەكات.

۳- رېژو تەقدىر دەكرىت بۆ ئەو ھەلۋىستەو زروفە لەناكاۋانە تاۋەكو لەكاتى مل نەدات بۆ ئەنجام دانى كارىك لىپرسىنەۋەى لە گەلدا نەكرىت، لەكاتىكدا ھەندىك بەر بەستى دەرەكى دەبىتە ھۆى ملنەدان ياخود رېككەوتن.

جۆرەكانى جووتبۈون :

جۆرەكانى جووتبۈون زۆرن، دەكرىت ھەمەچەشەنەلە سىكس دا لەنيوان ژن و مىرد لەزەت و چىژۋەرگرتن زىاد بكات، پىتۈستە يە كىكىيان ئەۋىترىيان شارەزابكات ۋە تاقىبكاتەۋە بەبى شەرم و ناچارىۋون تاۋەكو ژن و مىردەكە سود لەم پەيوەندىيە ۋە رېگرن، ۋە ھەندىك جۆرى ترەھىيە لەھەمان كاتدا كەۋا پزىشكەكان دەلئىن: لەكاتى سىكپرى لەلايەن ئافرەتەۋە، پىتۈستە ھەردووكيان رەچاۋى ئەمەبەكن، ۋە لەو جۆرانە كەزىاتر ھەلى سىكپرى دەرەخسىنى ئافرەتەكە لەسەر پىشت پالڭەكەۋى ۋە قاچەكانى بەرەۋ بەرزايى بلند دەكات مىردەكەشى لە سەرەۋە دەبىت، كىردارى جووتبۈون كۆتايى پىدەت، پاشان ئافرەتەكە بە پالڭانەۋە دەمىنىتەۋە لەسەر پىشت بۇماۋەى نىكەى نىوكاژمىر يان زىاتر، تاۋەكو مەنى پىاۋەكە رىگاي خۇى بگرىت و بگاتە ھىلكەدانى ئافرەتەكە لەيەكەم گواستەۋە بۇ گواستەۋەكانى سىكپرى.

بەلام لەبەكارھىنانى جۆرەكانى سىكسى كە شەرع رىپىتداۋە مادام دوۋرە لە ئەنجامدانى كارى جووتبۈون لە دواۋەى ئافرەتەكە، خۋاي گەۋرەۋ مىھرەبان دەفرمۈيت: ﴿فاتواحرثكم أنى شنتم﴾. لەو جۆرانەى كە بلاۋ دەكرىت ژن و مىرد بزنان چۆن چىژ بەيەكتر بگەيەن:

۱- جۆرىكىيان پالڭەۋتنى ھەردووكيان لەسەر تەنىشتەۋە روۋبەروۋى يەكتر، پىاۋەكە ھەلڭەدات بۇ تەۋاۋەكرىنى كىردارى سىكسى بەيەرمەتى خىزانەكەى.

۲- ھەردووكيان لەسەرلا پالڭەۋن، ئافرەتەكە پىشتى لەروۋى پىاۋەكە بىت، پاشان كىردارى سىكس دەستپىدەكا پاشماۋەيەك لەم كىردارە ئافرەتەكە روۋبەروۋى پىاۋەكە بىتەۋە، تاۋەكو گالئەۋ گەپ و خۇشى بەردەۋام بىت و ئافرەتەكەش ھەست بە مۇقايەتى خۇى بكات.

۳- ئافرەتەكە لەسەر سىك راكشى و پىاۋەكەش لەسەرى بىت تاۋەكو كىردارى جووت بۈون كۆتايى پىدەت، بەلام ئەمەيان پاش پىشەكى و گالئەۋ گەمەى پىش جووتبۈونە.

۴- ئافرەتەكە لەسەر ئەژنۇكانى و لەسەر قۇلەپى يەكانى بوۋەستىت، پىاۋەكە لەدواۋەى بچىتە لاي، ئەم كىردارە پىتۈستە بە دەست گەمەۋ ماچ كىردنى روۋبەروۋ ھەيەپىش جووتبۈون.

۵- پىاۋەكە لەسەر پشت پالڭەۋىت و ئافرەتەكەش بېچىتە سەرى، ئەم كىردارە جووتبىونە زۆر بلاۋە.

۶- پىاۋەكە لەسەر پشت پالڭەۋىت و ئافرەتەكەش بېچىتە سەر بەجۇرىك پشتى ئافرەتەكە لە پىاۋەكەى بىكات و كىردارى سىكىسى دەست پىدەكات.

قۇناغەكانى جووتبىون:

۱- قۇناغى رىخۇشكىردن: دەبىت گالتەو گەپ و دەستبازى و قىسەى خۇش تىدبىت. تاۋەكو ھەردوولا ئامادەبن بۇ سەرەتاي جووتبىون.

۲- قۇناغى جولاندىن: ھەۋەس و ئارەزوو دەگاتە ئاستىك رى خۇش دەكات بۇ ژن و مىردەكە بۇ لەزەت ۋەرگرتن، ئەندامى نىرىنە و مىينە لە حالەتى ئامادەباشىەكى تەۋاو دەبن و لىدانى دلش زىاددەكات.

۳- قۇناغى رەحەت بىون: بزواندىن ھەست جولاندىن دەگاتە لوتكە، پاشان لەرزىنى جووتبىون روودەدات. لە ھەموو دۇخەكان و اباشترە كاتىك لەرزەى جووتبىون روويدا لەيەك كات بىت بۇ ژن و مىردەكە.

۴- قۇناغى خاۋبىونەۋە: ئەمەش پاش قۇناغەكانى پىشۋودان روودەدات و خاۋبىونەۋە بىدەنگى دەبىت ۋە دلنەۋايى و خۇشەۋىستى لە نىۋان ژن و مىردەكە روودەدات.

- رۇلى ھەرىەكە لە ژن و مىرد لە جولاندىن دا

پىۋىستە ھەرىەكە لە ژن و مىرد رۇلى خۇيان بزائن لە جولاندىن ھەستى ھاۋبەشى ژيانى، يان رووداۋى پىشەكىەكان كە دەكەۋىتە پىش جووتبىون، لەو پىشەكىانەش: سەرنج راكىشانى ژنەكە بۇ مىردى بە جوانىەكەى و چۈنە دلىەۋە ۋەدەرخستنى رووخسارى جوان، ۋەسەرنج راكىشانى پىاۋ بۇ ئافرەتەكەى بە كەسايەتىەكەى ۋەرووخسارو تواناكەى لەسەر چاۋدىرى مال

ژن وميرد دهبي بزائن زورترين لادان كه رووده دات پاش هاوسه رگيرى هوكاره كهي بريتى
يه له خوريك نه خستن و خو جواننه كردنه بويه كتر . ئهي بوچى ژن له گهل پياوه كهي نابنه
لوتكهى سهرنج راكيش بويه كتر؟ وه بوچى پياو بو خيزانه كهي دلنه وايى وتير كردن به دهست
ناهننت؟

چی دہیٔ پاش جووتبون

نه گهر جووتبونه که به شه‌وییت نه‌وه ئاساییه دواى نه‌و به خه‌ویکی قوول پاشان له خه‌وه‌هستان ده‌بیټ، له‌گه‌ل هه‌ست کردن به‌ئارامی وگرنگی پیدان وه‌چالاکى و باوه‌ربه‌خۆبوون، به‌لام نه‌گهر ژن ومی‌رده‌که هه‌ستیان به‌شتیکی تر کرد، نه‌مه ده‌بیټه ناگادارى بۆیان پټویسته ژماره‌ی جووتبوون که‌م بکه‌نه‌وه، یان له‌وانه‌یه ری‌که‌که‌وتنى سی‌کسى له نیوانیاندا نه‌بیټ، یان په‌یوه‌ندى تی‌رکردن له نیوانیاندا نیه، یان هه‌ردوکیان یان یه‌کیکیان نه‌گه‌یشتۆته قۆناعی ره‌حه‌ت بوون یان چی‌ژوه‌رگرتن .

بە كورتى

بە ختە وە رى ھاوسە رگىرى لە ژمارە بىە ك راھىنان يان پەيوەندى روودە دات لەو پەيوەندىانەش پەيوەندى سىكسە، بۇ ئەو ەي ئەو پەيوەندىە بىيىتە چاوكەي بە ختە وە رى پىويسىتە ژن و مىرد رەچاوى ئەمانە بكنە :-

۱- دەبىت ژن و مىرد يادى خوداى گەورە بكنە، وە سوپاسى بە خشنەدىي بكنە لەسەر ئەو چاكە بىە، وە پارىنە وە لە سەرەتاي جوتوبون تاوە كو خوداى گەورە سەر كە و توويان دەكات، وە قەدە غەيان دەكات لە فىلى شەيتان .

۲- ھەرلايەك پىداگىرى بكات لە سەر زانىنى سروشتى لايەنى ترو سروشتى پىكھاتە كەي، تاوە كو مامەلە كردن لەو پەيوەندى يە لەسەر زانين و رووناكى بىت .

۳- ھەرلايەك لە خۇپەرستى دوور دەكە وىتە وە، وە خۇ وىستى لەو پەيوەندى يە، چونكە يە كىك لەسەر كە و تنى برىتى يە لە ھەست كردن بە بەرامبەرە كەت وە پىداگىرى لە سەر خىروخۇشى ئەو .

۴- ھەردوولا خۇ بۇ يە كترى جوان بكنە، ئارايشت بكنە، ئەو كارانە بكنە كە بەرامبەرە كەت ھەزى لىيە .

۵- دەبى بزاني بۇ ھەموو قۇناغىك پىشەكى وزىرەكى ديارى ھەيە، دەبى سوورين لەسەر ئەم جۆرە ھونەرانە لە پەيوەندى سىكسىدا .

۶- ھەردوولا يەن پىويسىتە سەبر و ئاراميان ھەبىت تاوە كو يە كتر ناسين و ھۆگرى لە نيوانيان رووبدات .

۷- ھىچ جۆرە نەيىنەكى خىزانى بۇ دەرە وە نەبەين تاوە كو لە ھەموو كىشە يەكى سادە دوور كە وىنە وە .

۸- لە بوونى ھەر كىشە يەك پەنا بىەينە بەر كەسى زىرەك و ھۆشيار ھىچ شەرمى تىانيە،

چونكى خۇپاراستن باشترە لە چارەسەر كىردن .

۹- لە سەرەتايى پەيوەندى لەسەر كىشە بچوۋكەكان پازنەدەين وبەجىي نەھىلەن تاۋەكو گەورە دەبن، بانيۋانمان چاكبەكەين يەك بە يەك .

۱۰- باكىشەوگرفتە تايىبەتپەكان لە كاتى ئەو پەيوەندىدە ۋە لابنىيىن، تاۋەكو خوازىنپەكە بەمەرجى نالەبار دانەمەزىت لەكاتى ئەنجامدانى ئەو پەيوەندى يە .

۱۱- پىداگىرى بىكەين لەسەر ئەو پەيوەندىدە تاۋەكو توشى بىزارى و دلەنگى نەبين .

۱۲- ھەول بەدەين ھەموو كاتىك پىرسىار لە لايەنى دىكە بىكەين كەچى پىويستە تاۋەكو چىژونارامى دەست كەويت .

۱۳- بادووركەوينەۋە لەتوندىتوشى و رق ھەلسانىكى خوۋ پىۋەگرتوۋ بۆ ئەو پەيوەندىدە، تاۋەكو لە دوايىدا توشى نەخۇشپەكانى دەرۋونى نەبين .

خۆت تاقیبکه رهوه

ئهمه ی خواره وه کۆمه لێک به شن پێویسته هه لسی به جی به جی کردنیان له سه رخۆت نه گهر رێککه وتن له سه ری به ته واوی نیشانه ی (به لێ) له ژێر هه لێژاردنه که دابنێ، وه نه گهر پراپابویت له هه لێژاردنه که نه وا نیشانه ی (هه ندێ جار) دابنێ، وه نه گهر رێکنه که وتی نه وا نیشانه ی (نه خێر) له ژێر هه لێژاردنه که دابنێ .

ز	به ه ش	به لێ	هه ندێ جار	نه خێر
۱	نایا پێداگیری ده که ی له سه ر دوور که وتنه وه ی یاخیبوون له هه مرو نیش وکاره کان ؟			
۲	نایا خۆت به زاناو رۆشنیر داده نییت له سه ره تایی هه رچالاکیه ک یان کاریکی گرنه گ له ژیا نت ؟			
۳	نایا یه که م شه وت له هاو سه رگیریدا به بی توندوتیژی یان شیواوی یان کێشه وگرفت برده سه ر ؟			
۴	نایا رینگاکانی جووتبوونی دروست ده زانی ت ؟			
۵	نایا مه به ست دیاری ده که ی ت له په یوه ندی سێکسیت له گه ل هاو به شی ژیا نت ؟			
۶	یان هه رده م کۆشش ده که ی ت به گه شه پێدانی خۆت، وه چاککردنی په یوه ندی سێکسیت له گه ل هاو به شی ژیا نت ؟			
۷	نایا ده زانی جیاوازی یه کانی نیوان کچ وکور له سه روشتی سێکسی وره چاوکردنی چاره سه ری ؟			
۸	نایا هه ست به رازی بوون و به خته وه ری ده که ی ت له په یوه ندی جووتبووتان ؟			
۹	نایا له و شیوازان ه دوور ده که ویته وه که وا ده بیته هۆی ساردی و کێشه کان له پێکهاته ی سێکسی ؟			

هه ئسه نگاندن

ئه گهر هه ئبژاردنه كهت بۆ وه لامي (به ئی) بوو ئهوا دووپله به دهست دینیت، وه ئه گهر هه ئبژاردنه كهت وه لامه كهی (هه ندی جار) بوو ئهوا یهك پله به دهست دینیت، وه ئه گهر هه ئبژاردنه كهت (نه خیر) بوو ئهوا هیچ به دهست ناهینیت .

دهكریت وهك نه مهی خواره وه خۆت هه ئسه نگینیت

پله	دوڤ
له سفر- ٤ پله	تۆ هونه ریه کانی پیکهاتهی سیکسی نازانیت، بۆیه ئه مه پیکهاتهی هاوسه رگیریت ئیفلیج نه کات .
له ٥- ١٠ پله	تۆ له یه کهم ریگی به خته وه ریت، هه ندی ئه رکه کانی په یوه ندی سیکسی دروست ده زانیت، وه پیویستت به زانیاری زیاتره .
له ١١- ١٥ پله	تۆ به ریگا ده رۆیت، له گه ل ئه مه ش هیشتا کۆسپ وته گهر له پیکه یشتنی پیکهاتهی سیکسی به خته وه ری له دواوه یه، به دواوی دا بگه ری وچاره سه ری بکه .
له ١٦- ٢٠ پله	تۆ شایانی ئه وه ریت هه نگاو بهاویژی له سه ر ریگی به خته وه ری هاوسه رگیر پیویسته به رده وام بیت، وه بیگوازیته وه بۆ هه نگاوی دواپی .

بەشى پىنچەم

زالبوون بەسەر كىشەكانى شەوى پەردەو پەيوەندىەكانى سىكىسى

- رىخۆشكردن

- كىشەى نەبوونى شەرەزايى بۆرۈزى پەردە

- كىشەى كارتىكردن بە ھەندىك داب ونەرىيتى فۆلكلورى ۋەك : جادووشتى تر

- كىشەكانى بوونى ئالۈزى يان ئەو ھەئويستە ناشازانەى كە كەسەكە پىشتىر

تىايدا ژياوہ .

- كىشەى ترس وئەراوكى ئە پەيوەندى سىكىسى .

- كىشەى نەھىشتنى يەكىك ئە ھاسەرەكان ئە بە ئە نجام گەياندى

پەيوەندى سىكىسى .

- نامۆزگارىە ھەمىشەبىەكان پىش رۆزى بووك گواستەوہ .

- بە كورتى

- خۆت تاقىبىكەرەوہ .

•

618

بۆ دوورکه وتنه وهی ئەو کێشهیه بسوک و زاواده بیئت هونه ریه کانی ئەم شهوه بزانی، وه سه لیهی مامه له کردن له گه لهی، تاوه کو به سه لامه تی پێیدا تپه ریت تاوه کو بیته دروازه یه کی دروست بۆ به خته وه ری هاوسه رگیری و بنیاتنانی مائیکی به خته وه ر .

له هونه ریه کانی ئەم شهوه به خته وه ر ئەمانه ن

- ۱- ده بیئت پیاوه که بزانیئت که ئەو هاتۆته ژیانیکێ نوێ، وه کاریکی گرنه گ پتیوستی به دلسوژی ته واو هیه بۆ خودای گه وه ومیهره بان تاوه کو هه موو ساتیک چاکه ی ده ست که وێ .
- ۲- هه ردوو هاوسه ره که ده بیئت سوورین له سه ر ئەوه ی تاوه کو سه ره تای ژیانیا ن به یادکردنی خودای مه زن ده ست پێکه ن، واباشه دوو رکعات نوێژ پێکه وه بکه ن به مه به ستی سه ره تایه ک بۆ ژیا ن به گوێراه لهی خودای گه وه ر دلوخان .
- ۳- پێکه گه یشتنیا ن با به وته ی خو ش و خو شه ویستی ده ست پێکات تاوه کو سه ره تایه کی دروست له سه ر په یوه ندی سیکی له نیوانیا ندا دروست بیئت .
- ۴- ده بیئت پیاوه که بزانیئت ئافره ته که به سروشتی خو ی شه رمی هیه جیاوازه له گه ن ئافره تیکێ تر، ده بیئت سنووری شه رمه که ی بزانیئت تاوه کو ژیا نی به له که دارکردنی ئابروه که ی ده ست پینه کات .
- ۵- ده بیئت ئارام بیئت له گه لهی سه ره تا په له ی لینه کات، چونکه ته مه ن له نیوانیا ن درێژه به پشتیوانی خودای گه وه ر وه میهره بان .
- ۶- ده بیئت ئافره ته که به ته نگ ئەوه وه بیئت که فره مانیکێ گرنه گ له ته ستوی دایه، په یوه ندی تری به دوا دا نه یه ت .
- ۷- ده بیئت ژنه که بزانیئت نیستاکه له گه ن میردی خو یه تی بۆیه ده بیئت شه رمی خو ی بشکینیت، وه یارمه تی بدات له ته واوکردنی ئەو په یوه ندی له شه وی بنیاتنا ندا .

۸- دەپىت ئافرىدە تەك بۇ پىياۋى خۇي كراسى تەنك ۋ سەرنج راكىش لەبەرىكات ۋ رووخۇشىش
بىت لەگەلىدا ئەمەش ئەركىكى زۆر قورسى ناۋىت بۇ گۆپىنى .

۹- دەپىت پەيۋەندى نىۋانىيان بەقسەي خۇش ۋ پەيۋەندى گەرم دەست پىيكات كەۋا مەرۋ
جىياپكاتەۋە لە ئازەل ھەرۋەك ئەۋ پەيۋەندى .

۱۰- دەپىت ھەرىيەك سىكى شى ئەۋىتر بزانىت، ۋە دەپىت بزانىت كە يەكتىناسىنى دروست
پاش ئەنجامدانى پەيۋەندى سىكىسى دەپىت، ۋە كار لە ئەۋى تر نەكات .

۱۱- دەپىت ژىن ۋ مىرد بزانىت لە گىرنگىزىن ھۆكارەكان كەۋا يارمەتى دەدەن لەسەر
بەردەۋامى ۋ ژيانىكى خۇش دەپىت ھەرىيەك ھەۋلەت ئەۋىتر رازى بكات، ۋەبگاتە
ساتەكانى چىژى بەردەۋام .

۱۲- لە گىرنگىزىن جىۋازىيەكان كە لە سەرەتادا توۋشى دەپىت بىرىتى يە لە ترس ۋ
توۋندوتىژى يان كاردانەۋە، يان زانىارى ھەلە لەۋەي كە يەكىكىيان دەستى كەۋتوۋە
ۋە كاردەكاتە سەر راپەراندنى پەيۋەندى سىكىسى ھەرلە يەكەم ساتدا پىۋىستە ھەردوۋلا
پىداگىرى بكن لەسەر دەستكەۋتنى زانىارى دروست لە چاۋگىكى باش .

كىشەي كارتىكرىن بە ھەندىك داب ۋ نەرىتى فۆلكلورى ۋەك جادوۋ و شتى تر

زۆرىي گەنجان بەتايىبەتى لە شۋىنە فۆلكلورىيەكان ھەندىك تىگەيشتىنى ھەلەيان لە
بەردەست دايە دەربارەي سەرەتاي پەيۋەندى ھاۋسەرگىرى، لە گىرنگىزىن ئەۋ تىگەيشتنانە:

بلاۋكرىدەۋەي دياردەي ترس لە جادوۋ يان فالچى، يان ترس ۋەك دەلىن بە بەستىنەۋەي
پىياۋ لە ژنەكەي يان بە پىچەۋانەۋە، ئەمەش دەيگەيەنىتە ترسىكى توۋند ۋەدەگاتە نەخۇشى ۋ
دەپىتە ھۆي ئىفلىج بوۋنىكى تەۋاۋ بۇ ئەنجامدانى سىكىس، يان دەپىتە روۋدانى كىشەكانى

دەروۋنى .

راسته كهى ئەم جۆره جادووانه بوونی ههیه، ههروهك له نایهتییكى قورئانی پیرۆزدا هاتوو
: ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ﴾ .
ههروهها له تهفسیریکی ابن کثیر هاتوو بۆ سورهتی ﴿الفلق﴾، که ناماژهی پیدراوه که
پێغه مبهه درودی خوی له سه ریئت، پارێزراوه له وهی که جادووی لی کرابیئت .
بۆ ئەمهیه میللهت تیبگات لهو دیاردهیه، وه فیترین چۆن پارێزگاری و چاره سه ری ده کهن .

نموونه یهك له سه ره نه مه یان

رۆژێکیان بانگ کرام بۆ سه ردانی بووک و زاویهك له دووه مین رۆژی هاوسه رگیریان بسو،
سکالایه کهش ئەوه بوو که جادوویان لیکراوه، ناتوانن به په یوهندی سیکسی هه لسن، ئەمهش
ده بیته هۆی شیواوی و توندو تیژی بۆ هه موان، ده یانه ویت چاره سه ریکی خیرا بکریت .
چوومه لایان و بینیم که کیشه که یان زۆر سادهیه، که په یوه ندداره به کیشه یه کی
سروشکاری له یه کهم و له کۆتایی دا، بووه ته هۆی کهم و کورپه کی کاتی که توانای
ئه نجامدانی سیکسیان نه بیئت .

ئهم سروشکارهش هه ندی جار به هۆی زۆر قسه کردنی خه لک له گه ل ژن و میژد پیش
هاوسه رگیری رووده ات کهوا به سه ره هاته کانی له جادوو دا روویانداوه، چۆن فلانه کهس توشی
بوو نه یوانی له گه ل خیزانه کهی خۆی جووت بیئت، له وانه شه زۆر شتی له م جۆره به رگوییان
که و تیبی .

هه ستام به گفتوگۆو بیره یانانه وهی به سه ره هات و پروپاگه ندهی کارتییکراو پاشان
له گه لیان به هیمنی ده دوام، له کاتی قسه کردن پیم و وتن : ئیستا ئیوه له باریکی باشدان، وه له
به رگری یه کی ته و او دان، وه جادوو و فالچی ناتوانن زه فه رتان پیببات .

پیم و وتن : ئیستا ئیوه ده توانن به . ئاسانی ژیا نی خۆتان ئه نجام ده دن وه چیژ له هه موو
شتیک وهرگرن پاش ماوه یه کی کورت به چند سه عاتییک به کردار زانیم که ئەوان ژیا نی

خۆیان به شیوهیه کی سروشتی ئەنجام دا .

سروشتیە من لەو بارهیهوه هیچ شتیکم نه کرد که جادوو که ههلوه شینمهوه یان شتی لهو بابته .

بۆیه زۆریه ئهو بابته تانهی که رووده ده ن بۆ ژن ومیگرد له شهوی پهرده دا زۆریه یان واپشینی ده کهن که جادوو یان لی کراوه، به لام ئەمه جادوو نیه، به لکو سروشکاریکی نیگه تیشه ژن ومیگرده که قهده غه ده کات له چێژ وهرگرتیان له ژیا نی سیکسیان .

بۆ دوور کهوتنه و» له سه ره لانی ئەم جوړه پرویا گه ندانه پتویسته ئەمانه بێنی نه و یاد :
 ۱- جگه له خودای گه و ره هیچ که سیك ناتوانی سودو زه ره رمان پیبگه یه نی هه موو شتیکیش به ده ست ئەمه، وه له هیچ شتیکیش نه ترسین ته نها له خودای بیگه ر دو به توانا نه بیته .

۲- هه موو کاتیك به نه یی و به ناشکرا یادی خودای دلۆشان بکهین، زیکره کان رۆژانه دووباره بکهینه وه، ئەمه ش پاراستنه له هه موو شه ریک .

۳- قورثانی پیرۆز له یاد نه کهین و به رده وام به رده وام بیخوینی نه و نه وهی له توانا ماندا بیته له به ری بکهین، خودای گه و ره ش بۆمان ئاسان ده کات، ئەویش چاکترین پارێزهره .

۴- گوئی بۆ چیرۆک و به سه ره اته کان شل نه کهین ئەوانه ی له سه ر ئەم لایه نه قسه ده کهن، چونکه زۆریه یان دروستکه ری دانه ره کهن .

۵- ژیاغان به یادی خودای گه و ره و میهره بان و نوێژکردنی به جه ماعت ده ست پتیکهین، پشت به خودای گه ور» به ستین، تا وه کو شه یتان له رینگامان دوور خه ی نه وه له یه کهم هه نگاو له ژیاغاندا، چونکه به ده ست هی نانی به خته وه ری خێزان له نا و ده بات.

۶- ئەگه ر ئەمه روویدا کۆسپ ده که ویتته ئەنجامدانی سیکسی له یه کهم ساتدا له سه ر ژن ومیگرد پتویسته خاوبه نه وه وه یادی خودا بکهن هه ره وه ییش دلّه کان دلّیایی ده یسن، ئەنجامدانه کهش با دوا بخریت بۆ ما وه یه کی کهم، پاشان جی به جی بکریت .

كىشەكانى ھەبوونى ئالۋىزى يان ھەئوئىستى ناشازكە كەسەكە پىشتىر تىايدا ژياۋە

ھەندىك شارەزايى ھەيە لە ژيانى ھاوسەرگىرى، يان لە دوارژۇدا دەيىتە نىشانەيەك لە نىشانەكانى بەختەۋەرى و ئارامى، يان دەيىتە ھۆى ھەستىكرىن بە خەم و خەفەت لە ھەئوئىستىك دەكرا ساتەكانى بەختەۋەرى يان شادمانى يىت، لەو شارەزايانەش : لىھاتوۋى لە قۇناغى مندالى، كە ھەندىك توشى دەيىت لە ترساندىن و سزادان يان پالەپەستوى فيركرىن و پىنمايى، يان ھەرشىتەك لەسەر ئەم بابەتە، لەو بابەتەش پەيوەندى سىكىسى .
توشى كەسىك دەيىت ئالۋىزىيەكى ھەيە دەربارەى ئەو بابەتە، لە دوارژۇدا دەيىتە رەۋشتىكى دەگەن و ھۆكارى ناديار .

لەم ئالۋىزىانەش :

۱- مندالىكى كىچ توش يىت بە دەستدرىژى سىكىسى لە يەكىك لەوانە لە مندالى يا لەدواتر، بۆيە دەترسىت لە نىزىكبوونەى ھەركەسىك يىتە بەرامبەرى، يان ئەو گرى كۆيرەيە دىتەۋە بىرى لەسەرەتاي ژيانى ھاوسەرگىرى، ئەمەش دەيىتە روودانى رەۋشتى دژايەتىكرىن بۇ ئەنجامدانى جووتبوون بەشئەيەكى سروشتى لەگەل پياۋەكەى .

نەمۇنەيەك :- ھالەتەك ھەيە كىچىك تەمەنى چۈرەدە سالى، ھات بۇ چارەسەرى لە گىرفتى پەژارەدارى و تووندوتىژى، بە ھۆكارىك كە توشى دەستدرىژى سىكىسى بۇ تەۋ لە نىزىكتىن كەسى كە باۋكىەتى، بۆيە توشى بى مەنەيى بوۋە لە خۆيى و كۆمەلگاۋ دەۋرۋەرى، بىرارى لەسەرى كەلەكە بوۋە نايەۋىت بىخاتە لاۋە، ئەۋىش بىرارى داۋە لە داھاتوۋدا مىرد نەكات .

۲- پەرۋەردەكرىنى ھەلە بۇ كىچان، بەجۆرىك بلاۋكرىنەۋە لە ترساندىنى كىچان لە پىۋان، يان ترساندىنى لە نىزىك كەۋتنەۋەى يەكىك لىتى، دەيىت بە ھەموو توانايەك بەرگرى بىكات .

۳- ترساندىنى گەنجان لەو پەيۋەندىيە تازەيەدا، ئەمەش بە پىۋەرى بىر يار دادە نرېت لەسەر پىاۋەتى، يان بىر يار لەسەر كەسىك لەماۋەى تواناى ئەو كەسە لەم ھەلۋىستەدا، ۋە زۆرىك لە نامۆزگارى ۋە ئاگادار كەندە ۋە كان، لەبەر زۆرى ئەم ترساندە توش دەيىت بە حالەتى فۇييا كە ھەندىك گەنج لە نزيك بوۋنە ۋە يان لە كىچ ترسى سەرنە كەۋتن ۋە بىئ ھىۋابون توشيان دەيىت .

كىشەى ترس يان توقاندىن لە پەيۋەندى سىكىسى

ھەندىك جار كىشە لە ھەندىك كىچ ۋە كور روودەدات بەتايىيەتى لە يەكەم ژيانى ھاۋسەرگىريان، ئەۋىش كىشەى ترس ۋە توقاندىن لە ئەنجامدانى پەيۋەندى سىكىسى، يان ترس لە ھەلگرتنى بەرپرسىارەتى، ئەۋىش بەھۋى ئەۋەى كەسە كە لە مندالىدا شارەزايى لە چاۋگەيە كى باش پىنەگەيشتۋە، ۋە بەتەۋاۋى خۆى نامادە نە كەردۋە ۋە پىش ژن ھىنان بە زانين ۋە زانىيارىە كى رىكۋىت، ۋە خۆى نامادە نە كەردۋە بۇ چۈنە ناو ئەو ژيانە تازەيە .

ھەروەھا گەللىك لە ھاۋسەران توشى ئەۋكىشانە دەيىت، لە ھەمۋى ترسناكتى كىشەى ئەنجامدانى سىكىسە، يان باۋەرى ۋە يىت بە ئەنجامدەرە رەۋىشتە رىسۋاكارە كان دادە نرېت يان لە ھۆكارە كانى كە مەكەندە ۋەى كەسايەتتە، لەدۋايىدا ھەلۋەدەدات لىيى دوور كەۋىتسە ۋە يان ئەنجامدانى لە گەل دابكات بە زۆرى يان بە ترساندىن، بەو شىۋازەى كەۋا ئەو تاۋانىكى كەردۋە يان كارىك دەيىت شەرمى لىبكاتسەۋە، لە گەل ئەۋەش ئەو كارىكى رەۋا شەرى لە گەل ھاۋبەشى خۆى ئەنجامدەۋە .

پىۋىستە ژن ۋە مىرد خۇيان رزگار كەن لەۋىشتە كۆنانەى كە نىشتۋە لەسەريان، ۋە كۆشش بىكەن تاۋەكو چاكتىن ساتە كانى خۇشى لە گەل ھاۋبەشى ژيانىان بەسەردەبەن، ۋە ھەردۋولا سووربن لەسەرنەۋەى ۋە گەنە ئارامى ۋە دلنەۋايى .

كىشەى وازلى ھېنانى يەككىك لى ھاسەرەكان لى ئى نجام دانى پەيۋەندى سىكىسى

لەئىتو ھەندىك ژىن و مىرد دا ھەندى جار نەھىشتىن لى ئى نجامدانى سىكىس لى گەل لايەنى دىكەدا روودەدات، ئەو كىشەيەش لى نىو پىاۋو ئافرەتدا روودەدات، بەلام لى لايەن ئافرەتەكەۋە زىياترە، چۈنكى جۈوتبۈون لى لاي ئافرەت گەلىك جار بەستراۋە بە ھۆكارى تر، لەوانەش سىكپى ۋە مىندالبۈون ۋە بەرپىسىارەتېشى بەدۋادا نىيە، بەلام پىاۋو جۈوتبۈونى گەلىك جار بەستۈۋەتەۋە بە تىركردنى سىكىسى يان سۈشتى .

روودانى وازلى ھېنان لى لاي پىاۋو يان ھۆكارەكەى سەرقال بۈونە بە كارىكى تىر يان ھەست كىرنە بە بىزارى، يان بەستەنەۋە بە مالىۋە لى گەل كىشەكانى تر، يان زۆر ھۆكارى دىكە كەۋا دەبىتە روودانى ۋە رەسى و دووركەۋتەنەۋە لەو جۆرە پەيۋەندى .

بەلام ئافرەت بىر لەۋە دەكاتەۋە پاش ئى نجامدانى سىكىسى چى روودەدات، يان پىاۋەكەى گىرنگى نادات بەۋەى ئافرەتەكەى بىگاتە خۇشى يان قۇناغى رەھەت بۈون، يان دۋاى بىخات بۆ كاتىكى گۇنجاۋ، يان تۈندۈتۈش پەيۋەندى نىۋانىان، بۆيە جىاۋازى خىزانى روودەدات و پاشان وازلىھېنان يان ۋە رەس بۈون دەكەۋىتە ئەۋ پەيۋەندى .

نمۈنەى خىزانىك

بىرۈچۈننىك ھەيە كارىگەرى نەھىشتىن لەسەر جىاۋازىەكانى خىزان نىشان دەدات، پاشان بەختەۋەرى خىزان دوورەكەۋىتەۋە لى نمۈنەى ئەم جۆرە خىزاندارانە، ئەۋ نمۈنەيە قىسەمان بۆ دەكات پىاۋىك زۆر ئارەزۈۋى ھەبۈو رۆزانە سىكىس ئى نجام بدات، بەلام پاش ماۋەيەك ئافرەتەكە ھات ۋوتى لەسەر ئەم جۆرە پەيۋەندى ساردبۈۋىمەۋە، بۆيە وازلىھېنان دەستى پىكىرد بە بىانۋى ئەۋە مىندالى زۆرى لەبەر دەستدايە، ۋە ناتۋانىت ھۆكارىك بە كاربەينى بە قەدەغە كىرنى سىكپى، ۋە دەترسىت جارىكى تر سىكى پىت .

پىاۋەكە دەستى كىرد بە بەكارھېننى فلەش لەكاتى ئەنجامدانى پەيۋەندى سىكسى، بەلام ئەۋە بە نىسبەت ئافرەتەكە لە ھۆكارەكانى ساردۋوسرى بوو لە ئەنجامدانى سىكس، بوۋە ھۆى جىياۋزى لەنىۋانىيان تا گەيشتە ئەۋەى داۋاى تەلەق بىكرىت، پاش ئەۋە چاكە خوازەن چوۋنە نىۋانىيەنەۋە ئافرەتەكە گەرايەۋە لای پىاۋەكە، بەلام پاشان چى روۋىدا ؟

پىاۋەكە بىنى لاۋازىەكى توۋند لە ئەنجامدانى سىكسى داھەيە، بىرواى وابوۋ كە ئافرەتەكەى نوۋشتوۋى لىكردوۋە تاۋەكو تواناى سىكسى نەمىنىت، بەلام ئافرەتەكە ۋاى نەكردبوۋ بەلام ھۆكارى چى بوو ئەۋ گۆرانكارىيە لەناكاۋە درۋست بوو ؟

لەۋرېۋەۋەدا رېڭاكانى خۇپاراستن و چارەسەرى لىۋرەۋە كۆدەبنەۋە

- ۱- دەبىت پىاۋەكە گرنگى بەكاتىكى گونجاۋ بدات بۇ ئەنجامدانى كارى سىكسى، تاۋەكو ئافرەتەكە خۇى نامادە كىردىت بە دەروون و بە بەدەن بۇ ئەم پەيۋەندىە .
- ۲- پىاۋەكە گرنگى بدات لەسەر بەدەست ھېننى ئافرەتەكەى بە كۆتايى ئارەزوۋ، ۋەبگاتە رادەى دامىركاندەۋەى سىكسى، پاشان پشۋو خاۋبوۋنەۋە روۋدەدات .
- ۳- پىۋىستە لەكاتى ئەنجامدانى سىكسى ھەندى وشەۋ ئاخافتنى خۇش لەگەل خىزانەكەت بىكەيت بۇنەۋەى لە ماندوۋىيەتەيان كەم بىكاتەۋە .
- ۴- پىۋىستە پىاۋەكە رىز لە سىروشت و ماندوۋبوون و تواناى خىزانەكەى بىت كە بەدرىژايى رۆژدەيكىشيت ۋەھەۋلبدات لەسەرى سوك بىكات، يان بەسۆزو نەرم و نىانى لەبىرى بىاتەۋە .
- ۵- دەبىت ئافرەتەكە ئارامى ھەبىت لەسەر پىاۋەكەى، ۋەدەبى بزانىت بەكارو فەرمانىكى زۆر خەرىكە، پىۋىستە ھاۋكارى بىكات لە پتەۋكردنى پىاۋەكەى بۇنەۋەى لەتوانى گەۋرەى ۋەك زىنا بىپارىزى، ۋەگۆپرايەلى پىاۋەكەى لە گۆپرايەلى خواۋەيە .
- ۶- پىۋىستە ھەموۋمان فىرىن چۆن چىژ لە ژيانغان ۋەردەگرىن لە ھەموۋ كاتىكدا،

پەيۋەندى گەرم و گورپىش دەپتە ھۆكارى خۆشەۋىستى و دلنەۋايى ۋەزەبى ھاتنەۋە،
ۋەخەلگىش دەپارېزى لەلادان و زەلىلى .

نامۆزگارىيە ھەمىشەپەلەك بۇ شەۋى گواستەۋە

ھەندىك نامۆزگارى گىرنگ ھەپە لەدايىكەۋە بۇ كچە خۆشەۋىستەكە، ئەم
نامۆزگارىنەش ئەگەر ھەر كچىك گىرنگى پىدا رازى دەپتە لەسەر ھاسەرگىرى،
ئەنجامەكەشى زۆر لە كىشەكانى رابردوۋ چارەسەر دەكات يان كچەكە باۋەردار دەپتە لە
روودانى ھەرشىتەك، ۋەگۆرىنى چەمكىكى ھەلە دەربارەي خەسوۋ و خەزوران بەژنەپان،
ۋەماناي راستەقىنە لە باۋكەۋە بۇ كوران چەق بەست دەكات .

كاتىكىش دايك خاۋافىزى لە كچەكەي دەكات بۇ شەۋى گواستەۋەي : -

كچەكەم تۆ مالەكەي خۆت جىھىشت، ۋەلىپەۋە دەرچوۋىت، ۋەھىلانەيەك بوۋ تىدا
پىگەشتى، بۇ ھىلانەيەك دەچىت كە لىي رانەھاتوۋى، بۇ لاي مىردىك كە نايىسى، بۇي
بە بە چەتر دەپتە بەندەي تۆ، جا رەۋشتى بۇ پىارېز بۆت دەپتە زەخىرە :
يەكەم و دوۋەمىيان: لەگەل چاۋتېرى و قەناعەت بە، لەگەلدا بە لىھاتوۋى وگۆرايەلى و
مىلكەچى بە .

سىيەم و چوارەم: چاۋدېرى بىكە بۇ ئەۋ جىگايەي دىيارىكراۋە، ھەردەم شوپنەكەي
بەسەرىكەۋە، باچاۋەكانى لەسەر شوپنىكت نەپت كەۋا پىس پىتن بەھەموۋ كات بۆت بىكات
بە خۆشترىن بۆن، چاۋەكانىشت كل رىژكە دەست و دەم و چاۋت بە سابوۋن بشۆ .
پىنچەم و شەشەم: كاتى خواردنى بەسەرىكەۋە، پىدەنگ بە لە كاتى نوستى، بزانە
گەرمى برسەپەتەي كىلەي ئاگرە، ۋەخەۋى ناخۆشپەژارەيە .

ھەۋتەم ۋەشەم: چاۋدېرى كردنى لە مال و سامانى، گىرنگى دان بە خۆيى و مىندالەكانى

نۆیه م و دهیه م: هیچ فهرمانیکی پشت گوئ مه خه، نهیینه که ی بلاومه که وه، چونکه نه گهر فهرمانت پشت گوئ خست رقی لیت هه لدهستی، نه گهر نهییت ئاشکرا کرد له زولمی دلنیا نابیت .

نه که ییت له کاتی دلتهنگی نهو تو پێبکه نیت وه له کاتی پێکه نین و خۆشی نهو تو دلتهنگ بیئت، چونکه یه که میان له که مته رخمیه دووه میان له شیواویه، له لای نهو زۆر خۆت به گه وه ره رابگره، نهویش زۆر ریزت لیده نیئت، نه گه یه نهو دی کاریگهریت ره زابونی نهو له سه ره زابوونی تو بیئت، وه خۆشه ویستی نهو له سه ره خۆشه ویستی تو بیئت وه که نهو دی تو چیت خۆش دهویت و رقیشت له چیه .

به کورتی :

هه موو گه نجیک خهون به شهوی په رده و روژی زاوایه تی خوی ده بینئ وه هیواو خهون و ئاواته کانی داده نیئت، به لām هه ندیک له نا کاو توشی کاره سات ده بن وه هه موو خهونه گولایه کانی داده پۆشیئت وه خۆی له پێش کێشه کان ده بینتته وه نهو به خته وه رییه چاوه روانی ده کرد له دهستی ده دات .

لهو کێشانه ش نه بوونی شاره زایی وزانیاری له سه ره هونه ریسه کانی مامه له کردن وه که نهو روژانه، ههروه ها بوونی هه ندیک داب ونه ریتی هه له له زۆریه ی نهو ولاتانه ی که که سه که ده خاته ژیر که ش وهه وایه کی دیاری کراو که ناتوانیئت له م شه وه دا چیژوه رگری، یان توش بوونی بووک و زاوا به جادوو یان به نوشته لیکردن یاخود چوونی جنۆکه شه ییتانه کان بۆ ناو لهشیان .

یاخود کێشه ی ترساندن و تۆقاندن لهو په یوه ندیه تازه یه دا نه نجامی نه زمونیکی هه له یه . ههروه ها نهو گرفتانه کۆسپ ده خاته به رده م به خته وه ری خێزان له یه که مه وه، پتویسته له سه ره بووک و زاوا پێش چاره سه رکردن خۆیان بپاریژن و خۆیان ئاماده کرد بیئت بۆ نه م شه وه

بهروشنیرییه کی نوی وزانستیکی دروست له خاوهن زاناکان، نهك له خه لکانی نهفسوناوی ونامۆزگاریه خه یالیه کان .

خۆت تاقیبکه رهوه

ئه مه ی خواره و کۆمه لێك به شن پتویسته هه لسی به جیبه جی کردنیان له سه ر خۆت .
ئه گه ر به ته واوی له سه ری ریککه وتی نه وا نیشانه ی (به لێ) له ژیر هه لپژاردنه که ت دابنێ،
به لām نه گه ر پاراپوویت نه وا نیشانه ی (هه ندی جار) له ژیر هه لپژاردنه که ت دابنێ، نه گه ر ریک
نه که وتی نه وا نیشانه ی (نه خیر) له ژیر هه لپژاردنه که ت دابنێ .

ژ	به شه کان	به لێ	هه ندی جار	نه خیر
۱	ده توانم زالبم به سه ر گرفته کانی په یوه ندی سیکی .			
۲	باشترین شیوازه کانی په یوه ندی هاوسه رگیری ده زانم .			
۳	ده توانم چیژوخۆشی بده مه هاوبه شی ژیانم له په یوه ندی هاوسه ریدا .			
۴	نایا له داب و نه ریته هه له کان دوورده که ویته وه له په یوه ندی سیکییدا ؟			
۵	نایا زالده بیت به سه ر گری کویره وه هه لویسته ناشازه کان ؟			

هه لسه نگاندن

ئه گهر هاتوو هه لېژاردنه كهت بۆ هه لامي (به لئى) بوو ئه وا دوو پله به دهست ده هئيت،
 ئه گهر هه لېژاردنه كهت بۆ وه لامي (هه ندئى جار) بوو ئه وا يهك پله به دهست ده هئيت به لام
 ئه گهر هه لېژاردنه كهت بۆ وه لامي (نه خيتر) بوو ئه وا هيچ پله به دهست ناهييت .
 ده كريت وهك ئه مهي خواره وه خۆت هه لسه نكيئي :

پله	دۆخه كه
له سفر — ۲ پله	تۆ زۆر كيشهت ههيه له ئه نجامداني پهبه و هه ندی هاوسه رى تايبه تيت سوور به له سه ر زانين و چاره سه رى .
له ۳ — ۵ پله	تۆ له سه ر يه كه مين ريگاي چيژوه رگرتنى له ئه نجامداني پهبه و هه ندی سيكس، پتيوستيت به زانيارى ياتره .
له ۶ — ۸ پله	تۆ به ريگاي دروستدا ده رۆيت، به لام هيشتا كۆسپ ههيه له پيگه يشتنى به خته وه ريت، هه ولده زالييت له سه ر گرفته كاني پهبه و هه ندی سيكسى .
له ۹ — ۱۰ پله	تۆ شاياني ئه وه ديت هه نكاو بنييت له سه ر ريگاي به خته وه رى له سه ر به رده وام بيت، وه پيگوازيته وه بۆ هه نكاوى داها ترو .

به‌شی شه‌شه‌م

ته‌کنیکه‌کانی ژیانی هاوسه‌رگیری به‌خته‌وهر

- ری‌خوشکردن .
- بنچینه‌کانی ژیانی هاوسه‌رگیری سه‌رکه‌وتوو .
- هه‌بوونی دلسۆزی .
- کۆتایی پی‌هینانی جیاوازیه‌کان .
- پیشوازی کردن له‌خزم و که‌سه‌نزیکه‌کان .
- دیاری .
- به‌ده‌نگه‌وه‌چوونی ئافره‌ت بو‌پیویستیه‌کانی پیاو له‌سیکسدا .
- نه‌و‌خاسیه‌تانه‌ی پیاو چه‌زده‌کات له‌ژنه‌که‌ی دا‌هه‌بی‌ت .
- نه‌و‌تاییه‌تمه‌ندیانه‌ی ئافره‌ت چه‌زده‌کات له‌پیاوه‌که‌دا‌هه‌بی‌ت .
- نه‌ینییه‌ک له‌نه‌ینییه‌کانی به‌خته‌وه‌ری هاوسه‌رگیری .
- نه‌رکه‌کانی ئافره‌ت له‌چاندنی به‌خته‌وه‌ری هاوسه‌رگیری .
- نه‌رکه‌کانی پیاو له‌چاندنی به‌خته‌وه‌ری هاوسه‌رگیری .
- ته‌نها بو‌ئافره‌تان : چۆن خوشه‌ویستی و دئی پیاوه‌که‌ت به‌ند ده‌که‌یت ؟
- به‌کورتی .
- خۆت تاقیبکه‌ره‌وه .

رېخۇشكردن

ھەندىك باۋەريان وايە كە مامەلە كىردنە كان لە ژيانى ھاۋسەرگىرى لە كاروبارە زگماكيە پوختە كانە، پىۋىستى بە فېربوون ۋە بەھىز كىردن نىيە، ئەۋ بىردۆزەش دادەنرىت بە گىرنگىرىن پاشكەۋتوۋى زۆر لە كۆمەلگەكان، ئەمەش مىلكەچىيە بۇ رابردوۋ، ۋە ۋەرگىرتنى زانىيارىيە لە خەلكى نەزان، ۋادەزانى ھەربە خۇرايى كاروبارە كان دەرپۇن، ئەمەش دەپىتە روودانى زۆر كىشەۋ گىرت لە ھەموۋ لايەنە كاندا .

بەلام ئەگەر سەيرى كىشەۋ پەيوەندى خىزغان كىرد دەپىنن بە كىردار بەشىكى زگماكيە، ئەۋدى ئىمە دەپىنن لە نىۋە ئازەلەندا لە سنورى مامەلە كىردن لە نىۋەنىيەندا ئامانچىيان تەنھا زۆر بوۋنە، ۋە سنورى دايكايەتە، بەلام لەگەل مەۋقە ئەم كارە جىاۋازە، چۈنكە ژيانى قولتەرە، لەبەر ئەۋدى راستى ۋە مېۋوۋى ۋە دۋارۋى تىيە، بۇيە زۆر شتى گىرنگى لەشەر شانە گىرنگىرىننىيەن ھەلگىرتنى راسپاردەيە كە زەۋى ۋە ئاسمانە كان ۋە چىكان نەيان تۋانى ھەلگىرن بەلام مەۋقە ھەلگىرت .

لەسەر ئەۋ رىرەۋەدا پىۋىستە مەۋقە مەشق بىكات لەسەر تەكنىكەكانى ژيانى بەخشەندەۋ مامەلە كىردن لەگەل ئەۋانى دىكەدا، بۇ ئەۋەدى ھەست بىكات لە ژيانى ھاۋسەرگىرى بەختەۋەرى تاۋەكو لە زۆرىيە خاسىيەتە كان شىرىنى بېچىژى ، يان ئەۋ رەۋشەتەنى ھەست بە دلەۋاۋى دەكات، ۋە بۇ ھاۋبەشى ژيانى بەختەۋەرى بە دەست دىنى .

- تىيىنىيەكى گىرنگ : دەكرى تىيىنى ئازەلەن بىكەيت كە ھەلدەستن بە ئەنجام دانى پەيوەندى تايىبەتى ئامانچىيان تەنھا زۆربوون ۋە زايىنە بەشىۋەيەكى سىروشتى ۋە زىكماكى ۋە ھىچ گىرگىتايان نىيە، بەلام لەگەل زۆربوونى مەۋقە كۆسپ ۋە تەگەرە دىتە پىش ۋە چاۋگەي شىۋاۋى ۋە تۈندۈ تىيىيە .

بنچینه کانی ژیانی هاوسه رگیری سه رکه وتوو

هه موو پرۆژه و گریبه ستیکی به شداریو پێویستی به توێژینه وهیه کی به سود ههیه، وه ریسایه کی تۆکمه رووبه رووی هه موو هاوبه شیک بکریته وه، ههروه ها هاوبه شی نامانجه بۆ بنیاتنانی مالیکی نوێ و پرۆژهی ژیان ههردوو هاوبه شه بنیاتنه ره که کۆده کاته وه، پاش ماوهیه ک هاوبه شی دیکه دینه ناو ژیا نیان ئه ویش مندا له ئه و هاوبه شیه ش پێویستی به یاسایه کی بنه رتهی و روون ههیه له نیوانیاندا وه بۆ نیستاو ناینده یان سه رکه وتن و رزگار بوون به ده ست ده هیئێ به پشتیوانی خودای گه و ره میهره بان، ئه مه ی خواره وه گرینگترین نامۆزگاری و ریسایه که وا به خته وه ری له په یوه ندی هاوسه رگیری بنیات ده نریت :-

هه بوونی دلسۆزی

دلسۆزی پێویستی هه کی ژیا نیه له کۆمه لگا کانی مرۆفایه تی به شیوه یه کی گشتی، وه گرنگیه کی له راده به ده ری ههیه له ژیا نی هاوسه رگیری به شیوه یه کی تایبه تی، له ماوه ی به هیزکردنی په یوه ندیه کانی هاوبه ش له نیوانیان به وه ی خزمه تی به رژه وه ندی هه ردوولا بکات و به خته وه رییت له گه لیاندا .

به خته وه ری ژیا ن ئه وه یه کاتی ک ژن و میرد پێداگری ده کهن له سه ر به رده وام بوونیان وه پارێزگاری کردن له و ترسناکیه ی که تیکی ده دات، وه کاتی ک ژن و میرد هه ست ده کهن هه ردوویان په ناگهن بۆ ئه وی دیکه، وه هاو پێیه کی دلسۆزه له ته نیشته ی وه ستاوه له کاتی ته نگانه دا .

تاقیکه ره وه و لیکۆله ره وه کان سه لماندوویانه هه رکه سی ک به ته نها کیشه و گرفته کان هه لگری به زانین و نه زانینه وه به بی بوونی لایه نی دیکه له لایه ن ژن و میرددا، ئه وا جیاوازی له نیوان هه روه یرو ره وشتدا په یاده هییت و ده بیته روودانی کیشه ی هاوسه ری له گه ل ئه وه ی هه موو پێداویستی هه کانی ش له بهر ده ستدا بن .

بۇچى رېژە تەلەق لە كۆمەلگەكانى رۇژناوا گەشتەتە (۴۰%) لە كۆى گشتى ژيانى
 ھاوسەرگىرىدا ؟

وہ لآمەكەى روونە : برىتيە لە نەبولنى دلتسۆزى، وە نەبولنى رىيازىكى دروست، لەبەر
 ئەوہى گەلەك مال تىكەدەدات، يان بەختەوہرى وون دەبىت و جياوازيەكان جىگايان
 دەگرىتەوہ .

پىويستى رۇمانسىيەت

بەختەوہرى ھاوسەرگىرى لەگەل ئەوہش پەرە لە بارقورسى و نەركى گران، پىويستى
 بەبولنى مەرجىكى سەرەكى ھەيە ئەويش خۇشەويستىە ژن وميرد پىكەو دەبەستىتەوہ، ئەوہ
 فەرمانىكە پىويستى بە روون كەرنەوہ نىە، بەلام گەرنىگ ئەوہيە ئەم خۇشەويستىە
 تەندارىكەيت، ئەو سۆزە لە ئاخفتن و كار ەربخەيت .

كاتىك پەرداخىك ئاوت پىشكەش دەكات دەبىت كاريگەرى ھەبىت لە چاندنى
 خۇشەويستى و بەزەيى لە دلتەوہ، ھەروہا لە كاتى كاركەرنى پىويستە مەدحى بكەيت
 وەھەندىك خالى تەريش كە رۇلىكى كاريگەرى ھەيە لەسەر باوہر بەخۇكەرنى لە دەروونىەوہ .

— ئەمەى خوارەوہ ھەندىك نامۇزگار يە بۇ زىادكەرنى گيانى خۇشەويستى لە نىوان ژن و
 مېرە : —

۱- بەدواى بەختەوہرىدا بگەرى لە ھەموو شوئىنەك، بەختەوہرى تەنھا گەمارۆ نەدراوہ لە
 قورنىكى تەنگ لە قورنىكەكانى مال، بەلكو لە ھەموو سوچىك و گۆشەيەك لە
 گۆشەكاندايە، بەلكو بەدواى دا بگەرى بە خۇت لە دەورو بەرت، لە مىندالەكانت وە
 خزمەكانت وەكۆمەلگەكەت، ئەم گەرانەش بىگومان دەتگەيەنيتە بەختەوہرى بۇ
 دلەكانى لە دەوروبەرت بە پشتىوانى خوداى دلۇقان .

۲- تىگەيشتىنى لايەنى دىكەو پىداۋىستىيەكانى لە كارە ھەرە پىشپىنەكانىدا دايىت،
وہ كاتىك ھاۋەلى سەر پىگات ئەۋەى بىرى لىدەكاتەۋە راۋى دەكەيت، دەزانىت چى بۇ ئەۋ
خۆشەۋىستەۋ چى دژ بە ئەۋە، بىگومان دەگاتە ئارەزومەندى بۆت بە سووك و ئاسانى .

۳- بزائەۋ دلىبابە لە ھەمووماللىك گرفت ھەيە، ئەۋ كىشانەش كاتىك لەسەرمان دادەبەزىت
نارەحەتقان دەكات، ئەمەش قەزاۋ قەدەرى خوداى گەۋرەيە لەسەر ئىمەى دانائە،
ھەزۋەھا لە زۆر لايەنى شارائەش رەھمەتى تىدایە، ھەندىك كەس كاتىك ھەندى كىشە
روۋى تىدەكات بە حىكمەت مامەلەى لەگەلدادەكات، دەرگاكانى لەسەر دادەخات، ھەر
لەناۋ مالەكەيدا بە سەرىدا زال دەبىت، بەگۈيرەى گەۋرەۋ بچوۋكى گرفته كە مامەلەى
لەگەل دا دەكات .

برای بەرپز خوشكى بەرپز ئەۋەش بزائە ھۆگرى بوۋ لە ھەموو ماللىك دا لە دۆخى
داكشان و ھەلەكشان دايە، پىۋىستە ھەموومان بەختەۋەربىن و چىژۋەرگىن لە حالەتى
خۆشگۈزەرانىدا، لەسەر ئەۋ چاكەيەدا سوپاسگوزارى خوداى گەۋرە بىن، ۋەلە خۋاى
مىھەربان پىارپىنەۋە لەكاتى توۋرە بوۋنىدا رزگارمان بكات .

۴- داھىنەكانى دەروۋنى و رۆمانسى و ۋىنە نوپىۋنەۋەكان زىادەيەكى جوانن بۇ ژيان،
ۋەك خۋى ۋايە بۇ چىشت دەبىت بە پىۋانە تىيى بكرىت تاۋەكو بە كەمى و زۆرى
چىشتە كە تىك نەچىت، ۋەپىۋىستە لەكاتى خۋىدا تىيى بكرىت تاۋەكولەزەتتىكى خۆشان
بداتى كە داۋاى دەكەين، كاتىكىش دەۋرات پىۋىستىمان بە خۋى نىە لە خۋاردنەكەمان
بكەين، تىكرەدنىشى زىانمان پى دەگەيەنى .

۵- چارەسەر كەردنى ھەلەكان بەۋەى كەلە ھەموۋىان باشترە، ۋە بە شىنەيى حوكم لەسەر
كارەكان بدەين، ۋە ۋوتۋويانە ھەندى پىداۋىستى بە حىكمەت بى باشە، ۋە كەسى
شارەزاش پشتگىرى بكات، سەبرو ئارامىش پىۋىستە .

۶- ياسايەك ھەبىت بۇ ژيانى ھاۋسەرگىرى، لەكاتى كىشەۋ گىروگرفت خاۋەن عەقل رەشى

دەكاتەۋە، ۋە دىلىك دەبۇرىت، لەكاتى خۇشگوزەرانى و بەختە ۋە رەببىدا ۋابكات دىلىك
يادبكات، ۋە زمانىك سوپاسگوزارى بكات .

۷- بزانه بەختە ۋە رەببى ھەمىشەبىي لە بەھەشتدايە، لەبىر مەكە راتدەسپىرم لە دونيادا لەگەل
ژىلىكى چاكدا بە يارمەتت دەدات لەسەر كىشەكانى ژيان ۋە قورسايىيەكانى .

كۆتايى پېھىنانى جىاۋازىيەكان

پىۋىستە ژىن ۋە مىرد بزىنن ھەريەكەيان لە شۆينەۋارىكى جىاۋاز ھاتوون ۋە داب ۋە نەرىتەكان
ۋە پەرۋەردە كەردىيان جىاۋاز بوۋە، قەدەرى خودا ۋابوۋە كە لەگەل يەك كۆيىنەۋە، ئەۋەش
پىۋىستى بەۋە ھەيە سەبرو ئاراميان لەگەل يەك كەتريدا ھەيىت .

لەكاتى روۋدانى جىاۋازىيەك نايىت لە چوارچىۋەي مالىچىتە دەرەۋە ۋە دەكرىت بەبى
بىستىنى ھىچ كەسنىك چارەسەر بىكرىت، چونكە زۆر جاران ئەگەر يەككىك چوۋە ناۋ كىشەيەكى
سوۋكى يەككىكى تر گەۋرە دەيىت .

ھەرۋەھا ژىن ۋە مىرد دەبى بزىنن ژيانى ھاۋسەرگىرى بەختە ۋە رەببى خۇشى و ناخۇشى دونىاي
تېدايە، بەلام ژيانى خۇش كەۋا ماندوۋوبوون و ھىلاكى تېدانەيىت تەنھا بەھەشتە لە خوداي
دلۇقان داۋاي دەكەين پىمان بەخشىت .

پىشۋازى كەردن لە خىزم و كەسە نىزىكەكان

لە نىشانەكانى بەختە ۋە رەببى ھاۋسەرگىرى دەبى ئەۋەت خۇش بوى كە لايەنى دىكە خۇشى
دەۋىت، خىزم و نىزىكەكانى خۇش بوى، رىز لە دۆست و خىزمەكانى بگرەۋ بە روۋىەكى گەش و
شاد پىشۋازيان لى بىكە، ناكۆكى كاتىك دەتەقىتەۋە لە نىۋان ژىن و مىرد بەھۋى سەردانى
خىزمەكانى يەككىيان و پىشۋازى نەكەردن لە لايەنى دىكە، ئەمەش رىق و كىنە دەچىنىت لە
دەروۋنى ۋە چاۋەرى دەكات بۇ فرسەتتىك بۇ تۆلە سەندىنەۋ ۋەكو بەرامبەرەكەي .

لەوانە يە داب ونەرىتى تۆ واپىت حەزەت لە تەنبايى و بىدەنگىيە وە دوور كەوتنە وە لە تىكەل بوون لە گەل خەلك ، يان ئاسودە نابىت بەسەردان كەردنى فلان، يان بەيەك گەيشتنى فلان كەس، يان حەزنا كەيت مىوانىك لە مالا كەت بىينىت، ئەمانە پىش ژنەينان ھەموو راستن، وەپىش بەستەنە وەت لە گەل كەسىكى تر كەس گەلەيت لىنە كات لەسەر ئەو بىردۆزەت . بەلام لە ژيانى ھاو بەشىدا پىويسىتە رىز لە پاو ھەستى بەرامبەرت بگىرت لە كاتى پىشوازي كەردن لە دۆست و خەزم و ناسىا وە كانى، ئەمە يە ژيانى ھاو بەش .

ژن و مىرد پىويسىيان بە زانىارى يە لە ئامانجە كانى ژيانى ھاوسەرىدا برىتيە لە زياد بوونى پەيوەندى لە نيوان ھەردوو خىزاندا، لە ھەموويان گەنگەر گەنگى دانە بە خەزمى ژن و مىردن وەسوورىت لەسەر پازى كەردنيان، پىشوازيان لىبەكە، چونكە بەو رەوشتانە خەزمى ژن و مىرد زياتر لە يە كدى نەيك دەبنە وە .

لە گەنگەرتىن ھۆكارە كان كەوا يارمەتى لەسەر جىگىر بوونى ژيانى ھاوسەرىگىرى دەدات بە دەست ھىنانى كەش و ھەوايەكى گونجاو و بەيەك گەيشتنى خەسوو خەزورانە، لەوانە يە كىشەي خەسوو ە كان بە گەنگەرتىن ھۆكارى تىكەدانى بەختە وەرى ھاوسەرىگىرى دابىرىت .

ئەمە بالا بوونە وە نىيە بەلكو لەو شوئىنە وارانە ھەيە كەوا نەزانىن تىدا بالا يە و يان شوئىنە وارىك پەيوەندى كۆمەلايەتى بۆمناو ھىي يە .

بۇ ئەو ەي ژيانى ھاوسەرىگىرى جىگىر بىت پىويسىتە ژن و مىرد ھەست بەمە بىكەن وە ھەروەھا خەسوو ە كان رۆلىكى چاك بگىرن لە پەروەردە كەردنى و چاودىرى كەردنى مىندالە كانيان لىيان گەرتىن بابە خۆشى بژىن وە لە گەل گەيشتن بە سۆزو خۆشەويستى و ئامۇزگارى باش .

ديارى

ديارى بگۆرنە وە يە كەرتان خۆش دەويت وە بەتايىبەتى لە پەيوەندى ھاوسەرىگىرىدا، بۆيە لە ھۆكار كارىگەرە كان لە بەھىز كەردن و تۆكە كەردنى پەيوەندى ە كانى ھاوسەرى دا برىتيە لە

كەلك ۋە رەگرتن لە ھەندىك كاتى گونجاۋ بۇ پىشكەشكەردى ديارى بۇ ھاسەرى ژيانى، ۋەك ھىمايەك بۇ خۇشەۋىستى و گىرنگى پىدانت بۇ .

پىشكەش كەردى ديارىك بۇ پىاۋەكەت ئەۋا لە پلەۋ پاىەكەت بەرزى بە دەست دىنى، ۋە خۇشەۋىستى و رىزو سۆزۈ ھەستى بۇت زياتر دەبىت، ھەروەھا پەيۋەندى ھاسەرىتان بەھىز دەبىت، نىرخى ديارىش لە خودى ديارىكە نىيە، بەلكو نىرخە راستىيەكە لە گىرنگى پىدانت مانابەخش و ئەخلاقىيە ھىمايەكە لە خۇشەۋىستى و نەرم و نىانى و دىسۆزى .

ديارىش دەكرىت ۋەشەيەكى جوان بىت يان گولتەك يان ديارىكە يادگارى بىت، مەرجىش نىيە زۆرگران بىت يان شەكەت و ھىلاكى بىت بۇ پىاۋەكە، بەلام دەبىت ديارىكە بە گۆرەدى توانا بىت، ۋەچەند ديارى سادە پىش ديارى بەنرخ گران كەۋتوۋە بەلام گىرنگ شىۋازو رىنگاكەيەكە ۋە ديارى يەكە پىشكەش دەكەيت .

بەدەنگەۋە ھاتنى ئافرەت بۇ پىداۋىستى پىاۋ لە سىكسدا

لە ياسا گىرنگەكان كەۋا يارمەتى دەدات لەسەر بەردەۋامى ژيانى ھاسەرى ئەۋەيە بوۋنى پەلەكەردى ئافرەتە بۇ بەدەنگەۋە چوۋنى داۋاى پىاۋەكەى بۇ سەرجىتى، پىغەمبەر درودى خۋاى لەسەر بىت دەفەرموئە ﴿إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَلَمْ تَأْتِهِ، فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا، لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَصْبَحَ﴾ .

ۋاتە ئەگەر پىاۋەكە داۋاى لە ئافرەتەكەى كەرد بۇ سەر جىتى ئەگەر نەچۈۋە لاي، جائەگەر پىاۋەكە بەتورەيى مایەۋە، مەلائىكەتى خودا تاكو بەيانى نەفرەتى لىدەكەن .

ھەروەھا ئايىنى ئىسلام پىداگىرى دەكات لەسەر سەلامەتى كەسەكانى ۋەبىگەردى كۆمەلگا لە ھەموو خرابەيەك، ۋەبلاۋكەردنەۋەى خۇشەۋىستى و دىنەۋايى لەنىۋ كۆمەلگا، ھەموو ئەۋانەش پىۋىستى بە خەبات و قوربانىدان و بەخشىن ھەيە .

ئەۋ تايپە تەندىيانەي پىياۋ ھەزدەكات لە ئافرەتەكەيدا ھەبىت

بەختەۋەرى ھەستەكرەنە بە رەزابوون، لە نىشانەكانى رەزابوونىش ئەۋدەيە كەسىك بېسىنى يەككە بەختەۋەرى دەكەت، ۋەلىي رازى دەبىت، لەۋ خاسىيەتەنەي كەۋا پىياۋ بەدۋايدا دەگەرەت لە ئافرەت دا ھەبىت ئەمانەن :-

۱- لە دەروونى خۇيدا بېپارىزى ۋە سامانەكەي لەكاتى ئامادەبوون و ئامادە نەبووندا،

ھەست بە ترشيش بكات لەۋەي كەھەيەتى .

۲- دلى خۇش بىت كاتىك سەيرت دەكەت، ئەۋەش بەجۋانى لەش و لارو گىانى و عەقلى،

ھەركاتىك ئافرەت ناسك و جۋان بىت لە روخسارى ئەۋ كاتە سەرغى پىياۋەكەي زياتر بۇ

لاي خۇي رادەكىشى و زياتریش پىۋەي دەبەستىتەۋە .

۳- دەكرىت كات و رىگايەكى گونجاۋ ھەلبىزىرى لەكاتى داۋاكرەن شتىكت دەۋى ۋە

دەترسىي رەتى بكاتەۋە بە شىۋازىكى باش، پىۋىستە ۋەشەي گونجاۋى بۇ ھەلبىزىرى.

لەسەر ژنەكە پىۋىستە پىياۋەكەي رابەئىنى لەسەر پاشەكەۋت كەرن و خەرج كەرن بەپىي

پىداۋىستى، پىۋىست ناكات ھەموو رۇژىك جەلەكانى خۇي بگۇرىت و ھەموو ئىۋارەيەك لە

گرنگىزىن ئوتىل خۋاردن بىۋات و ھەموو سالىك گەشت و گوزار لە لىۋارى دەرياكەن ئەنجام

بىدات .

۴- لە كاتى مەشت و مېردا دەنگى خۇي لەسەر پىياۋەكەي بەرزەكەتەۋە، پارىزگارى لە

مىينەي خۇي بكات لە قسەكرەندا .

۵- با ئارام بگىرىت لەكاتىك دا پىياۋەكەي ھەژارېۋو، ۋە سۋپاس گوزارىت لەگەل

دەۋلەمەندبوونى پىياۋەكەي .

۶- پىياۋەكەي ھانبدات لەسەر پەيۋەندى دايك و باۋكى ۋەھارىكانى و خزمەكانى .

۷- پەيۋەست بى بە راستگۇيى و لە درۆكرەن دووركەۋىتەۋ ئەگەر فشارىشى لەسەر بىت.

۸- مەندالەكانى پەروەردە بكات لەسەر خۇشەۋىستى خۇداۋ پىغەمبەر درودى خۋاي لەسەر

- بېت، ۋە ھەر ۋەھا پەرۋەردەيان بىكەت لەسەر رېزگرتن لە داىك ۋاباۋكى گويىرايەلپان بېت.
- ۹- رېگرنەبېت لەۋدى پياۋەكەى چۆن دەيەۋىت سىكسى لەگەل دابىكەت، ۋە چۆنىيەتى سىكسەكە تەنھا ئەۋدى خۇداى گەرە قەدەغەى كىرۋە .
- ۱۰- لەخۇبايى نەبېت بە گەنجى ۋە جوانيەكەى ۋە زانىنى كارەكانى چۈنكە ئەۋانە گىشتى لەناۋ دەچن .
- ۱۱- ھەۋل بىدات نويىبۈنەۋە بىكەت لە ژيانىدا، ۋە دۈۈر كەۋىتەۋە لە بېزارى .
- ۱۲- گويىرايەلپان بىكەت ئەگەر فەرمانى پىدا تەنھا ئەگەر فەرمانەكە ياخيىۋونى خۇداى گەرەۋە پىغەمبەر درۋدى خۇداى لەسەر بېت تىدا نەبېت .
- ۱۳- رېگا بەھىچ كەس نەدات بېتە ژۈۋرەۋە لە كاتىكدا كە پياۋەكەى لە مائەۋە نەبېت ئەگەر ھاتۈۋ لە كەسە ژۆر نىكەكانى نەبېت، چۈنكە ئەمە گومانى لىدە كرىت .
- ۱۴- ئەگەر رەۋشتىكى خرابى لە مېردەكەى دىت دەبېت نارام بگرىت، لەۋانەيە رەۋشتىكى باشتىر بېنى بۇ جارىكى تر لەۋانەيە شتىكى باشتىر نەبىنىت لەيەككى ئەگەر تەلاقىدا .
- ۱۵- ھىچ كاتىك بىر لە يادگارە ھەلەكانى مەكەۋە، بەلكۈ ھەۋلبدە بىر لە يادگارە جوانەكانى بىكەيتەۋە كە پىدا تىپەربوۋىت .
- ۱۶- لە كاتى دەرچۈنى خواخافىزى لى بىكەۋ بە ھىمەى خۇشەۋىستى تاۋەكۈ دەرگا لەگەلدا بېر، ئەمەش دەرەدەخات چەند گرېنگى بە پياۋەكەت دەدەيت .
- ۱۷- ئەگەر لە دەرەۋە گەرايەۋە مائە پىشۋازى لىبىكەۋ روۋخۇشە ۋە گويىرايەلپان بىكەن ھەۋلبدە ماندوۋبوۋنى كارەكەى لەسەر سوۋك بىكە .
- ۱۸- كارىگەرى لەسەر پياۋەكەى درۋست بىكەت لەسەر نىكەتتىن كەسى ئەگەر باۋكىشى بېت .
- ۱۹- جگە لەۋ سەيرى كەس مەكە، ھەۋلبدە لاسايى كويىران بىكەيتەۋە .
- ۲۰- ئەگەر ۋىستى قسە بىكەت تۈيىدەنگ بە، بۋارى قسە كىردنى بدەرى، بەمەش

پىاۋەكەت ۋاھەست دەكات كە خىزانەكەي گىرنگى پىدەدات .

۲۱- لە پىش مىردەكەت ستايشى پىاۋى بىيانى مەكە تەنھا ئەگەر بۆ لايەنى ئايىنى
پىاۋەكە بىت چونكە ئەمە ھەستى پىاۋەكەت ھەزىنى، ۋە زۆر كىشەي خىزانى
دروست دەبن، ئەمەش ۋادەكات پىاۋەكەي چاۋ لە ژنەكەي ھەلنەگىت .

۲۲- چەندى دەكرىت قسە كەم بكة زۆر بلى مەبە، كۆن ووتوويانە: ئەگەر ھاتوو قسە لە
زىو بىت ئەۋە بىدەنگى لە زىرە .

۲۳- ھەموو مافىكى سەرپەشتىياري بده بە مىردەكەت كەۋا خوداي گەورە ۋاجىبى كردوۋە
توندو تۆل بەۋ تەمبەل مەبەۋ كەمتەرخەمىش مەبە .

۲۴- رىڭگا بەكەس مەدە دەست بختە ناۋ ژيانى ھاۋسەرىتان، ئەگەر كىشەيەكەش روويدا
ھەۋلەدەن بەبى ناگادارى خزم و كەسەكانتان چارەسەرى بكن .

۲۵- ھەۋلەدە لە زانىنى دەروۋنى پىاۋەكەت و روۋخۇشەكەي، كەي دلخۇشە؟ ۋەكەي
خەمبارە؟ ۋەكەي توۋرە دەبىت؟ كەي پىدەكەنەت؟ ۋەكەي دەگرىت؟ چونكە ئەمە لە
زۆر كىشەۋ گىروگرفت دورت دەخاتەۋە .

۲۶- ئاخافتنى شىرىن كىلىلى دلە، پىاۋ زىاتر ژنەكەي خۇش دەۋىت كاتىك قسەيەكى
شىرىنى گوت ماناۋ مەغزايەكى سۆزدارى پىۋەبىت، بەتايىبەتى كاتىك پىاۋەكە بزانىت
ئەم ۋوشانە لە دلىكى راستگۆۋ خۇشەۋىستەۋە دەردەچىت .

۲۷- ھەردەم خۇشەۋىست بە بۆ زانين و ۋەزانيارى سودمەند يارمەتيدەرە لەسەر جى بە جى
كردنى ئەركەكان لەژياندا، ۋە زۆر كىشە دوۋردەخاتەۋە .

ئەو تایبەتەندیانەى ژن ھەز دەکات لە پیاوھەى دا ھەبیت

ئافرەت ھەز دەکات ھەندیک خاسیەت و رەوشت لە پیاوھەیدا ھەبیت کە لە پالپشتکردنی خۆشەویستی و ئەقینی لەنێوان ژن و میترد زیاد دەکاتن نامۆزگاریه گرنگەکان بۆ پیاو: -

۱- ئافرەت ھەز دەکات پیاوھەى دوورکەوتتەوھ لە ورووژاندنی ئەو بابەتانەى ھەستی خیزانەکەى برینداردەکاتن ئافرەتەکش لە خۆى توورە دەکات، بۆیە دوورکەوھە ھەستانی کاریک لەبەرەمبەرى چونکە دەزانى ئەویش رازى ناییت .

۲- بەر ھەلستکار مەبە لە ھەر پیشنیاریک یان رایەک لەلایەن خیزانەکەت دەردەچیت بەبى گفتوگۆ، چونکە ئەمە نازارى دەدات ھەستی بەرەمبەر نامییت، ھەرودھا کاردەکاتە سەر بەختەوھرى ھاوسەریتان .

۳- ئافرەت پیاویکی خۆش دەوێت سروشتى ئافرەت بە گشتى بزانییت، وەسروشتى ئافرەتەکشى بە تایبەتى بزانییت، بەتوانای خۆى مامەلەى لەگەڵدا بکات .

۴- پیاویکی خۆش دەوێت کەم و کۆریە شاراوھەکانى ئاشکرا نەکات ھەولبەدات لەبیری بباتەوھ .

۵- لە کاروبارەکانت راویژ بە خیزانەکەت بکە، بەتایبەتى لە کاروبارە سووکەکان، دەکریت لەگەڵت بېربکاتەوھو بریاریک دەریکەى وەیارمەتى بدە لەسەر وەرگرتنى بریار، گفتوگۆى لەگەڵدا بکە ئەگەر ھەلەت کرە ھەول مەدە گالته بەرایەکەى بکەیت ئەگەر ریک نەکەوت .

۶- ھێمن و لەسەرخۆبە لە فەرمانەکان و قەدەغەکراوھەکان، فەرمانەکانت بەراورد مەکە لەسەرى بە گەورەى و بەرزى لەگەڵ ئەوھش جیاوازی نێوانتان رۆشنیری یان تەمەن بیت .

۷- شپوازی نهرم له گه لیدا به کاریهینه به جوړیک ههست به مینهی خوی بکات وای دابنی له هاوریکهیت یان براده ریککی کارت جیاوازه .

۸- هه موو پیداو یستیه کان له خه رجکردن و له کهل و په له کانی ناو مال و پیداو یستیه کانی خیزانی بۆ دابین بکه لنیپچینه وهی له گهل دامه که له کاتی کدا هیچت پیشکesh نه کردووه که یارمه تی بدات له نه رکه کانی وهك خه رجی و کهل و په ل و ئامیری تر، به مانای پیاو داوای له ژنه کهی نه کات وهك چیشتی به تام یان شیرین وه کو دراوسی یه که یان یان خیزانی هاوریکه ی، له کاتی کدا ئه و هیچی نیه له ئامیری کاره بایی یان کهل و په له گوغجاوله کان بۆ کارکردن، کیشه کان سه ره له ده دن سه بارهت به و هۆکارانه به بی ئه وهی تاوانی ئافره ته که ی بیټ .

۹- له هندی کاتدا گالته ی له گه لدا بکه وه یاری له گهل دابکه له گه لدا پیبکه نه، له کاتی ئاماده بوونتدا له مال ته نها پشودان و بیدهنگی نه بیټ له پیبکه نینن، وه گالته وگه پ له گهل براده رانت مه که، له کاتی کدا له مال ده بیټ چه له نگ به وه به غیرهت و بریار دهر به له کهس قه بول مه که له سنوری دهریچیت، یان بیر له گالته جاری بکاته وه ، نه وه زولمینیکی ئاشکرایه .

۱۰- به شیک له کاته کهت بۆ ئه و به وات لینه کات کاره کهت که مته ر خه مت بکات له تی که ل بوونت له گه لیدا و اچاکتره به شیک له کات تهرخان بکه به کارکردن له گه لیدا بۆ ئه وهی ههست به نرخی خوی بکات، باگومان نه بات که ئه و له پله ی دووه مه یان پیاوه که ی گرنگی پینادات ته نها له کاتی به تالی نه بیټ .

۱۱- پیی بلی خۆشم ده وپی به ووشه یان به کردار یان به هیما وه هه روه ها ده کریت به هیما به ریگایه کی ناراسته و خۆ پیی بلی زۆر په رۆشم بۆت .

۱۲- له هندی که هه لو یستدا دیاری پیشکesh بکه، نه گه رجی دیاریه کهش ره مزی بیټ .

۱۳- چاودیری توندوتیژی ئافره ته کهت بکه له تهن دروستی و ده روونی، به تاییه تی له و

كاتانەى كە بارى تەندروستى خراپە يان رارايە ۋەك : كاتەكانى سوۋرى مانگانەن يان
كاتەكانى بوۋىنى كىشەيەك كارەكان بىسەرۋىر دىبەن، ھەۋلىدە بۇ چارەسەر كىرگەننى
كىشەكان .

۱۴- زالبە بەسەر ھات و ھاۋارەكەى ۋەزۆر داۋاكارى لەسەر مەكە، بزانە ھەموو مەرۋىيەك
ھات و ھاۋار دەكەت و ھەلەى سوۋكىش دەكەت، ھەۋلىدە چاۋ بىنوقىتى لەۋ جۆرە
ناتەۋاويانە .

۱۵- خۆت رزگار كە لە پەشىۋى، چۈنكە پەشىۋى دادەنرىت بە دوزمىنى بەختەۋەرى و لەناۋ
بىردىنى، ھەر كەسەك لەناۋ شىۋاۋىدا بىزىت بەختەۋەرى نابىنىت و كىشە زىاد دەكەت،
عەقلى دەشىۋىنىت نايەلىت بىر بىكەتەۋە لە چارەسەر كىرگەننى كىشەكان .

۱۶- زوۋ توۋرە مەبە ، رزگار بوۋىن لە تۈرەبى كارتىكى قورسە، پىۋى ئاقلىمەندىش زوۋ
توۋرە نابىت ۋە توۋرە بوۋىش زالىناپىت بەسەرىدا، چۈنكە بەختەۋەرى لى تىكەدەت و
ژيانى پردەبىت لە ناخۆشى، بۆيە پىۋى بەھىز ئەۋەنە لەسەر خەلگى ھاۋارىكەت
بەلگە ئەۋ كەسەيە خۆى دەگرىت لەكەتلى توۋرە بوۋىدا .

۱۷- مىردىكى نەزان مەبە، چۈنكە كەم زانەن بە لىھاتوۋى ژيان بەتايىبەتلى لە ژيانى
سىكىسى نىۋان ژن و مىرد دەبىتە ھۆى رىق لىبۈنەۋەى دوۋلايەنە لە نىۋانىان، ھەرۋەھا
ژيانى ھاۋسەرىتان بەردەۋام نابىت و ژن و مىرد پەنادەبەنە بەرلىك جودابوۋىنەۋە، يان
ھەر ھىچ نەبىت ژيانى ھاۋسەرىان بەختەۋەر نابىت .

نهیینهك له نهینه کانی به خته وهری هاوسه رگری

به خته وهری هاوسه رگری له مالتیک بارده کات کاتیک تیکه لاوی هه بیته له تیگه یشتندا،
یان هه له کردن له بیروباوه، یان زۆرجار کاتیک پیاوه که نازانیت به خته وهری هاوسه ری له
کوی یه وه چۆن به دهست دیت ؟

نایا پسپۆریه له ناماده کردنی خواردن ؟

یان جوانیه ؟

یان مندا لبوونه ؟

یان شتی دیکه یه ؟

ئه مه نمونه که بۆ ئافره تیکی به خته وه که ژیانیتی درێژی بردۆته سه ر له مالتیک کهوا
به خته وهری و سه ر که وتن تیییدا پارێزراوه سه رباری روودانی زۆر له ره شه باو بوومه له رزه له گه له
ئه وهش توانیویه تی زاله بیت به سه ریا و پارێزگاری ماله که ی بکات له هه موو خراپه یه ک .
کاتیک پرسیارم له و ئافره ته کرد ووتی : - به دهست هینان له سه ر به خته وهری هاوسه رگری
به دهستی ئافره ته، چونکه ئافره ته ده توانیت ماله که بکات به به شیک له به هه شت وه ده شتوانی
بیکات به به شیک له دۆزه خ .

نه لیتی : سامان، چونکه زۆر له ئافره ته ده وه له مهنده کان هه نابه ساردن و میرده کانیان
له لایان رایان کردوون، وه نه مندالیش گه لیک له ئافره تان کورو کچیان بووه، له گه له ئه وهش
میرده کانیان ریسوایان ده کهن و خوشیان ناویت یان ته لاقیان ده ده ن .

وه زۆیش هه ن پسپۆرن له چیشته لینان، یه کیک له وان به ده ریژایی روژ چیشته ناماده
ده کات له گه له ئه مهش سکالای خراپی مامه له ی میرده که ی ده کات وه که میش ریزی لی
ده نیت .

ئه ی نهینه که چی یه ؟ چی ده کهیت له کاتی روودانی کیشه و گرفت له گه له میرده کهت ؟

ئافرىقەتەكە ۋوتى : كاتىك پىاۋەكەم تورە دەيىت ئاۋاۋ دەيىتەۋە دەمار گرژ دەيىت، من پەنادەبەمە بەربى دەنگىيەكى تەۋاۋ بە ھەموو رىژىك ، تىكايە بىدەنگ بە لەگەلدا نەكەى لە ئاۋر دانەۋەيدا بە گالته جارىيەۋە بىيىن ئەگەر بە چاۋىش بىت .

- بۇچى لە ژورەكە ناچىتە دەرەۋە ؟

ۋوتى: نەكەى.....چونكە ۋا گومان دەبات تۆ لەبەرى رادەكەيت تۆش ناتەۋى گۆيت لىي بى، پىيۋىستە بىدەنگ بىت ھەرچى ۋوت ۋابكە تاۋەكو ھىم دەيىتەۋە پاشان پىي دەلىم: ئايا كۆتايى پى ھات ؟ پاشان دەرەچەم چونكە ئەۋ ماندوۋ بوۋە پىيۋىستى بە پشودان ھەيە پاش ئاخافتن ۋ ھاۋاركدن، ۋە لە ژورەكە دەچمە دەرەۋە نىش ۋكارەكانى ناۋمال ۋ كاروبارى مندالەكانم تەۋاۋ دەكەم، ئەمىش بە تەنيا دەمىيىتەۋە چونكە شەكەت ۋ ماندوۋ بوۋە لەسەر ئەۋ شەرى كەۋا بەرپاي كرد .

چى دەكەيت، ئايا پەنا دەبەيتە بەر شىۋازى قسەنەكدن لەگەلدا بۇ ماۋەى چەند رۆژىك يان ھەفتەيەك ؟

نەخىر، نەكەيت چونكە ئەۋ نەرىتە خراپە چەكىكى دوو روۋە، كاتىك دوو ھەفتە قسە لەگەل پىاۋەكەت ناكەيت ئەۋە لەسەرەتادا لەسەرى قورس دەيىت، ھەۋل دەدات قسەت لەگەلدا بىكات يان لىت نىك بىكەۋىتەۋە، بەلام پاش چەند رۆژىك رادىت لەسەرى، چونكە ئەگەر يەك ھەفتە قسەت لەگەلدا نەكد ئەۋ دوو ھەفتە قسەت لەگەلدا ناكات، پىيۋىستە لەسەرت بىگەرىتەۋە لاي چونكە تۆ ئەۋ ھەۋايەى ھەلى دەمژىت، ۋە ئەۋ ئاۋەى كە دەخۋاتەۋە، دەست بەردارى نايت بىبە بە ھەۋايەكى نەرم، نەكەى بىيىتەبايەكى توند .

- كەۋاتە پاشان چى دەكەيت ؟

پاش دوو كاتژمىر يان زياتر پەرداخىك شەرىت يان فنجانىك قاۋەى بۇ دادەنىم، ۋە پىي دەلىم: - فەرموۋ بىخۆرەۋە، چونكە ئەۋ پىيۋىستى پىيەتى، ۋە بەشىۋەيەكى ئاسايى تەۋاۋى دەكەم .

وه سوورده بیټ له سهر پرسیارکردم : ئایا توو توره بویت ؟
ده لیم : نه خیر، سه بارهت به قسه رهقه کانی داوای لیبووردن ده کات و گوی له قسه ی جوان
راده گریټ .

— ئایا باوهر به لیبووردن و قسه خوشه کانی ده کهیت ؟
به لئی..... چونکه من باوهر به خۆم ده کهم و ههست به کهم و کووری ناکهم .
— ئایا له منت دهوی باوهر به قسه کهی بهیټی که نه وتوره یه وه درۆ کردنه کهی که نه وه
هینمه ؟

— پیاوه که پیتی ده لیت : به که رامه تی تو ؟
— ئافره ته که ده لیت : کامه که رامهت ؟
— که رامه تی تو، ئایا باوهر به هیچ وشه یه کی بریندار ناکهیت له مرۆقیکی تووره،
باوهر به قسه کهی بهیټی کاتیټک هیمن ده بیټ ،
یه کسه ر لیتی ده بوورم : چونکه من هه موو جنیوه کانم له بیر چوو، درکم کرد به گرنگی
گوی گرتن له قسه ی سوود به خش .

— وه به کورتی، نه وانه ی پیشتر رویدا ده کریټ بلیم نهیټی به خته وه ری هاوسه رگیری نه
قلی ئافره ته وه به ستنه وه ی نه وه به خته وه ریه ش زمانه که یه تی، به لام نهیټی ماندوو بوون و
هیلاکی نه وه یه له بۆسه دابیت وه له روانگه بوه ستیت بۆ هه له کان، یان چوونی تووره یی بۆ
ناو ده روون یان وه سه وه سه کانی شه یتان که جیاوازی سووک گه وره ده کات، ماله که ده گزریټ بۆ
بازنه یه کی مملانیټی و کوټایی یه کهی جیا بوونه وه ده بیټ .

ئەرەكەكانى ئافرەت لە چاندنى بەختەۋەرى ھاۋسەرگىرىدا

بۇ ھەموو ژن و مىردىك رۆللىكى بىنەرەتى ھەيە لە چاندنى تۆۋى بەختەۋەرى ھاۋسەرگىرى، زۆر لە تويۇنەۋە راۋ پىشنىارەكان دا ھاتوۋە بۇ رۆللى ھەريەكە لە ژن و مىرد لە دروست كردنى مالىك لە خۆشەۋىستى و شادى دا بژىت .

ۋە دكتور (جۆن جەرايى) ھىماي كىردوۋە بۇ ھەندىك ھەلۋىست كە ئافرەت دەتوانىت بۇ زياتر نزيك بوۋنەۋە لە ھاۋسەرەكەى بەرھەم بەيىت :

۱- ھەلەيەكى نەجامدا، ھىچ نامۆزگارىيەكى بۇ پىشكەش نەكرد، ۋە پىتى نەۋوت: ئەي پىم نەۋوتى ؟

۲- ھىۋاي نەما لەجى بەجى كردنى كە بەتەمابوۋ بە دەستى بەيىنى، ۋە سەرزەنشتى نەكرد.

۳- لە بىرى چوۋ ئەۋ شتەى داۋات كىردبوۋ بۇت نامادە بىكات، ئافرەتەكە ۋوتى : خراب نىيە، بە يارمەتت بەيانى نامادەى بىكە، ئەمە قەدەرى خوايە ئەۋەى بىيەۋىت دىكات.

۴- نەگەر بىرىندارت كىرد بەبى مەبەست، ۋە ھۆكارى بىرىندارەكەى تىگەشت، داۋاي لىبۇردن دەكات، ۋەخۆشەۋىستى پى دەبەخشىت كە پىۋىستىتى ، ۋەچاكتىن شىۋاز خۆشى دەۋىت .

۵- داۋاي يارمەتت لە مىردەكەت كىرد بەلام بەرپەرچى داىەۋە لەبەر ھەندىك كارى تايىبەتى، تۆ بەرامبەرى مەۋەستەۋە لەسەر ھەموو شتىكى گەرەۋ بچوۋك .

۶- نەگەر داۋاي پۆزشى كىرد لە ھەلەيەك، پۆزشەكەى قەبۇل بىكە بە خۆشەۋىستى و لىبۇردن .

۷- كاتىك داۋاي يارمەتى لىكرد رازى بوۋ ئەۋە بە روۋىەكى خۆش دەمىننەۋە .

۸- كاتىك پاش شەر كىردن لەگەلدا ئاشت بوۋەۋە، ۋەھەندىك خىزمەتى بچوۋكى پىشكەش دەكات، خىزمەتەكە قەبۇل بىكەۋ رىزى بگرەۋ خۆت سوۋك مەكە .

- ۹- به خته وه ریه که ی دهرده خات به گهرانه وه ی پیاوه که ی بۆ ماله وه، به که م و کوری یان کیشه کانی له گه لیدا ده ست پی مه که .
- ۱۰- نا ئومید بوو له چیشته خانه یان شوینی دانیشتن که وا ئافره ته که ی برد بۆ ئه وه ی، وا دهرده که ویت که رازی نیه به روو خۆشی و به زهرده خه نه .
- ۱۱- هیما بکه به هه ست و هۆشی به ریگیه کی نه رم و نیان، به بی گله یی یان به رپه رچدانه وه یان نا ئومید بوون

ئه رکه کانی پیاو له چاندنی به خته وه ری هاوسه رگیریدا

به خته وه ری نا کریت ته نها بۆ که سیك پی ت پی ت، هه روه ها نا کریت به خته وه ری هاوسه ری بی ت مه گه ر هاوکاری هه ردوولا پی ت له سه رچاندن و چاودیری، له و ری ره ودا هه ندیک نامۆزگاری هه یه ده کریت پیاو له سه ر مه به ستی خۆشه و یستی له لایه ن هاویه شه که ی زۆری ده ست که ویت .

هه روه ها دکتۆر (جۆن) کۆمه لیک بیرکردنه وه و پێشنیار ده کات بۆ پیاو که وه ک نه مه ی خواره وه : -

- ۱- کاتی گه رانه وه ت بۆ مال، یه که مجار ته نها به دوای نه ودا بگه ری پێش هه موو شتیك
- ۲- به ووردی له خیزانه که ت به رسه چۆنی به سه ر بردووه، نه مه نیشانه یه بۆ زانینت به و پلانه ی رۆژه که ی تی دا به سه ر بردووه (چی له تۆ روویداوه له م رۆژه دا؟ ئایا چی تازه ت له به ر ده ستدایه ؟) .
- ۳- له سه ر ده قه کان مه شق بکه وه په رسیاره کانیش له کاتی خۆی ئاراسته ی بکه .
- ۴- به رنه نگاری ئاره زووه کانی خۆت بکه له چاره سه رکردنی کیشه کانی، جیا له وه ش هاوسۆز به له گه لیدا .
- ۵- خیزانه که ت ماچ بکه له کاتی ده رجوونیشته خواحافیزی لی بکه .

- ۶- رۆژى چوار جار دەستى لە مىلى بىكەو لە باۋەشى بىگرە .
- ۷- سوپاسى بىكە كاتىك كارىكت بۇ جى بەجى دەكات .
- ۸- كاتىك خواردنت بۇ دادەنىت ستايشى لىنانه كەى بىكە .
- ۹- جار جارسەرسوپمانى خۆت بۇ روخسارى دەربىرە .
- ۱۰- ھەر ھىچ نەبىت رۆژى دوو جار پىيى بلى : خۆشم دەۋىي .
- ۱۱- كەل ۋەلەكانت لە شوپىنىكى دروست دابنى، چاۋەرى مەكە ئەو بەو كار ھەلىسى، يان سەرزەنشتى بىكەى لە كەمتەرخەمىيە كەى، بەلام دەكرىت بەبىرى بەينىتەۋە .
- ۱۲- ئەگەر رۆژىك ماندوو بىت يان سەرقال بىت و داۋاي يارمەتت لىبكا پىۋىستە لە جياتى ئەو ھەندىك ئىش و كار بىكەيت، ۋەك: ئامادە كەردنى مىندالەكان بۇ قوتابخانە، يان رىكخستىنى ژوورى نوست يان ئامادە كەردنى خواردنى ئىۋارە .
- ۱۳- پىيىكەۋە دەرىچىن بۇ شوپىنى باخچەو ھەۋانەۋە، ئەگەر بۇ كاتىكى كەمىش بىت بەبى مىندال بىردن .
- ۱۴- لەسەر كار پەيۋەندى پىۋەبىكەو لە ھەۋالى پىرسە، يان بەشدارى لە گەلدا بىكە لە كارىك، يان پىيى بلى من تۆم خۆش دەۋىت .
- ۱۵- بىست خولەك بىبەخشە لەسەر سەرنىجدان بى ئەۋەى بەپەلە بىت لە فەرمانت، يان خۆت بە كارىك خەرىك بىكەيت ۋەك خويندەۋەى رۆژنامە .
- ۱۶- كاتىك قسەت لە گەلدا دەكات رۆژنامە كە لە دەستت بىگرە، يان تەلە فزىۋنەكە داىخە تەۋاۋ سەرنىجى بۇ راگرەو تەماشاي بىكە .
- ۱۷- ھەندى جار دەستى لىبەدە كاتىك قسەى لە گەلدا دەكەيت .
- ۱۸- پىش ئەۋەى دەرىچىت پىرسىارى لىبىكە لەۋەى ئارەزوۋى ھەيە لە گەل خۆت ئامادەى بىكەيت ۋە ئامادە كەردنەكە لە بىرنەكەيت .
- ۱۹- ئەگەر دۋاكەۋىتت پەيۋەندى پىۋەبىكەو ھۆكارى دۋاكەۋىتنەكەتى بدەرى .

۲۰- كاتىك سەفەر دەكەيت بۆلەكتەۋەربوونى شار، پەيۋەندى پىۋەبەكە كەۋا بە سەلامەتى گەيشتىيە شوينى مەبەست، ۋەژمارەي تەلە فۆنى خۆتى بۆلەك جىبەيلى تەۋەكو پەيۋەندىت پىۋەبەكات .

۲۱- كاتىك سەفەر دەكەيت ھەۋالى بەدەرى چەند دەخايە نىت .

۲۲- پىلانى دەرچوونت لەگەلدا پىش چەند رۆژىك دابريژە، نەك چاۋەرى بەكەيت تەۋەكو رۆژى پشۋو نىنجا پىي بلى ي چى بەكىن .

۲۳- پىدەنگ بەلەكەت دواكەۋىتى خىزانەكەت كاتىك نامادەن بۆلەكچوون، يان گۆرىنى جەل ۋەبەرگەكان زىاتەر لەجاريك .

۲۴- ھاسۇز بەلە ھەست ۋەستى كاتىك ھەست بەلەنگى دەكات .

۲۵- لىستىكى ژمارە بنوسە لە ۋىستانەي كە دەيەۋىت دابىنى بەكەيت لە چىشتخانە دابىنى، كاتىك كاريكى بەتال لەبەردەست دابو، شتەگرنەكان دابىن بەكو مەيلى زۆر دوابكەۋىت .

۲۶- جارجار دىاريەكى بچووكى بۆلەپنەۋە ۋەك : چەپكە گۆلەك يان پاكەتەك چوكلەيت، يان ھەر شىتەكى سادە كە ئەۋسەت نە بوۋ بىكرەيت .

۲۷- كاتىك نەخۇش دەكەۋىت پىرسىارى نەخۇشەكەي لىبەكو ۋە كەتە دەرمانەكانى بىر بەيىنەۋە .

۲۸- بۆنە تايەتەكەنت لە بىرىت، ۋەك : جەئىنى ھاسەرگىرى ۋە جەئىنى لە دايەك بوون، لەلەي خۆت بنوسە تاكو لە بىرنەكەيت .

۲۹- ۋازى لىيىنە بابزانەت دەتەۋىت دەرچەيت يان بچەۋىت .

۳۰- پىكەۋ نامادەن بۆلەكخوتن، لە ھەمان كاتىش بۆلەك سەر سىسەمەكە .

۳۱- كاتىك داۋاي يارمەتەيت لىدەكات، بە بوون ۋە نەبوون ۋەلەمى بەدەرەۋە بى ئەۋەي سەرگۆنەي بەكەيت يان ھەستبەكات ئەۋەلەيە، چۈنكە ئەۋە داۋاي يارمەتەي لىكردوۋى .

- ۳۲- تەگەر ھەستىت برىندار كرد، ھەندىك سۆزى بدەرى، پىيى بلى (ببوره چونكه من تۆم برىندار كرد) دوايى بىدەنگ به وازى لىبىنە ھەست به تىگەيشتنەكەت دەكات .
- ۳۳- كاتىك ھەست دەكەيت ھەزەت لىپە لہ ھەندىك كات دووركەويتەۋە، لىبىگەرى با دلنىايىت كە تۆ دەگەرىتەۋە، يان پىويستىت به ھەندىك كات ھەيە بۇ بىر كەرنەۋە .
- ۳۴- كاتىك ھىمەن دەبىتەۋە دەگەرىتەۋە، بەرىزەۋە قسەبەكە لہ ۋەي بىزارى كردوۋى، بەبى سەرزەنشت كردن، ئەمەش دەبىتە ھۆي ئەۋەي ھەردەم پەشىۋە نەبىت .

تەنھا بۇ ئافرەتان : چۇن خۇشەۋىستى و دلى پىاۋەكەت بەند دەكەيت؟

زۆر ئافرەت ھەۋلەدەن دەست بەسەر دلى پىاۋەكانى دابگرن به رىگاكانى باش يان به شىۋازەكانى بى سود، بىكەيەكى باش و شىۋازىكى ھەلە، ھىچ چىرۆكىكى راستەقىنە نىيە نىشانە بكات بۇ ئەۋ ھەلۋىستە كەۋا زۆر لہ ئافرەتان دووبارەي دەكەنەۋە .

بەتايىبەتى لہ شوپنە فۆلكلورىيەكان و گوندەكان ، لہ گوندىك ئافرەتلىك ھاتە لای زانايەك ئافرەتەكە ئەۋەي بە جادووگەر دادەنا، داۋاي لى كرد كاريكى جادوۋى بۇ بكات ھەرچەندە مىردەكەشى زۆرى خۇش دەۋىت خۇشەۋىستىيەك كە ھىچ ئافرەتلىك ئەۋەندە خۇش نەۋىستراۋە .

لەبەر ئەۋەي زاناۋ شارەزا بوۋ لەۋ بوارەدا بە ئافرەتەكەي ووت: تۆ داۋاي شتىك دەكەيت كە ئەۋە سانا نىيە، داۋاي شتىكى زۆر گەۋرەت كردوۋە .

زاناكە ووتى: ئايا تۆ ئامادەيت خەرجى ئەم كارە بدەيت ؟

ئافرەتەكە ووتى: بەلى .

پىيى ووت: ئەم كارە تەۋاۋ نايىت مەگەر موۋىيەك لہ مىلى شىر ئامادەبەكەيت .

ووتى : شىر ؟

ووتى: بەلى .

ئافره ته که ووتی : جا چۆن ده توانم ئەمه بکه، شیر ئاژه ئێکی درنده یه و دلنیانیم له کوشتنم ؟ ئایا ریگایه کی دیکه ی ئاسانتر یان زیاتر ئاسایش نیه ؟

زاناکه ووتی : ناکریت ئەمه ت بۆ ته وای بیت که ناته ویت خو شه ویستی پیاوه که ت ته نهها به مه یان رازی بکهیت، ئەگەر بیرت کرده وه ریگایه کی دیکه ی گونجاو هیه بۆ به دهست هینانی ناما نجه که ت .

ئافره ته که رویش ت له خه یالیکی توند دابوو بیرى ده کرده وه له چۆنیه تی به دهست هینانی مووه داوا کراوه که .

راویژی به که سیك کرد که بروای پیتی هه بوو پیتی ووت: شیر په لامار نادات ته نهها ئەگەر برسی بیت، وه پیتیسته تیری بکهیت تاوه کو له شهری دلنیا بیت .

نامۆزگاریه کی وه رگرت و رویش ت بۆ دارستانیکی نزیک، دهستی پیکرد به فریدانی پارچه گوشت بۆ شیره که وه دوورده که وته وه، بهرده وای بوو له فریدانی گوشت و شیریش هۆگری بوو . له هه موو جاریک تۆزیک له شیره که نزیک ده که وته وه تاوای لیها ت شیره له پشتی پالی ده داو وه گومانی له وه دانه بوو که خو شی ده ویت، دهستی به سه ری شیره که داده هیناو وه دهستی له پرچی وهرده داو دهستی له ملی کرد .

به لام شیره که له و چیژ وه رگرتن و هتور بوونه وه یه دا دلگران نه بوو ئەگەر ئافره ته که موویه ک له ملی شیره که ببات به هیواشی .

کاتیك موویه کی شیره که ی دهست کهوت و په له ی کرد بۆ لای زاناکه که وای دانابوو جادوو گه ره مووه که ی دایی و خو شی دهروونی پرکردبوو، که نهو دهست ده گری به سه ر دلی میرده که ی تاهه تایه .

کاتیك زاناکه مووه که ی بیینی لیتی پرسی : چیت کرد تا کو توانیت ئەم مووه ت دهسته که و ی ؟

پیلانی که و ی کردنی شیره که ی بۆ باسکرد، کورتی کرده وه له زانیینی چوونه ناو دلی

شېرەكە يەكەن مېر پاشان بەرد، ۋام بۆلەكتە ۋە ئارامى گرت لەسەر ئەمە تاۋەكۈ گەشەتە
لېكەرنەۋەي بەرھەمەكە:

ھەروەھا زاناکە لېي پىرسى: ئەي ھاۋار..... مېردەكەت زىاتىر دېندە تىر نىيە لە شېر،
چېت لەگەل شېرەكە كەرد ئاۋاش لەگەل مېردەكەت بىكە دەيكەيتە مۆلكى خۆت، زانیت چۆن
دەچىتە ناۋ دلى، بىرسىيەتە تېرىكە كارى لى دەكەيت .

ئەم باسە تەنھا لەسەر ئۆز جېگىرنايىت بەلگەلە ۋانەيە لەسەر پىاۋىش دەتۋانى
كارىگەرى ھەيىت لەسەر دلى خېزانى خۆي بە گەران بە دۋاي لايەنەكانى كەۋا خۆشى دەۋىت،
ۋەئەۋ شىۋازانەي كە چاكتىر، ۋە ھېما بىكەت بۆ ھەست ۋ سۆزى، ئەمەش دەيىتە بەختەۋەرى
ھاۋسەرگىرى، پەيۋەندىيەكى ھاۋبەش، يان بىنايەك پىۋىستى بە ھاۋكارى ۋ پەيۋەندى ۋ
يەكترگرتن ھەيە تاۋەكۈ بتۋانىت بەرگىرى رەشەباكانى ئۆيان بىكەت.

ئىستى

باسى سى لە تايىبە تەندىيە پۆزەتېشەكانى ھاۋبەشى ئۆيانىت بىكە:

۱-

۲-

۳-

كاتىك كېشەيەك لە نىۋانتان روۋدەدات ئەۋ پۆزە تېشانە بىر خۆت بەيىنەۋە پىش ئەۋەي
ئەنجامەكانى كېشەۋ گرت بەسەرتا زالىت .

قۇناغى دوۋەم:

باسى سى لە تايىبە تەندىيە نېگەتېشەكان لە دەروۋنى خۆت بىكە ۋە كارىگەرى ھەيىت
لەسەر پەيۋەندى خېزانى .

۱-

۲-

۳-

ئىستا پىلاننىكى قۇناغى دابنى بۇ رزگار بوونت لەو تايىبە قەندىانە :

تايىبە قەندى نىگە تىف	ھۇكارە بىە كارھىنرا وە كان لە چارە سەر كەردنى	ئە و كاتەى كە پىنوئىستى تى	ئە نجامە كان

بىە كورتى

ئە وەى دەگە رىت بىە دواى بىە ختە وەرى خىزانى پىوئىستە لە دەروونى خۆى بىە دەستى بىەنى
بىە ژمارە بىە تايىبە قەندى لە وانە : بوونى دىسۆزى : پىداگىرى لەسەر گۆرىنى شىوازى ژيان
بىە ھەندىك ھەلۆئىستى رۆمانسى زىاد لە وەش بىە جوان كەردنى ھەندىك تايىبە قەندى ئەرىنى
كەوا خۇشەوئىستى نىوان ژن و مىرد بىە رەدە وام دەكات .

ھەروەھا ژيانى ھاسەرگىرى مەلماننى ناكۆكى نىە بۇ سەلماندىن لە بىە ھىزىرىيان بىە لىكو
بىرىتىە لە پەيۋەندى گونجان لەگەل يەكتر پىوئىستە بۇ يەكتر لە ھەندىك تايىبە قەندى خۇشەن تاوەكو
رەزابوونى لايەنى دىكەى لەسەر بىت .

لىرەدا دەگەىنە بىە ختە وەرى ھاسەرگىرى لەگەل زانىنى ھەموو ژن و مىردىك ئەركەكانى
بىە رامبەر ئەوى دىكە، ھەروەھا دەستكە وئىنى زۆر لە چالاكى و خەسلەتە كان كەوا يارمەتيدەدات
لەسەر ئەنجام گەياندىنى بىە ختە وەرى بۇ لايەنەكەى دىكە، دەبىت ھەرىكەيان فىزىن چۆن دەست
بىەسەر دلى ئەوئىردا دەگرى، ئىنجا خۇشەوئىستى دىتەدى، وەدلىنەواىى گشتگىر دەبىت بۇ
بىە ختە وەرى مال، بىە لىكو بۇ كۆمەلگاش .

خۆت تاقیبکه ره وه

ئه مه ی خواره و کۆمه لێک به نندن پێویسته هه لسی جیبه جییان بکه یت له سه ر خۆت ئه گه ر ریککه وتی له سه ری به ته وای نیشانه ی (به لێ) له ژێر هه لێژاردنه که دابنێ، ئه گه ر پارا بوویت ئه و نیشانه ی (هه ندی جار) له ژێر هه لێژار نه که دابنێ، وه ئه گه ر ریککه که وتی ئه و نیشانه ی (نه خیر) له ژێر هه لێژاردنه که دابنێ .

ژ	به ش	به لێ	هه ندی جار	نه خیر
۱	ئایا ئامانجه که ت ده زانی ت له ژیا نی هاو سه ریت؟			
۲	ئایا سوور ده بیت له سه ر گه شه پیدانی خۆت له رو شنبیری هاو سه ری ؟			
۳	ئایا ریز له هاو به شی ژیا نت ده گ ریت ؟			
۴	ئایا مافه کانی خۆت ده زانی به ره و رووی هاو به شی ژیا نت ؟			
۵	ئایا کۆسپ وته گه ره کانی به خته وه ری هاو سه رگیری ده زانی ؟			
۶	ئایا هاو کاری ژیا نت یا رمه تیت ده دا له سه ر جی به جی کردنی ئه رکه کانی ؟			
۷	ئایا ئارام ده گ ریت له سه ر هه لکه کانی هاو به شی ژیا نت؟			
۸	ئایا پید اگیری ده که یت له سه ر زیاد کردنی خۆ شه ویستی و نزیک بوونه وه له نیا و ئاندا ؟			
۹	ئایا هه ست به رازی بوون ده که یت له ژیا نی هاو سه ریت ؟			
۱۰	ئایا پید اگیری له سه ر به ده ست هی نا نی به خته وه ری ده که یت بۆ هاو به شی ژیا نت ؟			

هەلسەنگاندن

ئەگەر ۋەلامەكەت بە (بەلى) بوو ئەۋا دوو پلە بەدەست دەھىنى، ئەگەر ھەلبۇاردنەكەت بە ۋەلامى (ھەندى جار) بوو ئەۋا يەك پلە بەدەست دەھىنىت ئەگەر ھەلبۇاردنەكەت بەۋەلامى (نەخىر) بوو ئەۋا ھىچ بەدەست ناھىنىت .

دەكرىت خۆت ھەلسەنگىنىت ۋەك ئەمەى خوارەۋە :

پلە	دۇخەكە
لە ۴ — ۵ پلە	تۆ نازانىت ماناى ژىيانى ھاۋسەرگىرى، ۋەلەگەل تەكنىكىاتەكانى ناڭىت .
لە ۵ — ۱۰ پلە	تۆ لەسەر يەكەم رىڭگاي ژىيانى ھاۋسەرگىرى سەرکەۋتوۋىي، پىۋىستىت بە زانىارى زياترە .
لە ۱۱ — ۱۵ پلە	تۆ لەسەر رىڭگا دەرۋىت، لەگەل ئەۋەش كۆسەپ ۋەگەرە ھەيە بە پىڭەيشتىنى بەختىارى ھاۋسەرگىرى .
لە ۱۶ — ۲۰ پلە	تۆ شايستەى ئەۋەيت ھەنگاۋ بىنىيت لەسەر رىڭگاي بەختەۋەرى ھاۋسەرگىرى، ۋە پىۋىستە بەردەۋام بىست، ۋە بىگوازىتەۋە بۆ ھەنگاۋى داھاتوۋ .

بهشی حه و ته م

زالبوون به سه ر کیشه کانی ژيانی هاوسه رگيری

- ريخوشکردن
- بنچينه کانی شيکردنه وهی کیشه کانی خيزان .
- زالبوون به سه ر قايرؤسه کانی ژيانی هاوسه ری .
- تووره بوون دوژمنی به خته وهی هاوسه رگيری و کوشنده يه .
- کیشه ی ده ست به سه رداگرتنی يه کيک له ژن وميړد بو رای نه ويتر .
- کیشه ی زورپللی نه گونجاو له يه کيک له ژن وميړد .
- کیشه ی خوبه دهسته وه نه دان له لايه ن نافره ته وه .
- ره خنه ی به رده وام .
- شيوازی ورووژاندين له يه کيک له ژن وميړد .
- سووک ته ماشاکردن بو هاوبه شی ژيان .
- تينه گه يشتن به مافه کانی هاوبه ش له نيوان ژن وميړد .
- شاردنه وهی نه ينيه کان .
- ده ستخستن له کاروباری تاييه تی .
- بيژاری و روتيني له ژيانی هاوسه رگيری .
- هه ستکردن به نانوميدي له نيوان ژن وميړد .
- داهات و جياوازی له سه رف کردندا .
- کیشه ی نه نته رنييت و هوکاره کانی راگه ياندين .
- به کورتی
- خوت تاقيبکه ره وه .

رېخۇش كىردن

لە گەل سۈرۈپون لەسەر بەد يەيتننى بەختە وەرى ھاسەرگىرى ھەندىك كۆسپ ھەيە
كەسەكە قەدەغە دەكات لە بەد يەيتننى ئەو بەختە وەرىيە لەسەر باشتىن شىۋە .
ھەروەھا ئەم كارە پىۋىستى بە دەستپىشكەرى ھەيە لە ھەموو مەۋقەكى ئاقلەند بۇ
وەستان لەسەر ئەم كۆسپانە، وەزائىبون بەسەرىدا بە ھەموو ھۆكارو رېگايەك:
نەزانىن بە زۆرى لە نەرتىيەكانە كەوا كارەكاتە سەر ژيانى ھاسەرگىرى، يان
دوورخستەنەۋى ژن ومېرد بۇ بەختە وەرى ھاسەرگىرى، بۇيە ژن ومېرد پىۋىستە چاكتىن
رېگا بزەنن لە رووبەروو بوونەۋى كېشەكان پىش روودانى.

بىچىنە يە كانى شىكار كىردنى كېشەكانى ھاسەرگىرى

پىش ئەۋى بىكەۋىتە ناو كېشەكانى ھاسەرگىرى جارىكى تر بە بىرت دەھىنەۋە كە
خۇپاراستن باشتە لە چارەسەر كىردن، ئەگەر كېشە بە كىردار روويدا بزەنە كە مامەلە كىردن
لە كېشەكان پىۋىستى بە مەشق و پىپۇرى ھەيە تاۋەكو كېشەكان بەبى گىروگرفت وزيان
چارەسەر بىكرىن .

ئەمەى خوارەۋ گىرگىرتىن بىچىنە يە كانن بۇ چارەسەر كىردنى كېشەكانى خىزان :-

۱- گەۋرە نە كىردنى كېشەكان

ھەندىك شىت و شەيدان و مەترسى دەخەنەۋە لە گەۋرە كىردنى كېشەكان، كاتىك
كىشەيەك روودەدات لەناو خىزان ئەوان گەۋرە دەكەن، وە دەگۆرىت بۇ ئارىشەيەكى گەۋرە
لە ژيانىندا، ناتوان ھەرسى بىكەن لە گەل نىك و دوور قسەدەكەن، ئىش و كاريان دەبىتتە ئەم
كارە، تەنھا ئەو رېگايە لە مامەلە كىردن لە كېشەكان ھەلۋىستەكان ئالۋىزتر دەكات، وەك

ئەۋە وايە بەنزىن بە ناگردا بکات .

ئېمە دەبىت زياتر ژيرو يەكتر گرېن لە کاتى روودانى تەنگژەكان، پىۋىست ناکات گەورەى بکەين، ۋە ھېچ ھېكمەتېشى تېدانىيە بە نەزانى كەمتەرخەمى بکەين، چونكە ئەۋەش دەبىتسە ھۆى كەلەكە بوونى دۆخەكە لە پەيوەندىيە كانى خىزانى .

۲-بەكارھېنانى ھۆيەكانى گىفتوگۆ لە چارەسەرکردنى كېشەكان

تېگەيشتن لە نيوان ژن و مىرد ئالۋزترين كېشە دەتۈنپىتسەۋە، ۋە بەكارھېنانى ئەقلى سارد زامن كردنە بە كوژاندنەۋەى خراپترين جىاۋازىيەكان، ۋە ھەموو مەۋقېكى راست گىفتوگۆيەكى چاك بەكاردەھىنى، ۋە شىۋازى ھېمناۋە ھاۋارکردن و جنىۋدان و دەمارگىرى و ووروزاندن كەم دەكاتەۋە .

۳-دىارى كردنى كاتى گىفتوگۆ

بە دىنپايىيەۋە ھەموو كاتىك ناكىت گونجاۋ بىت بۇ گىفتوگۆ كردن و تېگەيشتن لە چارەسەرکردنى كېشە، ۋە ھەموو شۈنپىكىش ئامادە نىيە بۇ گۆرىنەۋەى بىرو رايەكان و كوردنەۋەى كېشەكان، بەلكو پىۋىستە لەسەر ژن و مىرد كات و شۈنپىكى گونجاۋ ھەلبىزىرن . ھېچ گونجاۋ نىيە ژن داۋاي كوردنەۋەى گىفتوگۆ بکات لە كېشە پاش ھاتنەۋەى مىردەكەى راستەۋخۇ لە نىش و كار، كاتىك پىۋىستى بە پشۋودان ھەيە، ۋە ھېچ ھېكمەتى تېدانىيە لەكاتى خەۋتن گىفتوگۆى لەگەل دابكەى يان لە كاتى روودانى كارەساتىك لە يەككىيان دا، بەلكو پىۋىستە ژن و مىرد تەگبىر بکەن بۇ دانانى رى و شۈنپىكى گونجاۋ ھېمناۋە جىگايەك دورور لە مىندالان، ترسان لەۋەى لە كۆنترۆل ۋە رېچىت .

۴- نەرمى و سىنگ فراۋانى

ھەردەم لە بىرمان بېت كە گفتوگۇو تىگەيشتن تەۋاۋ دەبېت لە نىۋان ژن ومىرد روۋە دوو ھاۋبەشى گىيانى بە گىيانى، نەك لە نىۋان دوو دوژمن، ۋە دەزگاي خىزانى داۋا لە ژن ومىرد دەكات زياتر دەست بە دلنەرمى بكن، بۆ يەكتەر لە مافى يەكتەر خۆشبن ، ۋە گوڭرايەلى خوداي مەزن و دلۇقان بكن .

۵- تىگەيشتىنى پىداۋىستىيەكانى لايەنى دىكە

خۆپەرسىتى زۆرجاران كەسەكان پالپىۋە دەنېت بۆ تاۋانباركردنى خەلكى تر، ۋە خۆ تەرىك كردن لە بەرپرسىيارەتى، بەلام حىكمەت لەۋەدايە لايەنى تر بە ويژدان بېت. خۆشى تاۋانبار بكات، جگە لە بىتۋان كردن و پاكايتەتى خۆى، ۋە خۆى لە شويىتىكى تر دابنېت چونكە كېشەى خىزان زۆرجار ھۆيەكەى تاك لايەنە، بەلكو ھەموو بەشداردەبن ھەرچەندە لە بنەمالەۋ خانەۋادەى جياۋاز بن، تاۋەكو نەروخېن لە دانانى سنورىك بۆ كېشەكە لە يەكەم كادا ۋە پىۋىستە خۇمان دوورە پەريز نەكەين لە كېشەكەۋ لۆمەى لايەنىك نەكەين و گۆرەپانى خۇشان بىتۋان بكن، بەلكو پىۋىستە بە تازايانە و ژىرانە مامەلە لەگەل خۇمان بكنەين و چارەسەرى بنەرەتى بۆ بدۆزىنەۋە .

۶- برياردان بە گەرانەۋە بۇياسا

ھەندى كەس تەنھا سەرگەۋتن بۆ خۇيان دادەنېن پىشت بەستن بەۋەى كە لەكۆمەلگا دا ۋاباۋە لە راھىنان و داب ونەرەيت بە حوكمى كاريگەرى مىراتەكانى كۆمەلايەتى كەۋا مافى ئافرەت رادەمالى: ژنى فلانەكەس لە ھىچ شىتېك ياخى نايت، چونكە ئەۋ گەۋرەيە، ۋە ژنەكەشى ھىچ شىتېك بەرامبەرى ناليت بۆچى تۆ ۋەكو ئەۋ نايت ؟ ۋە كېشەكانىش كۆتايى پىدېت، بەلام برياردان بە حوكم و داب ونەرەيتە كۆمەلايە تىە زۆردارەكان و پاشكەۋتوۋەكان كېشەى سەردەمى و وشىياري ئافرەت چارەسەرناكەن بە ماف و پىگەيشتىيان .

۷- له خواترسان

له سه مرۆڤ پێویسته لهو حاله تانه دا له خودا بترسی، به پیری بێتهو» كه رۆژیک دادی خودای گهوره» لێپرسینهوهی له گهڵدا دهکات، نهو رزگاری نابیت له سزای خودا، نه گهر نهو به درۆده له سه سه رکه وتنی به سه ر هاویه شه که ی هینا نهوا که س ناتوانیت له رۆژی لێپرسینهو» سه رکه وتن به دهست بهیڤینی تهنها نهو که سه ی خودای گهوره بۆی دهنوسی و پشتیوانی ده بێت له ژيانی دونیادا، وه چاکه شی ده داته وه له رۆژی دوايی .

خودای گهوره ده فهرموی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ البقرة: ۲۳۱، واته: (مه يانهيانه وه به نیش و نازاره وه بۆ نه وهی ده ست درێژی و سته میان لیبکه ن، هه رکه س نه وه بکات نهوا سته می له خۆی کردووه، نه که ن نایه ت و رینمووییه کانی خوا به گالته بگرن، یادی نازو نیعمه تی خوا بکه نه وه له سه رتان، ههروه ها یادی نهو شتانه بکه نه وه» که له قورئاندا بۆتان رهوانه کراوه که پره له دانایی، له کاتی کدا نامۆزگاریتان دهکات بهوانه وههول بدن خواناس و تاین پهروه ربن و چاکبزانن که: به راستی، خوا به هه موو شتی که زانایه

۸- راویژگاری نیشانه ی حکمه ته :-

ناکریت هیچ که سینک داوا بکات کهوا ده توانی گرنگی به هه موو شتی که بدات، وه نهو به توانایه له سه ر چاره سه رکردنی گشت کیشه کان زۆر جارن مرۆڤ به نه زانی نه چیتته ناو کاره کانن وه هه ندیک وا لیک ده ده نه وه له که می شاره زاییه له مامه له کردن له گه ل کیشه کان .

له گه ل هه موو نه مانه دا واچاکه ژن و میرد په نابیه نه بهر سوود وه رگرتن له راویژکردن به خزمان و پسپۆر لهو بواره دا، یان خاوه ن شاره زا نهوانه ی ده ست پاکن، وه پێویسته قه ده بکریت

لە فراوان بوونى كېشەكە و دەستخستنه ناو كېشەكە لەلايەن ھەر كەسك.

زالبوون بەسەر قايرۆسەكانى ژيانى ھاسەرگىرى

لە ژيانى ھاسەرىدا ژمارەيەك قايرۆس ھەيە، داۋا دەكرىت لە ژن و مېرد سوورين لەسەر بە كارھينانى بەرنامەى دژە قايرۆس بە بەردەوامى لەگەل پىداگىرى لەسەر نويىبونەۋەى و بە كارھينانى ھۆكارى نوئ لە چارەسەر كىردنى ئەگەر بينرا، ئەمەى خوارەۋە گىرنگىرتىن قايرۆسەكانى ژيانى خىزانە، وەچۆن دەيىت خۆت بپارىزى و چارەسەرى بگەى :-

قايرۆسى يەكەم: پەرۋشى

پەرۋشى لە ھەست جولاًۋەكانە كەۋا لە نيوان ژن و مېرد روودەدات، ھەندى جار وەكو سوتەمەنى بۇ خۆشەويستى بە سودە، بەلام لە زۆرەى جارەن دەيىتە بۆمبايەكى تەۋقوت كراۋلە دروست كىردنى بە ختيارى خىزان، بەماناى لە وانەيە ژيان لە داھاتوۋد ابگوريت بۆ دۆزەخ .

ھۆيەكانى پەرۋشى :-

- ۱- ئارەزوۋى دەست بەسەرداگرتنى لايەنى دىكە و لەگەل رىزنەگرتن لە ھەست ونەستى .
- ۲- گومان كىردن بە ھاۋبەشى دىكە يان لە يەككە لە ھەلس و كەۋتەكانى .
- ۳- نەبوونى راشكاۋى لە نيوان ژن و مېرد .
- ۴- لووت بەرزى يەككە لە ھاۋبەشەكان رەۋشتەكانى خراپ بى بۆ ئەۋىتر يان وورۇژاندىنى گومان لە لايەنەكەى دىكە .

-نامۆزگاريه كان بۇ خۇپاراستن و چارەسەرى :-

۱- رېزى سەرىستى و تايپە تەندى ھاۋىيە شەكەت بىرە تاۋە كو رېز لە تايپە تەندىيە كەنت بىرگىت .

۲- راشكاۋى تەۋا، ۋە گەتوگىزى ھېمناۋە بابە تيانە دور لە خۇپەرستى .

۳- دور كەۋتەنە ۋە لە تېكەلېۋون بە پىي تۈنە، بە تايپە تى لە تۈنەي كەسىكدا بىت، چونكە دەبىتە ھۆي كەرنەۋەي دەرگەي پەرۋشى .

قايرۇسى دوۋەم: درۆكردن

درۆكردن لە كېشەكانى رەۋشە ھەندى جار دەگاتە نەخۇشى يان ۋە كو دەلېن نەخۇشى درۆكردن، ۋە نەخۇشىش لە دەلېلى براۋىيە لەسەر لاۋازى كەسايەتى، يان دەبىتە دوۋبەرەكى و ئاۋاۋە، ئەگەر درۆ روۋيدا لە ژيانى ھاۋسەرېدا ئەمە نىشانەيەكى ترسناكە بۆ سەرەتايى نەمانى بروا، يان ترس لە ئەۋىتر، يان ھەست نەكردن بە ئاسايش ۋە سەلامەتى، ھەموو ئەۋ نىشانانە تەنھا ھېمەيەكن لەسەر وونبۇونى رېگەي دروست بۆ بەختەۋەرى .

- ھۆيەكانى درۆكردن :

- ۱- ترسان لە سزا يان سەرزەنشەت كەرن، يان دەرگەۋتەنى بە رووخسارىكى خراب .
- ۲- كەمتەرخەمى لە جىبەجى كەرنى كارەكان يان ئەركەكان، بۆيە پەنادەباتە بەر لايەنىكى تر بۆ جىگرتەۋەي كەم و كورىيەكە بە درۆكردن .
- ۳- ھەلاتن و روۋبەرۋە نەبۇنەۋە لەكاتى ھەلەو كەم و كورتى .

- نامۆزگارىيە كان بۆ خۇپاراستن و چارەسەرى :-

- ۱- فەرەمۇشكەرنى ھەلە سادەكان بۆ ھەردوۋ ھاۋىيە شەكە، تاۋەكو لايەنىك پەنانەبات بۆ درۆكردن لەسەر لايەنەكەي تر .

- ھۈيەكانى توندوتىژى :-

- ۱- سەركىشى و نەرەزايى دەررېن و دەمەقالى و وروژاندن لە نىۋان ھەردوولا، ۋە لايەنىك خۆى گەرەتر دەكات بەسەر لايەنەكەى تردا ۋە توندوتىژى بەرپادەكات دژى ئەويتەر .
- ۲- لاۋازى ھاۋىيەشەكەى تىرو چەلەنگ نەبىۋىنى، ۋادەكات لايەنەكەى تىر توندوتىژى بەكاربەيتى دژى لاۋازەكە .
- ۳- نەبىۋىنى گىتوگۇ لە نىۋان ھەردوولا، يان وونبىۋىنى رىز لە يەكتىنان لە نىۋانىاندا، لەگەل ھەرجياۋازىيەكى سادە سەرەتايەكە بۇ ئەنجامدانى توندوتىژى .

- نامۆزگاريهكان بۇ خۇپاراستن و چارەسەرى :-

- ۱- ھەردوولا سەبرو ئارام بگىرن، كۆلنەدان وليبىۋوردەيى تاۋەكو گىتوگۇيەكە دەگاتە قەناعت لە نىۋانىاندا .
- ۲- بلاۋكردنەۋەى سۆزۈ دىلنەۋايى لە نىۋان ھەردوولا دابەتايىيەتى بەھىز بەسەر لاۋازدا، ۋەلە پەيۋەندى ھاۋسەرىدا تىرېۋون دەبىت دلارامى و دىلنەۋايى دەست دەكەۋىت و توندوتىژىش دورودەكەۋىتتەۋە .
- ۳- راستگۇيى وراشكاۋى لە ھەموو بارەكاندا، تاۋەكو ھەلۋىستە ساردەكان كەلەكە نەبن لەسەرىك، چونكە تىشكان و باركەۋتن دەبىتتە سەرەتاي توندوتىژى .

قايرۇسى چۈرەم : خۇ تىخستىنى ھەلە لە لايەن خىزمەنەۋە :-

ژيانى ھاۋسەرىگىرى باش و بەختەۋەرو لانەيەكى ھىمىن دەبىت كاتىك پىاۋ دەستى خىزمەنى ھەلگرت لە ناۋ كاروبارى رۆژانەيدا، ۋە كاتىك بەلەمەكە بەيەك سەركرەدە دەروات، پىداگىرى دەكات لەسەر ۋەرگرتى بىرارىيە راۋىژو دادپەرۋەرى، بۇيە پىۋىست بە يارمەتيدەر ناكات لە بەرپەۋەردىنى بەلەمى ژيانى ھاۋسەرىگىرى بەيەكىك ھەتا ئەگەر نىكتىن خىمىش بىت ئەگەر

- ۲- زانیی ئهركه كان و بهرپرسیاره تیه كان بۆ ههردوولا وه جی به جی کردنیان به پیتی توانا.
- ۳- له کاتی روودانی ههله ساده كان نازیانه دانسی پیابنن، وه داوای به خشین بکهین راستگوێانه بین جاریکی تر نه گهرینهوه سهر ئهم ههله .

فایروسی سییه م : توندوتیژی

به خته وهری خیزان پیویسته بۆ دلسوژی و بهزهیی پیاها تنه وه له نیوان ژن و میرد.

پیویستی به سۆزو لیبوردهیی ههیه، به لام ئه گهر ئه وه پهیوهندیه چووه ناو دلره قی و توندوتیژی، بزانه وه دارستانیك وایه به هیز لاواز ده خوات، توندوتیژی داده نریت به رووخاندنی به خته وهری خیزان، چونکه ماوهی نیوان پهیوهندی ژن و میرد زیاد ده کات، وه له نیوانیان دیوارێك دروست ده کات له ترس دهیگهیه نیته رق لیبونه وه .

جیگای سهرسورمانه پیاو توندوتیژی دژی ژنه کهی بهرپاده کات له رۆژدا، وه به شهویش داوای لیده کات وه لامی بداته وه بۆ پهیوهندی تایبه تی، جی سهرسورمانه ئه وه توندوتیژی نیستا پیاو دژی ژن دهیکات پیچه وانه بۆته وه، ئه مه ته نها بهرگۆی که وتن نیه، کاتیك گویت لیده بیته کیشهی جیاواز ئه وهیه ژنه که توندوتیژی دژی میرده کهی بهرپاده کات، ئایا ماله که چون ده بیته وه چون پاپۆری ژیان ده روات و تیده پهری به ئه ندامانی خیزان بۆ چاکه و ناسایش له ناوه راستی ئه وه شه پۆله بهرزان له توندوتیژی وه توندوتیژی دژ بهیه ک ؟

ههروه ها ئه گهر توندوتیژی له ده رگادا چووه ناو ئه ندامانی خیزان ئه وه به خته وهری له په نجه ردا ده چیته ده ره وه، خو شه ویستی له هه موو شوینیك راده کات، وه ماله که ده بیته باز نهی مملانی به هیز سهر ده که ویت به سهر لاوازا .

پتویستیت بوو ده بی یارمه تی له خاوهن شاره زاو تایبه تمه ند وه گرگین به راویژکردن و هاوکاری نه گهر خزمیش بوو شهوا باشتره، به لام زۆر له کیشه کانی خیزان دهستیوه ردانیکی زۆرو هه له ههیه وه کهم نه زموونیش کیشه کان زیاد ده کات و ده بیته سه ره تای راستی بۆ هه لاتنی به خته وه ری مال .

وه ده گۆریت به شهرو جیاوازی پاشان بازنه که فراوانتر ده بیته له چوارچیوهی کۆنترۆل دهرده چیت پاشان ماله که ویران ده کات له سه ره شه که سه ی که تیا به تی .

- هویه کانی دهست تیخستنی هه له له لایه ن خزمه وه :-

- ۱- دهرچوونی کیشه کانی تایبه تی بۆ دهره وهی مال به هۆکار یان به بی هۆ .
- ۲- سه ردانی زۆرکردنی خزمان و دهرچوون له گه لیاندا له سه ره درێژه پیدانی تایبه تی به بی بیانوو .
- ۳- هه سترکردنی هه ردوولا به بی هیژی وه نه بوونی توانا له سه ره چاره سه رکردنی کیشه کان .

- نامۆزگاریه کان بۆ خو پاراستن چاره سه ری :-

- ۱- پاریزگاریکردن له سه ره نه یینی و تایبه تمه ندی په یوه ندی خیزان، که ده بیته سنوری مال .
- ۲- مامناوه ندی له سه ردانکردن، دهستیوه رنه دانی خزمان له کیشه کان یان دوو زمانه کان له ناشکرکردنی هه واله کان یان رووداوه کان .
- ۳- نه بوونی ده که کان بۆ شهوانه ی نامۆزگاری ده کهن بی نه زموون وزانیاری و پسپۆری رابردوو شه مه ش ده بیته روودانی زۆر کیشه له مالانی کراوه به رووی که سه کان .

قايروسى يېنىجەم : خۇپەرستى :-

ژيانى ھاۋسەرگىرى دروست كراۋە لەسەر ھاۋكارى و خۇشەۋىستى و بەزەيى، ھەموو ئەو كارانە پىۋىستى بە ئەركى بابەتيانە ھەيە و دوور لە خۇپەرستى لە ھەموو كاتەكان، بەلام ئەگەر خۇپەرست چوۋە ناۋ يەكىك لە لايەنەكان سروشتى يە لەسەر حىسابى لايەنەكەي دىكە. پاشان دەيىتتە شەرو ئازاۋە كەوا بەختەۋەرى خىزان لە ژيانىان رەشەدە كاتەۋە .

ھۇيەكانى خۇپەرستى :-

- ۱- خۇشەۋىستى خود ۋەپەيۋەندىيەكان بە تىرکردنى نەفسى خۇي بەبى رەچاۋکردنى پىداۋىستى كەسانى تر .
- ۲- ھەست نەكردن بە بەرپرسيارەتى، ۋە ۋازەينان لە بەرپرسيارەتى خىزانى بە بيانۋى ئەۋەي دىيەۋىت پشۋوبدات، ھەتا ئەگەر لەسەر حىسابى ھاۋبەشى ژيانىشى بىت .
- ۳- سەيرکردنى ھەلە بۇ بەختەۋەرى لەسەر ئەۋەي لە كاتىكى دىكەدا ئەۋەي بىيەۋى دەيكات.

نامۆزگارىيەكان بۇ خۇپاراستن چارە سەرى :-

- ۱- رىزگرتنى پىداۋىستى و ئارەزوۋەكانى لايەنى دىكە ۋەك چۆن پىداگىرى لەسەر ئارەزوۋە كانم دەكەم .
- ۲- ھاۋكارى كردن لە نىۋان ھەردوۋولادا لە خۇشى و ناخۇشيەكان .
- ۳- زانىنى تىگەيشتىنى بەختەۋەرى راستەقىنە، ۋەبەختەۋەرىش تەنيا تىرکردنى ئارە زوۋەكان نىيە لەسەر حىسابى خەلگى تر، بەلام بەختەۋەرى بىرىتى يە لە رازى بوون بە قەزاۋ قەدەرى خوداى گەۋرەۋە مېھربان ۋە بىژىت بە كۆمەل نەك بە خۇپەرستى .

قايروسى شەشەم : رزىدى يان رەزىلى

ژيانى ھاوسەرگىرى بەخشىنىكى دوولايەنە، لايەنى تر ھەرچى ھەيىت دەيدات وە دەيەخشىتە لايەنى دىكە، بە ئامانچى تىرکردنى ئەويتەر، وەلە روكنەكانى بەختە وەرى ھاوسەرگىرى پىويستە سەبروئاراميان ھەيىت لەسەر لايەنى دىكە لە كاتى لاوازی بۇ تىرکردنى لايەنەكەى تر، يان بەشەك لەسەرەكەكان يان جوان كاريەكان كە تواناي لەسەر نىيە . بەلام كىشەى راستەقىنە ئەوئەكەك يەكەك لەلەيەنەكان ھەست دەكات ئەوئەى ترئەوئەى پىويستىتە دابىنى كىرەو، لەھەمان كاتدا ئەوئەى تر بەخىلى پى دەباتن وە ھاوبەشى ژيانى ھەست دەكات بە خىلى پىرەو، پاشان كىشەكان دەست پىدەكاتن دەيىتە ھۆيەكى راستە قىنە بۇ دەرچونى بەختە وەرى و جىگىرەبونى لە مال .

ھۆيەكانى رەزىلى :

- ۱- ترسان لە ئازووقە و خەرج نەكردن .
- ۲- نەرىتى بۇ ماو و مىرات يان لاسايى كىرەنەو .
- ۳- خۇشەويستى پارە كۆكردەو و رىق لىبونەو لە پارە خەرج كىرەن .

نامۆزگارىيەكان بۇ خۇپاراستن و چارەسەرى :

- ۱- زىن و مىر بەبىريان يىتەو و دلىيابن كە ئازووقە بەدەستى خوداي گەرە و دلفانە وە كۆگەكانى كۆتايى نايىت .
- ۲- دەبى جىاوازی ھەيىت لە نىوان دەست بلاوى و خەرج كىرەن، تاو و كەس لە رەزىلى رانەكات لەژىر ناوى ھەلاتن لە خەسلەتى دەست بلاوى .
- ۳- دەبى بزانرىت كەوا رەزىلى لە ھۆكارەكانى خەم و خەفەت و ھىلاكىيە، بە تايىيەتى ئەگەر بەخىو كەرى مال تواناي ھەيىت لەسەر خەرج كىرەن، ھەر وەھا بەختە وەرىش ئەوئەى پارە مولكى من بىت نەك من مولكى پارە بىم .

فايرۇسى ھەۋتەم : بېزىرى :-

ژيان بە خەسلەتتىكى گىشتى پىيىستى بە نويىبونەۋە گۆرپانە لە رىيازو شىۋازى ژيان، ھەتا ئەگەر ھەمووشيان ھەر رابواردن بوويىت، ۋە ژيانى ھاسەرگىرى ھەندى جار دەبىتتە ئەركىكى جىگىر، ئەمەش دەبىتتە جۆرىك لە بېزىرى، بۇ ئەۋەى ژۇن ومىرد زال بن بەسەر ئەۋ گىرغە پىيىستە سووربن لەسەر نويىبونەۋە، ۋە داھىنانى ھۆكارەكان و شىۋازە نويىپەكان ژيانى ھاسەرگىرى لە رىگايەكى تەسك و بېزىرى دەباتە رىگايەكى بەختەۋەرى .

ھۆپەكانى بېزىرى :-

- ۱- رۆتىنەكانى ژيانى رۆژانە بە بى نويىبونەۋە .
- ۲- ھەژارى بۇ ھۆكارەكان و چالاكى نوي لە كاروبارى رۆژانەدا .
- ۳- كاتى بۇشايى زۇر، ۋە نەبوونى ئىش و كارىك بۇ خۇ خەرىك كىردن .

- نامۆزگارىيەكان بۇ خۇ پاراستن و چارەسەرى :-

- ۱- كۆشش كىردن بۇ نويىبونەۋە ھەتا لە ساكارترىن كاروبارى خىزانى .
- ۲- پىداگىرى لەسەر گۆرانكارى لە بەرنامەى رۆژانە، ۋە داكەناندىنى جىل وبەرگى نمونەيى سود دەگەيەنىت بە كۆتايى ھىنان لە ساتەكانى بېزىرى .
- ۳- بەسەربردنى كاتى بەتالى بە شتە بە سوودەكان و بىرى نوي، لەۋانەيە ژۇن ومىرد لەسەرى كۆكبن يان ھەموو ئەندامانى خىزان .

فايرۇسى ھەشتەم : تەمەلى

ژيانى ھاسەرگىرى بەئەرك وبەرپرسىارەتى دادەنرىت، جياكارى نىۋان كەسىك و كەسىكى

تر لە ژيان بەشپۇتە يەككى گشتى يەككىيان ھەموو ئەر كەكانى ژيان رىك دەخات.
 ۋەشتە سەرەتايىيەكان ديارى دەكات ۋە بەرنامە يەككى كارا دادەنيت بۇ جى بە جى كىرەن و
 چاۋدىرى، ھەندىكى تر كەمتەرخەمى دەكات بۇ دواخستىن و تەمەلى و لەش قورسى، ئىنجى
 ھەموو ئەر كەكانى بەسەر دا كەلەكە دەبيت .
 لەمەلەۋە ھەست بە نەبۈونى پىداۋىستى و ھەست كىرەن بە سستى دەكات، پاشان زۆر
 كىشەي خىزانى بۇ دروست دەبيت .

ھۆيەكانى تەمەلى :-

- ۱- تەمەلى بە ھۆي سەرچاۋەي خودى كەسەكە كەلەسەرى پەرۋەرە بوو روودەدات يان
 لەسەرى راھاتوۋە، ۋە دەبيتە چاۋگى ئەۋكەسايەت يان ئاراستە يە بەر ۋەشتە .
- ۲- تەمەلى بە ھۆي پىشت بەستىن لەسەر كەسكى دىكە روودەدات، يان گواستەنەۋەي
 كارەكان لە يەككە لە ژىن ومىرە لەسەر يەككى تر، يان پاشەكشە كىرەن لە ئەر كە كە لە
 ئەستۈي ئەۋە بەبىيانوۋى كەسكى تر ھەلدەستى بەم كارە .

نامۆزگارىيەكان بۇ خۇپاراستىن و چارەسەرى :-

- ۱- رىكخستى ژيانى رۇژانە، ۋە دانانى پىلان ئامانجەكانى بە روونى تىدايىت، ۋە رىك
 خستى كات و ديارى كىرەن سەرەتايەكان، ژيان چالاک و رىك دەخات و بەرگى لە
 تەمەلى و لەش قورسى دەكات .
- ۲- باۋەر بە خۇبۈون بە پىي توانا بە جىنە ھىشتىن ئەر كە تايەتەكان بۇ كەسكى تر،
 چونكە ئەۋ كارە تەمەلى دەكوژى .
- ۳- ھەست كىرەن بە بەرپرسىيارەتى روودە كارەكان، لىپرسىنەۋەي بەردەۋام لەسەر
 كەمتەرخەمى و پىشت گوى خستى يان تەمەلى .

قايروسى نۆيەم: توورەيى

توورەيى لە زۆرترىن كارە ساتەكانە بە شىۋەيەكى گشتى مال كاول دەكات، ۋە ژيانى ھاسەرىش بە شىۋەيەكى تاييەتى، چونكە سەرەتاي ھەموو ھەلەكانە، ھەرچى كاردانەۋەيە ناتوانى حوكم بكات تەنھا بە ھىزىي نەبىت، بە ھىزىش زۆرانباىزى نىيە بە لكو بە ھىزى ئەۋ كەسەيە توورەيى لە دەرووندا بىت، ئەگەر ئۆن ومىرە زال نەبن بەسەر ئەۋ توورەيى يەى لە نىۋانتاندا ھەيە ئەۋا شەرو ناكۆكى زۆر بەرپا دەبىت .

ھۆكارەكانى توورەيى :-

- ۱- توورەيى بە ھۆى كىشەيەك لە كاردا روودەدات كە پىاۋەكە ئازارى پىۋە بچىۋى يان شتى تر لە كىشەكان .
- ۲- توورەيى بە ھۆى تەنگەۋى دارابى يان نەفسى روودەدات كە توۋشى پىاۋەكە دەبىت.
- ۳- يان بىرىتى يە لە ھالەتتىكى رادەبەدەر توۋشى ھەندىك ئافرەت دەبىت بە ھۆى ھەستكرن بە پالە پەستۆ، يان زىاد بار قورسى ئەركەكان .
- ۴- توورەيى بە ھۆى مامەلە كرنى يەككە لە ئۆن ومىردەكە بە خراپى لە گەل لايەنەكەى تر دەبىت روودەدات .

نامۆزگارىيەكان بۇ خۇپاراستن و چارەسەرى :-

- ۱- پىاۋەكە خۆى رابىنى لەسەر پشت گوى خستنى كارە قورسەكان و كىشەكانى پىش چۈنەۋە مال .
- ۲- ھەۋلېدات بە قوتدانى توورەيى كەسانى تر لە كاتىكدا دەگاتە لوتكە تاۋەكو پىكدادان روونەدات .

۳- رېزگرتن لە ھەلۋىست و رووداۋە كان بە پىيى توانا دەبىي بزانىت توورەيى كىشە چارە سەرناكات بەلكو ئالۋزتى دەكات .

۴- پىۋىستە ژن ومىرد فىرى شارەزايى بن بۇ ئەۋەي رزگار بن لە توورەيى ۋە راھىنان بكن لەسەرى .

ئاگادار كۈرۈنە ۋە يەكى گۈرۈگ :

توورەيى دوژمىنى بەختە ۋەرى يە و كۈشندەيە . توورەيى لە لاي پىياۋ سەرەتاي دا رووخانى بەختە ۋەرى ھاۋسەرگىرە، ھەرۋەھا توورەيى ئەگەر روويدا زۆر لە كىشە كان روودەدەن، ۋە توورەيى لە لاي مىرد ھەردەم لەگەل تووندو تىژى و تۆقاندەن، پاشان ناكۆكى دەكەۋىتە ناۋ پەيۋەندى خىزان و ژيانى خىزانى .

ئەمەي خوارەۋە گۈرۈگرتىن نامۆزگار بن بۇ ئافرەت لە چۈنەيتى ھالى بوونى كىشەي توورەيى لەلايەن مىردەۋە : -

۱- كاتىك دەبىنى مىردەكەت توورەيە ھەلۋىدە توورە بوونەكەي قوۋتبدەي و پىشۋازى لىمەكە بەسكالاكۈرۈن لە مندالەكان و خەمى مالىۋە، يان شىتېك بىكەي توورەيىيەكەي گۈلپەكەت يان زىاد بىكات .

۲- كاتىك لەكارەكەت ھەلۋىك دەبىت بەجۈانتىن ناۋ مىردەكەت بانگ بىكە ۋە داۋاي لىبۈوردنى لىبىكە ۋە ھۆي دۈاكەۋتن لەگەل كاريگەرى تووند نەك بەبى گۈرۈگى دان و بىن موبىلاتى .

۳- ئەگەر گەت وگۆت لەگەل دابىكات و توورە بىت، نەكەي قسەكەي بىرىت ۋە بەھەندىك ۋوشەي ناسك ۋەك: (دەزانم تۆشەكەت و ماندوۋىت.....خۆت ماندوۋ مەكە) بەكاربەينە ئەم جۆرە ۋوشانە يارمەتيدەرە لەسەر سوۈككۈردنى توورە بوونەكە .

۴- له کاتی تووره بووندا مهی ووروژینه، و بیزاری مه که بهوشه و ده ریرینیک وا بزانی گالته کردنه به که سایه تییه کهی.

۵- مه خه و نه گهر بزانی لیت توورهیه، ههولیده له خۆتی رازی بکهیت، و ههول بده له گه لیدا داوای ره زابوون بکات.

چه ند نامۆزگاریه ک له رازی کردنی میرد پاش نیگه رانبوونی :-

ریگای یه کهم :-

بلیتیک و قه له میکی سوورو ده زوویه ک و ده مبووسیک ئاماده بکه، له سهر ههر کاغه زیك بنوسه: به سووری بنوسه خۆشم دهوپی وه بلیته کان به ده زووه که بهسته وه با ده زووه که له ده رگای باله خانه که درێژیته وه بۆ ژووری نوستن ئاماده به بۆ هاتنه وهی با کاره که کت و پر بێ له کاتی هاتنه وهی میرده کهت.

ریگای دووهم :-

کاتیک رووناکی ژووری نوستن ده کوژینه وه کاتیک میرده کهت سهری خۆی داده نی له سهر سهرینی، لپی نزیک به وه دهستی به سهری دابهینه و بلی: لیم رازی به.

ریگای سییه م :-

به ته له فۆنی گهرۆک نامهیه کی پۆزش بۆ میرده کهت بنیره داوای لیبووردنی لیبکه.

ئه و کیشانهی ته گهره ده خاته بهردهم به خته وهری هاوسه رگیری :-

نه گهر ژن و میرد نه یانتوانی کیشه کانی هاوسه رگیری پیاڕیزن، یان خۆیان پیاڕیزن له فایرۆسه کانی به خته وهری هاوسه رگیری تهوا زۆر کۆسپ وته گهر دینه پیش به ختیاری هاوسه رگیری، له م کۆسپ وته گهرانهش ئه مانه ی خواره وهن :-

كىشەي دەست بەسەرداگرتنى يەككە لە ژىن ومىرە بۇ راي ئەۋى دىكە:

ئەۋ كۆسپە كاتى روودەدات كە ھەندى پىياۋ وا دەرواننە ژنەكانيان ۋەك ئەۋى كە بەندىيە يان خزمەتكارىكە ھىچ كىش و ھىسابىكى بۇ ناكات، دەپتە شلەژانى دۆخەكەۋ دەرگەۋىتىنى بارى مەلەلنى، بۇيە ژىن ومىرەكە پىتۈستە بە شىۋازىكى باش كىشەي خۇيان چارەسەر بىكەن، بە گۈيرەي بايەخ پىدەنى سۆزۈ بىرۈ شىۋاز يان گىرگى بدەنە ژىيانىن، ئەم لايەنە زىياتر تايىبەتە بە پىياۋان پىتۈستە رىز لە ژنەكەي بىتت و دلىيايت لە بىرىندار كىردى كەرامەتى، چۈنكە ئافىرەتى بىرىندار ھەست بە سوۋكى دەكات، ۋەناتۋانرەت مىندالى چاك پەرۋەردە بىكرەت، ۋەنەۋەكانىش توۋشى ھەلەي زۆردەبن .

بۇ ئەۋى ھەردوۋلا زالىن بەسەر ئەۋ كىشەيە دەپت پەنابەرنە بەر ئەمانەي خوارەۋە :-

۱- دەپت ھەرلايەك وا تەماشاي ئەۋىتر بىكات كە پەرداخەكە نىۋەي پىرە، وا تەماشاي نەكات پەرداخەكە نىۋەي بە تالە، بە ماناي يەكەم جار با تەماشاي شتە باشەكانى بىكات، پاشان با تەماشاي شتە خراپەكانى بىكات بە ئامانچى ئاراستە كىردى نەرم و سوۋكى نەك بە ئامانچى بە بىر ھىننەۋە بە كەم و كورى و ناتەۋاۋىيەكەي .

۲- با ھىچ كامىكىيان پەنابەرنە بەر گەۋرەيى لەسەر ئەۋى دىكە، باباش بزانىت خۇداي گەۋرە ئەۋى داۋىيەتە ھەر مەۋقەك بۇ خزمەت كىردى ئەۋى دىكەيە، بەلام زۆر ئادەمىزاد ھەن خۇيان ئاشىرا ئاكەن، ھەۋلىش نادەن ئەمە بزانن .

۳- رىزى راي لايەنى دىكە بگرە ئەگەر سادەش بىت دەتۋانىت بەم ئاراستەيە ئەم ھىمايە بەكاربەيتىت: بە لى ئەۋى گوتت راستەبەلام دەپت ئەمەي بۇ زىياد بىكەم .

۴- ژىيانى ھاۋىكارى ھاۋبەشىيە نايىت ھەۋلەدەم چاكەۋ مىنەت بەسەر لايەنى دىكەدا بىكەم بەۋەي خۇاي گەۋرە پىي بەخىشوم، ۋە قەدەغەي بىكەم لەسەر خەلكى تر .

كىشەى قىسە كىردنى نەشپاۋ لە يەككىك لە ژن و مىرد :-

بەروبوۋمى زمان لە ھۆكارە گىرنگە كانە لە بەدەست ھېنەنى گەيشتن بەيەك يان روودانى كېشەۋ گېرو گىرت، قىسە كىردنىش ھۆكارىكە بۇ دروست كىردنى بەختەۋەرى ھاۋسەرگىرى، ۋە دەشبېتە سەرەتايەك بۇ تېكىدانى ژيان بە شىۋەيەكى گىشتى .
لەو كېشانەى روودەدات لە كاتى قىسە كىردنى ھەلە يەككىك سو كايەتى بە ۋى دىكەبكات .
زۆر نەشپاۋە ژن و مىرد بەو شىۋازە فەرمىانە يان شىۋازى سەرۆك و خىزمەتكار قىسە لەگەل يەكتىدا بىكەن، بەلام پىۋىستە ئەگەر ھەر ھېچىش نەبېت دەبېت و رىابن لە كاتى قىسە كىردن، چۈنكە خلىسكانى زمان دەبېتە ھۆى تەگەرەيى و بى ھىۋايى .
ۋە دەبېت لە كاتى ئاخافتن و لىكىدانەۋ جۆرىك لەسەر بەخۆيى ھەبېت، تاۋەكو ھىچ لايەك ھەست بە دەۋرە گىران و دوو دلى نەكات .

كىشەى ياخى بوون لەلاى ئافرەت :-

ياخى بوون چى يە ؟

ياخى بوون برىتى يە لە ۋەستان لەسەر بەرزايى، ئەۋەش جىگايەكى زۆر بەرزە لەسەر زەۋى ، ئەمەش وېنەيەكە پەيۋەندى بە ھەست و نەستە بۇ لىكىدانەۋە لە بارى دەروۋنى، كەسى ياخى بوو خۆى دەردەخات و گەرەيى پىشان دەدا بە سەر پىچى و ياخى بوون .

ھۆيەكانى ياخى بوون :-

- ۱- رەنگە ياخى بوونەكە نەرىت و مىرات بېت .
- ۲- يان خراب تىگەيشتن بېت بۇ ياساكانى شەرع كە دەسەلاتدارە بۇ پەيۋەندىەكانى

هاوسه رگری .

۳- یان نه نجامی دلهراوکی ی شهیتانه کانی ئینس و جنۆکه یه .

۴- یان لیکدانه وه له بیزاری به وهی پیاوه که ی خراپ ئهرکه کانی خۆی جیبه جی ده کات. یان وا گومان ده بات پیاوه که ی زۆرداری ده کات له به کارهینانی کاریک که له ژیر ده سه لاتی نه و داییت .

خودای گه و ره و مه ره بان ده فهرمویت : ﴿ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ﴾ النساء : ۳۴. واته : (نافره تانی ژیر و دیندار و گونجاو هه میسه گوێرایه لی میرده کانیان، نهینی نیوان خۆیان میرده کانیان ده پارێزن (به تایبه تی نه ونه یینیانه ی خوا ده یه ویت پارێزراو بن) به هۆی نه وه ی که خوا مافه کانی نه وانی پاراستوه).

له سروشتی نافره تی ئیماندار و چاکه خواز وه له و خه سه له تی که هه یه تی به حوکمی بیرو باوه رو راستیتی و وێژدانی ده بیته نافره تیکی خواپه رست و گوێرایه ل .

نافره تی خواپه رست : - ملکه چی لیژده له ویستن و رووتیکردن و ئاره زو و خوشه ویستی پیکدیت نه ک له ناچارکردن و زۆری لیکردن، وه له دواییدا ده فهرمویت : ﴿ قَانِتَاتٌ ﴾ نافهرمویت : طائعات : چونکه مه بهستی ناخاوتنی یه که م په رۆشی یه .

به لام نافره ته چاکه نه خوازه کان یاخیبووه کانه (هه رکه سیك بووه ستی له سه ر به رزایی نه وه شوینی زۆر بلنده له سه ر زه وی) بریتیه له وینه کی په یوه ندیدار بۆ لیکدانه وه له باری ده روونی وه که سی یاخیبوو خۆی ده رده خات و گه و ره یی پیشانده دات به سه ر پیچی و یاخیبوون .

وه په یه ره وی ئیسلام چاوه ری ناکات تاوه کو به کردار ده که ویتته ناو یاخی بوون، به یداخیی یاخی بوون ئاشکراده کات، گرنگی مه ترسی سه ره ره شتیار نامینیت .

ده زگاکه ده بیته دوو سه ربازگه، هه رده بیته چاره سه ری بیرو باوه ره کانی یاخیبوون بکریتن پیش ئالۆزبوونی گیروگرفت، چونکه نه مه سه رده کیشی بۆ گهنده لی دنیایی، جیگیربوون و په ره رده کردن سه ر ناگریت. نه مه ش ده بیته هۆی سه ر ئیشه و رووخان و تیکدانی هه مه رو

ده زگا که .

ئه وهی خودای گه وره شهرعی داناو له مافه کانی بۆ ئافرهت هه ئقولاو له خهسله ته کانی مرۆفایه تی، وه له پارێزراوه کانی ئافرهتی موسلمان به که سایه تیه شارستانییه که ی و به ته وای مافه کانی .

زیاد له وهش سه ره په رشتیاری پیاو له سه ری مافه که ی وونناکات له هه لێژاردنی هاویه شی ژیا نی، وه ده سه لاتی هه بیّت له فه رمانه کانی خۆی وه ده سه لاتی هه بیّت له پارو سامانی، هه تا دوا یین بنه ما به رزه کان له پهیره ی ئیسلامدا .

ئه مه شه رێک نیه له نیوان پیاو ئافرهت، پیاویک به تاوانی یاخیبوونی ئافرهت سه ری ئافرهت پانکاته وه راییکیشی به زنجیر وه که سه گی پهت له ملکراو، ئه مه هیه چ کاتیک له پهیره ی ئیسلامدا نیه، به لکو ئه مه داب و نه ریتیکی شوینه واریه له هه ندی شوین و کاتدا .

به لام کاتیک ئیسلام دیت فه رمانه که زۆر جیاوازی هه یه له شیوه وینه دا ، وه له نامانج و مه به ست: ﴿وَاللّٰتِي تَخَافُوْنَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ وَاْهْجُرُوْهُنَّ فِی الْمَضَاجِعِ وَاْضْرِبُوْهُنَّ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا عَلَیْهِنَّ سَبِيْلًا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا کَبِيْرًا﴾ النساء: ۳۴. واته: (ئه و ئافره تانه ش له ئیوه ده ترسن سه رکه شی و سه ریچی بکه ن سه ره تا نامۆزگاریان بکه ن، (ئه گه ر سوودی نه بوو) ئه و له ناو جیدا پشتیان تی بکه ن (ئه گه ر ئه وهش سوودی نه بوو) لیان بده ن) به مه رجیک لی دانه که له ده م و چاونه بیّت و ئاسه وار به جی نه هیلیت، ئه گه ر به م هۆیا نه له لادان و یاخی بوون وازیان هی نا، ئه و ئیتر سه ته میان لی مه که ن و ری گه ی تر مه گر نه به ر (بو ئازاردانیان) بی گومان خوا به به رزو بلندو گه وره یه . (ئه گه ر سه ته میان لی بکه ن تو له تان لی ده ستی نیّت).

هه ره ها لی ره دا چاره سه ر به سی ری و شوین داده بیّت : -

رىۋ شۈينى يەكەم : نامۆزگارى

نامۆزگارى شتىك نىيە تەنھا كراۋىيەكە بۇ دەرگاي گىفت وگۇو ووتوئىژ بۇ دەر خستىنى ھۆيەكانى ياخيپوون كە پىشتىر نىشاغاندا، ۋە كۆشش كىردن بۇ چارەسەرى، پىپاۋى سەر كە ووتووش ئەو پىپاۋىيە كە ۋا بە توانايىيە ۋە ھەنگاۋ دەنىت بۇ جى بە جى كىردى، كەچى ھەندى كەس ئەمەبە لاۋازى بۇ خۇيان لىكەدەدەنەۋە . ۋە ھەندىكىش تەنيا باۋەريان بە پلاندانان بە زانىپارى خۇيان ھەيە بۇ ھەنگاۋنان ئەمىش ھۆيەكى سەرەكە لە ھۆيەكانى ياخى بوون ، ۋا نايەۋىت دابنىت بەمەيان لە پىش خۇى و لە پىش خىزانەكەى .

بەلام نامۆزگارىيە سودى نابىت - پاش دورخستىنەۋەى ھۆكارەكانى ھەلپەسىردراۋ بە پىپاۋەكە، چۈنكە لىرەدا زۆربەى ئارەزوۋ ھەزو ويستىنە، يان كارتىكراۋىكى ياخيپوۋە، يان خۇ بەگەۋرە زانپن بە جوانى يان بە سامانەكەيەتى، يان بە ناۋەندى بنە مالىيە، يان بە ھەر نرختىك لە نرختەكان، ئافرەتەكەى لە بىردەكات كە ئەۋىش ھاۋبەشە لەۋدەزگايە، نەك بەرزىيە بۇ مىلمانى يان بوارى شانازى كىردن .

رىۋ شۈينى دوۋەم : لىيان دوۋر كەۋنەۋە لە سەر جىيىكردن

ئەمە بزوتىنەۋەكى گەۋرەى دەرۋونىيە لە پىپاۋەۋە لەسەر ھەموو ئەو نازەى لە ئافرەتەۋە نىشانەدرى لە جوانى و سەرنج راكىشى، يان نرختىكى تر كەۋا خودى خۇى پى بەرزىكەتەۋە، يان لە شۈينى ھاۋبەشەكە لە دەزگايەك لەۋىدا بەرپرسە .

بوخارى لە صحيحەكەى باس دەكات لە دەرگاي دوۋر كەۋتەۋەى پىغەمبەر درودى خۇاى لەسەرىيىت لە خىزانەكانى تەنھا لە مالىەكانيان، معاۋىيەى كورى ھەيدەفعە باس دەكات : (لىنى دوۋر مەكەۋە تەنھا لە مال نەبىت) ۋە يەكەمىيان راسترە .

مەلھەب دەلىت: ئەمەيە كەۋا بوخارى نىشانەى بۇ دەكات كە دەيەۋى خەلكى تىببەگەينى ۋەك پىغەمبەر درودى خۇاى لەسەرىيىت ۋابكەن لە دوۋر كەۋتەۋە تەنھا لە مالىەكان لەگەل خىزانەكانتان بن، چۈنكە دوۋر كەۋتەۋە لىيان نىشتەجى بوون لەگەلىاندا ئازارىكە بۇ خۇيان

ۋە ئازار ئىكشە بۆلەك ئالغان كەۋەك ئۆتە ئاۋ ئەۋ دورە پەرتىيە .
خوداى گەۋرە فەرمانى دەرگەدوۋە بە دورگەۋتەۋە ئايان لەسەر جىيى چاكە لە مالىۋە .
بىت .

راستى ئەمە دەگۈزىت بە گۈزەلى بارودۆخەكە، لەۋانە دورگەۋتەۋە لە مالان توندترە لە
دورگەۋتەۋە لە شويىنى تر، و بە پىچەۋانەۋەش، بەلام زۆرەيى جار دورگەۋتەۋە جگە لە
مالانىش ئازار ئىكە بۆ دەروون بە تايىت ئافرەت كە دەروونىان زۆر لاۋازە .
خاۋەن لىكۆلەرۋەكان جياۋازن مەبەست لە دورگەۋتەۋە : ھەمۇ خەلك كۆكن لەسەر
ئەۋەي چۈنە لايان قەدەغە بىكرىت، ۋە دانىشتن و نىشتە جىبۈون لە لايان لەسەر رۆشنايى
ئايەتەكە بىرىتە لە نەچۈنە لايان واتە دورگەۋتەۋە .

ۋە دەر خستەنەكەش ئەۋەيە سەر جىيى لە گەلدا نەكرىت .
ۋە دەلەين: ماناكەي لە گەللى بىۋەي ۋە پىشتى خۆتى تىبىكەيت .
ۋە دەلەين: ۋازى لىيىنى لە جوت بوون لە گەلدا .
ۋە دەلەين: لە گەلدا جوت بە بەلام قسەي لە گەل مەكە .

رىۋشۈيىنى سىيەم : لىيان دەن

خوداى گەۋرە دەفەر مويىت : كاتىك نامۆزگارى سوۋدى نايىت ۋە دورگەۋتەۋە لەسەر
جىيى سوۋدى نايىت، دەبىت ئەم لىدانە لە جۆرىكى تىرىت، ۋە لە ئاستىكى ترە كە ھىچ
سوۋدى نايىت تەنھا ئەۋ ھۆكارە نەبىت ﴿ۋاۋىر بۈھن﴾ لىيان دەن .
گەۋاھىدەرە راستىيەكان و تىيىنىيە دەروونى يەكان لەسەر ھەندىك جۆرەكانى لادان دەلەيت:
ئەۋ ھۆكارە گونجاۋترىن ھۆكارەكانە بۆ تىركردنى لادانىكى دەروونى دىارى كراۋ، ۋە
چاككردى رەۋىشتى خاۋەنەكەي ۋە رازى كردنى لە كاتى خۆي .
لەۋانەيە ئافرەت ھەبىت ھەست ناكات ھىزى خۆشەۋىستى پىۋەكەي كە چ نرخیكى بۆ

ئافره ته که ی داد نهیت، له میردیک رازی ده بیته که تنها له کاتی به هیرو ماسولکه وه خه فته تی ده داتی، ئه مهش سروشتی هه موو ئافره تیک نیه به لام ئه م پۆلینه له ناو ئافره تاندا هه یه .
بوخاری له سه حیه که ی باسی کردووه له ده رگای ناچاربوون له لی دانی ئافره ت خودای گهره ده فره رمویت (واضریوهن) واته لی دانیکی بی ئیش و نازار .
له عبدالله ی کوری زمعه ده گیریتوه له پیغه مبه ر درودی خوی له سه ربیته ده فره رمویت:
(هیچ که سیکتان ئافره تی خوتان فه لاقه مه که ن وه که فه لاقه کردنی به نده له دوایشدا له گه لی دا جووتبیته) .

له وه ده یسه دا ده شی په روه رده کردن یان ته می کردنیکی نه رم بکریته به لی دانیکی توند وه نامازه بۆ گونجان به لی دانی ئافره ت که متر له مهش، وه جووت بوون یان سه رجیی کردن خوشتر ده بیته له گه ل مهیل و ئاره زو، وه ئه و که سه ی لی ده دری راده کات له بهر ئه و که سه ی که لی داوه وه ده که ویتته نیشانه بۆ زه مکردنی، بۆیه واباشتره به لی دانیکی ئاسان لی بیدریته .
تاوه کو له گه لی دا نه بیته رق لی بوونه وه یه کی ته واو، وه زیاده رهوی نه کریته له لی دان، وه زیاده رهویش نه کریته له ته می کردن .

وه نه سانی گیرایتیه وه له ده رگای هه دیسی عائشه: پیغه مبه ر درودی خوی له سه ربیته هیچ کاتی که له ئافره تی خوی یان له خزمه تکاری خوی نه داوه وه له هیچ شتیکی نه داوه ته نها له ریگای خودا نه بیته، یان پیشیلکاری پیروزیه کانی خوی کردبیته ئه و له راهی خودا تۆله ی لی کردۆته وه .

ره خنه ی به رده وام :

ره خنه بریتیه له وه ستانی زیاده رهوی لی له لایه نیک رووه و لایه نه که ی تر له گفتوگو یان

کردارێك یه كێك له لایه نه كان ده بیینی كهوا هه لهیه . ئه و کارهش شتیکی باشه له سنوری به سه ندی بیټ، وه به کارهینانی به شیوازیکی باش له گه یاندنی زانیاری یان ئاراسته کردنیکی نهرم و نیان .

وه کاتیك په یوه ندیه کانی نیوان هاوسهران لاواز ده بیټ و توشی لیك ترازان ده بیټ بریتیه له ره خنه گرتنی تال وه تیکشکاندنی گیانی پروابوون له دلێ ژن یان میرد، وه کاتیك پیاو توشی گالته پیکردنی هه لسوکه وتی یان هه لویستی ژنه که ی ده بیټ به رامبه ر هه ندی کیشه، له راستیدا ئه مه بناغهی په یوه ندیه کانی نیوانیان تیك ده دات به خیرایی بروسکه .

بۆ زانین له راستیدا ره خنه گرتن کاریکی نه ریانی یه نه گه ر بنه ماکانی دروستی تیداییت كهوا ده بیټه به هیزکردنی که سایه تی، وه ئاشکره کردنی که سی لاوازو په نجبه دانان له کهم و کورپه کان .

ئه مانهش هه مووی پیویسته له بارودۆخیکی گونجاو نه نجام بدریټ، به لام نه گه ر ره خنه گرته که گۆزا بۆ شیوازی گالته پیکردن به یه کیکی تر، ئه و ده بیټه هۆی رووخاندنی بناغهی ژیا نی هاوسه ری به ته واهه تی وه به خته وه ریش ده گۆریت بۆ خه م وخه فته و ناخۆشی .

رهفتاری وروژینه ر له لایه ن یه کیك له هاوسهران:

وروژاندن له و رهفتارانیه کهوا په یوه ندیه کانی هاوسه رگیری هه لده وه شیینیته وه، بۆ نمونه نه گه ر یه کیکیان هه له یه کی له ده ره وه ی ماله وه کرد له هه لسوکه وتیدا ئه و نه ویت گرژ ده کات، هه تا نه گه ر گه رانه وه مال ئه و تو له ی لی ده کاته وه هه سستی بریندار ده کات، هه روه ها ده ست وه ده داته ناو کاروباری تایبه تی .

یان کاتیك مندا ل هه له یه ک ده کات باوکه که هه لده دات سزای بدات و دایکه کهش راده وه سستی و لینا گه ریټ و ده بیټه هۆی ته قینه وه ی تووره بوونی پیاوه که به رامبه ری ، یان هه لده سستی به ته شقه له پیکردن به ئافره ته که ی به رامبه ر مندا له که .

مندالە کەش لە سەر دایکی هەڵدەچیّت لەو کاتەدا توورەبوونی ئافەرەتە کە بەرامبەر پیاوێکی دەتە قیّتەو بەو هۆیەو .

لە هەموو بارودۆخەکاندا چارەسەری کێشەو گرفت بە شەر کردن و هەست بریندارکردن سزایەکی خراپی دەبیّت، بەلکو کارەکه ئالۆزتر دەکات، لیڤەدا پیتیستی بە هاوکاری هەردوو لا هەیه لە راشکاوی و وەستان لەسەر هۆکارەکان کەوا «هەبیتە هۆی جیاوازی و ریکنەکەوتن، وە دانانی شیکاریکی هاوێش لە چارەسەرکردنیدا .

تاکو ژیان نەگۆریت بۆ گۆرەپانی رەفتاری وروژێنەرانه .

ریسواکردن بە هاوێشی ژیان :

ریسواکردن برینیکی قولە کاریگەری لە دڵدا هەیه چارەسەرکردنیشی قورس دەبیّت بە شیوەیهکی گشتی، وە قولتر دەبیّت ئەگەر لە نیوان ژن و میرد روویدا کەوا پەڕیوەندی هاوسەرگیری لە نیوانیان تەواو بیّت وەلە نیوانیان راشکاوی و روونی هەبیّت کەوا گەشتیبتەتە خوشەویستی و دڵنەوایی بەزەیی، ریسواکردن یان ئابروو بردن هەندی جار لە لایەتیک بۆ یەکیکی تر روودەدات بەهەستکردن بەوێ لەو بەرزترە، یان لەوی زیاتر سامانی هەیه یان خانەدانەترن یان دەسلەلاتی زیاترە، دەکریت ل ژنەکەت بەرزتریت لە زۆرباردا لەوانەیه دەوڵەمەند تریت یان بروانامەیهکی زانستی بەرزت بەدەست هێنابیت بەلام لەگەڵ هەموو ئەو ئەمانەشدا هیچ هۆکاریک نیه بۆ ئەوێ خۆت گەورەتر بزانیّت لەسەر ژنەکەت وە هاوێشی ژیاونت .

شکاندنەوێ ژنەکەت یان بیرکردنەو «لە گەورەبیّت لەسەری ئەوا هەست بە بچووکی و سووکی دەکات ئەوێ کاریگەری نەڕینی لە دەروونیدا بە جێدە هێلێت، هەروەها کاریگەری دەبیّت لەسەر پەروەردەکردنی مندالەکان .

تۆ پێشتر خێزانەکەت هەلبژاردوو، وە رازی و دڵخۆشیش بوو، بۆیه لە ئەدەب و ڕەوشت

بەرزى نىيە ھەولەدەيت سووكى بىكەيت يان بىشكىنيتە وە .
 ئەگەر ھەر جىاوازيەك بوو لەگەلئىدا پىئويستە لە رەگە وەچارەسەرى كىشەكە بىكەيت
 ئەمەش بەختە وەريە بۇ تۆو خىزانەكەت .
 ئەگەر ھەستت بە دلتنەنگى كرد لە رەوشتى ئەوا رەوشت و خەسلەتەكان بىرخۆت بىنە وە
 لە كاتى پىشتەر ھەلتىبارد بزانە ھەموو كەسىك مامەلە لەگەل مەوۇقدا دەكات، وە ئەو
 مەوۇقەش پاك نىيە لە ھەلە، ھىچ كامىكتان پەنانەبەنە بەر سووك سەيركردنى يەكتر، بەلكو
 بەختە وەرى لەگەل ئارامى و خۆشەويستى دادەبىت .

تېنەگەيشتن بە مافەكانى ھاوبەشى نىوان ژن و مىرد :

بلاو بوونە وەى دەرکەوتنى نەزانين و تەفامى وە نەبوونى پىداگىرى لەسەر زانين بە زۆرتىر
 ھۆکارەكانى كىشەو گرفت دادەنرىت لە ژيانى سەردەميانەدا .
 وە رۆيشتنى دواى چەوت بىنى لە راگەياندنكى نا دروست، يان بە فيرۆدانى كاتەكان كە
 لە دوايىدا سوودى نابىت، ھەروەھا نەزانين و تېنەگەيشتن بە ژيانى ھاوسەرگىرى و ئەرك
 وکارەكانى ھەريەكىك تاوەكو ژيانى ھاوسەرگىرى دەبىتە ھەرەشە بۇ سەقامگىرى مال
 و خەلكىش جىاوازيان دەكەويتە ناو شتەكانيان بە ھۆى نەبوونى زانست و نەزانين .
 وەلە ژيانى تىكنا لاوى نىوان ژن و مىرد دەبىت زانىارى مافى ھەردوولا بۇ ئەويتر رابگىرىت .
 ئەمەش زۆريەى بارەكانى ململانى لە راستىدا بەدواى فرت و فيل گەرانە لە نەزانينى
 يەكىك لە لايەنەكان لە مافەكانى لايەنى دىكەدا .
 ژيانى ھاوسەرگىرى پىكھاتوو لە سەر مافەكان و ئەركەكان پىئويستە لەسەر ژن و مىرد
 چاودىرى بىرى و رىزى بگىرى، وە زانينى ئەو ماف و ئەركانە يەكەجار بىرتى يە لە ھەنگاوى
 بىنەرەتى لە رىگای دروست كردنى خىزانىكى چاك .

دهر خستنی نهینیه کان :

ژیانی هاوسه رگیری پیویستی به راشکاوی ههیه، وه راشکاویش پیویستی به دلیکی گهوره ههیه بۆ ئه وهی قه بولی هه له کانی ئه ویت بکات، لیئی ببووریت و بیبه خشیت له هه ر خلیسکانیک، ئه مهش پیویستی به عه قلیکی شیاو ههیه نهینیه بیاریزیت و چاودیریشی بکات، به لام نه گهر دیاردی بلاو کردنه وهی نهینیه کان له نیوان ژن و میرد بلاو بووه ئه وه نیشانهیه کی ترسناکه له سه ر وونبوونی پالپشته کردنی به خته وهی هاوسه رگیری .

ههروه ها ململانی ی نیوان ژن و میرد په ره ده سیئیت به هوی له ده ستانی پاریزگاری کردن به هندی له نهینیه کان له نیوان پیاو و ئافره ت، یان هه ستان به هندی کار کهوا بکات لایه نه کهی دیکه تووره بکات، وه ک هاو رییه تی کردنی هندی که س .
یان ده ست گرتن به سه ر هندی بیرو بۆ چون، یان شاردنه وهی هندی راستی .

ده ست خستنه ناو کاروباری تاییه تی :

ریزگرتنی هه ر لایه ک بۆ ئه وی دیکه له پالپشته کانی به خته وهی هاوسه رگیری داده نریت وه هه رده م تیده کۆشی بۆ پاراستنی تاییه تمه ندیه کانی ئه ویت، تاوه کو هه ست به هیمنی بکات له گه ل هه ر که سی به شداری لایه نه کانی ژیا نی کرد، ئه مه شیا ن گرنگه، چونکه زۆریه ی کیشه کان که ده که ویتته نیوان ژن و میرد هۆیه کهی ده ست خستنه ناو کاروباری تاییه تی لایه نه کهی دیکه یه .

ئایینی ئیسلام سیسته میکی بۆ ژیا نی هاوسه رگیری داناوه، وه سنوریشی بۆ ژن و میرده که دیاری کردوه، وه نیشانه ی بۆ ماف و ئه رکه کانی هه ر لایه نیک کردوه .
پیویسته له سه ر ژن و میرد جووله بکه ن له و چوارچیوه ی که ئیسلام وینه ی کردوه .
لیزه شدا بواری هاوکاری کردن ههیه، نا کریت ده ست بخریتته ناو کاروباری تاییه تی لایه نه کهی دیکه ته نها ئه گه ر خۆی داوای کرد .

ھەندى جارىش دەست خستنه ناو لەلايەنى دوور روودەدات ۋەك خزمەكان ۋ ھاوپىكان،
بۆ غوونە خاتوونىك دەست دەخاتە ناو كاروبارى ژيانيان ۋەك رىنمايى كار .
ئەمەش دەست پىدەكات بە دەست خستنه ناو خىزان دەبىتتە ھۆى روودانى جياوازى نيوان
ژىن ۋە مىڭد ئەم دياردەيەش گشتى يەو زۆر كەس دەيزانىت .

بىزىرى ۋ رۆتىن لە ژيانى ھاوسەرگىرىدا :

لەگەل گىرنگى ژيانى رۆژانەو بەرپرسىيارەتى كەوا ھەست كردن بە بىزىرى ۋ دلتەنگى ھەيە
. بە تاييەتى ئەگەر ھاتوو ژىن ۋە مىڭد لە فەرمانگەيەكى جىگىر ئىش بىكەن .
ۋە بگەرپنەو ھەمەش مال لە كاتىكى ديارى كراو.....ئەمەش ژيانە .
لېرەدا لەسەر ژىن ۋە مىڭد پىويستە تاۋەكو ژيانيان بەختەو ۋە رىچىن لە لىۋارى
بىزىرى ئەم راسپاردانە رەچاۋ بىكەن :-

۱- رىك بىكەن لەسەر بەيەك گەيشتن پىش ھاتنەو ۋە مال، ھەتا ئەگەر يەككىيان
رىگاگەي ۋەك پىويست نەبوو تىپەرى بەسەر رىگاى لايەنەكەي دىكە، بۆ ئەو ھى
ھەريەكەيان گىرنگى بە ئەو ىتر بدەن پىش گواستەن ۋە تان لە كاتى گەيشتەن تان بۆ
ئەركەكانى تىرى خىزانى (دايكايەتى، باوكايەتى، چىشتلىنەن، راپەراندەنى كاروبارى ناو
مال).

۲- تىپىكى كار لە ناو چىشتخانە پىكېيەن، ۋەك ئەو ھى بۆ غوونە پىاۋ دەسەلاتى ھەبىت
چ خواردنىك ھەزى لى دەكات دروستى بىكات، ۋەژنەكەش ھەلىسى بەلىنەنى .
ۋە لەكاتى نامادەكردنى خواردنەكە قسەو گىتوگۆ لەگەل يەكتر بىكەن، ئەمەش رۆژانى
ھاوسەرگىرى يەكەم بىردە ھىنەتەو ۋەكەش ۋە ھەوايەكى پىر لە خۆشەويستى ۋ ھاۋكارى
دروست دەكات .

۳- خواردنەكە لە چىشتخانە داۋا بىكرى، ھەردوۋىيان خواردنى گەرم بىخۆن ۋ كاتەكە اگىر
بىكەن بە دانىشتن لەسەر زەۋى ۋ گالتەۋگەپ .

۴- چاۋ بخشينەنەوہ بە ئەلبوومى وینەكان، لەيادگارپەكانى رۆژانى بووك گواستەنەوہو مانگى ھەنگوینى وورد بېنەوہ يان مۆلەت وەرگرتنى ئەم دوايىيەيان، وە پىكەوہ بىر بکەنەوہ لە مۆلەت وەرگرتنىكى دىكە .

۵- دەكرىت پىكەوہ كىتب بخویننەوہ وەك خویندەنەوہى چىرۆك، وە كىتبى چاودىرى مىدلان دەبىتە بۆنە، يان دەكرىت كىتبى رۆمانسى يان رۆشەنبىرى يان كۆمىدى بخویننەوہ، گرنگ ئەوہىيە ئەوكاتە ھىمانە پىكەوہ بەسەربەن وە زالىن بەسەر بىزارى وەدوبارە بوونەوہ .

۶- پىكەوہ يارى و گالتەو گەپ بکەن، وە يارىکردنىش بە شىكە لە دل راگرتن و خوشەويستى، وە ئەو بە شىكە نابىت لەماوہى رۆژانى ھەفتەيەك، پرىيت لە شىواوى و پالە پەستۆ. وە لە رىگاكانى دەستكەوتنى ئەو پىكەينەرە ئەو ھەر يارى و گالتەو گەپىك بکەن پاش عىشا، نەك ھەموو شەوانىش بەلكو ھەفتەى رۆژىك ھەلبىژىرن وە سووربن لەسەر يارى كردن .

ھەستکردن بە نەبوونى لە نىوان ژن ومېرد :

زۆرئىن ئەوانەى بۇ ھاوسەرى دوارۆژيان لەسەر بنچىنەى خەون و خەيالى پان و بەرىن خانو دروست دەكەن، وە دەبىتە كۆشكىكى گەرە لە خەيالىيان، وە ئەگەر تىايان دابو دەبىنى تەنھا كاۋلېوونە، وەھەست بە ھەژارى و كەساسى دەكەن كاتىك كە ژيان، كە وا وینەى كىشابوون بۇ ئەو خەوانە لە كۆشكى گەرەو ژيانى خوشى .

كاتىك خۆيان لەناو ئەو راستىيەدا دەبىننەوہ ھەست و سۆزىان وون دەبىت لە پىشتى پەردەكان .

بەلام بە خىرايى دەكەون و ھەموو راستىيەكان بە ديار دەكەون مەملانى دەست پىدەكات. ئەم نەبوونى و كەساسىيەش يان بەھۆى خۆپەرستى لە يەكىك لە لايەنەكانە وەنەبوونى

ھەستىكىرىن بە لايەنى تر، ئەمەش لەو كېشەۋ گىرو گىرغانە دادەنرېت كە دەبنە تاللىرىنى بەختەۋەرى ھاسەرگىرى، ھەرۋەھا كەۋتن لە شۆيىنى دىلرېتىنى دەروۋى بۇ خوارەۋە بېنىنى روۋن بۇ كاروبارەكان لېيان قەدەغە دەكات، بەلكو كارەكان بۇ دىتىنى راستىيەكان بە تەۋاۋى پېچەۋانەيە .

دەبىت مەرۋۇ خۇي پەرۋەردە بىكات لەسەر سەبر گىرتن و راستى و دادپەرۋەرى، بەمەرچىك دەبىت لە سەرەتاي دەست پىكىردىنى ژيانى ھاسەرى بىت، ئەۋكاتە ئەم ناۋونىشانانە دەبىتە شازادەيەك لە گىيانىدا رەگى داکوتايىت .

ۋە ژيانى ھاسەرگىرى دەبىت ژيانىكى گەرم بىت ژيانىك بىت لەسەر دىلسۆزى و خۇشەۋىستى دامەزرايىت . بەلام دۆڭمەندارى و تۈرۋەبۈۋن و شەركردن و لىدان كارىكن پېچەۋانەن لەگەل ژيانى ھاسەرگىرى و پىرۋىيەكەي، بەلكو شىۋەي مەرۋۇ دەگۆرىت و دەيگۈزىتەۋە بۇ ئاۋەلىكى پەلاماردەر گىرگى نىيە تەنيا رۆچۈۋن لەسەر قورىيانىدان ۋچەۋساندەۋە لەسەرىدا .

داھات ۋە جىاۋازى لە خەرجى رۇژانە

ژيان پىداۋىستى ھەيە، بەختەۋەرىش پىۋىستى بە پالېشتى واتادارو بە نرخ ھەيە ئەۋىش پارەۋ سامانە، بەختەۋەرى راستەقىنەش لەگەل پارەدايە ۋە پارەش لە نيۋان دەستدايە نەك لە دلدا، دەۋلەمەندى راستەقىنەش بىرىتيە لە دەۋلەمەندى دەروۋن، ھەژارېش لە ھۆكارەكانى پىداۋىستى و كەم دەستىيە .

بۆيەش كۆسپىكى زۆر دەخاتە بەردەم خۇشى و رابۋاردن، و خاۋەنەكەي پەلكېش دەكات بۇ ناۋ ھەندىك كارى ھەلە يان رەۋشتى نەشياۋ .

نىمامى عەلى خۋاي لى رازى بىت دەفەرۋىت : ئەگەر ھەژارى پىياۋ بۋايە دەمكۈشت، بۇ گەشە پىدانى ھەموو ئومەتى ئىسلام بە دەۋلەمەندى و پارە زۆرى .

بۆيە زۆربەي كېشەكانى خېزانى بە ھۆي ھەژارى يان پىداۋىستى بۆ پارەو سامان روودەدەن، ئەمەش ناچارى نىيە، بەلام زۆربەي جار لەگەل ھەستکردن بە پىداۋىستىيەكان روودەدات ۋە رىڭگاي رازى بوونى بەبەشى خوداي گەورە نازانىت .

ھەروەھا پىتۈستە ھەژارى ۋكەم دەرامەتى نەبىتتە ھۆكار بۆ مەلەلانى لە ژيانى خېزانى و پارچە پارچە كەردنى .

ۋە مەۋقايەتى نىيە بۆ ئافرەت دەست بەردەزى مېردەكەي بىت لەبەر ھەژارى ۋ كەم دەرامەتى، تەنھا ئەگەر پىاۋەكە خۆي جەزى لە تەمبەللى بىت .

ھەژارى ھەرگىز شەرمەزاري نىيە ۋە قەدەرلىكى بىراۋىش نىيە بەسەر كەسدا، بۆيە دەبىت مەۋقە شەبىن بىت لە ژيانىدا، بۆ دۈرۈژى بىراۋىت بەشەۋق ۋ خۆشەۋىستى ۋ ئومىدى .

دەبىت ژەكە لە ناۋ دلى پىاۋەكەيدا مۆمى ئومىدى ۋ ھىۋايى دابگىرسىنىت .

پالى پىۋە نىت بۆ كارى راست لە پىناۋى ژيانىكى باشتر .

ۋەلەسەر پىاۋەكەش پىتۈستە لە بىرو ھۆشى ژەكەيدا تارىكى ۋ ناخۆشى رەشەكەتەۋە .

بۆ ئەۋەي رۆژى ئومىدو ھىقى ھەللىت لە دەروونىدا پىرىت لە روۋناكى ۋ دۈرۈژىكى روۋناك لە سىپىدەيەكى رۆشن ۋ بەختىار .

پىتۈستە ژن ۋ مېرد بزانن ژيان پىتۈستى بە ھاۋكارى ۋ ئارامگرتن ھەيە لە رۆژە نەبوونى ۋ تارىكەكاندان دەبىت بىرەكەنەۋ ۋ كە بەختەۋەرى بە پارەو سامان نىيە .

بەلام رەزابدون بە ختەۋەرىيە، دەبىت ژن ۋ مېرد بزانن كە رەزابدون پەيۋەنددارە بە بروابوون بە خوداي مەزن ۋ دلوۋقان بە قەزاۋ قەدەرۋ خىرو شەر .

كىشەي ئەنتەرنىت ۋ ھۆكارەكانى راگەيانندن :

لەگەل پىش كەۋتنى ھۆكارەكانى تەكنەلۇژيا ھەندىك كىشە ھەن دەبىتە ھۆي بلاۋبوۋنەۋەي دىاردەي تاكە كەسى ۋ ۋەپالپىشتى دىادەكانى كۆمەلەيەتى ۋ بەيەك

گه‌یشتنه‌کانی خیزان ده‌کهن بۆ هه‌موو تاکیک له‌ خیزان کاتیکی دريژ هه‌یه به‌رامبه‌ر شاشه‌کانی کۆمپیوتەر یان ته‌له‌ فزیۆن به‌سه‌ربه‌ریت هه‌روه‌ها کارده‌کاته‌ سه‌ر په‌یوه‌ندی خیزانی.

له‌سه‌ر ئه‌و بنچینه‌یه‌ کێشه‌کان خۆیان مه‌لاس داوه‌ له‌سه‌ر ژيانی هاوسه‌رگری وه‌ك ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ :

- ۱- نه‌بوونی په‌یوه‌ندی له‌ نێوان ژن ومی‌رد یان نێوان هه‌واله‌ کان .
- ۲- سه‌یرکردنی تاکه‌کان به‌ ره‌وشته‌کانی نه‌شیاو، وه‌ه‌ولدان بۆ لاسایی کردنه‌وه‌ی به‌بێ گه‌رانه‌وه‌ بۆ پێوه‌ریکی جینگیر .

بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و کێشه‌یه‌ ده‌بی‌ت خیزان ره‌چاوی نه‌مانه‌ بکات :

- ۱- دیاری کردنی کاتیکی جینگیر بۆ ئه‌و به‌رنامه‌نه‌ واباشتره‌ سه‌یرکردن به‌ کۆمه‌ل بی‌ت به‌ پێی توانا .
- ۲- نابیت هاوبه‌شی ژيان‌ت دابنیت و به‌ راوردی بکه‌یت له‌گه‌ل شته‌ نااساییه‌کان، به‌وه‌ی که‌ گویت لی‌بووه‌ یان ده‌یان‌بینی بی‌ ئه‌وه‌ی بزانی‌ت ئه‌و چی له‌ ده‌روونی‌دا شاراوه‌یه‌ .
- ۳- هه‌ستکردن به‌ چاودێری خودای گه‌وره‌و میه‌ره‌بان له‌ هه‌موو کات و شوینی‌کدا .

به‌ کورتی :

پێویسته‌ ژن ومی‌رد به‌ زۆر چالاکی خۆیان جوان بکه‌ن تاوه‌کو به‌خته‌وه‌ری هاوسه‌رگری له‌ نێوانیاندا دیته‌دی، به‌زیاده‌ش بۆ پێداویستی‌ان له‌ دروست کردنی دیواریک له‌ پاراستن بۆ روودانی کێشه‌کان که‌وا یه‌ک‌ریزی ئه‌و به‌خته‌وه‌ریه‌و جینگیره‌بوونی لی‌ل ده‌کات . وه‌له‌و چالاکیانه‌ش :

- ۱- هه‌موو ژن ومی‌ردیک پێداگیری بکه‌ن له‌سه‌ر به‌رگریکردنی فایرۆسه‌کانی ژيانی

ھاۋسەرگىرى، ۋە لەۋ ۋايرۆسانەش: درۆكردن، رۆدى، تەمبەلى، ۋەشتى تر لەۋ ۋايرۆسانە.

۲- دەپىت ئۆن ۋە مېرە بزانن كەۋا توۋرە بوۋن دۆرژمنى بەختە ۋەرى ھاۋسەرگىرىيە ۋە كوشىندەپە، پىۋىستە ھەموۋلايەك سوۋر بن لەسەر دوۋر خىستە ۋەى ئەۋ دۆرژمنە .

۳- ھەردوۋلا پىدەبگرن لەسەر دوۋر كەۋتە ۋەى دەست بەسەرداگرتنى يەككە لە ئۆن ۋە مېرە بۇ راي ئەۋى دىكە، بەلام دەپىت گەتۈگۈيەكى بىياتنەرانە ئۆن ۋە مېرە كەك كۆبكەتەۋە .

۴- ھەموۋ پىۋىك پىدەبگرن بە ھەلبىزاردنى قسەۋ گەتتى شىۋا كەۋا نىۋانىان كۆبكەتەۋە بە خۆشەۋىستى ۋە بەزەپى ۋەلنەۋاپى قسەبكات .

۵- ھىچ يەككە لە ئۆن ۋە مېرە پەنەنەباتەبەر رەخىنى بەردەۋام يان بەكارھىننى شىۋازى دىشكان ۋە تانە لىدان لە ئاراستە كەردنى لايەنەكەى دىكە .

۶- پىۋىستە ئۆن ۋە مېرە بزانىت كەۋا ئابروۋېردنى ھاۋبەشى ژيان ئابروۋېردنى بۇ خەۋ: چۈنكە ئۆن پارچەپەكە لە مېرەكەى ۋە دەپىت ھەرىكە رىز لە نىۋەكەى تر بگىت .

۷- زۆرپەى كىشەكان بە ھۆى نەزانن بە مافەكانى ھاۋبەشى نىۋان ئۆن ۋە مېرە روۋدەدات، با ھەرىكە لە ئۆن ۋە مېرە پىدەبگرن لەسەر زاننىنى ماف ۋەركەكانى ئەۋىتر .

۸- زۆرپەى كىشەكانى ئۆن ۋە مېرە بەھۆى بىلەۋكەردنەۋەى نەپتىيەكان ۋە دەست خىستە نەۋا كاروبارى ئەۋىتر روۋدەدات بى ئەۋەى شارەزايى ھەپىت لە چارەسەركەردنى كىشەكان .

۹- لەسەر ئۆن ۋە مېرە پىۋىستە چارەسەرى كىشەكانىان لەناۋ مالى خۇياندا بگەن، ۋەنەپەلن ھىچ كەسكە دەستبىخاتە ناۋ كاروبارى تايىپەتيان .

۱۰- لەسەر ئۆن ۋە مېرە پىۋىستە سوۋر بن لەسەر نىۋىۋونەۋە لە ژيان تاۋەكو بىزارى ۋە دوۋبارە بوۋنەۋە روۋنەدات لە ژيانى ھاۋسەرگىريان .

۱۱- پىۋىستە ھەر لايەك پىدەۋىستى ئەۋىتر دابىن بكات تاۋەكو نەپىتە ھۆكارىك بۇ كىشە لە نىۋانىان ۋە ھەستەكەردن بە نەۋونى ۋە كەساسى نىۋان ئۆن ۋە مېرە .

۱۲- نايىت داھات و جياوازى لە دەستكەۋىتى خەرجى ھۆكاريك يىت بۇ كىشەى نىۋانىان با

قەناعەت كالاىەك يىت كەوا پارىزراۋ لە رۆژە كەمدەستەكان و نەبوونىەكانى ژيان .

۱۳- دەبىت ژن و مىرد بزانن كەوا خۇپاراستن باشترە لە چارە سەركردن، نايىت چاۋەرىى

روودانى كىشە بكرىت تاۋەكو دەستبكرىت بە چارەسەركردن .

بەلام دەبىت ھەريەكىك ھەلسى بە ئەرەكانى پىش داواكردن بە مافەكانى، ۋە دەبىت

سەبرگرتن گەۋرەترىن چەك يىت بۇ زالىۋون بەسەر تەنگ و چەلەمەكانى ژيان .

ۋە دەبىت ژن و مىرد بىرەكەنەۋە كەوا ھەردەم پاش خەم و خەفەت و ناخۇشى شادى

ۋە بەختەۋەرى و رووناھى دىتەدى .

خۆت تاقىپكەرەۋە :

نەمەى خوارەۋە كۆمەللىك بەشن پىۋىستە لەسەرت جىبە جىيان بىكەيت، ئەگەر رىك

بوويت لەگەلدا بەتەۋاۋى ئەوا نىشانەى (بەلى) لە ژىر ھەلېژاردنەكە دابنى .

ۋە ئەگەر پارا بوويت ئەوا نىشانەى (ھەندى جار) لە ژىر ھەلېژاردنەكە دابنىن ۋە ئەگەر

رىك نەبوويت لەگەلدا ئەوا نىشانەى (نەخىر) لە ژىر ھەلېژاردنەكە دابنى .

ژ	بەش	بەلى	ھەندى جار	نەخىر
۱	ئايا دوورەكەۋىتەۋە لە رەخنەى بەردەۋام لە ھاۋرىي ژيان ؟			
۲	ئايا پىداگىرى دەكەيت لەسەر تىرىۋونى پىداۋىستىەكانى ھاۋبەشى ژيان بە سۆزو دلنەۋاش ؟			
۳	ئايا دەرامەتى پىۋىست دابىن دەكەيت بۇ خەرجىەكانى مال ؟			

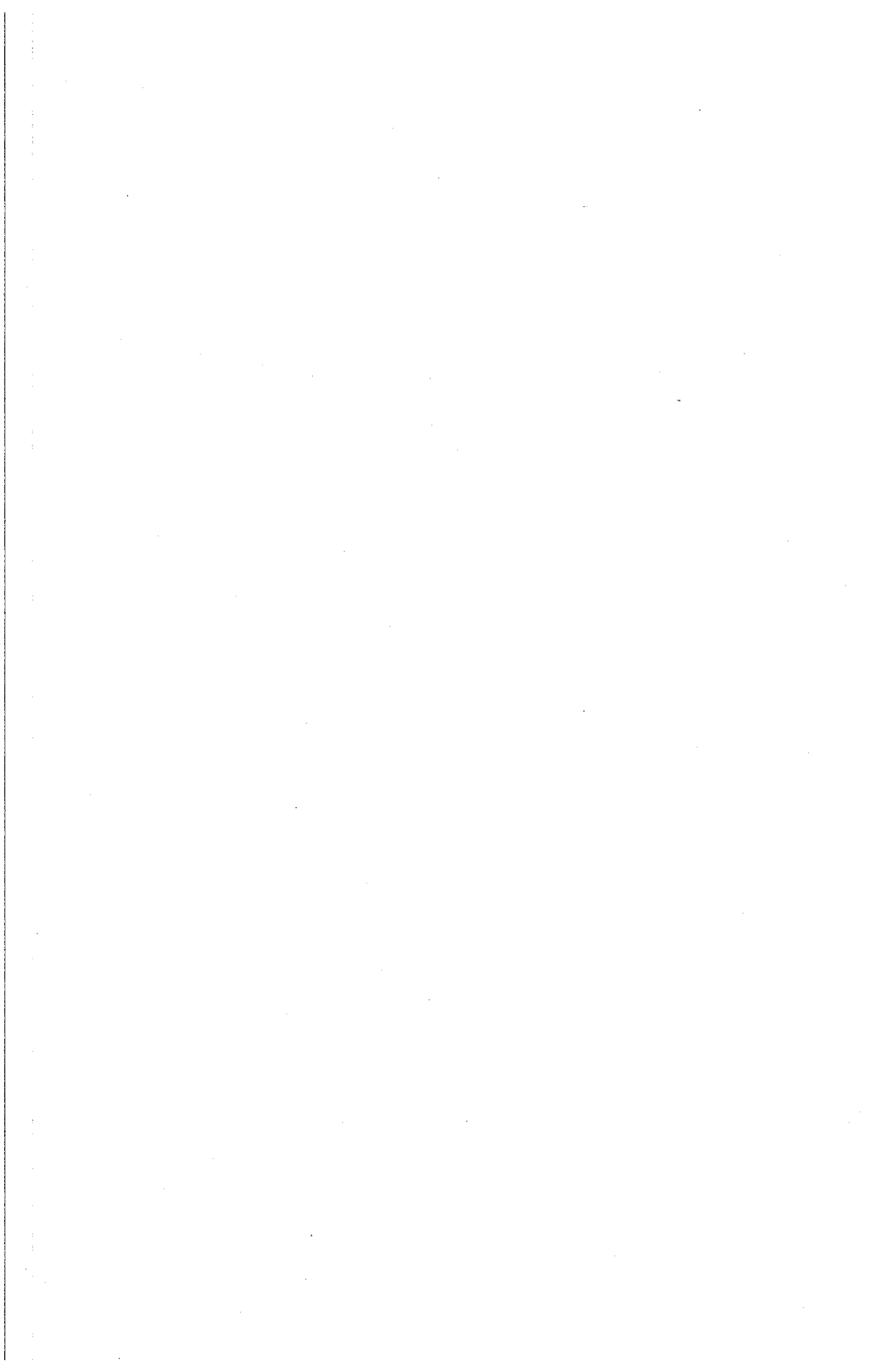
۴	ئایا پیداده گریته له سهر راشکاوێ بۆ هاوبهشی ژيانته به تهواوهتی ؟			
۵	ئایا ههولنده دیت له سهر نویبونه وه له ژيان و دوورکه وتنه وه له بیزاری ؟			
۶	ئایا خۆت حوکم دده دیت له کاتی تووره بوون ؟			
۷	ئایا کاتی خۆت رێک دهخیت و به باشی ئه نجامی دده دیت ؟			
۸	ئایا له ژياندا شتی جوان هیه ؟			
۹	ئایا ههست به زه زابوون ده کهیت له ژيانته وه له هاوبهشی ژيانته ؟			
۱۰	ئایا رێز له تاییه تمه ندیه کانی هاوبهشی ژيانته ده گریته ؟			

هەلسەنگاندن :

ئەگەر ھەلبۇاردنەكەت بۆ وەللامى (بەللى) بوو ئەوا دوو پەلە بە دەست دەھىنىت، وەئەگەر ھەلبۇاردنەكەت بۆ وەللامى (ھەندى جار) بوو ئەوا يەك پەلە بە دەست دەھىنىت .
بەللام ئەگەر ھەلبۇاردنەكەت بۆ وەللامى (نەخىر) بوو ئەوا ھىچ بە دەست ناھىنىت .
وەدەكرىت خۆت وەك ئەمەى خوارەو ھەلسەنگىنىت :-

پەلە	بارودۇخ
لە سفر — ۴ پەلە	تۆ لەناو گىژاوى كىشە وگرفتى مالەو ەدژىت و بى شومارە، دەست پىشخەرى بکە لە زانین و چارەسەرى .
لە ۵ — ۱۰ پەلە	تۆ لەسەر يەكەم رىڭگای بەختەو ەرىت، لەگەل ئەو ەش ھىشتا كۆسپ و تەگەرە ھەيە لە ژيانى ھاوسەرگىرىت، ئاگادارىيە يەك بەيەك چارەسەرى بکە .
لە ۱۱ — ۱۵ پەلە	تۆ لەسەر رىڭگا دا دەرژىت، بەللام ھىشتا كۆسپ و تەگەرە ھەيە لە پىڭەيشتىنى بەختەو ەرىت .
لە ۱۶ — ۲۰ پەلە	تۆ شايانى ئەو ەى ھەنگاو بەاويژى لەسەر رىڭگای بەختەو ەرى، وە پىويستە لەسەر بەردەوام بيت، وەبىگوازي تەو ە بۆ ھەنگاوى داھاتوو .

به‌شی هه‌شته‌م

به‌خته‌وه‌ری له‌گه‌ل به‌جیه‌ینانی ئه‌رکه‌کان

(خه‌رجی و منداڵ)

- ئاماده‌کاری

- به‌خته‌وه‌ری له‌ خه‌رجی .

- هاوکاری نیوان ژن و می‌رد له‌ پیناوی ته‌واوکردنی به‌رپرسیاره‌تی خه‌رجیدا .

- خه‌رجکردنی ئافه‌رت له‌ پارهی می‌رده‌که‌ی به‌ چاکه .

- به‌خشین له‌ پارهی می‌ردی به‌ چاکه .

- دیاری ناردن له‌ پارهی می‌ردی به‌ چاکه .

- هاوکاری کردنی ئافه‌رت بو‌ می‌رده‌هه‌ژاره‌که‌ی .

- راویژکردن به‌ می‌ردی له‌ خه‌رجکردنی پارهی ئه‌و .

- هاوکاری نیوان ژن و می‌رد له‌ پیناوی را‌په‌راندنی کاروباری مال .

- به‌خته‌وه‌ری له‌گه‌ل منداڵان .

- باوکه‌کان خویان دا‌بنی‌ن بو‌ په‌روه‌رده‌کردنی منداڵه‌کان .

- زانی‌نی مه‌به‌ست و ئامانج له‌ کاروکرده‌وه‌کانت .

- زانی‌نی تاییه‌ ته‌نده‌یه‌کانی منداڵ .

- زانی‌نی کی‌شه‌کانی منداڵ .

- به‌خته‌وه‌ری له‌گه‌ل منداڵان له‌ سایه‌ی رووداوه‌ ناخۆشه‌کاندا .

- په‌روه‌رده‌کردن به‌ خۆشه‌ویستی .

- به‌ کورتی .

- خۆت تاقییکه‌ره‌وه .

ئامادەكارى :

بەختە وەرى تەنھا بە دېھننەن نېە لەسەر تېر كىردن بۇ پېداوېستىيە كان و ئارەزووە كان، بەلام
 ھەندى جۆر بەختە وەرى بە بەخشىن گەمارۆ دراوہ ناكىت چاوەرى ى بەرامبەر بىت.
 ئەو جۆرە بەختە وەرىيەش ئەو كەسانە ھەستى پېدەكات كە ئامانجى ديارى كىردىت .
 وە كارەكەى بە دىل سۆزى بۇ خوداى گەورە ئەنجامدرايىت، داواى رەھمەت و بەھەشتى
 لېدەكات، ئەو جۆرە كەسەش كە لاى خوداى گەورە رەزابدونەو لىتى نىزىكە .
 وە نىزىك كەوتنەو ەش لە لاى خوداى گەورە نايەتە دى تەنھا بە تىكۆشان و ماندووبون و
 بەخشىن بە سامان لە رىگايى خوداى مېھربان .
 لېرەشدا پېشېركىكاران پېشېركى دەكەن لە رەزابدونى خوداى گەورەو مېھربان .
 كاتىك كەسىك دەبىت لە بەخشىن و خەلات بۇ شتىك ئەو كەسە سەرۆك و بەرپرسە لەو
 شتە، لە ھەمان كاتدا بەرپرسىاردەبىت لە لاى خوداى گەورەو داواى پاداشتى لېدەكات.
 ئەو لەو كاتەدا لە بەرزترىن پلەكانى بەختە وەرىيە .
 بەختە وەرى لە خەرجى، وە بەختە وەرى لە نىزىك خولقېنەرەكەى كە خوداى مەزىن و
 دلۆفانە.

بەختە وەرى لە خەرجى :

كىشەى خەرجى و بونۇ پېداوېستىيە كانى مال لە ھۆكارە گىرگەكان دادەنرىت كەوا
 دەبىتە روودانى كىشەو جىاوازيەكان، ئەگەر ھاتو تىگەيشتىكى ھەلە ھەبوو بۇ سىروشتى
 ژيان يان بەرپرسىارەتتەكان، يان مامەلە كىردىكى ھەلە لەگەل بەجىھىنەنى ئەركەكان،
 وەھەندىك دەروانىتە خەرجى لەسەر ئەو كۆسپ و تەگەرەيە بۇ بەختە وەرى يان قەدەغەكراوہ
 بۆى، وەھەندىكىش دەروانن بۇ قورس وگرانى لە دابىن كىردنى جوانكارى بۇ مال لە
 روودانەكانى توندوتىژى و ناكۆكىيەكانى خىزانە، وە ئەو ھەموو تىگەيشتانە ھەلەن .

به لّام به خته وهری راسته قینه له بۆسه دایه له کهسیک له پاره که له نیو دهستی داییت .
وه خهرجی بکات له دانیشتوان وه کهسیک نیه نهو مولکی پاره بیت .
به خته وهری راسته قینهش له گهل پاره دایه کاتیک کهسه که ههست بکات له پاره که له
دهستی داییت نهک له دلیدا .

خاوهن مالّ پیتیسته لهسهری هه موو پیداو یستییه کانی ژیا نی دابین بکات، وه دابین کردنی
پیداو یستییه سه ره کیه کان بۆ دامه زران دنی مالّ وه ته و او کردنی پیداو یستییه کانی .
له سه ر ژنیش پیتیسته یارمه تی پیشکه شی میژده که ی بکات بۆ دامه زران دنی مالّ . وه
خزمه تکردنی تاکه کان و هه لسان به کاره کان که و یارمه تی پیاو بدات له سه ر دابین کردنی که ل
وپه له کان و نازووقه ی مالّ .

له گهل بوونی جیا وازی زانا ئایینییه کان له مافی میژد له سه ر ژنه که ی له خزمه تی مالّ
وهه لسانه به کاروباره کانی، وه له خزمه تکردنی میژده که ی وه هه لسان به پیداو یستییه کانی،
خه لکی کۆکن له سه ر نه وه ی مافی میژد نیه له سه ر ژنه که ی له و کاروبارانه ته نها نه گه ر خۆی
هه لیبژیژی به بی ژۆر لی کردن، یان نه گه ر پیتیستی پیتی نه بیت .

بۆیه ده بینین که و خۆشی پیکه و ژیا ن نه وه یه له مافی هه ردو وکیانه نیوانیا ن چاکبکه ن،
نه مه ش ده که ویتته لای ژنه که که راسته وخۆ به پیتی توانا هه لسیّت به کاروباری خزمه تکردنی
له ماله که ی .

وه هه روه ها به گویره ی باری میژده که ی له ئابووری ورۆشنییری وه به گویره ی داب
ونه ریتی کۆمه لایه تی به شیوه یه کی ریک ویتک، وه به گویره ی بارودۆخی مالی باوکی وگه روه
بوونی تیایدا، وه به گویره ی ئاره زو و مه رجی پیاوه که له کاتی پیشکه ش کردنی داخوازیه که ی .
ده بیت نهو کاره به ته و او ده تی له کاتی داخوازی و پیش گرپییه ست روون بکریته وه وه ته و او ی
به رد ریته وه، بۆ ریگرتن له ژۆر کیشه و گرفت که له نه نجام نه دان هه ندی ژن ژۆر جار یا خیده بن و
ده لّین : من خزمه تکار نیم، به داخیکی ژۆره وه هه ندی ژن راهاتوون له سه ر ته مه لّی

وهه ناستن به نیش وکاری ماله کانیان به تیگه یشتنی هه له لهو رایه ی زانا ئایینه کان بۆیه
پێویسته له سه ره تا به ته واوی روون بکریته وه، له وانه یه بارودۆخی پیاوه که له باره ی ئابووری
یان کۆمه لایه تی یان ده روونی نه گونجیت خزمه تکاری ژن به کری بگریت .

هاوکاری نیوان ژن و میرد له پیناوی ته واو کردنی بهرپرسیاره تی خه رجیدا :

بهرپرسیاره تی خه رجی ناوه ستیته سه ر دابین کردنی پیداو یستییه کانی مال یان نه و که ل
وه لانه ی یارمه تی خیزان ده دات بۆ پرکردنه وه ی پیداو یستییه کان به ته نها .
وه دابین کردنی ریگاکانی ژیان، به لام له بنچینه ی هاوکاری کردن له خه رجیدا هاوکاری
ژنه بۆ میرده که ی له رێنمایی کردن و دابین کردندا، یان ری وشوین دانان له خه رجیدا تا وه کو
بیته هاوکاری کردنیکی هاو به ش .
وه له لایه نه کانی که وا ده کریت هاوکاری هه بیته وه که ئه مه ی خواره وه یه : -

خه رجکردنی ژن له مال و سامانی میرده که ی به چاکه :

ژن بۆی ده کریت له مال و سامانی میرده که ی خه رج بکات، به لام به مه رجیک ده بیته له ژیر
چوارچێوه ی شه رع دابیت (زه ره رو زیانی نه بیته)، هه ره ها به ده ستپاکی مامه له له گه ل مال و
سامانی میرده که ی بکات، له و حاله ته دا خێر به ره که ت گشتگیر ده بیته له سه ر ماله که، له و
خه سله ته دا ده بیته باشت رین ئافره ت .

له عائشه (ره زای خوا ی له سه ر بیته) که وا هیندی کچی عه ته به ووتی: ئه ی پێغه مبه ری
خوا، ئه بی سفیان پیاویکی ره زیله، ئه وه نده پارم ناداتی به شی خۆم و منداله که م بکات ته نها
کاتی که پارهی لێده به م ئه و نازانیته، پێغه مبه ر درودی خوا ی له سه ربیته فرمووی: (ئه وه نده به

که بهشی خۆت و کوره کهت بکات به چاکه } رواه البخاري { .

ئهمهش به لگهیه له سهر ئه وهی که ئیسلام زولم له کهس ناکات، مافی هه موو کهس ده دات.

به خشین له مال و سامانی میرده کهی به چاکه :

ده بیئت ژن چاودیرییت له سهر مال و سامانی میرده کهی و بیپاریزی، وه له پیناوی خودا بیبه خشی یان مافی فه قیرو هه ژار له بیر نه کات له مال و سامانه کهی، ده توانییت به ئه قل و دادپه روه ری کاروباری ماله کهی پپوانه بکات و مافی مال و مندا له کهی بداتن وه بۆ هه ژارو لیقه و ماوان له مال و سامانی خۆی و میرده کهی بیبه خشی، قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : (إذا انفقت المرأة من بينها طعام غیر مفسدة کان لها اجرها بما أنفقت ولزوجها أجره بما کسب) } رواه البخاري { .

پیغه مبه ر درودی خوای له سه رییت ده فره مویت: (ئه گهر ئافره ت له مالی خۆی خواردنی به خشی خراپ نیه له وهی که به خشیویه تی پاداشتی ده دریتی وه بۆ میرده کهشی هه مان پاداشتی هه یه له وهی به خشیویه تی) .

ئه مه جوړیکه له سه ره ستی ئافره ت کهوا شه رع پییداوه بۆ ئه وهی بۆ جیهان روون بیته وه کهوا ئافره ت خزمه تکار نیه بکردی و بفروشی، یان هیه مافیکی نیه یان هیه جوړه سه ره ستیه کی نیه .

به لام ئه وهی ئیستا زانیمان کهوا ئافره ت سه ره سه به وه رگرتنی بریار، وه ئافره ت پشکی هه یه له مال و سامانی میرده کهی به مه رجیک به شیویه کی چاک هه لسه که وتی پیکات تاوه کو مافه کان وون نه بیئت و ئه مانه تیش وون نه بیئت .

دیاری و خه لات کردن له مال و سامانی میرده که ی چاکه :

مالی موسلمان له سهر هاوکاری و خوشه ویستی و لیک تیگه یشتن ده وهستی، ههروه ها چی له دهست پیاو دایه له مال و سامان یان شتیک و هک نهو، هه ندیک له پیاوان ههست به ره زابوون و قه ناعهت ده کهن کهوا بۆ ژنه کانیشیان ماف لهو ماله دا ههیه له بهر نه وهی نهو تیگه یشتنه له نیوانیان دا ههیه بۆیه بۆ ژنه کهش ده بیئت له به شتیک له مال و سامانی میرده که ی رهفتاریکات به لām به چاکه به بی زۆرداری و زیان گه یاندن .

هاوکاری کردنی ژن بۆ میرد هه ژاره که ی :-

پیاو به پر سه له خه رجی و مسۆگهر کردنی پتویستی مال به لām له کاتی گونجانا ئافه رت ده توانی هاوکاری میرده که ی بکات له کاتی دهستکورتی له مال و سامانا، تا وه کو نر خ و به های خوشه ویستی ژیان بۆ خیزان بیته دی، وه ری و شوین و رهوشتی ئافه رت زیاد ده کات بۆ خه رجی له کاتی که مده رامه تی میرد له پاره پهیدا کردن، نه مهش دوو چاکه به دهست ده هی نیئت: چاکه ی په یوهندی خزمایه تی وه چاکه ی خه بات کردن له پیناوی خودای گه وه و میهره بان .

عن ابي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: جاءت زينب امرأة ابن مسعود قالت: يا نبي الله إنك أمرت اليوم بالصدقة . وكان عندي حُلِي فأردت أن أتصدق به، فزعم ابن مسعود أنه وولده أحق من تصدقت به عليهم، فقال النبي صلى عليه وسلم: « صدق ابن مسعود، زوجك وولدك أحق من تصدقت به عليهم » ﴿ رواه البخاري ﴾ .

له نه بو سه عیدی خودری خوا لیی رازی بیئت: زهینه ب خیزانی ابن مسعو هات ووتی: نه ی پیغه مبه ری خوا، تو نه مرۆ فه رمانتدا به خیر و سه ده قه کردن، هه ندی خشل م هه بوو وویستم بیکه مه سه ده قه، وه ابن مسعود ووتی من و منداله که مان له هه موو کهس مافی زیاتره خیر و سه ده قه بکه ی به سه ریان، پیغه مبه ر دروودی خوی له سهر بیئت فه رمووی: ((ابن

مسعود راستی ووت، پیاوه کهت و مندالەت له هه موو کهس مافی زیاتره، خێرو سه ده قه یان پییکه ی « .

ئایا هاوکاری و یارمه تیدان هه یه له مه باشت، وه نه مه پالپشته بۆ بنیاتنانی مالیکی به خته وه نه مه ئه رک و مافه کان ریکده خات وه بی گومان درێژه ی پیده دات .

راویژکاری میردی بکات له خه رچی مال و سامانی :-

له زۆریه ی بارودۆخه کان ئافره ت مامه له به سۆز و نه رمی ده کات نه ک به نه قل، بۆیه پیویستی به هه ندی هاوکاری هه یه له گه لیدا له وه رگرتنی بریار له خه رجیدا . به تاییه تی له پیاوان وه هێچ کهس نیه له میردی نزیکتر . بۆیه پیویسته راویژ به میردی بکات له هه موو شتیك له وانه ش له خه رجیدا .

فعن عبدالله بن عمرو قال: لما فتح رسول الله صلى وسلم مكة قام خطيباً فقال في خطبته: «لا يجوز لامرأة عطية إلا بأذن زوجها» {رواه النسائي} .

عه بدوللای کوری عه مرو ووتی: کاتیك پیغه مبه ر دروودی خوی له سه ر بیّت مه که ی نازاد کرد هه لسا به ووتاردانیك له ووتاره کهیدا فه رموی: « بۆ ئافره تیك نابیّت ببه خشیت ته نها به مۆله ت وه رگرتنی میرده که ی نه بیّت » .

له فه تحی باری دا له ئیمام مالیك ده گێردرێته وه: ئافره ت بۆی نیه ببه خشیت به بیّ مۆله تی میرده که ی نه گه ر ژیه ر رابه ریش بیّت ته نها له سی یه کی نه بیّت .

له دکتۆر یوسف قه ره زاویان پرسی ده رباره ی مافی پیاو له مووچه ی خێزانه که ی؟ وه لامی دایه وه: واجبه پیاو به رپرسیار بیّت له خه رچی مال و ساماندا له سه ر خێزان هه تا نه گه ر ژنه که ده وله مه ندیش بیّت . وه نه گه ر به ملیۆنه هاشی هه بیّت . پیاو که به رپرسه له خه رچی و به خێوکردنی خێزان .

خوای گه وه ده فه رموویّت: «الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضكم على بعض»

وَمَا انْفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْ». واته: «پیاوان سه ره رشتیار و گه وره له سه ره ئافره تان به وهی خوی گه وره هه ندیکتانی له سه ره هه ندیک په سه ندتر داناوه وه به وهی له مال و سامانه کانیاں خه رج ده کهن و ده به خشن».

وه پیاو خه رج ده کات و به ختو که ره و ماره یش ده دات، وه ئه ویش راده سپێردریت ته نها له حاله تی ده ستکورتیدا نه بیّت. هه ندیک مه زه هه ییش هه ن ده لیت: - نه گه ر پیاو ده ست کورت و که مده رامه ت بیّت. وه ئافره ته کهش ده وه له مه ندیّت نه و ئافره ته که پاره ی خه رج ده کات بو ی ده به خشیّت. چونکه مافه کان ئالو گوژن.

به لām نه گه ر ئافره ته که بو کار چوو ده ره وه که و له سه رده می ئیستادا ئافره ت فه رمانبه ر. و له ده ره وه کار ده کات له و حاله ته دا پیاو راده سپێردری وه ده کریّت ئافره تیش یارمه تی بدا له خه رجی مال. یان نه گه ر پیاوه که پتویست بوو. وه له و سه رده مه ماندا له زۆربه ی وولاتان پیاو ئافره تی فه رمانبه ر ده خوازیت بو هاوکاری کردنی یه کتر له پتکه ییانی مالتیکی موسلمان. بۆیه پیاو به ته نیا ناتوانیّت خه رجی مال دابین بکات و ئافره تیش به ته نیا ناتوانیّت ده بیّت هه ردووکیان پتکه وه ریکبکه ون بو خه رجی و دابین کردنی پتداویسته کانی مال و مندال. له و حاله ته دا بو ئافره ت ده بیّت له سی به شی یه ک به ش له سه ریه تی وه پیاویش له سی به ش دووبه ش له سه ریه تی. چونکه ئیسلام بو پیاوی داناوه دووبه ش ببات، نه مه ش له ماف و نه که کاند.

له سه ر بنه مای پتشیو دا هه ندیک وا ده زانن که نه و ئاراستیه بو نه وه یه پیاو دابنریت به راویژکار بو ئافره ت له سه رمال و سامانه که ی، به تیروانی نیکی نه رینی بو ئافره ت ده روانن. به لām راستیه که ی وانیه. چونکه نه مه یان مافه که ی که م ناکاته وه، وه پاره کهش پاره ی ئافره ته که یه. نه و له ناو په یوه ندی و پاراستنی میرد دایه، پیاویش راسپێردراوه ئافره ت به ختوبکات و خه رجی بدات، ئاره زووی بو ی هه بیّت له به خته وه ری و شادیدا. هه ره وها پیاویش ده بیّت له هه موو که س زیاتر پارێزگاری له مال و سامانی ئافره ته که ی بکات. به

تایبه تی نه گهر خودای گه وره چاودیر بیت له سهر مامه له و کاروکرده وه کانی، لهو پیره وه یه دا ده بیت نافره ت راویژ به میرده که ی بکات له سهر مال و سامانه که ی . لهو کاته شدا ریگا به نافره ت دراوه رهفتار به سامانی میرده که ی بکات به چاکه . ئه مه زامنکردنی یه کتره . ئه مه ش خوشه ویستیه . ئه مه ش هاوکاریه له سهر نیش و کاری چاکه .

نافره ت یارمه تی میردی ده دات له خه رجیدا له سه رمال له کاتی توانایی دا :-

هه ندی جار به هو ی گرانی نرخه کان و ژماره ی جوانکاریه کان هه ندی که س خو ی لهو گیژاوه دا ده بینیت ه وه، هه روه ها خه رجکردنی له فیروون و ته ندروستی و شتی تر له پیداو یستیه کانی شارستانین له گه ل هه موو نهو نه رکانه دا هه ندی له پیاوه کان به زه حمه ت ده توانیت پیداو یستیه کانی مال و نه وه ی ده یه ویت ده سته به ری بکات، لی ره دا پیو یسته یه کی ک له ته نیشتی بوه ستیت نزیکترین که سیش خیزانه که یه تی، نه گهر هه یبوو ده توانیت چاودیری پیاوه که ی و ماله که ی بکات له سه ر خه رچی نه مه ش باشترین کاره کانه له خیرو چاکه دا، کاتیک یارمه تی میرده که ی ده دات رزگاری ده کات له ناخوشیه ک له ناخوشیه کانی ژیان .

هاوکاری نیوان ژن و میرد له پیناو پیلان دانان بۆ کاروباری مال :-

ژیان هاوکاریه کی هاوبه شه، نهو هاوکاریه ش ده بیت له هه موو لایه نه کانی ژیان بیت . پیاو له ماله وه له هه ندی کاردا یارمه تی ژنه که ی ده دات، یان هه ندیک داواکاریه کانی مالی بۆ ئاماده ده کات، یان هه لده ستی به هه ندی نه رک کهوا نافره ته که دیاری ده کات له سه ر ره خساندنی کاروباری مال . پیغه مبه ریش دروودی خوای له سه ر بیت پیشه نگی هه موو جیهان بوو .

فعن أسود قال: سئلت عائشة ما كان النبي صلى الله عليه وسلم يصنع في بيته؟ قالت: »

كان يكون في مهنة اهله - تعني: خدمة أهله - فإذا حضرت الصلاة خرج إلى الصلاة» ﴿رواه البخاري﴾ وفي رواية عن أحمد: قالت: «كان بشراً من بشر، يغلي ثوبه، ويحلب شاته، ويخدم نفسه» وفي أخرى «كان يخيظ ثوبه، ويخصف نعله، ويعمل ما يعمل الرجال في بيوتهم».

ئه سوه ده گيردريته وه ده ليت: - له عائشه پرسيار کرا پيغه مبهه دروودی خوی له سهه ر بيت له ماله وه چی ده کات؟ ووتی: «ئو له نیش و کاری ماله وه ی ده بیت - به مانای: خزمهت کردنی مال و خیزانی - وه ته گهر نویتژ ناماده بووده ده چیت بۆ نویتژ».

وه له ریاویه تیکی تر له ته حمه ده گيردريته وه: عائشه ده ليت: «ئو مروؤ بوو وه له مروؤيش بوو، جله که ی ده شوات، وه مهه ده دوشیت، وه خزمهتی خۆی ده کات» له جیگایه کی تریش: «جله کانی ده دووری، نه عله کانی ده دوریتته وه له پیتی ده کات، وه ئو کاره ده کات که پیاوان له ماله وه ده یکه ن».

بهه پرسياریه تی ژن له ره خساندنێ کاروباری مال مانای ئوه نیه هه لسی به خۆی به هه موو نیش و کاره کانی ناو مال بکات مال، له خواردن، وه شوشتن، ووتوو کردن، وه خاوی نه کردنه وه و ریکه خستن و جوانکردنی مال، به لکو مانای بهه پرسياریه تیه که ی سهه ره رشتی کردنه له سهه نه مانه، به لام یان ئافره ته که هه لده ستی بهم کارانه، یان پیاوه که هه لده ستی بهم کارانه یا به به شیک له م کارانه، ته مهش ده وه ستیتته سهه زۆر هوکار وه ک: توانای پاره و پول، کاتی گونجاو له هه ره یه که له ژن و میرد و کور و کهچه کان.

ههروه ها ناشوب و گیتژاوه کان رووده ده ن له ژیا نی هاوسه رگیریدا ده بهاره ی خه رجکردنی پاره و پول. یان نا کوکی ده بهاره ی دا بین کردنی ئامیژی کاره با یی یان فیتکه ره وه؟ یان بۆ چی وه ک فلان و فلان دراوسی ئو شته مان بۆ ناماده ناکه ی ت؟

وه له وه هه لمه ته دا ئه وه بانگه وازه بۆ ئو که سانه ی ده گهرین به دوا ی به خته وه دی هاوسه رگیریدا، وه ئاره زوو ده که ن دوور که ونه و له و کیشانه ی په یوه ندی به خه رجیدا هه یه یان هه لگرتنی بهه پرسياریه تی ته مه ی خواره وه:-

۱- دابهش مال و سامان له نیو خه لکدا ئەمەیه قەدەری خوای گەوره و میهرەبان له جیهاندا، دەبی هەموو بزانیّت که به دەست هیّنان له سەر مال و سامان تەنها به پشتیوانی له خودای مەزن و دلۆڤانه بۆ ئەو کەسەى خۆی دەیهویت، وه لهو بواره دا زۆر له شارەزایانی ئابووری دەلّین: ئەگەر ئیمە هەموو مال و سامانی جیهانغان کۆبکرایه تەوه بهیه کسانى دابهشمان دەکرد تاوه کو هه ژار و دهوله مەند نه مابان وه بۆ ماوه یهك وازیان لیبێنین ئەوا جاریکی تر هه ژار هه ژار ده بهوه و دهوله مەنیش دهوله مەند ده بووه . ئەمەش حکمەتی خودای میهرەبانه زۆریه لی کۆره وه کان سه لماندوویانه که به خته وهری هاوسەرگیری نه به ستراره تەوه به زۆری مال و سامان، یان زامنکردنی باشتین کەل و پەلی ناو مال به لّام به ستراره تەوه به نیمان و رازی بوون به بهشی خودای گەوره و میهرەبان بۆ هەر کەسیک .

۲- دەبیّت هەموو سەرپەرستیار و بهرپرسیک پێداگیری بکەن له سەر مال و مندالی بۆ دابینکردنی ژیا نیکی خۆش و به خته وهر بۆ خێزانه کەى . وه تیّبکۆشن بۆ داواکردنی نازووqe، پشت نه به ستی له سەر ئەوهی کهوا رزق و رۆزی به بی ماندوو بوون هه ولدان بۆی دیت یاخود به نووستن خوای گەوره و میهرەبان هەموو ماندوو بوون و هه ولدانیک به پی توانای کۆششه کەیه تی و کردنه وهی ده روازه کانه بۆ رزق و رۆزی .

۳- دەبیّت ژن نارامگریّت له سەر بارودۆخی پیاوه کەى، دەبیّت بزانیّت که قەناعەت گەنجینه یه که کۆتایی نایەت، تەماعکاری و چاو له دەستی خه لکی تر خەم و خەفته و کۆتایی نایەت . به بیرى بیتهوه کهوا پیغه مبه ر دروودی خوای له سەر بیّت له مالى خۆی بۆ ماوه ی مانگیك له سەر یهك ئاگردانی دانه گیرساوه، ئەو له بهر ئازاری برسی بوون به ردی له سکی خۆی ده به ست، وه به خته وه رترین کەسیش بوو به باوه رهیّنانى به خودای تاك و تەنها . له گەل ئەوهش ئەگەر فەرمانى بکرایه چىای مه ککه ببایه زیّر ئەوا ده بوو

۴- دەبى بزانىت كەۋا ھەموو ساتىكى فەرەحنایى ۋە دلتەۋايى گىرنگىرە ۋە باشترە لە سەرۋەت ۋە سامانى دونىا، پىۋىستە بگەرەت بە دۋاى ئەۋ ساتانەدا، ۋە ژيانىت بە فېرۋەدە لە گەرەن بە دۋاى مال ۋە سامان يان خەم ۋە خەفەتەك لە سەر ئەۋەي كەنەيە .

۵- دەبى لە بېرى بېت ئەۋ كەسەي پارەي ھەيە خۇشترىن ساتەكانى بەختەۋەرى ئەۋ كاتەيە كە خەرچەكەت بە تايىبەتەي ئەۋ خەرچەكەرنەش لە پىناۋ خوداى گەرە ۋە مېھرەبان بېت، ۋە لەبىر نەكەت ئەۋ ساتانەش لە كاتى لە خەرچەكەرنەدا لە سەر مال ۋە مىندالى يان لە سەر ھەزار ۋە دەستكورتدا بېت .

۶- دەبى ھەموو ژىن ۋە مىردەك كۆشش بگەن بۇ رېكخستىن ژيانىان بەپىيى توانايان ۋە دانانى شتە سەرەكەيەكان لە خەرچەكەرنەدا بە ماناى ناژىم لە چۈرچىۋەي زىاتر لە تواناكانم .

۷- ژىن ۋە مىرد دەبى دوور كەۋنەۋە لە پەنا بردن بۇ قەرەز كەرن بۇ دابىنكەرنى جوانكارى چۈنكە قەرەز بە شەۋ خەم خەفەتە ۋە بەرۋۇش شەرمەزارىيە، لە گەل قەرەزىش بەختەۋەرى يان دلتەۋايى لە ژيانى ھاۋسەرگىردا نابېت .

۸- دەبىت ھاۋكارى لە نىۋان ژىن ۋە مىرد لە ژياندا ھەبېت، ئەگەر ھاتوۋ پىياۋ نەيتۋانى پىداۋىستەكانى خىزان بۇ مال دابىن بگەت ئافرەت بۇي ھەيە خۇي بېخەشەت - نەك زۆرى لىبىكرەت - لە سەر كار كەرن ۋە يارمەتيدانى مىردەكەي لە پەرۋەردە كەرنى مىندالەكان ۋە دابىنكەرنى پىداۋىستەكانى .

۹- بۇ ئافرەتەك كە كار ناكەت دەكرەت ھەندەك مەسروقاتى مال زامەن بگەت ۋە يارمەتيدانى مىرد لە سەر خەرچەكەرنى ژيانى خىزانى لە كاتى فېرۋونى ھەندى شەرەزايى كە مال پىۋىستەتەي بۇ مەسرفە كەرن لەۋ شەرەزايانەش ۋە كۆ: - نەخشەكەرن يان دروۋمان يان پىشەسازى شىرىنى ۋە دابىنكەرنى ھەندەك خوارەمەنى ۋەك: سەركە ۋە تورشىيات يان مورەبا ۋە ھەندەك تەر لە شتە سەرەكەيەكان كەۋا ھەموو مالەك

پێویستییه تی *

۱۰- ژن و میرد پێویسته به بیریان بیت کهوا له گهل گرتنی نهو هوکارانهش له وانهیه ههندی تهنگزه و ههلوێستی تووند و تیژی رووبدات نه مهش پێویستی به ئارامگرتن و وهستان بۆ رووبهروو بوونهوهی * بهلام تیکشکان و شیواوی و تووندوتیژی نهو تهنگزهیه چاره ناکات * له کاتی کدا نهه کاردانهوانه زۆر له کیشهکان له سهه یه که له که دهکات کهوا ههلهچون له ژیا نی هاوسه رگیردا روو ده دات یان به خته وه ره ده کوژیت *

به خته وه ره له گهل مندالان :-

خوا ی گه وه ده فهرموویت: «المالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» مال و سهروهت و سامان و مندال خشل و جوانکاری ژیا نی دونیان، بۆ نهوهی ژیا ن له هه موو کاتیک ژیا نت به خته وه ره بیت له گهل مندالان * وه بۆ نهوهی ژیا نت رازا وه و بهختیار بیت له گهل پهروه ده کردنی مندالان وه له گهل زۆری نهك بۆیا ن، پهروه ده کاران پێویسته بیرو و بۆچونی خۆیا ن بگۆرن له پهروه ده کردن، به جوړیک پهروه ده کردن له پیش چاوی پهروه ده کاران نه بیت به بارگرانی یان کیشه * به لکو بیته نه کیکی به چیژ له ستایش کردنی به خته وه ره و شادی بۆ هه موان * وه مندالان، درێژ پیده ره سروشتن بۆ باوکان، وه یه کیکن له بازنه کا نی هه سته کردن به جوانی بۆ ناده میزاد * وه نه وانهش له پالپشته کا نی به خته وه ره یین، له سهه نهو بنجینه یهش نه مهیا ن دیت به دی «مال و سامان و مندال جوانکاری ژیا نی دونیان» *

مندالان به رووبوومی هاوسه رگیری و خۆشه ویستییه * هه رمالیك به تال بیت له مندالان مالیكه روکنیك له روکنه کا نی به خته وه ره تییدا کهم ده بیت * وه مندالان چا وگهی خۆشی و شادی مروفن، وه بۆیا ن پیاو ده بیت به باوکیکی به زهیی و ئافره تیش دا یکیکی دل نه رم * بوونی مندال په یه وه ندی هاوسه رگیری به هیز ده کات و زیاتر پتهوی ده داتی، لیتره دا نیشانه ده کریت کهوا مندال نیعمه تیکی خوا ی گه وه و میهره بانه، وه به بوونی مندال ژن و میرد

ھەست دەكەن يەككە لە ئامانچە ھەرە گرنگە كانيان ھاتە دى لە ژيانى ھاۋبەشيان، ۋە بەردى
 بناغەيان دانائە لە بنىاتنانى دوا رۆژىكى ھاۋبەش .
 ئەمەى خوارەۋە ھەندى ئامۆزگارين تاۋەكو پەرۋەردە كەردنى مىندال بېيىتە بەختەۋەرى و
 ساتەكانى خۆشى لە نيوان ژن وميڭددا:-

باۋكەكان خۇيان دابىنى بۇ پەرۋەردە كەرد:-

يەكەمىن قۇناغەكانى ئامادە كەردنى مەۋقۇ و پەرۋەردە كەرد دەستپىدەكات لە گەل سەرەتاي
 سىكپى دايك ۋە سەرەتاي پىكەينانى كۆرپەلە . ھەرۋەھا يەكەم ئەركى پەرۋەردە ۋە ھاۋشىۋ .
 لەگەلىدا دەستپىدەكات لەو كاتەى دايك پىشۋازى لە كۆرپەكەدا دەكات، ۋە چۈنپەتى
 خۇئامادە كەردن بۇ ئەۋەى بېيىتە دايكىكى چاك لە سەر دروستكەردنى نەۋەيەكى چاك بېيىتە
 پالپىشتىك لە پالپىشتەكانى ھىزو توناي گەل . لەبەر ئەۋەى خۇئامادە كەردنى مەۋقۇ تەنھا
 دەستپىدەكات لەگەل سەرەتاي فېرېۋون . ۋە نەك لە سەر ئاستى دەستكەۋتن و فېرېۋون ئەمە
 سەنگى مەحەكى راستىيە لە سەر توناي مەۋقۇ . بەلكو ئەمە سەنگى مەحەكى زانستى و
 كۆمەلەيەتە . بە ماناي توانايى لەسەر خۆشەۋىستى و كار پىكەۋە . ۋە لەم دەروازەيەدا
 سەرەتاي گۆرپان و چاكسازى لەگەل سەرەتاي پەرۋەردە دەستپىدەكات لە كاتى سەرەتاي
 پىكەياتنى مەۋقۇ كە ئەۋ ھىشتا كۆرپەلەيە .

كەۋا پىشت دەبەستى لە سەر زامىنكەردنى كەش و ھەۋايەكى باش بۇ كۆرپەلە لە مەۋەى
 ژمارەيەك پىۋەر گرنگەرتىنيان:-

۱- ھىمنى و لە سەر خۇيى دەروونى بۇ دايك، ۋە دووركەۋتنەۋە لە توند و تىژى و دەمارگىرى
 و شىۋاۋى .

۲- دووركەۋتنەۋەى ماددە زەرەمەندەكان لە كۆرپەلە ۋەك: داۋدەرمان ۋە جگەرەكىشان ، ۋە
 ماددە ھۆشبەرەكان و شتى تر .

۳- پىداگىرى لى سەر خۇراكى پوخت و تەواو وا باشترە لى ژىر سەرپەرشتى دىكتور بىت تاوۋەكو زولم لى كۆرپەلە نەكرى لى تىربونى بىنەرەتپەكان لى سەرەتاي پىكەتلى وە ئامادەكردنى پىش ئەۋدى دەرپىت بۆ روناكى .

۴- پەيۋەندى باش لى نيوان باوك و دايك بارودۇخىك لى رىكەوتن و پىكەۋە ژيان بەدى دىھىنىت . ئەمەش سىروشتى لى سەر تەندىروستى دايك رەنگ دەداتەۋە لى بارى دەرۋونى و جەستەيى، ھەرۋەھا يارمەتى دەدات لى سەر پىكەتلىنى كۆرپەلە بە شىۋەيەكى ساغ و سەلامەت .

۵- زامىنكردنى شىۋەۋارىكى ھىمىن و پاك دۋورىت لى پىس بوون يان دەرۋو بەلا يان نەخۇشپەكانى كەدا كۆرپەلە توۋشى زۆر نەخۇشى ترىسناك بكات .

بەلام ھەنگاۋى دىكە لى ئامادەكردنى دايك و باوكان بۆ خۇيان بۆ پەرۋەردەكردنىكى تەرىتى، ھاۋەشى لى پىكەتلىنى ئەۋدى نوۋ، بىنەماكان و ئامادەكارىيە سەرەكپەكان ھەلگىرى بۆ ھەستانەۋەي گەلەكەي . ۋە زانىنى خەسلەت و رەۋشە نەشىۋەكان . ۋە كۆشكردنىكى تەواو بۆ دەرپاز بوون لەو خەسلەتەنە يان رەۋشەنە كەۋا مەۋقى بەرھەمدار ئىفلىج دەكات يان كىلەكانى سەرکەۋتەن ھەلدەگىرى، لەۋانە:-

۱- خۇ رىزگار كىردنى باوكان لە داب و نەرىتە بۆماۋەكانى لە رابردوۋ ۋەك: شىۋازە كۆنەكان لە پەرۋەردەكردن و فىربوۋندا . چۈنكە ئەۋ شىۋازەنەش: شىۋازى رۆتىنى ۋە لاسايىكردنەۋە لە رىنمايەكان و ئاراستە كىردندا يان سزادان ۋە شتى دىكە .

۲- خۇ رىزگار كىردنى باوكان لە كىشەكانى كەسايەتى، ئەمەش دەبىتە ئىفلىج كىردنى ئەنجامدانى تەركى پەرۋەردە بە شىۋازىكى دروست . ۋە كاردەكاتە سەر تەندىروستى دەرۋونى و ئەقلى بۆ نەۋەيەكى نوۋ . لەو كىشەنەش ۋەك: دايك دىناسرىت بە دلتەنگى يان گۆشەگىرى، ۋە باوكىش دىناسرىت بە تۈندۈتۈشى و سەر لىشىۋاۋى يان كاردانەۋەي تۈۋند، يان مامۇستايەك گىرى كۆرپەيەك يان پىداۋىستى لە مامەلە كىردن لە گەل

قوتايىيەكانى بە سەرىدا زال دەبىت ۰۰۰۰ ئەو ھەموو كىشانە بە دۇنياسىيە ۋە كارىگەرى دەبىت لە سەر پىكھاتەي نەۋىيەكى باش ۰ ۋە ئەگەر بە خىۋكەر نەيتوانى خۇي دەرباز بىكات دەكرىت داۋاي يارمەتى لە تايىبە تەندىيەكە بىكات پىش لە دەست دەرجوون چونكە سزاكەي بەزەيى پىيدا نايەتەۋە ۰ ئەو كىشانەش دەگوازىتەۋە بۇ ئەو كەسەي سەرپەرشتىارى دەكات ۰ يان دەبىتە كىشەيەكى درىژخايەن پاشان دەگوازىتەۋە بۇ نەخۇشى دەروونى ۰ كەسايەتى مەۋقۇش لە كەسەيىكى بەرھەمەينەر بۇ كەسەيىكى پىۋىست بۇچاۋدىرى و سەرپەرشتىارى دەگورىت ۰

۱- دەبىت سەرپەرشتىاران خۇيان تەرخان بىكەن بۇ ئەو ئەركە گىرگ و پىرۋزە بەدانانى لىكۋلىنەۋەكى دروست ۋەك گەۋرەترىن پىرۋزە بۇيان، ئەو لىكۋلىنەۋەشەش دابىرىت لە سەر چەند بەندىك لەۋانە: ئەركەكە چى يە؟ ۋە گىرنگى چىيە؟ ۋە چۇن دەكرىت جى بە جى بىكرىت؟ ئەو ئامانجانە چىن كە لە دوايىدا لىي چاۋەروان دەكرىت؟ ۋە چۇن دەكرىت بىيەنيتە دى؟ ۋە پىداۋىستىيەكانى پىرۋزە لە بابەتى زانستى و فىربوون و راھىناندا چىن؟ ۋە چۇن دەكرىت ھاۋكارى نىۋان دەزگا جىاۋازەكان- مال و قوتابجانە و رۇلى خواپەرستى- بۇ بە ئەنجام گەياندىنى ئەو ئەركە؟ ۰

۲- دەبىت باۋكان و سەر پەرشتىاران زانىيارىان ھەبىت لە سەر شارەزايى پەرۋەردەيى جىاۋاز كەۋا مامەلەي تىادەكەن لە گەل بەھرەدارى ۋە خاۋەن پىداۋىستىيەكانى تايىبەتى، ۋە شىتى تر لە شارەزايىيەكانى پەرۋەردە و فىرکردن ۰

لەو دەسپىكەدا ئەگەر سەرپەرشتىار بىيەۋىت خۇي تەرخان بىكات بە باشى بۇ ئەو ئەركە ۰ ۋە لە گەلماندا بەشدارى بىكات لە ئامادەكردنى نەۋىيەك بىنەماكانى راپەرىن و پىشكەۋتن ھەلگىرى ۰ پىۋىستە لە سەر بەخۇيى دەسپىبىكات و دەربازى بىكات لە ناتەۋاۋىيەكان تاۋەكوە بتوانىت بىبەخشىت: چونكە چۇن دەتوانىت بىبەخشىت كەچى ناتەۋاۋىشى ھەبىت؟ بۇيە دەبىت دەسپىبىكات بە دەرباز بوون لە كەم و كورىيە تايىبەتەكانى، چونكە ئەۋەي ھىچى نەبىت

نابەخشىت • ھەروھە دەبىت ھەنگاۋىكى گەورە بە • ھەست بەيىت لى سەر رىگاي بەختە ۋەرى
لە گەل پەروەردە كەردنى مندالەكان ۋە دروست كەردنى ماللىكى بەختىار •

دەبىت مەبەستەكە بزانىت و ئامانچىش لى كەردە ۋەكانت :-

زىن و مىر • دەبىت ھەر دەم بە بىريان بىت ئامانچ لى كەردە ۋەكانيان ۋە لى پەروەردە كەردنى
مندالەكانيان، دەبىت دابىيىن كە ئايا ئامانچەكەت لەۋى كە خەلك دەلىن: كەۋا كورەكەت
كارىكى تايىتەيان لى پەلەۋ پاىەكى بەرزە؟ يان پىت دەلى: - دەتتوانى سەرپەرشتىاربىيات
ئەگەر ئەۋە ئامانچت بوايە بزانه كەۋا زىانت زياتر گرنگى پىدەدا. نەك لەبەر خاترى خۆت يان
لە پىناۋ مندالەكانت بەلكو دەبوۋ لە پىناۋى خەلك • لەۋ حالەتەدا بەختە ۋەرى دوور دەبىت لى
خۆت و مالت •

بەلام ئەگەر مەبەستە ۋە ئامانچت لى پەروەردە كەردنى مندالەكانت بىرىتى بىت لى رازى
بوونى خۋاي گەورە ۋە لى پىناۋ زىاد كەردنى دانىشتوان بىت بۇ پەرستى خۋاي تاك و تەنيا •
ۋە ئامادە كەردنى تاكىك بەشدارى بكات لەبەرز كەردنەۋى ئاينى خۋاي گەورە لى سەر زەۋى •
لەۋ حالەتەدا ھەموو تەنگاۋى و كىشەكان لى كاتى پەروەردە كەردن ئاسانتر دەبوونەۋە، ۋە
ئارامىش لى سەرىدا دەۋەستا ۋە ھەروھە بەختە ۋەرىش دەبوۋ ھەتاكوۋ لەگەل
زەخمەتپەكانىش •

زانىنى تايىتە تەندىپەكانى مندال :-

سەرپەرشتىار پىۋىستە تايىتە تەندىپەكانى مندال بزانىت • ۋە سىروشتى گەشەسەندىن لى
قۇناغەكانى تەمەنە جىاۋازەكانى، بزانه ھەموو قۇناغىك جىاۋازى ھەيە بە گۆرەۋى
تايىتە تەندىپەكان، ۋە گرنگىر قۇناغەكانى گەشە سەندىن كەۋا مندال پىيدا تىپەردەبىت
ئەمانەيە :-

- ۱- مىنالى بچووك و ساۋا كەۋا ديارى كراۋە لە نىۋان لە دايك بوون بۇ پىنچ سالان.
- ۲- مىنالى مام ناۋەندى كەۋا ديارى كراۋە لە نىۋان ۶- ۱۲ سال.
- ۳- مىنالى دۋاكەۋتو و پىنگەشتو كەۋا ديارى كراۋە لە نىۋان ۱۳- ۱۵ سال.
- ۴- ھەرزەكارى زوۋيان تازە كەۋا ديارى كراۋە لە نىۋان ۱۶- ۱۸ سال.
- ۵- ھەرزەكارى مامناۋەندى كەۋا ديارى كراۋە لە نىۋان ۱۹- ۲۱ سال.

گرىنگىزىن تايىبە قەندىيەكان كەدەبى بىزىنيت لە ھەموو قۇناغەكانى تەمەن ئەمانەن:-

- ۱- تايىبە قەندىيەكانى جەستەبى.
- ۲- تايىبە قەندىيەكانى ئەقل و ھۆش.
- ۳- تايىبە قەندىيەكانى كۆمەلايەتى.
- ۴- تايىبە قەندىيەكانى كاردانەۋە.
- ۵- تايىبە قەندىيەكانى زىندەگى و گىيانى.

زانىنى كىشەكانى مىندال:-

سەرپەرشتىار پىۋىستە گرنگىزىن كىشەكانى مىندال بزانىت كەۋا توۋشى دەبىت. ۋە
گرنگىزىن كۆسپو تەگەرە كە بەدى ھىنانى بەختەۋەرى ئىفلىج دەكات لەگەل ھەلگرتى
كىشەكان. ۋە چۆن دەكرىت پاراستن و چارەسەرى بكرىت؟

بەختەۋەرى لەگەل مىندالان لە سايە پىشھاتە خەماۋىيەكان:-

رۆژانە رووداۋى تازە و مىلملانى جۇراۋچۇر ھەيە، ئەم مىلملانىيەنەش تا رۆژى دوايى
دەبىت، مىلملانى يەكەش لە نىۋان ھەق و ناھەقدايە. ئەم مىلملانى يانە لە سەر باوك و
سەرپەرشتىارەكان واجب دەكات فېرېن چۆن مامەلە دەكەن لەگەل مىندالەكانىيان لە سايە

پیشها ته ناخۆشه کان ته گهر پیشها ته سیاسی بیته یان کۆمه لایه ته .

به جوریک زۆر له رووداوو هه لۆیستی تووند ههیه له سه ره هه موان پیویسته له گه لیدا بوهستین ، وه هه ولدان بۆ تیگه یشتنی یان به شداری کردنی له چاره سه ره کردندا ، وه پیویسته گه وره و بچووک پینکه وه هاوکار بن ، به لām پرسیاریک ههیه خۆی دهرده خات: ئایا گفتوگو کردن له گه ل مندا لāن له سه ره نهو کیشهیه له ئهرکه کانی پهروه ردهیه ؟

وه لāmه که ی: بۆ گومان به لۆی، پهروه ردهش زۆر لایه نی ههیه، نهک یهک لایه ن، پهروه رده بریتیه له ناماده کردنی مرۆف ناماده کردنیکی تهواو له هه موو لایه نه کان، نهو مرۆقهش ده بیته له گه ل خه می وولاته که ی و ئایینه که ی بژیت .

لهو دهستپیکه دا پیویسته به خپوکه ر مندا له کان فیتر بکات و سه ره رشتیان بکات به پهروه ردهیه کی سیاسی و کۆمه لایه ته و کاردانه وه و لاشه یی و نه قلی .
به لām له گه ل وهرگرتنی ژماره یهک له تیبینی وهک ته مه ی خواره وه :-

۱- ده بیته مندا له کانت فیتری ئهرکی گرنگیدان به فه رمانی موسلمانان و به دوا دا چوونی

هه وāله کانیان بن، به لām به مه رجیک ده بیته له چاوگه یه کی باوهر پیکرا وه ده بیته .

۲- ده بیته سه ره رشتیکار روودا وه کانی روژانه له گه ل مندا له کانی گفتوگو بکات به ئاسانی و به ساده یی . وه به زمانیک ساده بۆ نه وه ی له روودا وه کانی دادی زیاتر گو ی بۆ شل که ن، نه بیته هۆی ته نگژه له تیگه یشتن بۆیان .

۳- ده بیته به بیرمان بیته که ئیمه قسه له گه ل که سیك ده کهین هیشتا له پیش سالāنی راسپاردندایه . وه راینا سپیرین بۆ کار زیاتر له ووزه و توانای نهو دا بیته تا وه کو کاردانه وه ی پیچه وانه تیانداندا روونه دات .

۴- ده بیته مندا له کان فیترکهین که نهو روودا وانه مانای رووخانی ئیسلام یان بیته یز کردنی نیه . به لām نهو هه لۆیستانه نارامی موسلمانان وه ده سترگتن به ئاینه که یان تاقی ده کاته وه .

۵- ده بیته مندا له کان فیترکهین دوژمن هه ره چهن دی هیتر و ده سه لاته که ی سته مکار بیته، نه وه

مانای شتیك نیه له هیزی خوی گه و ره و مهیره بان، وه خوی گه و رهش تونادار له ناویان ببات وهك شهوی کردی له گهل عاد و سه موود و فیرعه ون و زوری تر له وانهی خویان به گه و ره دادنه .

۶- ده بیئت منداله كان فیركهین شهوی رووده دات له كوشتن و بریندار کردن به لگهی ترسنوکی دوژمنه كانه له دژی سه ربازانی خودا . وه به لگهی ترسنوکی و لاوازیانه، وه هیزو توانایش ته نها بؤ خودا و پیغه مبه ره که ی وه بؤ ئیماندارانه .

۷- ده بیئت منداله كان فیركهین که هیزو توانا له مندالیك کاتیك به ردیك هه لده گریت وه سه ربازیکی چه کدار لی ی ده ترسی لیبدات .

۸- ده بیئت منداله كان فیركهین کهوا له ناو موسلمانان پیایو دوورو هه نه، نه مانه کۆمه لیکن سنووره کانی ناپاریزن، وه ریژ له مافه کانی موسلمانان ناگرن، له گهل شه و هه نه مانه به موسلمان داده نرین وه شه وانه له دوژمنه کانی نیسلام ترسناکترن له سه ر نیسلام . چونکه نه مانه ناپاکن و ریژ له وه عد و به لئین نانین، وه ده کریت درؤ بکه ن یان دزی بکه ن . یان جاسوسی بکه ن له سه ر براکانیان . پیویسته زور ناگاداری نه مانه بین . نابیت نه مانه له سه ر موسلمان حیساب بکریت . چونکه خۆشیان ناوین .

ئه گهر ده ستریزی کرایه سه رمان یان مالمان یان سه روهت و سامانان، یان له سه ر پیروزی موسلمان و مافه کانیان له سه رته به رگری لییان بکه ی به وه ی که هه یه تت .

۹- ده بیئت منداله كان فیركهین له گهل هه موو ناخۆشیهك خۆشی هه یه، وه ئه گهر بؤ موسلمانان شه وانه ی ده ستیان به دینه که یان گرتوه تووشی هه ندیك ناخۆشی هاتن شه وای گه و ره و دلۆقان به لیئنی سه رکه تنی پیداون له دونیا وه به هه شتیش له دوا روژ .

۱۰- ده بیئت منداله كان فیركهین که خه باتکردن و به خشین و یارمه تی بؤ براکانیان له هه موو شویتیک به دوعا و خۆبه ختکردن . وه بلاو بونه وه ی ریکه و تنامه له نیوان هاورییان و براده ران .

۱۱- «هیت سهر به رشتیار پیشهنگ بیت بۆ منداله کانی له ههست و هیژ و توانایی، تاوه کو منداله کان ههست به تیکشکان نه کهن» تاوه کو له سهر ترس رانیین.

۱۲- ده بیت به بیرمان بیت هه موو کاریک پیویستی به ئارامگرتن ههیه، وه پهروه ردهش چاکترینی کاره کانه.

پهروه رده کردن به خوشه ویستی :-

پهروه رده شاره زایی و هونه ره وه ههروه ها پیویستی بۆ ئیشی پوخت و راهینانی به رده وام ههیه، وه بۆ نه وهی به خته وهی له پهروه رده کردنی منداله کان به دهست بهینی له سهر باوکان پیویسته بزانیته چون ئاوردانه وهی خویان دهگۆرن بۆ پهروه ردهیه که له ئاوردانه وهی تووندو تیژی و سزادان بۆ ههست به خوشه ویستی کردن تا کهش و ههوایه کی له بار له به خته وهی و دلنه وایی به رههم بیت بۆ هه موو یه که کانی خیزان.

ئه وه ههستهش له زۆری باوکان دا ههیه، به لام به خیرایی دهگۆریت و دهگوازیته وه بۆ شیوازیکی تووند. یان رهق کاتی که منداله کهت به ههندی جل و بهرگ دهرده کهویت. یان ههندی که رهوشتی ناله بار دهکات، نه مهش ههلهیه.....

ئیمهش وا لیده کات تههم پرسیاره له باوکان بکهین.....

چی ده کهیت کاتی که منداله کهت دیت به ههلس کهوتیکی نه شیوا وه به پلهی دوژمنساری به په رچت بداته وه؟

بی گو مان کاردانه وهی باوک دهر باره ی ئه وه رهوشته دهگۆریت. به لام زۆریه یان لۆمه ی منداله کانی دهکات یان سزای ده دات، ماله کهش ده بیته گیژاو و هاتوو هاوار. وه تووندو تیژی له لای باوکان، وه چون ده بیته دلنه وایی و بهزهیی؟ به لام ته گهر سهر به رشتیار له گه ن خۆیدا وهستا ده بینیت که هه موو هه له کانی له سهر منداله کهی هه لگرتوه. بیرنا که ته وه له خۆی ناپرسیته، نایا پهروه ردهم کردوه به پهروه رده کردنیکی باش؟ یان

هه له کان له پیکهاتهی منه بۆ که سایه تی منداله که؟

لینکۆلینه وه کان ئیسپاتیان کردووه که رهوشی مندال زۆر ده بیته کاردانه وه بۆ نه نجامدانی هه له له پهروه رده کردنی لهو نه نجامدانانهش نه مانهی خواره وهن:-

۱- سیسته میکی ساده له پهروه رده کردن وه نه ووتنی ووشه ی «نا» بۆ منداله که، وه هندی جار نه گهر باوک یان دایک دیتی قوزسه له دانانی سنووریک بۆ رهوشته کانی مندال، بیگومان منداله که به رده وام ده بیته له رهوشته که ی تاوه کو ته سلیمی کهس و کاریان ده بیته.

۲- نه بونی راستگویی له پهروه رده کردن یان به جووته له پهروه رده کردندا، رهنگه دایک و باوک ریکنه که ون له سه ر پیوه ره کانی رهوشته به روونی و جیگیری.

۳- توندو تیژی دایک و باوک یان یه کیکیان، بی گومان یه کیک له دایک باوک که رۆلی دایکایه تی یان باوکایه تی که مته رخه م ده کات، به هۆی داواکاریه کانی ئیش و کار. یان به هۆی کیشه تاییه تیه کان. یان به هۆی جیا بونه وه یان مملانی ی هاوسه رگیری.

۴- ناز پیدانی زیاد وه به تهنگه وه هاتنی هه موو ئاره وه کانی مندال. یان پاسه وان کردنی زیاتر بۆ دایک و باوک له هه موو شتیک پاسه وانی ده کهن

۵- هه سترکردن به تاوان، یان چونکه یه کیک له دایک و باوک له منالیه وه چاودیریان کردووه و بی بهش بووه له هه موو شتیک. وه دهیه ویت بۆ منداله که ی هه موو شتیک به دهست بهییت کهوا نه وان به دهستیان نه هیناوه.

۶- ئاواتی له به داهینانی جوانی زیاتر بۆ منداله کان وه زۆر بهری که سوکاره کان پیشبینی شتی گهوره و بهرز ده کهن بۆ منداله کانیا. وه پیشبینی ده کهن که خالی به هیژ لییان به دیار بکه ویت به بی دیار که ووتنی خالی لاواز. نه نجامه کهش بی گومان منداله که ههست ده کات که نه و تونایه ی نیه له سه ر به تهنگه وه هاتنی پیشبینیه کانیا، نه مهش واده کات به شیوهیه کی نه گوغواو هه لئس کهوت بکات.

ۋە ئەگەر ئەم رەۋشتانە روويدا لە پەرۋەردە كەردنى مندال پېشېبىنى لىدە كرىت توۋشى زۆر كېشە بىت . يان رەۋشتىك كەۋا بەدەست ھېنانى بەختەۋەرى لە مالدا ئىفلىج دەكات، بۆيە ئەم كارە پىۋىستى بە تەنگەۋە ھاتنىكى خىرا ھەيە بۇ پاراستن يان چارەسەر كەردنى لەم تەنگزانە . ۋە لە ھۆكارەكانى پاراستن و چارەسەر كەردن ئەمانەى خوارەۋەن:-

۱- كار كەردن لە سەر بىياتنانى پەيۋەندىەكى پتەۋ لەگەل مندال، ھەر چەندە خۇشەۋىستىت بۇ مندالەكەت زىاتر بىت ئەۋىش خۇشى دەۋىت، ۋە چاكتەر پىنمايىەكانت قەبوۋل دەكات بۆيە رۆژانە ھەندى كاتت تەر خان بكة بۇ بەخشىن بە كۆرەكەت يان كچەكەت . گرنگىەكى تايبەت لە گەلى دا قسە بكة ، ۋە بۆى بھۆينەۋە بە تايبەتى پېش خەۋتن .

۲- ۋەلامى ئارەزوۋ گونجاۋەكانى بەدەرەۋە، چونكە ھەر كاتىك ۋەلامى داۋاكارىەكانى مندالەكەت دايەۋە، پېشېبىنى لىبكە ئەۋىش ۋەلامى داۋاكارىەكانت دەداتەۋە .

۳- دەسەلاتدار مەبە، كات و بوار بدە بە مندالەكەت بۇ دەستپىكەردنى راي خۇى لە كاتى دانانى ياساكان، ئەمەش دەبىتتە رىز كەردنى لە ھەستى مندالەكەت، ۋە رىگاي پىبىدە لە دەستنىشان كەردن ئەگەر ھەزىشت لى نەبوۋ . چونكە ئەمانە مافى خۇيەتى .

۴- بىبە پىشەنگ، ئەگەر ھاتوۋ ئاراستەكانت بەرەۋ دەسەلاتىكى ئەرىنى بوۋ، بى گومان مندالەكەت رىز لە دەسەلات و بىنەماكانت دەگرىت .

۵- پالپىشتىكى ئەرىنى بە، بى گومان سوۋدى ھەيە لە پىشكەش كەردنى كەل و پەلى ئەرىنى ۋە بەسوۋدىشە بۇ مندالەكەت كاتىك رەۋشتىكى باش دەكات .

۶- سزادان، لە چاكتىن رىبگا كارىگەرەكانە لە كۆتايى ھېنانى كېشە . فېر كەردنى مندال بەۋ رەۋشتەى كە دەبىباتە ئەنجامىكى نەشیاۋ، گرنگ ئەۋەيە راستگويى ھەبىت ۋە پاشەكشە نە كەردن لە بەكار ھېنانى رى و شويىنى توۋند .

۷- بازە بە سەر ھەندى رەۋشتەكانى مندالەكەت كە لى رازى نىت، بەلام دەستەۋاژەى ۋەك: (تۆم خۇش ناۋىت ئەگەر ئەۋ كارەت كەرد) بەكارمەھىنە، رەخنە لە رەفتارى بگرە،

بەللام رەخنە لە منداڵە كە مەگرە .

۸- بىنەمايەك دابنى، ۋە ھەروەھا بىنەماو رېسا دابنى بۇ منداڵان ۋا دەكەن زىياتر توانايان ھەيىت لە سەر جى بە جى كەردنى، لە كاتى دانانى رېساكان دەيىت چاودىرى ئەو كاران بىكرىت:-

- چاودىرى جىاوازي تاك لە نىوان منداڵەكان، كەس و كار توانايان ھەيە دەستىشان كەردنى ئەو شتەي كە گونجاۋە بۇ منداڵەكانيان ۋە ئەو رېساينەي كەوا پىۋىستيان پى ھەيە، ۋە دەگونجىت لەگەل كەسايەتى ۋا ئاستى پىگەيىنى .

- ھۆكار لە بىنەماو رېساكە دەيىت پىيەۋە پەيۋەست يىت روونبەكەرەۋە . ۋە ھۆكارى دانانى ياسا ۋا رېساي بۇ باس بەكە ۋا دەكات منداڵەكان زىياتر نامادە بن بۇ قەبۇلكەردنى .
- پىشېينى گوى رايەلى لە منداڵەكەت بەكە كاتىك داۋاكارىكى لىدەكەيت، ھەلس ۋە كەۋتەكەت بەكە كەۋەك پىشېينىت دەكەرد، ۋا مەكە ھەست بەكات تۇ پىشېينى ئەۋەي لىناكەيت .

۹- پەروەردەكەردن بگوازەۋە بۇ بەكارھىننى زىياتر خۇشەويستى جىا لەبەكارھىننى زىياتر سزادان ۋە سەرزەنشت كەردن، ۋە بەكارھىننى خۇشەويستى ۋە دلنەۋايى لە مامەلە كەردن لەگەل منداڵەكان جىا لە بەكارھىننى دلرەقى ۋە توند ۋە تىژى .
بىنگومان لەمەشدا ئەركى پەروەردەكەردن دەگوازىتەۋە بۇ ساتەكانى بەختەۋەرى .
لە ھۆكارەكانى پەروەردەكەردن بە خۇشەويستى ئەمانەي خوارەۋەن:-

ۋوشەي خۇشەويستى:-

پىۋىستە ھەموو سەپەرشتىيارىك لە خوى بېرسىت: چەند ۋوشەي خۇشەويستى لە رۆژىكدا بە منداڵەكانان دېلىين؟ ۋە ئەو ۋىنەي منال ۋىناي دەكات لە بىرو ھۆشى خوى يەككە لە ئەنجامەكانى ئەو قسانەي گوى لىدەيىت . ۋە ئەو ۋوشانەي كەوا دەمانەۋىت بە

مندالە کانمان بلیین یان خیری پتویه یانیش نا - هەندیک لە باوکان ئەم قسانە بە منالەکانیان دەلێن (بێقیمەت و بێنرخى دەکات، ناوی دەزێنییت، یان شتی تر) ئەمەش دەبیته سەرھەلانی زۆر کێشە بۆ مندالەکان لەوانە: گۆشەگیری، ترس، باوەر بەخۆنەبوون.

ئاور لیڤدانە وەى خوشەویستی :-

مندالان هەلۆیستەکان پیش ووشەکان دەخویننەو، ئەمەش نامۆزگاریه کە بۆ سەرپەرشتیاران - چاوەکانت لە چاوی مندالەکەت بپرە لەگەڵ زەرەخەنەیه کی سووک، وە منگە منگ بە دەنگی کی نەبیستراو بە ووشەى «فلان خوشتم دەویت» پێی بلی. ئەم رینگایش کاریگەر و بەرھەمدارە لە سەر پەيوەندى نێوان باوک و مندالەکان وە یارمەتى دەدات لەسەر پاراستن و چارەسەر کردنى زۆر لە کێشەکان.

دەست لیڤدانى خوشەویستی :-

زۆر لە لیكۆلینەوکان سەلماندوویانە تەنھا دەست لیڤدان هەست دەگۆریت بە خوشەویستی و گەرمی پەيوەندى بەرز دەبیتهو بۆ بەرزترین پلە - ئەگەر هاتوو ئەم کەسە بە دەست پیاخشاندن هەستدار بیت - وە ئەگەر وویستم قسە لەگەڵ مندالەکەم بکەم یان نامۆزگاری بکەم لە دوو شوینی لیک دوور دانانیشین - چونکە ئەگەر لە شوینیکی دوور دانیشتم دەبیت دەنگی لى بەرز بکەمەو - بە دەنگی بەرز لیم رادەکات.

لە باۋەشگرتنى خۇشەويستى:-

ئەمە بانگەۋازە بۇ باۋكان ۋە سەرپەرشتىاران. رەزىلى مەكەن بە مىندالەكانتان بە باۋەش
كردنى خۇشەويستى ۋەك پىئويستى خواردن ۋە خواردنەۋە ۋە ھەۋايە، ھەر چەندى لىت ۋە درگرت
زىاتر پىئويستى پىئى دەيىت.

ماچى خۇشەويستى:-

ماچ زۆر كاردەكاتە سەر مىندال، بە جۆرىك ھەست بە نزيك بوونەۋە ۋە خۇشەويستى
دەكات. پىئەمبەر دروودى خۋاى لە سەر يىت يەككە لە كچەزاكانى خۋى ماچ كرد. يان
ھەسەن يان حوسىن بوو، ئەقرەى كورپى حابس بىنى ۋوتى: ئايا ئىۋەش مىندالى خۇتان
ماچدەكەن؟! بە خودا مىن دە كورم ھەيە ھىچ يەككىيانم ماچ نە كروۋە!! پىئەمبەر دروودى
خۋاى لە سەر يىت پىئوت: «ئايا پىئى نەداۋە كەۋا خۋاى گەۋرە رەھمەتى لە دلت
دەرھىناۋە» ئەى باۋكان ماچ كردنى مىندالان يەككە لە ھىماكانى خۇشەويستى ۋە بەزەيى
پىداھاتنەۋە.

لە سەر ئەۋ بىچىنەيەدا پىئويستە سەرپەرشتىاران بەپىي توانا مامەلە لە گەل ھەموو
تاكەكانى خىزان بىكەن، بزانيىت كامەيان لىھاتوون ۋە كامەيان پىئويستى تايىتە ھەيە،
بەرنامەى باشيان بۇ دابىن، ۋە بزانه خۋاى گەۋرە زولم لە كەس ناكات ھەر چەند ئەگەر
كۆسپو تەگەرەش دروست بىكات. ۋە رازى بوون بە بەشى خۋاى گەۋرە ۋە مېھرەبان بە پىدانى
بەختەۋەرى. ھەتا ئەگەر ئەم كارە پىئويستى بە زىاتر ماندوۋبوون ۋە تىكۆشان كرد.

ئىستىلا:

بىر ھەستە كەنت بۇيىغا. لە كاتى بەجى گەياندنى ئەركى ھاسە رگىرىت؟

۱- *

۲- *

۳- *

ئەگەر بەختتە ۋە رىت دۆزىيە ۋە ئەوا ھەمىو ھەنگاۋىك لە ھەنگاۋە كانى ژىانت دادە پۇشىت .
بزانە كە تۆ لە سەر پىنگايە كى دروستى . ۋە ئەگەر ئىش و ئازارو ماندوو بوونت دۆزىيە ۋە لە بە
جى گەياندنى ئەركە كەنت . بزانە بە خۇدا چۈنە ۋە ھەيە ۋەك ئەمەي خوارە ۋە :-

۱- دىارى كەرنى تامانجە كەنت ۋە دىسۆزى لە كارە كەنت .

۲- گەشە پىدانى پىسپۇرىيە كەنت ۋە زىاد كەرنى زانىيارىيە كەنت .

۳- بزانە پىسپۇرىيە كەنت زال دەيىت بە سەر كىشە كانى خۇت و مىندالە كەنت .

۴- گەران بەدۋاي سەرچاۋەي داھاتى باشتر، بزانە زەۋى خۋاي گەورە فراۋانە .

۵- خۇت رابىنە لە گەل ئارامگرتن، چۈنكە لە گەل ناخۇشى خۇشى دىت .

۶- دىنيابە خۋاي گەورە زولم لە كەس ناكات، بەلام مەۋە بۇ دەروۋنى خۇي زالمە .

۷- لە بىرت يىت «قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا» .

» ئەي موحەممەد، پىيان بلى ھىچمان تىۋوش نايىت تەنھا ئەۋەي خۋاي گەورە بۇمانى

نوسىۋە» .

۸- پىداگىرى بىكە لە سەر پىشت بەستىن و پەنابردنە بەر خۇداي مەزن و دىلۋان، ئىستىلا گۇران

دەست پىبىكە، ۋە دەگەيتە سەرگەۋىتن بە يارمەتى خۋاي گەورە و مەھربان .

به کورتی

به خته وهری به چه مک و مانایه کی کورت نیه له سهر شادی و دلخۆشی یان چیژ وه رگرتن به هه ندی چالاکی رابواردن، به لام به خته وهری له به جی گه یاندنی کاره کان یان نه رکه کان رووده دات هه رچه ند. ماندوو بوون و هه لاکه تی دابیئت.

هه روه ها به خته وهری له هاوکاری له سهر ریک و پیکه کاروباری مال و زامن کردنی پیداو یستیه کان رووده دات. بۆ نه وهی به خته وهری له و چوارچیویه دا به ده ست به یینین، پیویسته نه و که سه فی ر بیئت که وا له گه ل خه لکی ده ژیت وه له پیناوی نه و اندا نا ژیت به مانای من چیژ له وه وه رده گرم که له گه ل نه و اندام خۆم به خته که م له پیناوتان، وه لی ره دا کاتی خۆش و جیگیر و به رده وام ده ژین و به سهر ده به یین.

خۆت تاقی بکه ره وه :-

نه مه ی خواره وه کۆمه لیك به شن پیویسته له سهر خۆت جی به جیان بکه یت. نه گهر ریک که وتی له گه لیدا به ته واوی نیشانه ی «به لی» له ژیر هه لێژاردنه که ت دابنی، وه نه گهر راپرا بویت له هه لێژاردندا نه وا نیشانه یه که له ژیر «هه ندی جار» دابنی وه نه گهر رینه که وتی نه وا نیشانه یه که له ژیر «نه خیر» دابنی.

ز	بهش	به ئی	هه ئدی جار	نه خیر
۱-	ئایا ده توانیت ماله کهت له پیداو یستیه سه رکیه کان زامن بکهیت؟			
۲-	ئایا ههست به به خته وه ری ده کهیت له کاتی پاره خر جکردن له سه ر کهس و کارت؟			
۳-	ئایا پیداکری ده کهیت له سه ر فی ربوون و راهی نانی کهس و کارت له سه ر رازی بوون و قه ناعهت سو پاس گوزاری بۆ خودای مه زن و دلۆقان؟			
۴-	ئایا تایبه تمه ندیه جیا وازه کانی منداله کانت ده زانیت؟			
۵-	ئایا گرنگترین کیشه کانی که را منداله کانت ده ییت، ده زانیت؟			
۶-	ئایا پیداکیری ده کهیت له سه ر پاراستنی منداله کانت له کیشه و گرفته کان؟			
۷-	ئایا ریگای گونجاو به کار ده یینی له چاندنی تۆوی به ها کان له لای منداله کانت؟			
۸-	ئایا هه لدهستی به په روه ده کرنی منداله کانت به خوشه ویستی؟			
۹-	ئایا گرنگی به جیا وازی تاکه کان و شاره زایی تایبه تیه کان ده دهیت؟			
۱۰-	ئایا ههست به به خته وه ری ده کهیت له به جی گه یانندن بۆ هه موو نه رکه کانت؟			

هه لسه نگاندن :-

ئه گهر هاتوو هه لباردنه کهت بۆ وه لامي ((به لئ)) بوو ئهوا دوو پله به ده دست دههینی، ئه گهر هه لباردنه کهت بۆ وه لامي (هه ندی جار) بوو، ئهوا یهك پله به ده دست دههیچنی. به لام ئه گهر هه لباردنه کهت بۆ وه لامي ((نه خیر)) بوو ئهوا هیچ به ده دست ناهینیت. وه ده کریت واک ئه مهی خواره وه خۆت هه لسه نگینی :-

پله	بارودوخ
له سفر - ٤ پله	له بهر هه لگرتنی بهرپر سیاریه تی له کیشه کانت ئازار ده کیشیت. هه ست به ماندوو بوون ده کهیت له به جی گه یاندن له ئه رکه کانت.
له ٥ - ١٠ پله	تۆ له سه ر یه کهم ریگیای دروستی بۆ هه سته کردن به پشو و له گه ل هه لگرتنی بهرپر سیاریه تی وه پیوستیت به زانیاری زیاتره.
له ١١ - ١٥ پله	تۆ له سه ر ریگیای سه رکه وتنی. به لام هیشتا ته گهره هه یه له پیگه یینی به خته وه ری له گه ل به جی گه یاندنی بۆ کاره کانت.
له ١٦ - ٢٠ پله	تۆ شایانی ئه وهیت هه نگاو بهاویژی له سه ر ریگیای به خته وه ری، پیوسته بهرده وام بیت وه بیگوازیته و بۆ هه نگای داها توو.

بەشى نۆيەم

زالبوون بە سەر ئەو كېشەنى ھاوكاتە ئەگەل ئەركەكان

- خۇنامادەکردن

- كېشە تەنگرەي دارايى و خەرجى

- كېشە و گىرەتەكانى مەندالان

- كېشە تەماشە كەردنى تەلەفزيۇن

- كېشە دوا خستنى خويندن و كۆشكەردن

- كېشە نەبوونى پەيوندى و بەردەوامى نيوان تاكەكانى خيزان

- بە كورتى

- خوت تاقى بىكەرەو

خۇ ئامادە كردن :

ژيان ويىستىگە تاقىكرىدە ۋە گرفتارى، بىگومان رزگارى دەبىت ئەو كەسە لى تاقى كرىدە ۋە سەركەۋىت . لى ۋەرزى پىشودا قىسەمان كرىد لى سەربەختە ۋەرى . چۈن ژن و مىرد بە دەستى دەھىن، ھەتا لى سايە ھەلگرتنى كىشەكان ۋە لى ژىر سايە خەرجى دابىت؟ لى گەل ئەۋەش ھەندىك كىشە روودەدات . ئەمەش يان بە ھۆى نەزانىنى مەۋشە يان بىرچۈنە ۋە بۇ ھەندىك ئىش و كار، يان كەمتەرخەمى بۇ ھەندىك ئەرك، يان بە ئەنجام گەياندى ئەركىك بە رىگايەكى ھەل، لىو ھالەتەدا ھەندىك كىشە روودەدات كە پىۋىستى بە چارەسەرى خىرا ھەيە تاۋەكو لىبەختە ۋەرى لى مالىدا نەكوژىت. خۇشەۋىستى و بەزەبى و دلىۋاىى بگوازىتە ۋە بۇ ئازار و ترس و خەفەت.

ئەمەى خوارەۋە گرىنگرتىن كىشەكانى بەدوادادىت بۇ ھەلگرتنى بەرپرسىارىەتى . ۋە چۈن دەكرى زال بىت بە سەرىدا:-

كىشەى تەنگزەى دارايى و خەرجى :-

كىشەى تەنگزەى دارايى لى يەكىك لى كۆسپ و تەگەركانى بەختەۋەرى دادەنرىت . ۋە لى ھۆكارەكانى زۆربەى ناو مالىكانە، بىگومان ئەو كىشەى پىۋىستى بە چارەسەرى ھاۋبەش ھەيە . بە جۆرىك ھەموو ئەندامانى خىزان ھاۋكارى تىدا بكن، ۋە ئەمەى خوارەۋە ئامۇزگار بۇ چۈنىەتى مامەلە كرىد لى گەل ئەو تەنگزەى :-

۱- ژن و مىرد بە تايبەتى ژن بوودجەى مالىۋە دابىت لى سنوورى داھاتى جىگىر بۇ خىزان، نەك لى سنوورى دەرچوون و سەركردن .

۲- دەبىت ژن راۋىژ بە ھەموو ئەندامانى مالىۋە بكات لى ئامادەكردنى بوودجەدا .

۳- دەبىت چاۋ بە بوودجەدا بىشىندىتەۋە تەگەر كەمى روویدا، بە جۆرىك زۆر بۆند و گرىبەست قاىلى گۆرانە .

- ۴- ده بیټ منداڵه کان مه شق و راهیټناڤ بکهن له سه ر ئاماده کردنی بوودجه دا . زۆر له باوکان باوهریان وایه کوره کان له زگماکه وه فیتری ده بن ئه مهش هه لیه . به لام هه موو پسپۆریکی تازه پیویستی به راهیټنا و فیتربون هه یه .
- ۵- ده بیټ ده سته کو تنی پاره وپوول له ریڠایه کی هه لاله وه بیټ، تاوه کو به ره که ت زیاد بکات و کی شه و کو سپی له نا کاو روونه دات .
- ۶- ده بی پاره له شتی هه لال خه رج بکریټ ، تاوه کو هه موو هه ست به چیژ وه رگرتن بکهن له خه رجیه که دا .
- ۷- ده بیټ بوودجه له نیوان ئاستی ده سته کو تن و تیڤرای خه رجیه که دا بیټ . به جوړیک نه بیټه زیاده رو ی یان خه رج کردنی له راده به دهر .
- ۸- دوور که تنه وه له قه رز کردن به پی ی توانا، قه رز کردن با بۆ جوانکاری نه بیټ .
- ۹- ده بیټ دوور بکه ونه وه له خه رج کردنی نه وانه ی پاره و پول پهیدا ده کهن بۆ ئاگا داربوون له کاره ساته ناخۆشه کانی ژیان، پیویسته به شیک بۆ پاشه که وت دابنریټ په نای بۆ نه بردریټ ته نها له کاتی ته نگانه .
- ۱۰- ده کریټ ژن هه ندیک شتی بچووک له ماله وه دروست بکات، وه ک جل و به رگی مندا لان و هه لئا وه شتی تر که وا یارمه تی ده دات له پاشه که وت کردنی به شیک له مه سروفات .
- ۱۱- ده بیټ هه موو نه نامانی خیزان بزانیټ که وا خوا ی گه ور هه ندیک خه لک له سه ر هه ندیک باشر دانا وه له ئازوو قه پیدان، ده بی بزانی چۆن قه ناعه ت و رازی سوون دروست ده کهن
- ۱۲- له کاتی ته نگژه ی دارایی که س وکاری ماله وه ده بی ده ست به پاره و پووله وه بگرن، ده کریټ روژیک راهیټنانی له سه ر بکریټ له جوړی ده ست پیوه گرتن و ده رچوون له کاتی ئاساییدا .
- ۱۳- ده بیټ که سوکاری مال په یوه ست بن به شته سه ره کیه کانی ئیسلام له کاتی خه رجیدا»

پێویستییه کان، پێداویستییه کان، شته نایابه کان».

۱۴- دهبیته دوور که ونه وه به زیاده پدهوی له پێویستییه کانی ئیستا له سه ر پێویستییه کانی دواڕۆژ چونکه له دواڕۆژ تهنگژه رووددات.

۱۵- دهبیته سه ره رشتیاری مال دوور که ویتته وه له زیاده پدهوی له کار له سه ر حیسابی خێزان و منالی، دهبیته بزانی هه ره که کێک له ماله وه مافی به سه ره وه ههیه، خۆی سه رقال نه کات به زۆری ئیش و کار به بیانووی هینانه دی شتی جوان.

۱۶- هه موو نه دمانانی خێزان دوور که ونه وه له خه رجکردنی پاره و پوول له سه ر بیدعه و داب و نه ریتی نه شیوا. هه تا نه گه ر لاسایی کردنه وه ش بیته. لاسایی کردنه وه ش پاش ماوه یه که دهبیته نه ریت، نه ریتیش دهبیته واجب وه کاریکی زه رووری له داها تو دا.

۱۷- دهبیته پیاو مو لکی ژن له مو لکی می رد جیا کاته وه به له به ر چاو گر تنی هاو کاری و خۆشه ویستی به لām له سنووری شه ر و پازی هه ردو و لا بیته.

کێشه کانی مندا لان:-

مندا لان نیعمه تیکه له لایه ن خودای گه وه ره و می هه رده بان دهیدا به وه که سه ی که نه وه دهیه ویت. نه وه به خشینه ش پێویستی به چاودیری گرنگیدان هه یه تا وه کو بیته باشترین شیوه، به لām نه گه ر نا ته واویه که یان که مه ته ره خه میه که روویدا له قۆناغه کانی ئاماده کردنی ته واو پێشبینی ده کریت هه ندی کێشه یان شپه زدی له لایه ن مندا له کان روویدات.

نه وه شپه زه ییه و په شیوانه ش به هۆی بوونی ئاراسته کردنی هه له له په ره ده ده کردن. له وه ئاراسته کردنه ش:-

ئاراسته کردنی دهسه لاتداریه تی :-

ئهو ئاراسته کردنه هه ندیک له باوکان به دوای ده کهون، به بیسانووی ئهو دی ژن و مندالی مولکی ئهون، و مامه له کردن له گه لیاندا دلره قی و تووندوتیژی له هه موو شتی کدا هه لده گری.

ئاراسته کردنی زیاد چاودیری کردن :-

ئهو ئاراسته کردنه هه گهر هاتوو پیچه وانه ی دلره قی بیت ههروه ها ئه مهش ده بیت هه ی کیشه، بیگومان مندال و لیده کات پشت به ستن و ملکه چی باوکیان بیت.

ئاراسته کردنی خسته پشت گوی و که مته رخه می :-

به جوریک باوکان هه ست ده کهن که ئهو ئه رکه به به ره که ت یان به زگماکی په روده ده ده بیت. ئه م ئه رکه گرنگه پشت گوی ده خه ن و که مته رخه می تی دا ده کهن. پاشان ده گاته سزای خوی.

ئاراسته کردنی ناز پیدان :-

ئهو ئاراسته کردنه هه له هه ندیک باوکان روود دات له ژیر بیسانوی دابینه کردنی هه موو شتی ک بۆ کوره که ی، به وهش نازی هه لده گری وه پاشان زۆر کیشه روود دات.

ئاراسته کردنی دلره قی :-

ئاراسته کردنی که ی هه لیه تووندوتیژی و ترس و توقاندن به کار ده هی ندریت له ئاراسته کردن و رینمایی دا.

ئاراسته کردنی دوودلی و شیرزهیی :-

ئەم ئاراسته کردنه دووانهیی هه لده گری له پەروەردە کردندا، ماوهیه ک دله قی و تووندوتیژی، ماوهیه کی تر ناز پیدانه، ئەمەش به گوێرهی هەوس و ئاره زووی سه په رشتیار ، ئەم ئاراسته کردنهش ده بیته هۆی پشت گوێ خستن له بنیاتنانی که سایه تی مندال .

ئاراسته کردنی جیا کردنه وه :-

ئاراسته کردنیکی هه لهیه، به جوړیک فەرق و جیاوازی له نیوان مندالان به شیوهیه کی نادادپه روه رانه - وه کو - جیاوازی کور له گه ل کچ، یان شتی تر له جیا که ره وه کان . ئەمەش ده بیته هه لچوون لای مندالان و زۆری تریش له کی شه .

مانای شیرزهیی رهفتار لای مندالان :-

ئەمە که موو کوریه له رهفتاره کانی مندال رووده دات کرده وه کان و ووته کانیان ده گمه نه یان دووره له یه کتر، ئەو شیرزهییانهش :-

- ۱- وړک گرتن یان یاخی بوون .
- ۲- درۆ کردن .
- ۳- دزی کردن .
- ۴- رهفتاری دوژمنداری .
- ۵- ترس .
- ۶- هه لچوون .
- ۷- میز کردنی خو نه ویست .
- ۸- خو وپیوه گرتن به ته ماشا کردنی ته له فزیوون .

۹- دواخستنى خويىندىن .

۱۰- نەبوونى پەيۋەندى نىۋان باوك و مندال .

ھەموو ئەو كېشەنە دەبىتتە ھېمەيەكى ترسناك بۇ داھاتوو، ئەگەر ئەو كېشەنە لە ھەر مالىك رووبدات دەبىتتە ھۆكارى نەمانى بەختە ۋەرى لەو مالە . چونكە ئەۋەى بە دۋاى ئەو رەفتارانەدا بىكەۋى ھۆكارىكەن بۇ سزا، ۋە تۈۋندۈتۈش ۋە ھەرپەشە كەردن دەبىتتە ئازاۋە، بۇ ھەموو لايەنەكانى خىزان، پاشان ئىش و بازار بۇ ھەموۋان روۋدەدات .

كېشەى تەماشاكردنى تەلەفزيۇن لە لايەن مندال :-

كېشەى تەلەفزيۇن لە زياتر ھۆكارەكان دادەنرېت كەوا سەردەكېشى بۇ مىلمانى ى خىزان، دايك بانگى مندالان دەكات نامىرەكە بىكۈشېتتەۋە، ئەمەش دايكېكى ترە كاتېك ھەلەدەدات دەربازىت لە ھات و ھاۋارى مندالان تەلەفزيۇنيان بۇ پىدەكات..... ۋە ھەرۋەھا .

بەلام ترسناكترين شت ئەۋەيە سەرپەرشتىار وا دەروانىت كە تەماشاكردنى تەلەفزيۇن لەو ھۆكارانەيە كە پىداۋىستىيەكانى مندال تىر دەكات .

« مارى وين » دەلېت ئەزمۈۋى تەلەفزيۇن پەيۋەندى نىە بە پىداۋىستىيە سەردەكەكانى مندال، ئەمەش زەرەرگەيانەنە بەو پىۋىستىيەنە .

مندالەكەش بەشېك لە رۆژەكەى دەروات لە چالاكى نەخەۋتن ۋە نە بەياريش بەلكو لە جىگايەك لە نىۋان ئەمە ۋە ۋەيتەر، چالاكەك ژەر خۋاردى دەدات بە بابەتەكانى يىنراۋ و بىستراۋ لەگەل ئەو رەفتارانەى كە ئاسايى نىن لە نىۋان مندالانى بىچۈك، ۋەك بىدەنگى تەمەلى و خاۋ و خىلچىكى، كەچى مندال پىۋىستى بە گەشەى تۈۋانكاكانيان ھەيە لە سەر ئاراستە كەردنى خودى خۋى، تاۋەكو فەرمانەكانيان ۋەك ئادەمىزادەكانى كۆمەلەيتى بىت .

ئەمەش بەراۋورد كەردنېكە لە نىۋان ھەندىك پىداۋىستىيەكانى گەشەى مندال ۋە ئەۋەى دىشەتى ۋەك كاتېكرىكەن لە كاتېكرىكەنەكانى تەلەفزيۇن لە سەر مندال ئەمەش ۋەك غۈنەيەكە :-

۱	داۋابكرىت ماۋەيەك بۆ بەدەيەتتەنى پەيۋەندىيە بىجىنەكانى خىزان دابىرىت	۱	دەشەكەي ۋەكارىتكردن بۆتە لەفزيۋن
۲	گەشەپىكردى تواناكانيان لە سەر روۋىتكردى خودى	۲	يارمەتى بدات لە سەر ملکہچى بە بەردەۋامى بۆ بابەتەكانى بىيىن و بىيىن
۳	دەستكەۋتنى شارەزايىيەكانى راگەياندىنى سەرەكى (خويندەۋە، نووسىن)	۳	گەشەكردى زارەكى بە ھىز نەكرىت و بەلگو ھەموۋى پىشۋازىيەكى نەرىنى يىت
۴	بەدەستەيىنانى گەشەي ۋوشىياري ئەقلى بە شىۋەيەكى باشتر لە رىگاي فيربوۋنى بە جىگەياندىنى دەستى و پىياخشاندىن و كردار	۴	ئەمانە بەدەست نەھىندىت تەنھا بە تەماشاكردنى نەرىنى
۵	خەيالى مىندال بە شىۋەيەكى باشتر لە رىگاي چالاكى خودى بەدەيدەھىيىت	۵	لە رىگاي چىرۆكە خەيالىيەكان ئەم رۆلە نەبىيىت كە گەرەكان دايدەنن دۋايى لە تەلەفزيۋن پىشكەشى مىندالان دەكەن
۶	پىۋىستى بە دۆزىنەۋەي لايەنەكانى ھىزو لاۋازى بۆ كار و يارىكردن	۶	تەماشاكردن سىۋورىك دادەنى لە تىكەلبوۋن لە چالاكى راستەقىنە كەۋا ھەل لە دەستەدات بۆ تواناكانيان بۆ تاقىكردەۋە و دۆزىنەۋە

لهو هۆکارانهی کهوا تهله فزیۆن ترسناک ده بیئت له سه ر مندالان کاتیك ته زموونی ژیانان سنوورداره. چالاکیه کانی ژیانان راسته قینه یان که به دوایدادیت یاده وریه کانی تاقیکردنه و کانی تهله فزیۆن لاده بات وه نهک پیچه وانه، وهک ئه وهی له ئیستادا ههیه له بار و زرووفی هه رزه کاران له سهیر کردنی تهله فزیۆن.

ههروه ها مندال تووشی راهاتن ده کات وه توانایان نابیئت له سه ر ههست کردن به رووداوه راسته قینه کان، له کاتی سهیر کردنی تهله فزیۆن ووزیه کی گه وره له ئامیره کهو. به ره و رووت ده رده چیئت که چی تو له حاله تیکی نه رینی له به رامبه ری دانیشتووی، ئه م ووزیه ش ده چیئت بۆ ناو له ش و ده روونت، کاتیك ئامیره که ده کوژیتته وه وه دووباره ئه م ووزیه دیتته ده ره وه. هه ندیک مندال کاتیك ئامیری تهله فزیۆن ده کوژیتته وه بۆ هه موو لایه ک راده کهن یان باز ده ده ن به بی ئامانج، یان روو ده که نه ئاو خواردنه وه یان نان خواردن یان هات و هاوار ده کهن.

ئه و منداله ی راهاتووه له سه ر سهیری کردنی تهله فزیۆن دوا که وتن له توانا که ی رووده دات له سه ر داهینان و دروستکردنی یاری. وه نوسین و خویندن، وه به نه بجامگه یاندنی ئاره زووکان، ئه مه ش چالاکین زالدیه بیئت به سه ر منداله وه وه گه شه و توانا کانی مندال به هیز ده کات، له م باره یه وه مامۆستای پهروه رده (دۆروشی کۆهین) ده لیئت: لیسانی دزی: واته: تهله فزیۆن- هه لی سروشتیانه له گفتوگو و یاری کردن و کارکردن، وه کۆسپ و ته گه ره ده خاته هه لی گه شه کردنیان.

وه ههروه ها هه ر که سیك ده یه ویت منداله کانی پهروه رده بکات به پهروه رده کردنیکی دروست، وه به ده ست هیئانی سه قامگیری له ره فتار و داب و نه ریتیان ده بیئت تیبه کۆشیت له سه ر ده ست به سه رداگرتنی ئه و ئامیره ترسناکه.

سەرپەرشتىيار چۇن زالدەبىت بە سەر تەماشاكردنى مندالەكانيان بۇ تەلەفزيۇن :-

دەكرىت سەرپەرشتىيار زالبىت بەسەر ئەو ئامىرە ترسناكە ۋە سەرەتاش زالبىت لە سەر خۇي، لە مندال قەدەغەي نەكات ۋە بۇ خۇي شىبكاتەۋە، زياد لەۋەش ئەگەر ويىستى چارەسەرى بىكات با پىداگىرپىت لە سەر ئەۋەي كە ھۆكار بەكار ھاتوۋەكان پەلە پەلە بىت . ئەمەي دىت ھەندى نامۆزگارين كەوا يارمەتى سەرپەرشتىيار دەدات بۇ زالبوون لە تەماشاكردنى تەلەفزيۇن لە لايەن مندالان .

۱- داخستنى ئامىرەكە بە ئاسانى بەرامبەر مندالەكان كەوا زۆر تەمەشا دەكەن، پىيان دەلەين لىرە شتى باشتر ھەيە دەكرىت بىكەن، بەلام بە بەكارھىنەنى گفتوگۆيەكى ھىمانە دەكرىت لە كۆتايى دا قەناعەت بە لايەنى تر بەيىنى، تاۋەكو كىشەي سەلبى روۋنەدات لەگەل قەدەغەكردنى بە زۆرى .

۲- قەدەغەكردنى لە ماۋەي رۆژەكانى ھەفتەي خويندن بەبيانوۋي خويندەۋە . بەلام بە مەرجىك لە برىتى ئەم شتى رابواردنيان بۇ زامن بكرىت .

۳- دانانى سنوورىكى كاتى رۆژانە لە كاتژمىرىك يان دووكاتژمىر زياتر نەبىت بە گۆپرەي تەمەن، بە مەرجىك لە ھەر بارودۆخىك دا نابىت لە شەۋ و رۆژىكدا زياتر لە دوو كاتژمىر بەرامبەر تەلەفزيۇن دابنىشىت، ۋە نابىت بە تەنيا بەرامبەر ئامىرەكە دابنىشىت، دەبىت سەرپەرشتىيار لەگەلدا بىت ھەندىك ھەلوپىست و رووداۋي بۇ شىبكاتەۋە .

۴- رىكەتەنەك لە نيۋان دايك و باوك بە مەبەستى پىويستى بۇ زالبوون بەسەر ئامىرەكە .

۵- ھەر كاتىك ژمارەي ئامىرى تەلەفزيۇن لە يەك زياتر بىت ئەۋا زالبوون بەسەريدا كەمتر دەبىت .

۶- ھەر چەند ژمارەي مندال لە مال زياتر بىت تواناي چالاكى كۆمەلايەتى زياتر دەبىت، ۋە

له بوونی ۴ - ■ منداڵ له ته مه نه کانی جیاواز کاتی درێژتر ده بیټ بۆ گه مه و یاری کردن له گه ل یه کتر دا .

۷- دۆزینه وهی چالاکی بوونی زیاتر وه ئاوات و ئاره زووی تر «کشتوکال ، دوورمانی، راوکردنی ماسی، پهروه رده کردنی ماسی، شتی تر»

۸- ته رخانکردنی خه لاتێ وه رزی بۆ ئه و که سه ی که متر ته ماشای ته له فزیوۆن ده کات له نیوان نه داما نی خیزان .

۹- دابینکردنی شریتی قیدیویی باش و به که لک بۆ منداڵان، وه سه ره په رشتیار ده توانیټ پیشانی مندا لکانی بدات وه له بیرو و هۆشیان بچیټیټ .

۱۰- هه ندیک یاری ته تاری و کۆمپیوته ر به که لک داده نرێن، وه یارمه تی ده دات له سه ر ئیش کردن به و نامیرانه له کاته سنوورداره کان . به مه رجیک گونجاو بیټ له گه ل ته مه ن . وه نابیټ پهروه رده بکریټ له سه ر تووندوتیژی، یان ئاره زووی هه بیټ له تۆله سه ندنه وه .

کیشه ی دوا خستنی خویندن و کۆشکردن :-

ژیان جوان و ساده یه، پێویست به و هه موو ئالۆزی و بارگرانیه ناکات زیاد له وزه و توانا، به تایبه تی له هه ندیک سه ره په رشتیاری کاروباره کان، ههروه ها هه موو کیشه یه کی نو ی به هۆی مرۆڤ و ره فتاره که ی ده بیټ له بیر کردنه وه و تیروانی نی له ئه رک و واجه کاند، پاشان زۆری ژماره له کیشه کان ده بیټه زیاترین ئه رک وه ک مۆته که یه کی ترسینه ر . وه له و ئه رکه گرنگه به دوا داچوونی مندا لآن له فیروون و به ده سه ته ینان و خویندنه وه دا . تاوه کو ئه و ئه رکه به شه و ده بیټه خه م و به روژیش ده بیټه خه فه ت . فیروونی ش ده گوازیته وه بۆ مملانی ی نیوان مندا لآن و سه ره په رشتیاران له ده سته که وتنی پله به رزه کان . تاوه کو ئه گه ر له سه ر حیسابی که سایه تی مندا له کانی ش بیټ . وه زۆر له هه لۆیست و رووداوه کان که وا بارودۆخ ناماده ی ده کات بۆ را کردنی به خته وه ری له ما ل دا . وه مالی ش له دلته وایی و نارامی ده گوازیته وه بۆ

جىڭگاي توندوتىژى و پەشۋى و كاردانەۋە .

بۇيە ئەۋكارە پىۋىستى، بە ۋەستان ھەيە بۇ گۇرانكارى و لە جىياتى دانان لە ھەموو كۆمەلگادا . پىش رووخانى نەۋەكان لە جىڭگاي ئاگىرتەۋە تەنھا پاش ماۋەيەك لە زەمەن، ئەۋ شىكارەش بۇسەي دانائە لە گواستەۋەي تىروانىنمان بۇ فېربوون لە تىروانىنى بەدەستەينانى پەلە بۇ چەمكى زانىارى بىياتنانى كەسايەتى، بۇ ئەۋەي بېيىتە بەرھەمىكى باش بۇ ژيان ۋە بەجى گەياندى ژيانى زانستى . ۋە دەتوانىت خزمەتى ۋولتەكەي و خۇي و ئايىنەكەي بىكات .

لەم بارەيەۋە دكتور (سەمىر يونس) دەلىت: بىروامان وايە كە پەلە گرنگىەكى ئەۋتۇي نىيە كەۋا بەدۋاي كەۋتوۋىن، بەلام ئەۋ شتەي زياتر گرنگە بىرىتى يە لە دروستكردى ئارەزوو و توانا لە سەر كار بە چاكى و بە بەردەۋامى و كۆلنەدان لە كوردەكەت ۋە بەستەۋەي بە ھەر كارىك تا ئەۋ كاتە تەۋاۋى دەكات . چۈنكە ئەگەر ئەۋ چەمكە ئەخلاقىي دەست كەۋت بۇ كاركردى ئەۋا سوۋدى پىدەگات لە ژيانى خويىندى و دۋارۋى . ۋە لە سەر پىۋىستە ئەگەر ئارەزوو دەكەيت لە باشتر كرىنى ئاستى خويىندى مىندالەكەت ھەموو رۇژىك كاتىكى باشى پىبەخشە بۇ چاۋدىرى كرىن لە ئەكەكانىدا .

لەۋانەشە قوتابىيەكە ھۆكار بىت لە بەدەست نەھىنانى پەلە بەرز، بەلام بارودۇخەكە لە دەرەۋەي ۋوۋىستى ئەۋە، ۋەك بارودۇخى تەندروستى يان دەرۋونى يان شتى دىكە . ھەرچۇنىك بىت بۇ ھەستانەۋە بە ئاستى مىندالەكەت . ۋەچارەسەرى كىشەكەي بەمانەي خوارەۋە نامۆزگاريت دەكەم:-

۱- ھەردەم سوور بە لە سەر دۇزىنەۋەي پالئەرىك بۇ مىندالەكەت بە بىركرىنەۋە و ئاگادار بوون، ۋەپالئەرىش دوو جۇرن: ناۋەۋە ئەۋەش بەھىزە، ۋەك ئەۋەي خۇشەۋىستى زانست بچىنن لە ناخى مىندالەكە ۋەك عىبادەت كرىن بۇ خدا .

جۇرى دوۋەم:- دەرەۋەيە، ۋەك خەللات و بەخشىن و ھاندان بۇ ۋوۋىستى ئارەزوۋەكان، تۇ باش

دەزانىت مىندالەكەت ھەزى لە چىيە .

۲- كۈرەكەت رايىننە خويىندىنەۋە و كۆششكردنى دەستىيىبكات بە خويىندىنى ھەندىك لە قورئانى پىرۋز . ھەتا ئەگەر بە ئايەتتىك يان فاتىھىيەك، پاشان ئەم دوعايە بكە: «اللهم لا سهل إلا ما جعلته سهلاً، وأنت تجعل الحزن إن شئت سهلاً» . «خودايە ھىچ كاريك ئاسان نىيە تەنيا ئەۋەى تۆ ئاسانت كىردۈۋە، ۋە ھەر تۆشى خەم و خەفەت سووك و ئاسان دەكەى ئەگەر بتمەۋى» .

۳- كۈرەكەت رايىننە كەۋا خۆى ئامادە بكات بۇ بىر كىردىنەۋە، ئەمەش بە تاقىكردىنەۋەى كاتى گونجاۋ، بە جۆرىك ماندو و بىتازار و بىتاقەت و دلتەنگ و خەمبار نەبىت . دەبىت خۆى رايىنىت كەۋا كۆشش بكات بۇ شىكار كىردىنى كىشەكانى پىش لەبەر كىردىن، ۋە كىۋ دەسپىشكەرى بكات بە ئاشتىۋونەۋە كى شەرى لەگەلدا دەكات، يان پەنا بباتە بەر يەكەنكى لە خۆى گەۋرە تر كە باۋەرى پىبىت لە ئەندامانى خىزان يان خىزم كەسى يان ھەتاكو خەمەكانى لە سەر كاغەز بنوسى لە نىۋان خۆى و دەروونى ئەگەر كەسى نەدۋزىيەۋە كىشەى خۆى بۇ ئاشكرا بكات . ۋە لەۋ نوسىنەيدا ھەناسە ھەلگىشان و پشودانە بۇ دەروون، ۋە لە ۋانەيە لە دەرووندا پشودادەت ۋە بلاۋكردىنەۋەى خەمەكانى لەۋ كاغەزەدا، ۋە دەكرىت پاش بە دەست ھىنانى ئامانجەكە كاغەزەكە بدېنىت، ئەمەش پشوى دەروونە و خۇئامادە كىردىشە بۇ گەت و گۆۋ كۆششكردىن .

۵- ئامادە كىرنى جىگايەك بۇ بىر كىردىنەۋە . ئەمەش بۇ زالبون بەسەر ژاۋە ژاۋ، ۋە بەدۋا داچوونى بنچىنە رۆشن و دورستەكان . بۇ بىر كىردىنەۋە دەبىت رووناكىيەكە لاي چەپپەۋە بىت . ئەۋندەش بىتھىز نەبىت خەۋىبباتەۋە . يان چاۋ لاۋاز بكات، يان دەمارى گرژ بكات، يان بىتتە ھۆى رق لىبونەۋە و دووركەۋتەۋە، يان تەركىز كىردىنەكەى لاۋاز بكات، ۋە نايىت چاۋ رەشكە و پىشكەى بكات و ماندوۋى بكات و كاريگەرى لە سەر دەروونى ھەبىت . ھەروەھا لە ئامادە كىردىنى جىگادا: - رىكخستنى كىتپەكان، ۋە

ئامادە كىردى كەل و پەلەكانى كۆششكردن و گىفتوگۆ پېش دانىشتن .

۶- گرنگىدان بە تەندروستى و خۇراك، ۋە پېۋىستە پشكىنى ۋەرزى تەندروستى بۆ

مىندالەكەت بىكەت، ئەمەش كارگەرىيەكى گەۋەدى ھەيە لە سەر تەركىز كىردن .

۷- كۈرەكەت رايىنە لە كاتى برسپەتى يان زۆر خواردن بىرنەكاتەۋە، ۋەنەشخەۋىت كاتىك ئەۋ

برسپە يان زۆرى خواردۋە .

۸- پىنداگىرى بىكە لە سەر ئەۋەدى كە كۈرەكەت بە ئاگادارىيەۋە دابىشىت نەك دانىشتىكى

خاۋ و خلىچكى لە كاتى خويندەۋە و لەبەر كىردن . بەشىۋەيەكى ستوونى لەگەل كەمىك

لارى بۆ پېشەۋە دابىشىت . نەك بەخوار و خىچى يان بە شكاوەيى، ھەروەھا لە سەر

كورسى دابىشىت نەك لە سەر شويىكى زىر و رەق نارامى نەبىت لە دانىشتن . لەگەل

دووركەۋتەۋەدى خويندەۋە دىكۆششكردن لە سەر قەرەۋىلە يان پالەكەۋتن .

۹- كۈرەكەت رايىنە لە سەر دەستپىكردى ياداشتنامەكەى بەچاۋدىر كىردن لە سەر

ناۋىشانەكان يان بىنچىنە و بىرو بۆچۈنە سەرەكەكان، پاشان بچىتە ناۋ درىژەدى

خويندن .

۱۰- دوۋابەتى چۈنئەك يەك بەدۋاى يەكدا ئەنوسىت لەيەك كاتدا، چۈنكە دەبىتە ھۆى

لەبىرچۈنەۋە و تىكەلكردن .

۱۱- گرنگىبە بە چاۋخشانەۋە بەبابەتەكاندا لە نىۋان كاتىك و كاتىكى دىكەدا ئەمەش بە

ئاراستەۋ بەدۋادچۈن و بەشدارى تۆدا دەبىت . ھەروەھا دەكرىت لەنىۋان كاتىك و

كاتىكى تردا ھەرمان بەدەت بۆ پشت بەستىن لەسەر غۈنە شىكار كراۋەكانى لە بابەتى

خۆت تاقىبىكەرەۋە . واتە: پاش شىكار كىردى مەشق و راھىنەكان يان پىرسىارەكان بە

تەۋاۋى سەيرى غۈنە شىكار كراۋەكان بىكات ۋە بە خۆى راستىكەتەۋە .

۱۲- كۈرەكەت رىنمايى بىكە بۆ پېۋىستى تىگەشىتنى شتەكە واتە يەكەمىن جار

لەبەر كىردى، چۈنكە تىگەشىتن خىرايى لەبەر كىردن بەدەستدەھىيىت ۋەسۈوك و ئاسانىش

دەبىت *

۱۳- دەكرىت لەبەر كىرنەكەى بەھىز بىكەى ۋە خۇى مانىو بىكات لە رىگای ھاندانى لە سەر سوود ۋەرگرتن لە كاتە بەتالەكان لە دەستپىشخەرى كىرن بە چاۋ خشانىنەۋەيەكى بىدەنگ • يان راڧە كىرن و لىكدانەۋە لەۋەى تىگەيشتوۋە بۇ تۇۋ بۇ خوشك و براكانى و بۇ ھاورىكانى •

۱۴- كورەت رابىنە كەۋا كاتىكى پشۋ بەخۇى بىبەخشىت لە نىۋان ۱۰ - ۱۵ خولەك لە بابەتى لىكدانەۋە • لەبەر كىرن دەستبىكات بە بابەتىكى تر • ھەتا ۋەكو لە كاتى چاۋ خشانىنەۋەى بابەتەكە زۇر بە سوودە لە ھەموۋ نىۋ كاتژمىر يان ھەر كاتژمىرىك پىنچ خولەك پشۋ بىدات بە گوپىرەى ۋوزە و توانى خۇى •

بەگوپىرەى ئەمە دەكرىت مىندالان بىپارىزى لە توشبۋون بە كىشەكانى دەستكەۋتن و بىركىرنەۋە و لەبەر كىرن • ھەرۋەھا دەكرىت بۇ مىندالان بە گوپىرەى ئاستيان يان توانايان پلە بە دەست بەيىن • ۋە ھەرۋەھا دەكرىت ھالەتتىك لە ئاشتى و خۇشەۋىستى لە نىۋان ھەموۋ ئەندامانى خىزان بە دەستبەيىت • ۋە بەختەۋەر و نارامى گشتگىر بىكەيت لەۋ مالدە •

كىشەى نەبوۋنى پەيوەندى و بەردەۋامى لە نىۋان تاكەكانى خىزان :-

لە ھەندى خىزاندا جىبابونەۋە روودەدات ۋە نەبوۋنى كارى ھاۋبەش • ئەمەش دەگەرئىتەۋە بۇ ژمارەيەك ھۆكار لەۋانە :-

۱- سەرقالبۋونى ھەر تاكىك لە تاكەكانى خىزان بە ئەرەكانى •

۲- نەبوۋنى چالاكى ھاۋبەش كە ھەموۋ ئەندامانى خىزان كۆبىكاتەۋە •

۳- نەبوۋنى رىكخستنى كات ۋە دانانى كاتىك بۇ يارىكىرنى ھاۋبەش •

ۋە بۇ ئەۋەى پالپشتى بەختەۋەرى بىكەيت و زىادى بىكەيت لە نىۋان مىندالەكان، ۋە گشتگىرى بىكەيت لە سەر ھەموۋ ئەندامانى خىزان دەبىت كار بە بەرنامەيەكى بەردەۋام

بەكەت ۋە لەگەن مەندالانىش كارەكە تەۋاۋ بەكەت .

تەمەي خوار ۋە غونەيەكە بۇ چوار ھەفتە لە چالاكى كەۋا يارمە تىدەدات لە سەر دروست كەردى دىۋارنىك لە پەيۋەندى نىۋان باۋكان و مەندالان:-

شەمە	يەكشەمە	دۈۋشەمە	سەيشەمە	چارشەمە	پەنجەشەمە	ھەيىنى
قەسەي لەگەندە بەكە دەريارەي دراۋسىكە تان ۋە مامەنە كەردن لەگەن لىئاندا .	ۋازى لىيىنە تەيىنەت چۈنەيتى مامەنە كەردن لەگەن نەندامانى خىزان .	ھەلچەي ۋەنەي بېچۈكى بۇ داين بەكە بابەكارى بەيىنەت، ۋە پارچە كاغەزى رەشۋوس رەنگە بەكەت .	لەگەن خۇتى بېبە بۇ كەتتەنەنەي گەشتى ۋە گۇقارى جوان ۋە بەسۋەي بۇ ھەلپۇرە .	ھەندەيك ۋەنەو شۈۋەي دىياري كراۋى بۇ ۋەنە بەكە لەيىگەرى با بۇتى بېرەت .	قەسەي لەگەندە بەكە دەريارەي چۈنەيتى ھەلپۇرەدى بىرەرەكەنى قوتتا بەخانە .	يەكەن ۋە سۈرەت كەھف بېخۈنەنە ۋە .
لەيىگەرى با بە تەنەفۇن پەيۋەندى بە خەزمەكەنى بەكەت .	بۇ ھەمەو تەكەيكى خىزان قورلانىك داينەكە بۇ پەيىشەكە كەردن لە خۇنەندەۋەي بە دىرۋازى مانەيك .	يەكەن ۋە لەگەندە سەيىرى بەنەمەكەنى تەنەفۇن بەكە ۋە قەسەي لەگەندە بەكە دەريارەي ھىلى سەينەمەي .	ناۋە ناۋە گۈي لىيىگە لە ۋەتەن سەۋۋەيك .	چىرۋەيكى بۇ بەخەنەۋە پاشان دەريارەي ناۋەۋەكەكەي پەيىشەي لىيىكە .	چاۋەكەنى بەنەفۇنە با ناۋى نەۋەيىگەنە بىلىكە تەيىشەيتى .	گەتۈگۈي لەگەندە بەكە دەريارەي مىژۋەي ۋەنەي سەھابەيەكە لەگەن باۋكى .
شەمە	يەكشەمە	دۈۋشەمە	سەيشەمە	چارشەمە	پەنجەشەمە	ھەيىنى
لەيىگەرى با يارمەتەت بەدات لە كارەكەنى چەشتەنە	دەنەيەكە رەيۋەيكى ئە كەتتەنەنە ۋەكە رەيۋەيكى كەتتەنەكەن ۋە ئەم چۈرە يەكەنە .	لەگەن خۇتى يەكە بۇ كەتتەنەنەي گەشتى ۋە گۇقارى جوان ۋە بەسۋەي بۇ ھەلپۇرە .	مەشق ۋە رەيىنان لەگەندە بەكە ئەسەر دەنەكەكەن ۋە مانەكەنى .	فەيىرى بەكە مامەنە كەردن لەگەن كەسەنى دىكەدەيە بەريۋەۋە ۋە ھەستەيەن بېرەندە نەكەت .	يەيىرى يەكە فۇلەكەنى لەگەندە بەكە .	گەت ۋە گۈي لەگەندە بەكە بە نەدەيەۋە گۈيگەرتن لە ۋەتەنەيىنى ۋە بېرەنەكەردى خەكەنى تە .
ھەندەيك ھىلى راست ۋە چەمەۋە ۋەنە بەكە لىيىگەرى با نەۋەش ھەمەشە ۋەنە بەكە .	سەردەنى پەيىشەكە بەكە بۇ كەل ۋە پەنەكەنى كەتتەنەنە .	لەگەندە ھەندەي جەلۋا لە مەنەۋە دەۋەست بەكە () كەيك ۋە نەيىس كەيىم .	لەيىگەرى با ئە ھۇن باز بەدات جەيىكە ئە سەر قەچى راست جەيىكە ئە سەر قەچى چەپ ۋە جەيىكە دىكە ئە سەر ھەدەۋە پەيىكەنى .	لەگەندە نەخشەي رەيىكە ئە مەنەۋە بۇ قوتتا بەخانە ۋەنە بەكە لىيىگەرى با بۇتى لىيىكەدەۋە .	قەسەي لەگەندە بەكە دەريارەي تەنەفۇن ۋە ئە بىرى دانەكەن .	فەيىرى بەكە ئە سەر چۈنەيتى يەكار ھەيىنانە مەس بە رەيىكەكى بىر زەيىن ۋە مەمەنە پەيىكەۋە .

به كورتې :-

پيويسته ژن و ميړد زانياريان هه بيټ كهوا ژيان پيويستي به كار كردن هه يه - هه لاش
په يانا بيټ نه گهر له سهر ئاگر دانه نريټ - وه به خته وه ريش نايټ نه گهر ماندوو بوون
به خشيني تيډا نه بيټ - مندا لانيش تووشي شادي نابن بۆ باوكان به بي ئاماده كردن و ماندوو
بوون له لايه ن باو كه كان، ماليش نايټ به بي په يوه ندي و به رده وامي - بويه ده بيټ ژن و ميړد
هه ريه كه يان پيدا گري بكه ن له سهر به جي گه يان دني ئه ركه كه يان به چا كترين شيوه وه كردني
ئو كارانه ي ده بنه هو كار به پاراستني مندا ل له كي شه - هه روه ها روكني كي گه وره له
روكنه كاني مالي كي به ختيا ر به ده ست ده هيندرټ -

خوت تاقى بكه ره وه :-

ئهمه ي خواره وه كومه ليك به شن پيويسته له سهر خوتيان جي به جي بكه يت - نه گهر له
سهرى ري كه وت به ته واوى نيشانه ي (به لي) ۳۵۱
له ژيړ هه لېژيړ دا وه كه دابني - وه نه گهر به گومان بوويت له هه لېژاردنه كه نه وا
نيشانيه ك له ژيړ (هه ندي جار) دابني - به لام نه گهر ريكنه كه وتي نه وا نيشانيه ك له ژيړ
(نه خيړ) دابني -

ز	بهش	به ئی	هه ندی جار	نه خیر
۱	ئایا کۆسپ و ته گهره کانی ژیا نی به خته وه ری ده زانی ت؟			
۲	ئایا ده توانیت سه رکه ویت به سه ر کیشه ی خه رجیی دا؟			
۳	ئایا ده توانیت زال بیت به سه ر کیشه ی ته له فزیۆن له گه ل مندالان؟			
۴	ئایا ده توانیت زال بیت به سه ر کیشه ی گف ت وگو و لی کدانه وه و له به ر کردن بۆ مندالان؟			
۵	ئایا ده توانیت زال بیت به سه ر کیشه ی جیا بوونه وه له نیوان نه ندامانی خیزان؟			
۶	ئایا چالاکیه کی جیگیر و هاوبه ش هیه پالپشتی بکات له به ر دهوامی له گه ل مندالان؟			
۷	ئایا ده توانیت رهفتاری خۆت چاکبکهیت له پهروه رده کرنی مندالان؟			
۸	ئایا ههست ده کهیت کهوا به خته وه ری یاوه ره له گه ل ت له به جی گه یاندنی نه رکه کان؟			
۹	ئایا کهسی دیکه یارمه تیت ده دات له سه ر به جی گه یاندنی نه که که ی له سه ر جوانترین شیوه؟			
۱۰	ئایا هوکاره کانی پهروه رده کردنیکی داهینه ر له به دوا داچوون و ناراسته کردنی منداله کان به کار ده یینی؟			

هه لسه نگاندين :-

ئه گهر هاتوو هه لېژاردنه كهت بۆ وه لامي (به لى) بوو ئەوا دوو پله به دهست دههينى، وه
ئه گهر هه لېژاردنه كهت وه لامي (هه ندى جار) بوو ئەوا يهك پله به دهست دههينى، وه ئه گهر
هه لېژاردنه كهت وه لامي (نه خيړ) بوو ئەوا هيچ به دهست ناهيىنى .

ده كریت خۆت وهك نه مهى خوارهو هه لسه نگیئیت :-

پله	حاله ته كه
له سفر - ٤ پله	تۆ نازار ده كيشى له كۆسپ و ته گهر و كيشه ی زۆر له ژيانى خيزانیت .
له ٥ - ١٠ پله	تۆ له سهر يه كه م ريگای دروستى بۆ زال بوون به سهر كيشه كانى دادى بۆ هه لگرتنى بهر پرسيارىه تيه كان . وه پيوستيت به زانستى زياتر ههيه .
له ١١ - ١٥ پله	تۆ له سهر ريگاداده رویت، به لام هيشتا كۆسپ ههيه له پيگه يينى به خته وه ريت له گه ل به جيگايه نديت بۆ فرمانه كان وه پاراستنى خيزانت له كيشه كان .
له ١٦ - ٢٠ پله	تۆ شايه نى ههنگاو هاويشتنى له سهر ريگای به خته وه درى هاوسه رگيرى پيوسته بهرده وام بيت، وه بيگوازيت وه بۆ ههنگاوى ديكه .

بەشى دەيەم

نمونه له پەيوەندىيەكانى ھاوسەرگىرى

< سەرکەوتوو وە سەرنەكەوتوو >

- رىخۆشکردن

يەكەم:- نمونه سەرکەوتوو وەكان

- چىرۆك وە پەيرەويکردن

- نمونه له پەيوەندىيەكانى ھاوسەرگىرى تازەى سەرکەوتوو

دووهم:- نمونه سەرنەكەوتوو وەكان

- نمونه له چىرۆكە تازە سەرنەكەوتوو وەكان

- ھۆكارەكانى كىشەكانى خىزان

- رىگاكانى پاراستن بۆ كىشەكانى خىزان

- دەرکەوتن و ئاشكرا بوون

- تويژىنەوەى مەيدانى

- بەرنامەيەكى ئاسانكارى بۆ ژيانى ھاوسەرگىريەكى بەختەوەر

- كۆتايى

رېۋىۋى خەتتە:

لە جىيەننى ئىستاماندا زۆرۈر كەلە ھەلۋىست و رووداۋ و چىرۋىكى ھاسەلگىرى ھەيە كەۋا پىۋىستى بە ھەلۋەستەيەكى زانستى ھەيە . ۋە لە سەر ئاقلىمەندىكە كە لەگەلماندا بىت لە باخچەي ژيانى ھاسەلگىرى و پەيۋەندىيەكانى خىزانى تاۋەكو ئاۋى لىبىخواتەۋە و لە بەروۋىۋىمە خۇشەكەي بىخوات و تۈنە و ۋوزەي لىۋەربگىرىت . ۋە يارمەتى بدات لە سەر پەيۋەندى ژيانى لە سەر زانست روۋىناكى .

لە ھەمان كاتدا لەۋ باخچەيە دا گۈل دەيىنىت تۈۋىسى سىس بوۋى ھاتۋە، لەبەر كىشەكان دەنالىنىت . باقىرىت تاۋەكو نەكەۋىتە ھەلەي كەسانى دىكە .
ئەمەي خوارەۋە زۆرۈر كەلە ھەيە ھاسەلگىرى، ھەيەنە ئىجابىن ۋە ھەشيانە سىلېن بە ئامانچى فېرۋىۋىن يان پەيرەۋى كەردن:-

يەكەم ۱. نەمۇنە سەرگەۋىتۋەكان:-

چىرۋىك ۋە پەيرەۋى كەردن:-

كاتىك دەمانەۋىت فېرىن چۆن ژيانى ھاسەلگىرى لە سەر ھەق دەيىت . پىۋىستە لە سەرمان دەست بگىرىن بە چاكتىن خولقىنەرى خوداى گەۋرە، ئەۋىش گەۋرەمان پىغەمبەر درۋىدى خۋاى لە سەر بىت . كەۋا خۋاى گەۋرە و دىۋقان لە بارەيەۋە فەرمۋىيەتى: « وَأَنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ » . (بەراستى ئەي مۇھىتۇ لە سەر خۋەۋىشتىكى گەۋرە و مەزنى) .
ئەمەي دىت نەمۇنە لە خۋەۋىشتەكانى پىغەمبەر درۋىدى خۋاى لە سەر بىت لەمالەۋەي دا ۋە لەگەل خىزانەكانى رەزاي خۋا لە ھەمۋىيان بىت:

- پىغەمبەر درۋىدى خۋاى لە سەر بىت نەدەخەۋىت تەنھا ئەگەر سىۋاك لاي بايە . ۋە كاتىك لەخەۋەلدەستا بە سىۋاك كەردن دەستى پىدەكرد .

- پىغەمبەر درۋىدى خۋاى لە سەر بىت بۆنى لە خۋى دەدا تاۋەكو خۇشتىن بۆنى

لیبیت . ههروهها پیغه مبهه دروودی خوای له سهه بیته قژی خوئی داده هینا و به پی دهویشته، وه روئی له سهه دهه، وه ریشی به ئاوه وه شانه ده کرد بۆ ئه وهی له که شخه ترین و جوانترین شیوه بیت .

- پیغه مبهه دروودی خوای له سهه بیته له گهل خاتوو عایشه رهزای خوای لیبیت ده خهوت وه رازی ده کرت کاتیک له سووری مانگانه بایه . ههروهها عایشه له گهل پیغه مبهه دروودی خوای له سهه بیت له یه که ته شته خوئی ده شوشته . ده سپیشخه ری ده کرد بۆ جامه که عایشه به پیغه مبهه ری ده گوت: (بۆ منی لیگه ری) . پیغه مبهه ریش دروودی خوای له سهه بیت پی ی ده گوت (بۆ منی لیگه ری) . له نیوانیان ده بووه مملانی له سهه جامه که ئه مهش له په یوه ندیه گیان به گیانی و روشن و به رزه کانه .

- پیغه مبهه دروودی خوای له سهه بیت مامه له ی ده کرد به مامه له یه کی ریک و پیک، وه به ههست و نهستی کی جوان هه لقولایبته به خو شه ویستی و دلنه رمی و به زهیی و به ته نگه وه هاتن . ههروهها ئاوی لهم شوینه ده خواره وه که عایشه ده بخواره وه . وه به جل و به رگی خوئی دایده پۆشی . وه روومه تی خوئی له سهه روومه تی ئه وه داده نا، وه عایشه ش سهه ری خوئی له سهه شانی موباره کی ده ده نا .

- پیغه مبهه دروودی خوای له سهه بیت خو شه ویستی بۆ عایشه رهزای خوای له سهه بیت هه بوو که یفخو شی له گهلدا ده کردو ههستی ده ووروژاند به یاری و سوجه تی له گهلدا ده کرد بۆ ئه وهی یاری له گهلدا بکا . به لکو له روژانی چه ژن و روژانی دیکه دا نامۆزگاری ده کرد . وه به پی پیشبرکی ی له گهلدا ده کرد جاریک ئه م پیشده کهوت وه جاریکیش ئه و . به لکو پالی به لاشه و شانیه وه ده نا و به شداری ده کرد له خو شی و گالته و گه پ و پیکه نینی له وینه یه کدا هیچ شتی که له و جوانتر نه بوو .

- له دوا خو شه ویستی بۆی پیدا گیری ده کرد له سهه ته زیهت نه دانی، وه له کاتی پیوستیدا به رگری لیده کرد، ئه گه نه خو ش کهوت بایه به رزی ده کرده وه، به لکو له کاتی

نوستنیدا دایده پۆشی به شیویه کی نه رم و نیان، وه پیداکگری ده کرد له لیل نه کردنی
ئاره زووکانی. ههروهها پیداکگری ده کرد له سهر ئه وهی که ههست به بیتاقهتی نه کات یا
تووشی ترس بیت. به ووردی تیبینی ده کرد، له ئاماژه کردن و ههماکردنه که ی تیده گهیشته و
ئهویش ههروهها.

- پیغه مبهه دروودی خوی له سهر بیت چاودیری قسه و کرداری ده کرد، وه به عائیشه ی
ده فهرموو: «یا عائشه انی لأعلم ان كنت عني راضية وإذا كنت علي غضبی» واته: «ئهی
عائیشه، من ده زانم کاتیک که تو لیم رازی ده بیت وه ده زانم کاتیک لیم تووره ده بی»
عائیشه ده یفه رموو: نه مه له کوێ ده زانیت؟

پیغه مبهه دروودی خوی له سهر بیت ده یفه رموو: «أما إذا كنت عني راضية فأنيك
تقولین: لا ورب محمد. وإذا كنت عني غضبی تقولین: لا ورب ابراهیم» واته «کاتیک لیم
رازی ده بیت تو ده لییت: نه خیر سویند به خودای محمد. به لام نه گهر لیم تووره بیت ده لییت:
نه خیر سویند به خودای ئیبراهیم»

عائیشه رهزای خوی لییت فهرمووی: به لئ هی نیردراوی خوا، ناوی کهس نابهم ته نهها
ناوی تو نه بیت.

ئه مهش به لگه یه له سهر نه ده ب و جوانی خیزانداریه تی بۆ پیغه مبهه دروودی خوی له
سهر بیت. کاتیک عائیشه تووره ده بوو پیغه مبهه دروودی خوی له سهر بیت رازی ده کرد
تا کو پیده که نی، ئه مهش به لگه یه له سهر شه فقهه و خوشه ویستی و چاودیری بۆ عائیشه.
- پیغه مبهه دروودی خوی له سهر بیت به وته یه کی جوان و ناسک به عائیشه ی
ده فهرموو: «ئهی عائیشه ئه و مرده له سه ره خو و بی گوپییدان له سه رمه، من ده مه وی تو
له به هه شتیشدا خیزانم بیت.

بۆیه ده بیت ئیمه بانه ویته بگه ریینه و بۆ میژووی ژیا نی پیغه مبهه دروودی خوی له سهر
بیت سه یر که ین چۆن مامه له ی ده کرد له گه ل خیزانه کانی، وه به تایبه تی عائیشه رهزای خوی

لیبیت (نه گهر پیاوان و ئافره تان سهیری ژیا نی پیغه مبه ر دروودی خوی له سه ر بی ت بکات له گه ل خیزانه کانی، به رنامه یه کی ژیاغان بۆ داده نی ت به روودانی کو مه لگا که مان هه موو خیر و خوشیه ک. وه خوشه ویستی دلنه وایی و به زه یی گشتگیر ده بی ت بۆ هه موو مالیک. به خته وه ری هاوسه رگیریش به ده ست دیت به هه موو مانا کانی)

نمونه له چیرۆکه ئه وینه تازەکان له ژیا نی هاوسه رگیریدا :- خوشه ویستی و پیکه وه ژیا ن :-

ئافره تی ک مندالی ناییت و له مه دلنیا ده بیته وه. میرده که ی زۆر خوش ده ویت. داوای لیده کات ژنیکی دیکه به ییت تاوه کو منداله کانی به چاری خوی بی نی ت، به لکو بۆی په روه رده شیان ده کات. پاش دوو سال گف تو گو پیاوه که داوای لی کرد ژنیکی بۆ هه لبریت بۆ نه و دی پیته وه به سیته وه، چونکه هه ردووکیان له گه ل یه ک ده ژیا ن، چونکه نه و نه یده توانی مالیکی دیکه بکاته وه.

هه لبراردن و هاوسه رگیریه که ته و او بوو به خاوه نی دین و جوانی وه خوی گه و ره پینچ مندالی پی به خشی هه موویان له ره وشت و زانست به رز بوون « دکتۆریک، نه ندازیاریک، بازرگانی، زانستی » وه هه موویان به خیزانی باوکیان ده گوت: دایه گیان.

دایکی راسته قینه یان کوچی دوا یی کرد و خیزانی باوکیان به رده وام بوو له په روه رده کردنی منداله کان وه نه وان له لوککه ی به خته وه ری و سه رکه و تن دابوون.

باوکیشیان کوچی دوا یی کرد خیزانی باوکیان به رده وام بوو هه تا ئیستا نه و بۆ نه وان هه موو شتی که پاش نه و ی هه موویان ژیا ن هی نا هه موویان له ماللی باوکیان له گه ل دایکی دووه میان کو بونه وه و ژیا نیان به سه ر برد.

نه مانه غونه ی گونجاون بۆ خوشه ویستی و پیکه وه ژیا ن، وه هه موویان سه رکه و تن وه له هاوسه رگیریان وه له گه ل منداله کانیان.

هەلبۇزاردىكى باش :-

هەلبۇزاردىنە كە كۆتايى ھات لە سەر بىنچىنە ئايىن ورازى بوونى ھەردوولا بەم كاردە، ۋە بووكە كەش پەسندى كرد، ۋە كەس ۋە كارى خوازىنە كە مەرجيان بۇ دوو ھەفتە دانىا مېردە كەش ۋە لامى دايە ۋە: لاي قەدەغە نىيە مەرجى خوازىنە كە بە بى بارگە ۋە كەس ۋە كارى بووكە كەش جگە لە جل ۋە بەرگە كەى ھىچى تريان پى رانە سپارد ۋە

ھاسەرگىرىيە كە لە ماۋدى ھەفتە يەك تەۋاۋ بوو لە بالە خانە يە كى سادە بە بى كەل ۋە پەلى زۆر ۋە زىيادى بى كەلك ۋە ھەرۋەھا بە بى نىشانە، بە لام تەنھا بە يەك جل ۋە بەرگ ۋە ژيانىان دەستى پىكرد بە ئەۋپەرى سادە يى ۋە خۆشەۋىستى ۋە قورىانىدان بە موۋچەى مانگانە (۱۲۰) جونە يەى ۋە خىر ۋە خۆشەكى ئاسايى روۋى تىكردن ۋە خۋاى گەۋرە چۋار منالى پىبەخشىن ۋە بە فەزلى خۋاى گەۋرە دەۋلە مەند بوون ۋە

تاكو پازدە سال توۋشى ھىچ كىشە يەك نەبوون، بە بەخشى خۋداى گەۋرە ئەۋدى لەۋ مالاھدا دەكرا ھەموۋى لە بانگەۋازى خۋدا بوو ۋە

تېيىنى :-

باشى ھەلبۇزاردن ۋە ئاسانكارى لە خوازىنەيدا ۋە بەرەكەت ۋە خۆشەۋىستى ۋە بانگەۋاز رەھمەت لە ھۆكارە كانى خۆشگۈزە رانىيە ۋە

بۇ ھەموو كەس يەك نىياز ۋە مەبەستە :-

ھەلبۇزاردىنە كە بە خاۋەن ئايىنە ۋە تەۋاۋ بوو لە گەل ئەۋەش كە مال لە بەرپرسىيارىيەتى بە رىئەيە كى زۆر ۋە بە لام مېردە كەش رزگار كردنى خىزانە كە يەتى پاش ئارامگرتن ۋە قورىانىدان لە نىۋانىاندا سەر كەۋتن بە دەست ھات، كەچى كەس ۋە كارەكە لە خوازىنەيدا يارمەتيان

نه دا . میرده کهش زۆر ساده بوو، به لām میرده که زۆر تیکۆشهر و قوریانیده ر بوو . له ریگی کاری خێرو بانگه وازیدا .

ژیانیان له سهر باشترین ریگادا بوو به بی کیشهی گهوره ته نهها ئافره ته که تۆزیک کالقام بوو . رهنج و تیکۆشانیان کرد و خوای گهورهش مندالی پیبه خشین .

میرده که له کاره کهی سهرکه وتنی به دهست هیئا سهرکه وتنیکی گهورهش « ئۆتۆمۆبیل - ئۆرینگه - کۆمپانیا - وه هه ج و عه مره » . له خوا به زیاد بی تاوه کو ئیستاش له خووشی شادیدان . خودای گهوره بهرده وامیان بکات له سهریان وه له سهر ئیمهش به خته وه ری له دنیا و دوارۆژدا .

ئارام گرتن و پشت نهستوو به خوای گهوره :-

خیزان پیکهاتوه له ژن و میرد له گهڵ نه وهیش که هیشتا خوای گهوره منالی پی نه به خشیون وه له گهڵ نه وهی که باری نابووری خیزانه کهیان لاوازه که چی خیزانه که چه سپاوو شادومانن، نهو هۆکاره بنه رتهیهش ده گهریتته وه بۆ ریک و پیککی ژن و میرده که به ئاین و رهوشته کهیان، وه تیکهڵ نابن بهو که سانهی ژانیان تال ده کهن، وه پشت نهستوون به وهی خودای گهوره زۆری لایه له نازووقه و پیدانی مندال .

نمونهی سهرنه که وتوو :-

نونهیه کی خۆرئاوا: چیرۆکی سهرنه که وتنی هاوسه رگیری نه لیزابیت تایلۆر :-
 نه لیزابیت تایلۆر له سالی (۱۹۳۲) له دایک بووه دایک و باوکی له بهریتانیا نیشته جیبوون به هۆی روودانی جهنگی جیهانی دوهم روویانکرده لۆس ئه نجلۆس .
 له ناوه راستی شهسته کاندا نه لیزابیت شانه ستیره ی هۆلیوود بوو . سهرباری ناوبانگیه کهی وه ک جوانترین ئافره تی جیهان بوو، نه لیزابیت له ژانییدا له گهڵ زغیره یه ک له هاوسه رگیری که

زۆریه یان سه رنه که وتوو بوو ژیا - له هه رزه کاریدا شووی کرد به خاوه نی ئوتیله به ناویانگه کان نیک هیلتنۆن، دواي نه وه شووی کرد به نه کته ر مایکل ولدنج به نۆزده سال له خۆی گه وره تر بوو به رو بوومه هاوسه رگریه که یان دوو منداڵ بوو .

پاش نه و ئه لیزابیت چوه سه ر ئایینی یه هوودی بۆ نه وه ی شووبکات به مایک توود که وا نه ویش کوژرا کاتیک له ناو فروکه که ی بوو تیکشکا .

دوو جا میړدی کرد به نه کته ری ویلزی، وه پاش نه وه ی ئیدی فیشهر ته لاقیدا نه لیزابیت دهستی کرد به په یوه ندیه کی رۆمانسی له گه ل نه کته ری ویلزی ریتشارد بیرتن له کاتی پیکه وه کارکردنیان له فلیمه به ناویانگه که یان (کیلۆ باترا).

بووه یه کیك له زۆرترین میړده به ناویانگه کان له ناوه راستی هونه ری له ماوه ی ساله کانی شهسته کاندای .

له سالی هفتا و شهش به ته واوی له بیرتن جیابووه وه، به لām بوونی هه ردووکیان له ناوه راستی هونه ر و ده ره ویدا بووه هو ی ناشوب و تیکچوونی په یوه ندیه کانی هاوسه رگریان هه ردوو هاوسه ره که لیک جیا بوونه وه پاشان سه ر له نو ی بوونه وه هاوسه ری یه کتر .

پاش له سالی ۱۹۷۶ به یه کجاری لیک جیابوونه وه . وه نه و کاته بوو نه لیزابیت به گواسته نه وه ی له سینه ما بۆ ته له فزیۆن گه لیک سه رکه وتنی به دهست هیئا له خه لات ی ئۆسیکار . لاری فۆرتنسکی کارمه ندیک ی بیناسازی نه مه میړدی هه شته می نه لیزابیت بوو له نه فسانه ی هۆلیوود . وه میړدی ژماره جهوت له ژیا نی نه لیزابیت سیاسه تمه داری نه مریکی جون وارنه ر بوو . به لām نه م هاوسه رگریه ش به جیابوونه وه کو تایی هات .

له و سالانه ی دوایدا نه لیزابیت خوی پیوه گرت به خواردنه وه ی کحول و ماده هۆشبه ره کان له نه خۆشخانه ی بی تی فۆرد خه وینرا، وه له ویۆ چاوی کهوت به میړدی هه شته م کریکاری بیناسازی لاری فۆرتنسکی .

نه مه ش ژیا نی نه و گه نجانه یه که ده یانه ویت نه مه په یه ره بکه ن ، وه سه یری رۆلی

رۇمانسىيە كان دەكەن لە سىنە ماكاندا و خەۋونى پىۋە دەيىنن . ۋە دەيەۋىت لە ھاۋبەش ژيانى دا بە دەست بەيىنىت . بەلام دوۋشتى جياۋازن لە نىۋان راستى و خەيالدا . راستە قىنەكەى برىتى يە لە كۆتايى ھاتن بە ئىش نازار بۇ ئەمانە يان خۇكۈشتن يان خوۋ پىۋەگرتن بە ماددە سركرەكان ۋە ھۆشبەرەكان . دەژىن و دەمرن ۋە دەگەرپن بەدۋاى ساتىكى راستى و بەرچاۋروونى .

پاشان ئايا ئەمەيە بەختەۋەرى كەۋا مروقى ئاقلەند بەدۋايدا دەگەرپت ؟ ۋە بۇچى زۆربەيان ئەۋ ئافرەتە بەناۋبانگ و دەۋلەمەند . بەختەۋەرىيەكەى دۆزىۋە ؟ ۋە بۇچى زۆربەيان پەنا دەبەنە بەر خۇكۈشتن ۋە ھەندىكىش پەنادەبەنە بە خوۋپىۋەگرتن بە ماددە ھۆشبەرەكان . ۋە ھەندىكىش پەنادەبەنە بەر گۆشەگىرى و دلتنەگى و پاشەكشە لە كۆمەلگا و گۆشەگىرى و تەنيايى لە ژياندا .

نمونه له چىروكى سلبىه كان يان كيشه تازه كان له ژيانى ھاۋسەرگىريدا :-

ووريا بە لە تىكە ئېۋونى زىادە رەۋى :-

ژن و مىرد ھەردوۋىكان پەيۋەندى خۆشەۋىستى و دلنيايان بەستۋە . ۋە پىكەۋە ژياۋن لە سەر رىزەۋىكى پازدە سالى . خۋاى گەۋرە قەدەرى وانەبوۋ مىندالايان پى بېخشى . ژيانىكى بەختەۋەرەنە ژياۋن . بەلام لە كاتى تىكە ئېۋونىيان و بەشدارى كردنى ھەندى ھاۋرپىيان لە ھاۋىنە ھەۋارەكاندا ھەندى كىشەيان بۇ پەيدا بوۋ ، بە جۆرىك ئەكە يەكىك لە برادەرەكانى مىردەكەى بىنى گىتوگۆى لەگەلدا دەراژىنىتەۋە بە مامەلەيەكى غونەيى مامەلەى لەگەلدا دەكات ، لىرەدا كىشە دەستى پىنكر بە جۆرىك مىردەكەى واى دەزانى كەۋا ئەكەى پشت گۆى خستۋە و گرنگى پىنادات . ئەكەش واى دادەنا كە يەكىكى تر بەختەۋەرى دەكات و ئەۋەى مىردەكەى بۇى بەدىنە ھىناۋە ئەۋ كەسە دەتوانىت بەدىبھىنىت .

لېردا زۆر كېشەى بچووك ھەيە ۋە ملەلانىيەكەى نىۋان گەيشتوۋە بۆ جىابوۋنەۋە سەرەراى
ئەمەش چەندىن غونەى خۆشەۋىستى و پەيۋەندى سۆزداريان بىنيۋە .

پاش ماۋەيەك ئافرەتەكە شوۋى بەۋ پىاۋە كرد كە لە مېردەكەى چاكترى دادەنا سەرەراى
ئەۋەش مندالى لە زانكۆ ھەيە .

ئەۋ ئافرەتە لە گەل مېردە تازەكەى چەند رۆژىكى بەختەۋەر ژيا كە نەگەيشتە چەند
مانگىك كېشە لە گەل مندالەكان و مېردى تازە دەستى پىكرد، بە مامەلكرىنىكى خراب
لە گەلدا، خەۋنە گولنىيەكان كۆتايى ھات، ۋە گۆرا بۆ ئىش و نازار و دەردى خىزانى .

دۋاى سالىك لە كېشە زۆرەكان لە مېردى دوۋەمىش بە جىابوۋنەۋە كۆتايى ھات، ئەۋ
ئىستا تەلاقدراۋە و مندالىشى نىيە، ھەموو شىكى لە دەست دا تاۋەكو كەسوكارەكەشى،
چونكە ئەۋان مېردى يەكەمىيان خۆش دەۋىست .

لە ھەمان كاتدا مېردى يەكەم ژىنىكى باشى خواست و مندالىشى لى پەيابوۋ، ئەۋ ئىستا
زۆر بەختەۋەرە ۋە ژيانىكى جىگىر و خۆش بەسەر دەبات .

ئەۋەى لەم چىرۆكە فېربوۋىن :-

- تىكەلېۋىنى ھەلە لە نىۋان خىزانەكان كە زۆر مال تىك دەدات .

- رەزابوۋن بە راستىنى چاكترىن رىگاكانى بەختەۋەريە .

- ئارامگرتن بۆ مرۆڭ ئارەزووكانت بە دەست دەھىنى .

- ھەلە لە ساتىكى ھەلېئاردنى خىراۋ پەلەكردن روودەدات .

جىاۋازى بەھۋى بۆنى ناخۆشى دەمى مېرد روودەدات:-

كېشە دووبارە بوۋەكان لە نىۋان ژىن و مېرد لە مالىكى رىك و پىك و ئىماندار، نىزىكەى

ھەموو شەش مانگىك كېشە دووبارە دەبىتەۋە، بەلام ھەموو جار بە گلىيەيەكى جىاۋاز....

سولخ و رىكەۋتن لەنىۋانىيە دەكرىتەۋە، پاشان گلىيەى دووبارە دەبىتەۋە، پاش ماۋەيەك لە

نزيكى و گفتوگوى ژىنە لەگەل دەستە خوشكەكەي ، دەزانىت ھۆكارى راستەقىنەي ئەو جىاوازيە چيە، ئەۋىش ئەۋەيە كە بۇنى دەمى مىردەكەي زۆر ناخۇشە . ژىنە كە دەيوست بېرىشەۋە بەلام پياۋەكە لەبەرى رايدەكرد و گلەيى دەكرە كە ئەو نايەۋىت جووت يىت لەگەلدا بەلام كاتىك ھۆكارە راستەقىنەكەي زانى چۈە لاي پزىشكى تايەتەي و چارەسەرى خۇي كەرد ... ئىستا نزيكەي نۆ سالە ھىچ كىشەيەكيان لى روۋنەداۋە .

تېيىتى :-

چارەسەركردن ھۆكارىكى راستەقىنەيە بۇ كىشە . ۋە ھىچ كىشە ونىشانەيەك نىە چارەسەر و شىكارى بۇ نەۋزىتەۋە، با ھەموومان بگەرپىن بەدۋاي ھۆكارە توۋشبوۋەكان بەبى جىاۋازى و مەترسى .

مامەلەكەردنى ژىن لەگەل مىردەكەي كە ژىنى بە سەردا دەھىنى :-

مىرد بەبى زانىنى ژىنەكەي يەكەمى كە پەيوەندىەكى باشىشى لەگەلدا ھەيە ژىن دەھىنىت، بە ژىنىكى زۆر ئاسايى، گرنگى بە خىزانى يەكەمى دەدات و ھۆشيارى دەكاتەۋە كە ئەۋەي پياۋەكەي كەروۋىەتى ھەلال و شەرەيە، بۇ ئەۋەيە بتوانىت سوود ۋەرگىت و دلنەۋايى و خۇشەۋىستى و ھاۋورىيەتى و پەيداكەردنى مىندال بىيىت.... نزيكەۋە لىي ۋە خۇشەۋىستىەكەي بە دەست بەيئە.... ئەو زۆر ئاقلمەند بوو زۆر رىك و پىك بوو . ئىستا مىندالى كىچ و كورى لىي ھەيە .

ئە نجامەكە :-

ژىنى يەكەم خۇشەۋىستى و چاۋدىرى لىبەدەست ھىنا . دوۋەمىش راستىەكەي بۇ دەرکەۋت، چونكە ئەو زۆر شتى لى داۋا كەرد بە ھىچ شت رازى نەدەبوو، ۋەزانى جىاۋازى لە

نیوان ریبازه که ی وه ئه وه ی به دیارده که وه ی ناشاردریته وه .

تیگه یشتنی هه ئه بۆ بالا دهستی له لای پیاو:-

کچیک شووی به مرۆقیکی ئیماندارو رووخۆش و بالابهرز کرد . دوا ی ئه وه له ناکاو زانیان ئه وه پیاوه هیچ نازانیت له ئاین و بیروباوهر بهرامبه ر ژنه که ی جگه له وه فرموده ی پیغه مبه ر دروودی خوا ی له سه ر بیته: « لو أمرت أحدا أن يسجد لأحد لأمرت الزوجة أن تسجد لزوجها » . واته « ئه گه ر فرمانم به که سیک کردایه که وا کرنۆش بۆ یه کیک ببه ن ئه وا فرمانم به ئافه رت ده کر » کرنۆش بۆ میرده که ی بیات » .

ئه وه ده یویست ژنه که ی بیته کۆیله ی ئه وه . ئه وه ده سه لاتدار و راو داواکاری قه بۆل ناکات له سه ر هه ئه ی زۆر بچووک سزای ده دا به لیدانیک ی تووند له ماوه ی شه ش مانگی یه که م له هاوسه رگریان، پیمان نه زانی ته نها کاتی که هات به ده مه و چاویکی شیواو له گه ل لیدان .

ئه نجامه که ی:-

جیا بوونه وه پاش ئه وه ی خودای گه وه مندالیکیان پی به خشیبوو، هه روه ها ئه مه ش بووه گرتیه که بۆ ژنه که له هاوسه رگیری، وه نه بوونی دلنیا یی و باوه ر بوون به وکه سانی به ناوی ئاین قسه ده که ن، وه دلنیا بوو له وه ی که ره فتاری هه موو پیاویک وه که ره فتاری میرده که یه تی .

چاره سه ری ئیستا:-

گفتوگۆ له گه لی دا کۆتایی هات و رازی کرا که وا تاقیکردنه وه یه کی خراپه، به لام سه ده ده ها تاقیکردنه وه ی باشیش هیه، هه روه ها زۆر نمونه مان بیره ینایه وه که وا به ئیش و تازاری کیشه ده یانالاند، جیا بوونه وه روویدا پاشان خودای گه وه پیاوی باش و چاکه خوازی به قیسمه ت کردوون و به خو شی ژیاون .

پاش ماوهیهك ریکهوت له سهر ئهوهی ئهوه کهسهی هاتوو و داخواری پیشکesh کردوو،
بیبینی و کاتیکیشی بداتی بۆ بیر کردنهوه.

کیشه ی هه لبراردنی هه له :-

که سیك خراپی هه لبرارد، پینچ سال ژیاو به خته وه ر نه بوو، زۆر ئازاری ده کیشا. نه شی
ده هیشت جیا بیته وه که ئه مه عورفیکه، پاشان مندا لیکیان بوو کاره که زیاتر قورس بوو به
یاسای عورف. پاشان بووه دوو مندا ل تاوه کو گه یشته رینگایه کی داخراو له گه لیدا.
ئه وه کاته جیا بوونه وه مان بیینی که وا زۆر زهره رمه ند بوو، ته نها ئه مه ش چاره سه ره که بوو،
نافره ته که ش مندا له کانی وه رگرت و شووی کرد به یه کیکی تر ئیستا له گه لیدا به خته وه ره.
پیاوه که ش ژنیکی ته لاقدراوی ماره کرد خاوه ن نایین و جوانی. خوای گه و ره مندا لیکیان
پیه خشی. خودای گه و ره بۆی ته عویز کردنه وه. به خته وه ری و خو ی جیگای گرته وه ئه م
چاکه یه ش هه مووی له لایه ن خوا وه یه.

هه له کردن پیش شه وی په رده :-

پیاویك كچی خالی خو ی خواست، هه ر دوو کیان رینگایان به خویاندا پیش بنیاتنان-
خۆریكخستن- له گه ل یه کتر کۆبینه وه و تیکه لی یه کتر بن. کاتیك دایك و باوکی زاوا به م
کاره ی زانی نامۆزگاریان کرد له ئه نجامی ئه م کاره دا گوئی ی لیرا گرتن به لام ه یچ له
مه سه له که نه گۆرا. که ئه وا زوو هاوسه رگیری ده که ن.
دوای سی مانگ کیشه روویدا، پاشان لیک جیا بوونه وه. جیاوازی و مملانی له نیوان
دوو مالی خاوه ن په یوهندی و ته ندروستی روویدا.

ھۆكۈم:-

بىرىتى بوو لە رېڭگەدانى زاۋا بە تېڭەلبوون و كۆبۈنەۋە لە گەل بووك پېش بىياتنان . بە جۆرىك ئەم تېڭەلبوونەش رېڭا بدات بە جوت بوون .

خراپى مامەلە كىردى كەسوكارى مېڭىدۇ بۆلەككە :-

ئەنەكەي زۆر مېڭەكەي خۆشەۋىست، ئەۋىش ئەنەكەي زۆر خۆشەۋىست، ھېچ كېشەيەك لە نېۋانپان دا نەبوو تەنھا ئەۋەي لە ھەموو مالىكىدا روودەدات . بەلام كېشە دېت بە ھۆي خراپ مامەلە كىردى كەسوكارى (دايىكى و باۋىكى) بۆ ئەنەكەي لە كاتى لە مال نەبوونى پىۋادەكەي .

زۆر تەھەممولى كىرد . سوور بوو لە سەر ئەۋەي بە كەس نەئەت تاۋەكو لە پىۋانە دەرچوو بە تەۋاۋى روۋخا نەيتۋانى چىتر تەھەمولى بىكات . مېڭەكە شەلەۋابوۋ لە نېۋان گۆپرايەلى بۆ باۋىكى و خۆشەۋىستى بۆ ئەنەكەي.....

لە گەل تېيىنى دا باۋىك سىرۋىشتىكى ھەيە و ناگۆرەت... ھەر جۈۋلەيەكى ئىجابى لە گەل مېڭىدۇ بىگومان دەيىتە پىچران .

سەرقالىبوونى مېڭىدۇ بەبى خۇئامادە كىردى ئۆزى :-

يەكەن لە ئەنەكان دەئەت :- ھاۋسەرگىرمان ئاسايى و لاسايى كىردەۋە بوو، بەلام مەن مېڭىدى خۇم خۆشەۋىت كە گەنجىكە لە سەر رەۋىشتى ئايىن ۋە ستايش بۆ خۇداي گەۋرە . بەلام ھەستىكەردن بە بىزارى و كەساسى خىزان بۆ مالىكەم دەستى پىكرد بە تايىبەتى پاش بوونى يەكەمەن مەندالى كىچ، ۋە پىۋادەكە باش بوو كارى دەكرد لە نەخۇشخانەۋە نۆبەتچىش بوو ھەر لە نەخۇشخانە دەمايەۋە، پاش كارەكەي دەچوو بۆ ئىش و كارى سىكالكان، پاشان دەچوو بۆ

نۆرینگه ی تایبه تی خو ی، زۆرجاران کاتیك له مال ده بوو له کاتیکی درهنگ پشکنینی بۆ ده هات یان حاله تیکی له نا کاو دا واده کرا له مال ییته ده ره وه، ئەمه ژیا نی منه، سهیری کهسانی تر ده کهم خۆزگه یان بۆ ده خوازم، وه سهیری خۆم و باری خۆم ده کهم هه سهره ت ده کیشم.

پیاویك هه ز به گه ران و رابواردن ناکات :-

ژنیك ده لیت: له خیزانیکی مامنا وهندی گه شه م کردو وه، من سی برا و دوو خوشکم هه یه، له ریزی سی یه مم له ناو خوشک و برا کاتم.
له ماله وه سه ره به ستیم هه بوو له ده رچوون و سه ردان و هاویه شی کردن له کاری خیر.
پاشان شووم به گه نجیک کرد له سه ر ئایین و بیرو باوهر، خوشم ده ویست پاش چا وه پروانیه کی زۆر کچی کمان بوو، پاشان سکم پرپوو به کۆرپه له ی دووهم. وه سوپاس بۆ خوا.
به لām میرده کهم هه ز ناکات به ده رچوون و رابواردن، وای پی باشتره له ماله وه. بیهیت هه وه.
ده نووستیش به چه نده ها کاتژمیهر هه تا کو له کاتی مۆله تدانیش.

ئه مه ش کاری گه رییه کی سلبی له سه رم دروست کرد هه تا یه کیك له براده ره کا نی دا وای کرد سه فه ریک بکه یین به لām نه و ره فزی کرده وه، به بیانووی سه رقالبوونی به ئیش و کار. وه نه چوو بۆ کاره کهش، به درێژایی رۆژ له خه وتوویی له مالدا مایه وه، کچه هاو ریکه م په یوه ندی پیوه کردم و هه وائی پرسیم، دامه پر مه ی گریان، کیشه یه کی گه و ره له نیوان من و نه و روویدا وه چی بکه م؟ وه به چی نامۆزگاری کرد؟

بیگومان نامۆزگاری بۆ نمونه ی نه و میردانه ده بیته تی بکۆشن و مافی هه موو خا وه ن مافه کان به دیت. سه فه رکردن و رابواردن له کاره پیوستیه کانه وه گرنگیشه بۆ به رده وام بوونی ژیان.

هەلە كانى پياو لە پيريدا :-

ئافرىتەك ۳۵ سالە مېردى كىردو، لە بچووكىەو چىرۆكىكى تىكۆشەرانە لەگەل مېردىدا ژياو، لەگەللى ھەستاو بە پەرورەدە كىردنى مندالەكان - دوو كوپ و دوو كچى ھەيە ھەموويان ھاوسەرگىريان كىردو .

تەلاقى خىزانى كورە گەورەكەيان كۆتايى پېھات پاش ماوئەك لە كېشەكان لە دادگا . ئافرىتەككى دىكەي ھىئا - لىئىرە باروگوزەرانى پياوئەكە گۆرا و زۆر تونىد بوو لەگەل ژنەكەيدا، باوكەكەشيان لەگەل ژنى كورەكەيدا خۆى رىكخست . ھەتا بەشدارى كىرد لەگەلدا بۇ لىدانى داكىيان لە برى تۆلەسەندەو بۇ ژنى كورەكەي .

دايكەكە مائەكەي جىھىشت و لەگەل كورى دووئەمى ژيانى بە سەر بىرد، ھەلچوونو سەرشىتتەكەي واى كىرد ئا و كارەبا لە دايكىيان قەدەغە بىكات . پاش چەند مانگىك دايكەكە گەرايەو . لاي بۇ ئەوئەي لەگەلدا بۆتت، بەلام باروودۆخى ماددىيان زۆر قورس و گرانبوو ئەوئەندە پارەي نەدەدا بەشى بىكات، وا باشتىر بوو ئەوئەي ھەيە لەگەلدا بىت . جارى دووئەمىش كېشە روويدا تونىدتر لەجارى يەكەم

پەيەندى نيوان باوك و خىزانى كورەكەي ھىچ پەيەندى نەبوو بە كارووبارى سىكسى بەلام ئەو ژنە تونى ئەو باوكە وا لىبىكات پەيەندى لەگەل خىزانەكەي تىكېدات . وە پەيەندى لەگەل كورەكەي دىكەشى تىكدا، وە پەيەندى باوكىيان لەگەل دوو كچەكەي خۆى دا لە مائەوئەش دەرى كىردن

ھەموو ھەول و كۆششەكانى ئاشتەوايى بە سەرنەكەوتوويى براپەوئە (لىئىژنەكانى ئاشتەوايى، داواكان، دادگاكان، پەيەنئەكان) ئىنجا چى بىكەين لەگەل ئەو پياو ؟

ئىككىنچى بۆلەك:-

ھەندىك ھالەت ھەيە ئەنجامە بۇ بارودۇخى ژيان ۋە رەفتارەكانى پەرۋەردەكردن، كەۋا كەسەكە بە درىژايى ژيان نازارى پىۋە دەكىشى، ۋە ھەندى جار تەنگىزەي دەرۋونى روودەدات و پارسەنگە كەي وۋندەكات،

ۋاي لىدەكات ناتوانىت كاروبارەكان پىۋانە بكات، ۋاي لىدەت ھەلەكان يەك لەدۋاي يەك دەست پىدەكەنەۋە . ئەمەش پىۋىستى بە چارەسەرى دەرۋونى زانستى ھەيە بۇ ئەۋەي پىۋەرى راستەقىنە بگەرەتتەۋە ۋاي لىبكات دەرۋازى بىت ھۆكارەكانى كاريگەرى سىلبى .

كىشەكان لە كاتى راشكاۋىدا:-

ھەردووكيان ژيانىكى بەختەۋەر ھىمانە دەژىن، ۋە ھەر يەكەيان ئەۋىترى زۆر خۆشەۋىست، دوۋكچى جوانىشيان ھەبۋو، بەلام ئەۋ ژنە چىرۆكى خۆي بۇ مىردەكەي گىرايەۋە كە ئەۋ پىش ھاسەرگىرى زۆرى خۆشەۋىست و ھىۋادار بوۋ بۇ ئەۋ بىت . ۋوتى فلان و فلان ھاتنە پىش بۇ خۋازىيىنم بەلام من لەبەر تۆ رەتمكردەۋە . پاشان ژنەكە لىي پىرسى: ئايا تۆ پىش ھاسەرگىرى منت خۆش دەۋىست؟ ۋەلامى دايەۋە: ۋەك خوشكم خۆشم دەۋىستى تاۋەكو ھاسەرگىرى ھەست و سۆزى خۆشەۋىستى بەرەۋ تۆ دەستى پىكرد تاۋەكو لىرەۋە بوۋە كىشەۋ مىلمانى . ۋە ھەلۋىستى ھەست و سۆز گۇرا بۇ ھەلۋىستى تۈۋندۈتۈپتى و تۈۋرە بوۋن

پىۋەكە باۋەرى ۋابۋو كە نابىت پىش پەيۋەندى خۆشەۋىستى بكات . چۈنكە ئەۋە نابىت ئەۋ خۆشەۋىستىيە پەيۋەندى بە يەككى ترەۋە بىبەستى ئافرەتەكەش سۈۋرە لە سەر ئەۋەي پىۋەكە پىش ھاسەرگىرى خۆشى ۋىستۈۋە . زۆر بەلگەي بۇ دەھىنەتتەۋە لە سەردان و پەيۋەندىەكانى كە لە مالەۋە كىرۋىيەتى بۇ براكەي زۆرىبەش لەبەر ئەۋەي نىزىكى يەكترىۋون ۋەخۆشەۋىرەن كىرەن لەلەي . ھەمۋو ئەمانە پىش خۋازىيىنى بوۋن، كەچى ئەمانە ھىچ لە

بيروبو چرونی ميړده که ی نه گوری....

چی به هه ردووکیان بلیین؟

به ژن وميړدی له م جوړده دا دهليتم: راشکاويش پيويست به گفتوگويه کی هيمن و ليک تيگه يشتن هه يه، دهبي هه لايه نيک به دواي ووشه يه کی وا بکه ويته لايه نه که ی دیکه پازي بکات. وه ده کریت دروی ريپي دراو لهو حالته له گه ل پيدا گيري له سه ر زياده رهوی نه کردن له داوا کردن که لايه نه کی تر نه توانيت بهينيته دی.

ژنه که به رزخوازی و تامه زرویی به رزتره له ميړده که ی:-

ئاو اته خواز بوو شووبه گه نيکی خاوه ن رهوش و ثايين بکات، به لام له شاره که ی خوی به ختی نه بوو، به خته که ی له ديها ت بوو، کچه که ش خه لکی شاره، پيی له جه رگی خوی ناو چوو بۆ گوند بۆ نه وه ی بژييت له گه ل ميړده که ی، وه قه دهره که ی بووه سه ره تاي کاری خير به ريک و پيکی لهو گونده، وه له ده زگا کان بوو بۆ کار وه به رپرس بووليی نه وه اما يه وه، وه پياوه که شی پالپشتی بوو له کاری خير و چاکه، نهو له به رپرسه کان نه بوو هيچ کاتيکيش په يوه ندي به به رپرسيا ريه تی نه بوو، ئافره ته که زۆر له پياوه که ئاقلمه ندي تريوو، وه توانايه که شی گه وره تر بوو. هه موو به رپرسه کانی دهناسی و مامه له ی له گه لدا ده کردن، به لام پياوه که ی هيچ رۆليکی گرنگی نه بوو.... له ويوه هه نديک کاروباری گرنگ له ريگای ميړده که يه وه ده گه يشته ده ست ژنه که ی. نه ویش بووه هو ی شپريزه ييه کی به هييز و تووند تاوه کو له تواناييدا نه ما بيکات. وه ده ستیکرد به ته ماشای ژنه به رپرسه کان و خۆزگه ی به وان ده خواست له سه ر ميړده کانيان که به پرسن. کاتيک گورانکاری له به رپرسه کان روويدا ئافره ته که له به رپرسيا ريه تی نه ما. باوه ری وابوو که ميړده که ی هو کار بووه له وه ی که به رپرس نه بووه.

چی به م ژنه بلیین؟

به ئافره تی لهو جوړه ده لیم: هه ركه سه و تواناو شارازاییه کی هه یه . خوای گه ورده ش هه ندی
كه سی چاكر داناو له هه ندی كه س . بۆ ئه وه ی ئه م بونه وه ره ته واو و پارسه نكه كه شی ریک
بیّت. ناشکریت هه موو ئا هه میزادیك سه ركرده بیّت، وه ناشیبت هه موو مروفتیک به رپرسن، وه
هه ر كه سه شایانی ئه و شته یه كه بۆی دروستكراوه، سهیری میرده كه م ده كه م ده رباره ی
شته باشه كانی، به لكو ته ماشای لایه نی لاوازی ناكه م، خه م بار ناچ له سه ر ئه وه ی به رپرس
نیه . ئه مه ش «بیته چاكبونه وه و ته ندروستی بۆ تۆ له لایه ن خوای گه ورده میهره بان»

چه مکی یاخود تیگه یشتنی گویرایه لی هه له :-

گه نجیک کچیکی کرێکاری خواست، کوره که باوکی مابوو، کاتیك باوکی مرد دایکی بووه
هاوێژر له دوور و نزیک: به مانای له سه ر هه موو شتیك ده وه ستا له وه ی ژن و میرده كه ده یان
کرد . هه روه ها به ئاشکرا به دیار ده كه وت کاتیك کوره که ی بیویستایه بچیتته لای ژنه که ی،
یان هه تاكو کاتی نوستن ئه و بیوه ژنه هه لیده کوتا سه ریان وه ئه وه ی به خیلی به م ساته یان
بیات . جاری وا هه بوو خۆی نه خوڤ ده کرد . ئه و دایکه زمانی جنیو فروش بوو، کوره که ش
ده ترسا له وه ی خوای گه وره لی یی یاخی بیّت و ناله باری بکات . به لام ژن و میرده که زۆر
ئارامگر و په روۆش بوون له سه ر ئه و به لایه ی له لایه ن دایکیانه وه . خوای گه وره سی مندالی
پێبه خشین . ئه و دایکه ش ئه وانی وه ک کوره که ی پێوه ده کرد به په روه رده کردنیان کاتیك له
نیش و کاردا بوون .

چاره سه ر کردن له و کیشه یه :-

خودای گه وره نایه ویت كه س زه ره رو زیانعه ند بیّت، وه گویرایه لی دایک و باوک کارێکی
واجبه، وه به جیگه یاندنی به رپرسیایه تی له پاراستنی مال و په وه رده کردنی مندالان ئه ویش
ئه رکه، هه یج ئه رکیك ئه رکیکی ترم لی قه ده غه ناکات . هه وه ها له سه ر پیاوه که ش پێویسته

بەگەرەت بەدۋاي كەسەك رېنمايى دايكى بىكات و ئاراستەي بىكات و دوورى بىكاتە ۋە لەو رېگايە، كاتىك دايكى پېۋىستى بە شتېك بايە دەچۈۋە لاي، لەگەل پېداگىرى لە سەر جىگرتە ۋە تەنبايى و داخستە لەگەلدا بە وېژدانى .

بەلام ئەگەر دايكى رەتى كەردە ۋە ۋە خۇنەدا بە دەستە ۋە بۇ ئەم جۆرە چارەسەريانە، بزانە ئەۋا نەخۇشە ئاگادارى خېزانە كەت بەلېتى، دەستېشخەرى بىكە لە دەربازبونيان پېش ئەۋەدى لە دەستە دەربېچى .

ھاۋسە رېگىيەكى ئاچۇن يەك :-

كېچىكى زانكۇ شوۋى كەرد بە گەنجىكى سەروۋى ناۋەندى، ھەموو كات ھەستى بەكەم و كورى دەكەرد لە پېش كېچەكە، زۆرجار سەيرى بىروانامەكەي دەكەرد كەۋا بە سەر دىۋارەكەدا ھەلۋاسرابو ھېشتا بە بىروانامەكە دانەمەزرابو ئاخ لە گوى گرتن لە قسەكانى دايكى، زۆرجار ھەلدەگەرايە ۋە سەر خېزانى كورەكەي و ئەۋىش بەبى لېكۋلىنە ۋە گوى دى دەگرت، دەچۈۋە لېدەدا ۋەكە ئەۋەدى دايكى قورشان بېت . قسەي راستەۋ قابىلى گەتۈگۈ نىيە . لەژنەكەي دەدا بۇ رازى كەردنى دايكى ۋە رازى كەردنى تېرۋىزى خۇي كە پياۋە، كاسەي ژنەكە پېرېۋ دەستى كەرد بە جىنۋەدان قسە پېۋتەنەۋە مىردەكەي ۋەك و ئەۋ، ۋە دەستى كەرد بە گەران بەدۋا ئېش و كارتىك لە دەردەۋەي مال بۇ ئەۋەدى كاتەكەي پېيەسەر بىبات كەۋا ژيانى مالى خۇي بە دۆزەخ دەچۈند .

چارەسەرى بۇ كېشەي لەم جۆرە :-

خۇپاراستەۋ دووركەتەنەۋە لە ھاۋسە رېگىرى ئاچۋونىيەك بە تايىبەتى ئەگەر داخۋازى بوۋ بەبى زامەن بوۋنى رەۋش و ئايىن نەبېت . بەلام ئەگەر ئايىنى تېدا بەرقەرار بوۋ ۋە لە خواترسانىشى لەگەلدا بېت ئەۋا ژن و مىردەكە بەرگەي زۆرىك لەۋ كېشانە دەگرن كە دېتە سەر رېگايان،

لەگەل سووربون لە پىداگىرى وە ووربا بوون لە كارى ئەو دايكانەى كەوا دەزانن كورەكەى مولكى خۇيەتى وە ئەو ئافرەتە ھاتووە كورەكەى لى زەوت بكات، ئىنجا ھەموو فېلىك بەكار دەھىنى بۇ ئەوھى لىكىيان جىابكاتەوہ .

ژىنىك نازانى ماناي ھاوسەرگىرى چىيە :-

گەنجىكى جوان و رىك و پىك ئافرەتتىكى شوخ و دەولەمەند مارە دەكات، بەو پارەو پوولەى لە باوكى وەرگرتبوو خۇى زۆر بەرزتر دادەنا لە مېردەكەى، ئەوھى بېويستبايە دەيكرد قسەكردنەكەشى تەنھا فەرمان كردن و قەدەغەكردن بوو، كاتىك ئەو پىاو سەفەرى كرد بۇ دەرەوہ دوو مندالىشى لى ھەبوو ئافرەتەكە شوققەكەى خۇى بەجى دەھىشت و لاى كەس و كارەكەى دادەنىشت، لە پارەى باوكى لە مندالەكانى خەرچەكرد و لە پارەى مېردى حىسابى دەكرد و لە پەراوېك دەينووسى، مندالەكانى بىردە قوتابخانەى كى تايىبەتى تاكوو قۇناغى سەرەتايى، كاتىك پىاوہەكە گەزايەوہ داواى پارەكانى لىكرد نكۆولتى كردو سەرەرزى نواند بە پارەى باوكى، كە ئەو مندالەكانى ناردۆتە باشترىن قوتابخانە . پىاوہكەش سەرەداويكى گرت بەوھى گوايا لەكاتى سەفەركردنى پەيوەندى بەستوۋەبە يەككى دىكە بۆيە بەوہ . خىزانەكەى تاوانبار كرد، ئەم دەنگ و باسە لەو شارە بلابەوہ . خەلك دەھاتن بۇ چارەسەركردنى مەملانىكە . پىاوہكەش بە ھىچ رازى نەدەبوو تەنھا بە پىدانەوھى پارە و پوولەكە . پاش ئەوھى وازى لە پارەكە ھىنا بۇ ئەوھى نەبىتە ئابرووچوون، دوايى ھەموو پارەكەى بەتەواوى وەرگرتەوہ كە لە پەراوہكە تۆمارى كردبوو، ئەو ئىستا كە لە ژىر لە رەھمەتى پىاوہكەيدا دەژىت . ھەرچى پىيى بلىت گوى دەگىت و ملكەجى دەبىت .

ئەو جۆرە كىشانە رووندەبىتەوہ كە ھەر كەسىك يەككى ھەلېژىرى لە سەر بناخەى پارە و پوول و جوانى و لە بىركردنى ئايىن سەرناكەوېت . بۆيە مەن پىيى دەلېم: تۆ بە وروژاندىن و كاتىكردىن ئەو ھىچ پارەو پوول بەدەستناھىتت، وە ملكەچكردىن ژنەكەت بۆت پاش ئەوھى

تاوانبارت کرد له کاتیڤدا له هه موو شت بهرێزتره له وهی مولکی ئیوهیه . ئه مه ش شتیکی
باش نیه وه ناکریت به خته وهی رووبکاته ئه م چۆره مالانه .

هه لێژاردنی هه ئه :-

گه ئیڤ له مندالیه وه په روه ده کراوه له سه ر رهوشت و ئایین، وه قورئانیشی هه موو
ئه زبه ر کردبوو . چالاکیش بوو له بواری کاری خێر و بانگه واز کردن، کاتیڤ کاتی ژن هیسانی
هات ده چوو هه ر مالیڤ به کیشه یه ک ده گه رایه وه، یان جوانی بوو، یان یارمه تیدانی که ل و
په ل، وه یانیش دۆزینه وهی وه زیفه یه ک بۆ ژنه که، تا وه کو حاله ته که گه یشته ئه وهی تووشی
ئافره تیکی سفوو و ریڤ و پیڤ نه بوو به ئایین خه لک له و بواره دا ئاگاداریان کرده وه . به لام
ئه و ته نها ئه ی و یست، ئیستا ئه و دووره له بانگه واز کردن و کاری خێرو چاکه، وه نه ییتوانی
هیچ شتیکی لیبگۆریت، به لکو که چه که کوره که ی گۆری، هه ندی جاریش کاری نه شیایو
ده کرد بۆ دڵ راگرته ئه و .

ئه مه ش وانیه که بۆ ئه وانه ی ده ست پانده که نه و بۆ دڵ ده روونیان له سه ره روپی له گه ل
ئافره ته سه ربه خوکان، به بیانووی ئه وهی که و چاکی ده کات و ده ستی ده گریت . به لام
ئه نجامه که پیچه وانیه، له هه مانکاته هه ر که سیڤ ئافره تیکی له سه ر رهوشت و ئایین جی
به یلی . ئه و به جیده هیلد ریت بۆ که سیڤ که ریڤای رهوشت نازانیت، وه له سه ریدا زان ده بیته
و پاشان زه ره مه ند ده بیته دوو لادا .

وورد بین به له هه لێژاردن بۆ ئه وهی بریارت پاش بیرکردنه وه ت دروست بیته .

زۆرداری و جه ورو سته م :-

گه ئیڤی ئه ندازیار که چیکی پزشکی دهرمانزانی ماره کرد ئه و کاته له سه ره تای ژیا نی
دامه زرانیدابوو دا هاتیشیان سنووردار بوو، ژنه که ی رازی بوو که و له مالی باوکی و دایکی و

خوشک و براکانی له یهك بالاخانه دا بژیت وه یهك گهرماویشیان هه بوو، وه هیچ سه ره سته کی نه بوو له جووله کردندا ته نها له ژووره که ی خۆیدا نه بیّت . هیش تاش رازی بوو . به تیپهر بوونی کات ژیان ی ماددیان باشت بوو ده رماخانه یه کی بۆ خۆی کرده وه پاشان یه کیکی دیکه ی کرده وه . هه ستا باله خانه یه کی بۆ به کری گرت، پینچ مندالی لیبوو، یه کیکیان به مندالی ده مریت، پیاوه کهش داهاتی زۆر باش ده بیّت . له کۆمپانیایه ک کار ده کات داهاته که ی گهره یه .

به تیپهر بوونی کات پیاوه که دهستی کرد به ئابروو بردن و جوین پیدان و نه فره تکردنی خیزانه که ی . به لکو لییده داو چوونه لای کهس و کاره که ی لی قه دهغه کرد به هه موو کهم و کوریه ک ده یشکانده وه . پاشان دهستی کرد به ته لاق دان یه ک له دوا ی یه ک له سییه میان له مالی میزد ده ری کرد . پاشان گهراندیان وه دوایی خانویه کی جوانی به یارمه تی خۆی دروست کرد سه به خۆ تییدا ژیا . پاشان له ماله وهش ده ریکردو پییکوت: ئه و جاره گهرانه وت نیه، ته لاقدانیش نیه ته نها له وه ی که ده مه ویت ته نازول بکه یت، له ژیر پالپه ستویه کی زۆر رازی بوو ته لاقی بدات به رامبه ر وه رگرتنی شتومه کی هاوسه رگری و کهل و په له کانی چیشتخانه که و (۱۷) سال پیش نیستا بۆی کریبوو . ئه و کهل و په لی زۆر به نرخ و به ها بوون پاشان ته نها منداله (۸) سالیه که ی له گه ل خۆی برد . وه مندالکانی تریان لی قه دهغه کرد . له گه ل ئه وه ی گهره که یان له پۆلی یه که می ناوه ندی بوو، میزد که ی پی ووت: مافی خۆته دووه فته جار یك بۆ ماوه ی چوار کاتژمیر بیانینی . وه قه دهغه بوو منداله کان به ته له فۆن له گه ل دایکیان قسه بکه ن، پاش داخوازی کردن پیاوه که ژنیکی تری هیئا، ژنی دوو دم خاوه ن کیشه بوو هه رده م له گریان و خه فتدا ژیان ی به سه ر ده برد تاوه کو نیستاش به رده وامه .

قەسە كىرەن ئەو كىشە يە دا :-

ئە گەر ئەو رەفتارەنە بەتە وای وویست و ئارەز ووی خۆت بوو، ئەو خوای گەرە تۆلە سین و بە توانیە لە سەرە خۆیە بەلام كەمتەرخەمی ناکات دەستپیشخەری بکە لە تۆیە كىرەن و گەرەنە و بۇ راستی پیش تۆلە سەندەنە وە وە ئە گەر ئەو کارەیان پیکردی لەو رەفتارە نامرؤقايە تیانیە

• ئەو بزانیە ئەو رەفتارەنە لە نیشانە كانی نەخۆشی دەروونیە زوو برؤ چارەسەری بکە •

نەفامی و پەلە كىرەن :-

كىشەى كچىك كە بروانامەى دېلۆمى تەكنىكى هەبوو تەمەنى (۱۸) سال بوو • شووى كىرە بە گەنجىك • دواى پېنچ سال كىشە دەستى پىكرد، پياو كە دەلیت: ئەو گرنگى بە پەيوەندىە تايبەت يە كانمان نادات • واتە: لە پیش خۆى خەرىك دەكات بە بەرژە وەندىە كانى مال. وە لە مالى باوكىشى گرنگى بە گەرەنە نادات وەك پىويست (ئەمە قسەى كورە كەيە)، كچە كەش نكۆلى لەو قسەيە دەكات • دواى پېنچ مانگ لە هاوسەرگىرى دەرىدەكات بە هەموو ھۆكارە كانى ھەول دەدریت بگەرىتەو • سەر كەوتوو نايیت لە گەل ئەوەش سىكپەر، پاش دوو مانگ مەندالە كەيان لە دايك بوو، تاوە كو ئىستا پياو كە پشتگویتى خستوو نەتەلاقى دەدات وە نە دەيەيتتەو مال، دەلیت: مەن قايلەم لە سەر تەلاق وە دەمەويت بەلام بە مەرجىك ھەر يە كىك لە ئىمە ئەوەى ئامادەى كردوو لە شتوومەكى هاوسەرگىرى بۇ خۆى ببات • بەماناى: ھىچى بۇ نىە تەنھا كەل و پەلى مەتبەخ نەبیت ھەتاوە كو زىرە كانىشى لى فروشتوو بى ئەوەى بزانیت، كاتىك ژنە كە دەربارەى ئەمە لى ى پرسى ووتى: ئەو كارە تايبەت نىە بە تۆ مەن بۇ تۆم كرىبوو، بە ھەر حال ئىستا نە گەرەو تەوە بۇ نە تەلاقىشى داو، لە گەل ئەوەش ئەو ژنە لە خىزانىكى ھەزارو سادەيە •

لىكدانەوە لەو جۆرە كىشانە بۆمان رووندەكاتەو نەفامى و نەزانين لە مامەلە كىرەن

لەنيوان ژن و مىرد وە نەفاميش لە پەيوەندى سىكىسى، ئارام نەگرتن لە سەر ئەوى دىكە، وە پەوہست نەبون بە پەيرە وکردنى ئاين بە بەجىگەياندى مافەكانى ئافرەت، وە ئەوى لە سەر مىرد واجب كراو. لە مارەکردن، وە ھەموو داوايانە نيشانەن بۇ وەلامدانەوى لە سەر بۆچى لە سەر. ھەمى ئىستا ئەو جۆرە كىشانە روودەدەن؟

ستەم و لادان و تاوان :-

كىشەى كچىك شووى كردووە بە گەنجىك. پاش ماوہىەك دەبينىت پەيوەندى زۆر تووندە لەگەل دايكى. وە قسە لەو پەيوەندىە تايبەتيەمان دەكات بۆ دايكى، كچەكەش زۆر ئازار دەچىژى، زۆرىەى جار ئەو گەنجە كەدیتە خوارووە شەوہەكى لە سەر قەرەوئلەى دايكى تەواو دەكات بە شىوہىە نىمچە رۆژانە. ئىمەش دەلئىن: ئەمە خۆشەويستىەكى رادەبەدەرە بۆ دايكى، لە كۆتاييدا ئاشكرا بوو ئەو پەيوەندى سىسىكى ھەيە لەگەل دايكى و لە سەر داواكارى ئەو بوو. وە سروشتىە ئەمە كۆتايى دىت بە تەلاق پاش ئەوى مندالئىكىشى لى ھەبوو. پياوہكە مندالەكەى وەرگرت و دەلئىت: يان دەبى دايكى وەرىبگرى منيش خەرجى ناكىشم، وەيان پياوہكە وەرى بگرىت و مندالەكەش شيرە خۆرەو تەمەنى مانگىكە و تەلاقەكەش تەواو بوو. قسە كردن بۆ ئەو كىشانە زۆر قورسە. ھەريەكە لە كور و دايكەكە پىئوستى بە چارەسەر ھەيە. ژنەكەش سوپاسى خاى گەورەى كرد كە رەھمى پى كردو لەو بەلا گەورەيەى رزگار كرد.

بەشى يازدەھەم
پوختە و راسپاردەكان

- رېخۆشكردن.
- ھۆكارەكانى كېشەى خېزان.
- ئاشكرا بوون.
- لېكۆلېنە ۋەى مەيدانى.
- بەرنامەىەكى كارا بۆژيانى ھاوسەرگىرى بەختە ۋەر.

- رېۋىۋىنى شۇكرىدىن :-

ژيان بەردەۋام پېۋىستى بە شارەزايى و راھىنان ھەيە، ۋە ھەموو قۇناغىك لە قۇناغەكانى ژيان پېۋىستى بە ئامادەكارى و بېر كىرەنە ھەيە - ئاقلەندىش ئەۋ كەسەيە لە ھەلەكانى كەسى دېكە فېرېيت، يان سوود لەۋانى پېشتەر ۋەرگىت، ھەرۋەھا لە ۋەرزەكانى پېشتەر پېشاندرە ئەۋ پېلانانەي كەۋا يارمەتى لېكۆلەر دەدات بە بەختەۋەرى لە ژيانى ھاسەرگىرى بۆ گەيشتن بە ئارەزۋەكان، لەۋ ۋەرزەدا بۆمان ماۋەتەۋە كەۋا پوختەكە روۋبەكەينەۋە كەۋا پېي گەيشتۋىن، لەگەل روۋنكرەنەۋە بۆ لېكدانەۋەي چاۋدىرى مەيدانى بۆ بار و دۆخەكانى كۆمەلگا كەۋا ئېستەقسەي لە سەر دەكەين . ۋە چۆن مال بەختەۋەر دەبېت؟ ۋە چۆن خېزانى باش بەدەست دەھىنيت؟

ھۆكارەكانى كېشەي خېزانى :-

لە ماۋەي ھالەت و نمونەكانى پېشتەر روۋنېۋەۋە كەۋا گىرنگىرەن ھۆكارەكان كە كېشەكانى ھاسەرگىرى تېدا روودەدات ئەمانەن :-

- لاۋازى كەسايەتى ژن و مېردىاخود يەككىيان .
- ئارەزۋەكرەن لە زالبون و رەتكرەنەۋەي راي جياۋاز .
- ھەستكرەن يەككى لە لايەنەكان بە شكاندەۋەي لەكاتى ئاراستەكرەن و ھەستىكى زياتر .
- بلاۋكرەنەۋەي نەھىنەكان كەۋا سەر دەكېشى بۆ دەست تېۋەردانى ھەلە لە لايەن خىزم و كەسوكار .

- جياۋازى خورەۋىشت و شېۋازەكانى، ۋە تېنەگەيشتن لە يەكتەر .

- رېق لېبۋنەۋەي ژن و مېرد لە يەكتەر، چۈنكە لەكاتى ماۋەي خۋازىننى يەككىيان بە

خەيال كۆشكى لە ھەوا بۆكەنخەنەۋەربوونى دەرد .

- لاۋازى رۆشنىرى لە پەيۋەندىھەكانى خىزانى و كۆمەلەيتى .

- نەبوونى ھاۋاتوانى رۆشنىرى و كۆمەلەيتى و ژياري .

- لاۋازى پەيۋەست بوون بە بىكەكانى شەرى لە مامەلەكەردندا .

- ھەلپۇرادنى ھەلە لە يەكەم كارد .

- خەرجەردنى بى بەرنامە، يان جياۋازى لە خەرجەردندا .

- بىلابوونەۋەى داب و نەرىتى كۆمەلەيتى ھەلە لە ناۋ ھەندىك مالاڭدا، ۋەك: ئاھەنگ

گىران يان بۆنەكان كەۋا دەپتە ھۆى جياۋازى و مەملانى .

- كاريگەرى راگەياندى گەندەل لە سەر زۆرى خىزانەكان و تىكەدانى پەيۋەندى

نىۋانىان .

- بەرزىۋونەۋەى بىمىچى ئارەزۋەكان زياتر لە تۋانكان .

- لاۋازى تىرىۋونى سىكىسى لە لەلەين يەكەلە ژۇن و مىردەكە .

- نەبوونى رۆشنىرى سىكىسى .

- نەبوونى رىكەۋتنى سىكىسى لە نىۋان ژۇن و مىرد .

- لاۋازى تىگەيشتە ھەرىكە لە ژۇن و مىرد بۆ ماف و نەركەكانى .

- نەبوونى رۆلى كۆمەلگا لە چاۋدىرى خىزان و بىلابوونەۋەى ۋوشىارى .

- پالپەستۆى ژيانى، ۋە نەبوونى تۋانا لە سەرتەۋاۋەردنى پىداۋىستىيە بىرەتتەكان بۆ

خىزان .

- ھاۋسەرىگىرى بەزۇر بەبى ئارەزۋومەندى .

- پىداگىرى ھەرىكە لە ژۇن و مىرد لە سەر ۋەرگرتنى مافى خۆى پىش پىدانى

نەركەكانى .

رىڭاكانى خۇپاراستن له كىشەكانى خىزان:-

خۇپاراستن باشترە له چارەسەر كردن، ھەرودھا بۇ ئەۋدى ژيانىكى ھاۋسەرگىرى بەختەۋەر
بىيات بىرى پىۋىستە ئەم نامۆزگارىيەنە بە بىرخۇمان بىيىنەۋە:-

- ھەر له سەرتاۋە يە كىكى باش ھەلبۇزىرىن بۇ ھاۋسەرگىرى.

- رىكەۋتن له سەر لىككەيشتن بۇ مامەلە كردن له گەل لايەنە جىاۋازەكانى مال.

- پەيۋەندىەكى پتەۋ بە خۇداي گەۋرە، ۋە پەنابردن بۇ ئەۋ له ھەموۋ كات و زەمانىك.

- رەنگ كردنى ژيانى ھاۋسەرگىرى بە رەۋىشت و بەھا ئىسلامىيەكان.

- لىھاتۋىيى و شارەزايى تايىبەت بۇ ژن و مىرد له كىشەكان دەپپارىزى.

- بە دەست ھىننەنى ھىمانايەتى و خۇشەۋىستى له رىڭاي «گفتوگۆ باش» دىيارىيەكان-

زانستى ماف و ئەركەكان- خۇئامادەكردنى پىشۋوتر بۇ ژن و مىرد- بانگكردن بە خۇشتىرىن
ناۋەكان».

- بلاۋكردنەۋدى نەپىنىيەكان، گەمارۇدانى كىشەكان لەناۋ مال.

- دەرەچۈۋن بۇ جوانكارىيەكان يان سەيركردنى ئەۋ شتانەى لەدەستى خەلكدان.

- پىكەۋە ژيان غونەى مالە بەختەۋەرەكانە پەپرەۋى ئەۋان بكة.

لىكۋلىنەۋدى مەيدانى:-

كارىكى راپرسى بۇ ۋەرگرتنى له سەر زۆربەى له خىزانى مىسر كرا غونەى گەيشتە ۵۰
كەس، لەۋانە ۳۰ پىۋا، ۲۰ ئافرەت.

ئەمەى خۋارەۋە غونەى ئەۋ راپرسىيە بوۋ كەۋا جى بە جى كرا:-

راپرسى:-

ئەمەى دىت كۆمەلىك بەشن- ئەگەر ئەۋ بەشە رىكەۋت لەگەلت بە باشى ئەۋا
نیشانەيەك دابنى له ژىر ھەلبۇزاردنى (بەلى) ۋە ئەگەر بەشەكە تا سنوورىك رىكەۋت لەگەلت

ئەۋا نىشانىيەك لە ژۇر ھەلپۇزاردنى (تاسنورنىك) دابنى. ۋە ئەگەر رىكەۋت لەگەلت بەلام بەشىۋەيەكى سادەۋ ساكار ئەۋا نىشانىيەك لە ژۇر ھەلپۇزاردنى (لاۋاز) دابنى، بەلام ئەگەر بەشەكە رىكەۋت بە ھىچ جۇرنىك لەگەلت ئەۋا نىشانىيەك لە ژۇر ھەلپۇزاردنى (نەخىر) دابنى.

ز	بەش	بەلى	تاسنورنىك	لاۋاز	نەخىر
۱	ھەستدەكەم كەمن باشم كەدوۋە لە ھەلپۇزاردنى ھاۋىيەشى ژيانم.				
۲	ھەست بە رازى بوون دەكەم لە كەسايەتى ھاۋىيەشى ژيانم.				
۳	زانپارى زۇر دەزانم لە سەۋىتى ژن و پىپا.				
۴	گەنگىم داۋە بە سنورى شەرى لە كاتى ماۋى خۋازىيىتى.				
۵	سوربوم لە سەر روۋدانى خۇشەۋىستى و نىكىكى لەگەل ھاۋىيەشى ژيانم.				
۶	رۇژى پەردە بەبى تاۋان لە خۇداى گەۋرە تىپەرى.				
۷	سوربوم لە سەر زانستى سىكىكى لە چاۋگە باشەكان پىش شەۋى پەردە.				
۸	ھەست بە چىژدەكەم لە كاتى ئەنجامدانى پەۋەندى تايىبەتى				

				له گهل هاوبهشی ژيانم.	
				هاوبهشی ژيانم ريز له ئاره زووه کانم ده گريت له کاتي به جي گهيانندی پهيوهندی تاييه تی.	۹
				به بهر دهوامی ههولتي نوپونه وه ده دهين له شيوازي پهيوهندی تاييه تيمان.	۱۰
				به باشی سروشتی هاوبهشی ژيانم تيده گهم.	۱۱
				به تهواوی به ئهركه کانم ههله دهستم به رامبه ر هاوبهشی ژيانم.	۱۲
				تيده کوشم بو دووركه وتنه وه له سلبیاته کانم وه ههله کانم له گهل هاوبهشی ژيانم.	۱۳
				پیداگیری ده کهم له سهر خویندنه وه و روشنبیری له گه شه کردنی پهيوهندیه خيزانيه کان.	۱۴
				به رهفتاریکی چاک مامه له له گهل هاوبهشی ژيانم ده کهم.	۱۵
				ده توانم پیداویستیه کانی خيزانه کهم دابين بکه م.	۱۶
				به تهواوی به رولتي خوّم ههله دهستم به رامبه ر مندا له کانم.	۱۷

۱۸	ده توانم به باشی کاته کانم ریک بخه			
۱۹	ههست به خوشه ویستی و دلنه وایی ده کهم له په یوه ندی خیزانه کهم			
۲۰	ههست به به خته وه ری ده کهم له ژیانی خیزانیم			

خۆت هه لسه نگینه :-

ئه گهر وه لاهمه کهت له سهر به شه که به (به لێ) بوو ئەوا سێ پله به دهست ده هیئت، وه
ئه گهر وه لاهمه کهت له سهر به شه که به (تاسنوریک) بوو ئەوا دوو پله به دهست ده هیئت، وه
ئه گهر وه لاهمه کهت له سهر به شه که به (لاواز) بوو ئەوا یهک پله به دهست ده هیئت. به لام ئه گهر
وه لاهمه کهت له سهر به شه که به (نه خیر) بوو ئەوا هیچ به دهست ناهیئت.

ئه گهر له سهر هه موو پله کان ۰-۱۰ یان زیاتر به دهست هیئا، ئەوا له سهر ریگی
به خته وه ری هاوسه رگیری ژیا ته.

وه ئه گهر له سهر هه موو پله کان ۴۰-۵۰ پلهت به دهست هیئا، ئەوا له سهر ریگی
به خته وه ریت به لام کهم و کوریه که هیه یان هه ندیک کیشه ته گهره ده خاته به ردهم به خته وه ری.

ئه گهر له سهر هه موو پله کان ۳۰-۴۰ پلهت به دهست هیئا زۆر ته نگ و چه له مهت
له بهر دهستدایه به دهست هیئانی به خته وه ریت لی قه دهغه ده کات.

ئه گهر له سهر هه موو پله کان ۳۰ پلهت به دهست هیئا، بزانه ژیا نی هاوسه رگیریت له
مه ترسی دایه، ده ستپیشخه ری بکه پیش نه وه ی له ده ستت ده ری چیت.

نه نجامی را پرسیه که :-

بهش	بهئی		تاسنوریک		لاواز		نه خیر	
	کور	کچان	کوران	کچان	کوران	کچان	کوران	کچان
-۱	۱۲۰	۱۴	۵	۴	۳	۲	۲	-
-۲	۱۸	۱۱	۷	۵	۳	۲	۲	۲
-۳	۶	۵	۱۵	۱۲	۶	۱	۳	۲
-۴	۱۶	۸	۷	۹	۴	۲	۳	۱
-۵	۱۹	۱۴	۵	۵	۳	۱	۳	-
-۶	۱۶	۱۴	۶	۴	۵	۱	۳	-
-۷	۱۰	۹	۱۰	۵	۵	۲	۵	۴
-۸	۱۸	۱۲	۷	۵	۳	۲	۲	۱
-۹	۲۰	۱۳	۵	۵	۴	۲	۱	-
-۱۰	۱۵	۱۴	۸	۲	۴	۲	۳	۲
-۱۱	۱۶	۱۰	۸	۹	۴	۱	۲	۰
-۱۲	۱۰	۵	۱۱	۱۲	۷	۲	۲	۱
-۱۳	۷	۶	۱۵	۱۳	۵	۱	۳	-
-۱۴	۹	۵	۱۴	۱۲	۵	۲	۲	۱
-۱۵	۱۵	۹	۸	۹	۵	۱	۲	۱
-۱۶	۱۶	۹	۱۰	۹	۲	۲	۲	-
-۱۷	۱۰	۵	۱۱	۱۱	۷	۲	۲	۲
-۱۸	۴	۴	۱۶	۱۰	۵	۳	۵	۳
-۱۹	۱۸	۱۰	۵	۸	۴	۲	۳	-
-۲۰	۵	۷	۱۳	۹	۷	۲	۵	۲

لیکدانه و دی نه نجامی را پرسیه که :- له ماوهی پشکنین و را پرسیه که روون بوده که هه ندیک تییینی ههیه هیما ده کات بۆ هه ره شه کردنی ماله کان و جیگیر بوونیان، بۆیه ناستی به

- دەستەھىننى بەختەۋەرى پەك دەخات • ۋە لەم ۋوشيار كىرگەۋانەش ئەمانەن:-
- جۆرىك ھەيە رازى نايىت بە ئاستى ھەلبىژاردن، بۆيە ھەلبىژاردن لە سەر بىچىنەي رەۋش و ئايىن چاكتىن غونەيە بۇ ھەلبىژاردن •
- جۆرىك ھەيە چاۋدىرى سنورى خوا ناكات، لە مامەلە كىرەنپان لە كاتى خوازىنى، ۋە رۆزى پەردە، ئەمەش لە نىشانە كانى مەترىيە •
- جۆرىكى گەۋر • ھەن گرنگى نادەن بە زانستى سىكىسى، ۋە زانىارى تايەت بە سىكىسى كەسانى دىكە پىش ھاسەرگىرى •
- جۆرىكى گەۋر • ھەن رازى نايىت بە ۋ بار و دۆخەي كەۋا بۇ ئەۋ گرنگە •
- جۆرىكى گەۋر • ھەيە كىشەيان ھەيە لەجى بە جى كىرەنپان كاروبارى ژيانپان •
- جۆرىكى گەۋر • ھەيە كەم و كورىە كانى دەزانىت لە بەجى گەيەندى ئەكە كانىەتى بەرەۋ خىزانپان •
- جۆرىكى گەۋرە ھەيە دوۋرە لە رىكخستى كاتپان ۋە دانانى ناماغە كانيان •
- لەبەر ئەۋە ئەۋ دياردانە لە گرنگىرەن ھۆكارەكان دادەنرىت كەۋا كىشەيان مىلمانى يەكان روودەدات لە ژيانى ھاسەرگىرى • ۋە لەۋ ھۆكارەكانەيە كەۋا بە دەست ھىننى بەختەۋەرى لە ھەندى مالاندا پەك دەخات • بۆيە ئەمەيان بانگەۋازىكە بۇ چاكسازى و گۆران پىش ئەۋەي كىشەكان گەۋرەتر بىت ئەۋ كاتە چارەسەرى نايىت •
- بەرنامەيەكى كارا بۇ ژيانى ھاسەرگىرىيەكى بەختەۋەر:-**

بەختەۋەرى ھاسەرگىرى داۋا كىرەن و مەبەستە ۋە مىرد ھەردوۋىيان تىدە كۆشەن بۇ بەدپەنپان، ئەۋ كاتەي پىزگرتەن و دلىيىي و دابەش كىرەنپان بەرپىسارىيەتەكان ھۆكارى گرنگەن بۇ بەدەست ھىننى ئەۋ بەختەۋەرىيە • ھۆكارىكى دىكەش ھەيە ئەۋ بەختەۋەرىيە نوۋ دەكاتەۋ دلىيە لىي ۋە بىپارىز • ئەمانەش ئەمەي خوارەۋەن:-

ژيان ئاسان نىيە، يە كىڭ لە لايەنە كانى ژيان ووروزاندن و چىژۋەرگرتنە ئەۋەش تىكۆشانە
لە پىناۋى زالبوون بە سەر تەنگ و چەلەمە كان و بە دەست ھىنانى سەر كەۋتن * تىكۆشانىش
چەند گۆرەپانىكى جىاۋازى ھەيە * ۋە شىۋەى زۆرن لە ناۋمال و دەرەۋەدا، پىاۋىش چەند
گۆرەپانىكى تىكۆشانى ھەيە ھەرۋەھا ئافرەتىش *

بەلام ھاۋبەشى ژيانى جى مەھىلە بە تەنھا تىكۆشى * چونكە خۆى و تۆ ژيانى
ھەردوكتان پىكەۋە ووندىكەت * با تىكۆشان و روۋبەرۋو بوۋنەۋەتان پىرۆز و لە پىناۋى
مەبەستىكى پاك بىت * مەبەستىكى باش ئامادە بكە *

ئافرەتىك لە پىناۋى سەرۋەت و سامان شوو بە پىاۋىك دەكتە، ھەرۋەھا پىاۋىك لە
پىناۋى سەرۋەت و سامان ئافرىتىك دەخۋازىت، ماردى دەكتە بۇ سامانەكەى ۋە جوانىەكەى
ۋە بنەمالەكەى ۋە ئايىنەكەى، كەۋا لە ھەدىسدا ھاتوۋە * شوۋرەيىيە ئەمە بىتتە
رىككەۋتنىكى باۋ بەم جۆرە لە ژىر سىبەرى پەيۋەندى ھاۋسەرگىرى بىننىتەۋە * ئەگەر ھاتوۋ
يە كىڭ لە لايەنە كان فەشەلى ھىنا لە بە دەست ھىنانى لىكدانەۋەى ماددى لە لايەنەكەى دىكە
ئەۋا ھەلۋەشانەۋ * دەست پىدەكتە پاشان جىابوۋنەۋە لە گەل خەم خەفەتى زىاتر *

ھەندىك لە زانا دەرۋوزنانە كان ۋاى دەبىنن ئەگەر پىاۋىك تەنھا لە پىناۋى گەشىتن بە
ئامانجەكانى ئابۋورى ژنىك بخۋازى * ئەۋا ئەۋ پىاۋە كەم و كورىەكى ھەيە لە كەسايەتەكەى *
ھەرۋەھا خىزانەكەش ھەست بەم كەم و كورىە دەكتە و ئازارى دەدات *

دەكرىت ھاۋكارى ھاۋبەش ھەبىت لە ھەلگرتنى بەرپرسيارىيەتەكانى ژيانى لە ژىر
سىبەرى ژيانىكى قورسدا * بەلام دەبىت بناخەكەى برىتى بىت لە خۆشەۋىستى و رىزگرتن و
دلىيىي و ئارەزوۋكردن لە بەخشىن دا *

راستىيەكەى ئەۋەيە دەبىت بەرپرسايەتى ئابۋورى برىتى بىت لەبەر پرسيارىيەتى كرنى
پىاۋ بە تەۋاۋەتى ئەگەر توانى، نمونە بۇ فەرۋودەى خۋاى گەۋرە و مېھربان : «الرَّجَالُ قَوْمُونَ
على النساءِ بما فضل الله بعضهم على بعضٍ وبما أنفقوا من أموالهم» ﴿النساء: ۳۴﴾

واته: «پیاوان بالاده سترن له سهر ئافره تان به وهی خوی گه وره هه ندیکه له سهر هه ندیکان چاکتر داناوه وه هه روه ها له پاره و مولک و سامانیان خه رج ده کهن و ده به خشن»
 نیمامی غه زالی ده فه رموویت: گرن گترین مافه کانی پیانو له سهر ژن دوو فه رمانن
 یه کیکیان: پاراستن و نابرووه . نه ویتریان داوانه کردنی نه و شتانه ی که پتویست نین . وه خۆپاک
 راگرتن له وه ده سته کوه و سوود و قازانجی نه گهر هه رام بوو .

نابوو ریش ته نه ها زانستی به کاره یێنانی پاره و پوول نیه ، به لکو هه موو ریک و پیکه ی و
 ریکه سته و کار ده گرته وه ، وه چاودیری کردن به هه موو کاروباره کانی ناومالێ ئافره تیش
 به پر سیه ره له به کاره یێنانی نه وه ی له ده ستیێتی له پاره و کات له باشتین ریکاکان ، نه گهر
 کاروباره کانت باشت کرد توانیت چاودیری پیاهه که ت به کهیت ، وه زامنه کردنی به خته وه ری بۆ
 خه یزانه که ت .

ئافرتیک که چه که ی خۆی وه سیه ت ده کات و ده لیته : که چه م پیاهه که ت رامه سپیره ، به شتیک
 که له توانایدا نه بیته . به ده سته ی خۆی به رزی که ره وه وه ناگات له خه لکی لاواز و ده سته کورت
 بیته . چونکه هه لگرتنی به ردی گه وره سوکته ره له قورسای قه رز .

ووریه به که منداڵان چاوه گی جیگیر بوون له ژیهانی هاوسه رگیری ، ده بیته ژیهانی
 هاوسه رگیریت به ته واوی جیگیر و ئارام بیته پیش هاتنی منداڵ وه پاش هاتنیان .
 هاوسه رگیریش به بی منداڵ واتان لیده کات که هاوسه رگیریه کی به خته وه رو ئارام بن .

گرن گ نه وه یه ئیوه پیکه وه دوو که سن نه گهر هاتوو هاوسه رگیریه که به هۆی نه بوونی
 منداڵ داروو خا نه مه ش مانای تی نه گه یشتنه بۆ مانای هاوسه رگیری . نه گهر هاتوو
 هاوسه رگیریه که ئارام بوو به لام پیش هاتنی منداڵ ئارام نه بوو که واته نه وه ئارام بوونیکی
 خه یالیه به خته وه ری نابه خشیته .

هاوسه رگیری له حوکم و یاسای قورئان ته نه ها مه به سته یکه نیه بۆ پاراستنی جوړی
 مرۆفایه تی . به لکو له سه رووی نه مه وه یه مه به سته یکه بۆ دلیا بوونی ده روون و هیمنایه تی

دل و جىڭگىر و ئارام بوونى ويژدان .

خوداى گەۋرە دەفەر موۋىت: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً» ﴿الروم: ۲۱﴾

ۋاتە: «لە نىشانە كانى خوداى گەۋرە ئەۋەپە ھەر لە دەروونى خۇتان ھاۋسەرمان بۇ دورىست كىردوون بۇ ئەۋەى ئارام و جىڭگىر بىن تىيىدا ۋە لەنىۋانتان خۇشەۋىستى دل نەرمى مىھەربانى دانائە» .

ھاۋسەرگىرى بىرىتى يە لە ئارەزوۋىيە كى گىيانى دىلسۆزانە كەۋا لە گەل مەۋۇدا دەۋىت دامەزراۋت دەكەت لە سەر مىلكەچى خوداى گەۋرە مىھەربان، ۋە مىندالىش خىشل ۋە رازەۋەى ژيانن، بەلام ئەۋان ژيان نىنە، ژيانىش دەگۈنجى بەبى مىندال، بەلام قورس و گرانە بى ھاۋسەر ھاۋرى ى رىگا، ۋە ژنى خۇشەۋىستىش بۇ پىاۋەكەى پىش مىندالەكەى دىت. ھەرۋەھا پىاۋىش مىندالى خۇى خۇش دەۋىت لەۋ كاتەى خۇشەۋىستى ھەپە بۇ خىزانەكەى. ئەگەر مىندال ھەستى بەۋ خۇشەۋىستىيە گەرم و گۈرۈ پىژەكەۋت لە نىۋان باۋك و دايك ئەۋا لە تاقىكردنەۋەپە كى خىزانى موسلمان و خۇشەۋىست دەۋىن. بەۋىژدان و بىر و ھۇشيانەۋە دەنۋسىن. پىاۋەكەت لە ھەموو كەس زىاتر بەۋىژدان و بىر ھۇشتەۋە دەلكىت. لە ھەموو كەسىش نىزىكتە بۇ دىت، بۇيە پىۋىستە شۋىنىكى يەكەم لە ژيانت داگىربكات ھەرۋەھا داۋاى پەزا بوونى خوۋاى گەۋرە و مىھەربان. چۈنكە ئەۋ پىش ھەموو كەسىكى تردىت، ۋە سىروشتىيە داۋاى ئەۋ ئەندامانى خىزانەكەت دىت، بەلام يەكسەر داۋاى ئەۋ نايەت، ۋا باشترە ماۋەپەك ھەپىت لە نىۋان ئەۋ و ئەۋان. پەنا بۇ كەس و كارەكەت مەپە لە ۋو بەۋو بوو نەۋەى پىاۋەكەت. ۋە لەبەر ئەۋىش دەستبەردارى ئەۋان مەپە، ۋورىابە زۇرىش ۋورىابە لەۋ ھەلۋىستە، چۈنكە پىاۋەكەت ئەتۋى، ھەردوۋكتان پىكەۋەۋ لە ۋوبەروۋبونەۋەى ھەموو جىھانن، تەنھا ھەست و سۆزى ناۋەۋەت بەس نىيە، بەلكو دەپىت رۇزانە رەفتارت روون بىكەپتەۋە لە ھەموو ساتىكدا شۋىنى يەكەم بۇ پىاۋەكەت پىت لە ژيانندا، بەتايىپەتى لە پىش

دايىكى، چونكى پىاۋەكەت پارچەيەكە لەجگەرى دايىكى، ۋە ئەمانەتى دايىكىشىيە لە دەستى ژنەكەي. بۇيە دەيىت دىلنەرم و راستگۇيىت بەخاۋەنى ئەمانەتەكە، ۋا دايىنى ئەو دىلىيا يىت لە سەر ئەۋەي ئەمانەتەكەي ۋون ناكەيت. ئىنجا دەيىتە جىگاي رىزو ستايش بۇ دايىكى پىاۋەكەت. بەم جۆرە دەتۋانى دلى دايىكى و خوشك و براكانى بۇ خۇت رابكىشى.

تۆش ئەي پىاۋ خىزانەكەت لە تۆ نزيكە، نەكەي پارچەيەكە لە خۇشەويستى خۇت بۇ دايىكت يان يەككە لە كەس و كارت بېرىت. مەسەلەكەش بەشىك نىيە، ۋەغىرەش نىيە لە خۇشەويستى، لەبەر ئەۋە خىزانەكەت لە ناكۆكى لەگەل دايىكت يان يەككە لە كەس و كارت دامەنى، مال و خىزانە تازەكەت سەريەخۆكە و پالېشتى ئەو توخمە كۆمەلەتتەيكە، گرنگى پىي بەخشە و پالېشىيە، لە ھەمان كاتدا پەيۋەست بەبەرەحم و بەزەرىي، تاۋەكو بگەيتە خۋاي گەۋرەۋە مېھرەبان. ۋە لە ھەدىسىيىكى قودسىدا ھاتۋە: «الرحم منى، من وصلها وصلته، ومن قطعها قطعته».

ئىۋە ھەردوۋوكتان يەك ژيان دەژىن، پىكەۋە بن، ۋە ئەۋانى تىرىش لە لايەكانى دىكە، ئەۋانى تىرىش ھەمۇۋ خەلگىن، ھاورىيان و برادەران و دراۋىنكان و كەسانى دىكە، ھەرگىز ناكىرىت دوۋرەكەۋتەۋە يان جىاۋازى بكىرىت لە راى ھەندىك كەسانى دىكە، چونكى راۋ ھەلوۋىستان يەكە، ۋە ئەگەر نارەزا يەتتەيكەش دەرەكەۋت پىۋىستە ئەۋى دىكە تەنازول بىكات بۇ راى ئەۋىتر. ئەمەش دەگەرىتەۋە بۇ ياۋەر بە يەكتر كىردن.

پەيۋەندى ھاۋسەرگىرى پەيۋەندىيەكى زۆر پىرۋزە، چركەۋ خولەكانى نازانىت تەنھا خۇداي گەۋرە و دلوۋقان نەيىت. ژن و مىرد ھەردوۋوكان پىۋىستە پارىزگارى لە نەيىنەكانى ژيانىان بىكەن، ھىچ يەككە نەيىنى ھاورىيەكىى بلاۋنەكاتەۋە.

ژن و مىرد دەبىي بزىنن كە ژيانى ھاۋسەرگىرى تەنھا دوۋكەس نىيە ئارەزۋودەكەن لە بەدەست ھىنننى بەختەۋەرى تايىبەتيان، بۇ كەسى مۇسلمان ھەردەم ئامانجەكان زىادەۋەرى دەكەن لە سوۋد ۋەرگىرتنى ئايىنەكەيان. ھاۋسەرگىرىش جۆرىكە لەبەجى گەياندىنى كار بۇ

پېھىنان، ۋە ھەندى پەيۋەندىش سەردە كەۋىت لە دەسكەۋىتى ژمارە يەك لە كاروبارە كانى ھاۋسەرگىرى، بەلام فەشەلىش دەھىتى لە ھەندىكى تەر..... سەربارى ئەۋەش دەلىت پەيۋەندى ھاۋسەرگىرى برىتى يە لە پرۇژە يەكى درىژخايەن پىۋىستى بە خۇئامادە كردن و تىكۇشان و ماندوۋوبون ھەيە، ۋە بەرپرسيارىيەتى جۇراۋجۇرى تىدايە..... ھەرچەندى ئەرك و كارەديارى كراۋەكان راپەرىتى ئەرك و بەرپرسيارىيەتى دىكە بەديار دەكەۋىت و پىۋىستە راپەرىتى.

بەختە ۋەرى ھاۋسەرگىرى ژمارە يەك كىشەى ژيانى كاردەكاتە سەرى، ۋەك: مندالەنبون ۋەلاۋازى سىكس لە لاى پياۋان يان ساردى سىكسى لاى ئافرەت، دەكرىت بۇ ھەموۋ ئەمانە ھاۋسەرگىرى كەساس و شىۋاۋ دروست بى.

ھەرۋەھا كەسايەت يەكى كىۋىرەۋەرى، كەسايەت يەكى خۇپەرست، كەسايەت يەكى دوژمندارانەى شىپرزەيى، يان كەسايەت يەكى نەشارەزاۋ ناچالاک..... دەكرىت ھەيى ئەگەر ھاتوۋ جى بە جى كرا لە سەرى يەكىك لە ژن و مىردەكە، ئەۋكاتە ژيانى ھاۋسەرگىرى دەگۇرىت بۇ دۆزەخ، بۇ سەرھەلدىنى كىشەكە كۇتايى نايەت.

بىزارى و ۋەرسى ھاۋسەرگىرى يان ساردى و كەمتەر خەمى ھاۋسەرگىرى رۇلىكى گەۋرە و سىلبى دەگىرىت لە كەساسى ھاۋسەرگىرى.... ھۇكارەكەشى جۇراۋجۇرە ۋە ھەندىك ھۇكارى پەيۋەستە بە كۇمەلگا و رۇشنىرىيەكەى، ۋە پىكھاتەى ھاۋسەرگىرىيەكە ۋە رۇشنىرىيەكەيان ۋەگىرى دەروونيان ۋە مىژۋوى بىنەمالە و خىزانىان.

لە ھالەتەكانى بىزارى و ۋەرسى كىشەكانى ھاۋسەرگىرى زىاد دەكات، ۋە دژايەتى و ھات و ھاۋار ۋەشتە سىلبىيەكان زىاد دەكات، ۋە دووركەۋىتنەۋەى ھەر لايەك لەۋى دىكە لە چالاكىەكانى و ئامانجەكانى رۇژانەى..... ۋە ھەندىك پەنا دەباتە بەر خۇخەرىك كردن بە ئىش و كار، يان لە ھىۋاۋ ئارەزوۋەكان يان چالاكىە تاييەت يەكان ئامانجى خۇدەرخستەنە. ۋە ھەرۋەھا بارە قورسەكانى خۇى سووك دەكات، ۋە شتىك دەداتە دەروونى خۇى لە ھاۋسەنگى

و دلخۆش كردن و نوپوونەۋە . بەلام ئەو زياتر گوشارەكان زياد دەكات لە سەر پەيوەندى ھاوسەرگىرىيەكەى، ۋە بەشدارى دەكات بە زياد كردنى ژاراۋى بوونى كەش و ھەۋاكە . ۋە لەۋانەيە يەكەنك لە ژن و مىردەكە خۆى بگلىتت لە پەيوەندىيەكى سۆزدارى سەرنەكەوتوۋ يان دەمامك دراۋو ساختەكار يان بەپەلە و بەھەلەشە، ۋە دەكرىت ئەمە زياد بكرىت بۇ كىشەكانى پەيوەندىيەكى رەسەنى شىپزەو شىۋاو، ۋە لەۋانەيە سەربكىشىت بۇ قۇناغى نەگەرەنەۋە يان جىابوونەۋە .

سروشتيە روودانى دەسكارى كردن يان چاكسازى يان نوپوونەۋەدى تىادا بكرىت لە ماۋەى قۇناغى بىزارى ھاوسەرگىرى، ۋە لەۋانەيە بىزارى و رۆتىن و سستى و خاۋى پالئەرىكى سروشتى بىت بۇ نوپوونەۋەدى ژن و مىرد لە يەكترى لە زۆر لە حالەتەكان .

لەو رىپەۋدا بەختىارى ھاوسەرگىرى ۋە پەيوەندى ھاوسەرگىرى سەركەوتوۋ كلىلەكانى بەستراۋە بە ژمارەيەك لە كاروبارو خەسلەت و رەقتارەكانى . لەۋانە: بەرپرسيارىيەتى، كارلىك كردن، ھاۋكارى، بەشدارى، گفتوگۆ كردن، ۋە راستگوۋى، ۋە خۆشەويستى، ۋە ھەست كردن بۇلايەنى دىكە، چاۋتىرى، گونجان لەگەل يەكتر، رىككەۋتن، ۋە تەۋاۋكارى، ۋە سادەيى، ۋە راستىيەتى .

لە كۆتايىدا لە خوداى بەرز و بەتوانا داۋا دەكەين كە ھەموۋان سەرىجەى بۇ ژيانى ھاوسەرگىرى بەختىار و بەزەيى ھاتنەۋە ھەلگىرى، ۋە ھەموو خىزانىك نىيەت و مەبەستەكانى باش بىت لە كۆمەلگايەكى ئارام، ۋە ھەموو نىشانەكانى سەركەۋتن و سەرفرازى و ئاشتەۋايى و ئارامى بە دەست بەيىت .

خوداى مەزن و دلخۆشلىش لەدۋاى ھەموو مەبەستىكە، ۋە ھەموو كاروبارى فەرمانەكان دەگەرىتەۋە لاي ئەو، ھىچ ھىزو تۈانا و دەسلەتلىك نىيەت تەنھا پىشت بەستەن بە خوداى گەۋرە و مىھەربانەۋە نەبىت .

ش + ر + س

ناوەرۆك

لاپەرە	بابەت
٦	پیشه‌کی
٩	به‌شی یه‌که‌م: نامانجه‌کانی ژیا‌نی ژن و می‌رد
٣٧	به‌شی دووهم: هه‌لبژاردنی هاوسه‌رو ماوه‌ی ماوه‌ی خوازیی‌نی کردن
٦٧	به‌شی سییه‌م: زالبوون به‌سه‌ر کیشه‌ی ده‌ست نیشان کردن به‌هاویه‌شی ژیا‌ن و ماوه‌ی خوازیی‌نی
٨٧	به‌شی چواره‌م: شه‌وی په‌رده‌و په‌یوه‌ندی سی‌کسی
١٠٧	به‌شی پینجه‌م: زالبوون به‌سه‌ر کیشه‌کانی شه‌وی په‌رده‌و په‌یوه‌ندی‌ه‌کانی سی‌کسی
١٢١	به‌شی شه‌شهم: ته‌کنیکیه‌کانی ژیا‌نی هاوسه‌رگیری به‌خته‌وه‌ر
١٤٩	به‌شی هه‌وته‌م: زالبوون به‌سه‌ر کیشه‌کانی ژیا‌نی هاوسه‌رگیری
١٨٧	به‌شی هه‌شته‌م: به‌خته‌وه‌ری له‌گه‌ل به‌جیه‌یتانی ته‌رکه‌کان (خه‌رجی و مندال)
٢١٧	به‌شی نۆیه‌م: زالبوون به‌سه‌ر ته‌و کیشه‌یه‌ی هاوکاته له‌گه‌ل ته‌رکه‌کان
٢٣٧	به‌شی ده‌یه‌م: نمونه له‌ په‌یوه‌ندی‌ه‌کانی هاوسه‌رگیری «سه‌رکه‌وتوو وه سه‌رنه‌که‌وتوو»
٢٦٣	به‌شی یازده‌هه‌م: پوخته‌و راسپارده‌کان
٢٧٩	ناوەرۆك

